

VECDİ AKYÜZ

# ARAPÇA'DA SAYILAR

KİTABEVİ

Arapça'da öğrenilmesi en zor konulardan birisi de, sayıların kuruluşu ve kullanımı konusudur. Bunun sebebi, gerek sayıların kendileriyle, gerekse sayı-sayılan ilişkileriyle ilgili layrıntılı kuralların ve hemen her kuralın bir istisnasının bulunmasıdır. Sayıların kuruluşunda ve kullanımında, hem Arap asıllı öğrenciler ve hatta yazarlar, hem de özellikle yabancılar zorlanmakta ve çoğu zaman yanlışlık yapmaktadır. Bu durumu düzeltmenin en önemli yolu, sayıların kurallarını iyi kavramak ve bol bol örnekler kurarak cümle içinde kullanmaktır.

Elinizdeki bu çalışma, sayılarla ilgili zorlukları kavramak ve sonuçta onları yenmek amacıyla hazırlanmıştır. Arapça'da Sayılar, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde onbeş yıldır verdiğimiz derslerin, okuduğumuz ve taradığımız kitap, dergi ve gazetelerden seçtiğimiz örneklerin düzenlenmesiyle oluştu.

ARAPÇADA SAYILAR.KIT  
ABEVI



201 0033 00000 5

**KITABEVI**



**KİTABEVİ**



**KİTABEVİ** Yayın No: 101

**Dizgi**  
Vecdi AKYÜZ

**Kapak**

**Baskı-Cilt**

**İstanbul, Mayıs 1998**

**KİTABEVİ**

**Çatalçeşme Sok.52/A Cağaloğlu-İST.**  
**Tel.: (0212) 512 43 28 - 511 21 43 Fax.: 513 77 26**

**Doç.Dr. Vecdi AKYÜZ**

# **ARAPÇA'DA SAYILAR**

( الأعداد فى اللغة العربیة )

## Doç.Dr. Vecdi AKYÜZ

1955'te Kırklareli'nin Üsküp beldesinde doğdu. İlkokulu aynı yerde bitirdi. İmam-Hatip Okulu'nun orta kısmını Tekirdağ, lise kısmını İstanbul-Fatih İmam Hatip Lisesi'nde 1974'te tamamladı. Aynı yıl, İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'ne girdi, 1978'de mezun oldu.

1979 yılında Kastamonu'nun Azdavay ilçesinde müftü olarak görev yaptı. 1979-84 arasında Tekirdağ, 1984-1985 arasında ise İstanbul-Eminönü müftülüklerinde murakıp olarak çalıştı. Yüksek lisans öğrenimini 1984'te tamamladı. 1985'te Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde öğretim görevlisi oldu. 1989'da "doktor", 1992'de "doçent" ünvanını aldı. Halen Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde İslam Hukuku öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

### Eserleri:

1) **Telif:** *Hilafetin Saltanata Dönüşmesi* (İstanbul 1991, Dergah Yayınları); *Mukayeseli İbadetler İlmihali* (İstanbul 1995, İz Yayıncılık); *İslam Hukukunda Yüksek Yargı ve Denetim / Divan-ı Mezalim* (İstanbul 1995, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları); *Dört Mezhep İmamı* (İstanbul 1995, MÜİF Vakfı Yay.); *Arapça'da Fiil Kipleri ve Yardımcıları* (İstanbul 1995, MÜİF Vakfı Yay.); *Arapça'da Fiil Zamanları* (İstanbul 1996, MÜİF Vakfı Yay.) ; *Kur'an'da Siyasi Kavramlar* (İstanbul 1998, Kitabevi).

2) **Çeviri:** *Siyaset /İbn Teymiye* (İstanbul 1985, Dergah Yayınları); *Bir İslam Kurumu Olarak Hisbe /İbn Teymiye* (İstanbul 1989, İnsan Yayınları); *İslam Hukuk Felsefesi-Gaye Problemi /Muhammed Tahir bin Aşur* (Mehmet Erdoğan'la birlikte, İstanbul 1996, İz Yayıncılık, 2.B.); *İslam Siyasi Düşüncesinde Muhalefet /Nevin Abdulhalık Mustafa* (İstanbul 1990, İz Yayıncılık); *Farabi'den Abduh'a Siyasi Düşünce /Huriye Tevfik Mücahid* (İstanbul 1995, İz Yayıncılık); *İslam'da Siyasal Akıl /Muhammed Abid Cabiri* (İstanbul 1997, Kitabevi); *el-Vesaiku's-Siyasiyye : Hz.Peygamber Döneminin Siyasi-İdari Belgeleri /Muhammed Hamidullah* (İstanbul 1998, Kitabevi).

3) **Edisyon:** *Bütün Yönleriyle Asr-ı Saadette İslam* (İstanbul 1994, Beyan Yayınları); *İslam Geleneginden Günümüze Şehir ve Yerel Yönetimler* (İstanbul 1996, İlke Yayınları); *İslam Anayasa Hukuku /Muhammed Hamidullah* (İstanbul 1995, Beyan Yayınları).

## ÖNSÖZ

Arapça'da öğrenilmesi en zor konulardan birisi de, sayıların kuruluşu ve kullanımı konusudur. Bunun sebebi, gerek sayıların kendileriyle, gerekse sayı-sayılan ilişkileriyle ilgili ayrıntılı kuralların ve hemen her kuralın bir istisnasının bulunmasıdır.

Sayıların kuruluşunda ve kullanımında, hem Arap asıllı öğrenciler ve hatta yazarlar, hem de özellikle yabancılar zorlanmakta ve çoğu zaman yanlışlık yapmaktadır. Bu durumu düzeltmenin en önemli yolu, sayıların kurallarını iyi kavramak ve bol bol örnekler kurarak cümle içinde kullanmaktır.

Elinizdeki bu çalışma, sayılarla ilgili zorlukları kavramak ve sonuçta onları yenmek amacıyla hazırlanmıştır. *Arapça'da Fiil Kipleri ve Yardımcıları* ile *Arapça'da Fiil Zamanları* adlı iki çalışmamız gibi, bu eser de Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde onbeş yıldır verdiğimiz derslerin, okuduğumuz ve taradığımız kitap, dergi ve gazetelerden seçtiğimiz örneklerin düzenlenmesiyle oluştu.

Sayıları Türkçe'nin mantığına uygun bir biçimde sınıflayıp inceleyerek asıl sayılar, sıra sayıları, üleştirme sayıları, topluluk sayıları, kesir sayıları ve belgisiz sayılar ayrımlarına gittik. Asıl sayıları da birler basamağı, onlar basamağı, yüzler, binler ve milyonlar basamağı şeklinde ayrıca alt bölümlere ayırarak, daha kolay anlaşılmasını sağladık. Bu kısmın sonunda sayıların kuruluş ve i'rab özelliklerini ayrı bir bölüm olarak daha kuşatıcı biçimde inceledik. Belgisiz sayıları ayrı bir kısım olarak genişçe ele aldık. Çünkü bu konu, sanıldığından çok daha önemlidir. Belgisiz sayıları, saf belgisiz anlatımlar, yaklaşıklık anlatımları, bütün/bölüm anlatımları, küsurlu anlatımlar, çoklu/azlı anlatımlar ve daha çoklu/daha azlı anlatımlar biçiminde altı alt bölme genişçe inceledik. Son kısmı ise, sayılarla ilgili çokyönlü anlatımlara ayırdık. Bu kısımda, sayıların her türünün çokça kullanıldığı saat, yaş, gün/hafta, tarih/takvim anlatımları ile sayılardan fiil ve isim türetme konularını işledik.

Sayılarla ilgili konular işlenirken, bol formüller ve kısa uygulamaları, çok sayıda cümle içinde kullanılışı ve geliştirmeye yönelik alıştırmalar verilmiştir. Ayrıca terimleşme, deyimleşme ve kalıplaşmalar da verilerek, konunun bütünlük içinde kavranmasına çalışılmıştır.

Böyle bir çalışmanın hazırlanmasında teşvik ve yardımlarını gördüğüm özellikle lise çıkışlı hazırlık sınıfları öğrencilerime teşekkür ederim.

Yüce Allah'ın çalışmamızı başarılı ve yararlı kılmasını diliyorum.

**İstanbul 1998**

**Doç.Dr. Vecdi AKYÜZ**



# İÇİNDEKİLER

## ÖNSÖZ

## GİRİŞ

1. Sayı Adı .....	13
2. Sayıların Yapısı .....	14

## BİRİNCİ KISIM ASIL SAYILAR

### Birinci Bölüm: **Birler Basamağı**

1. Birler Basamağının Sayıları .....	19
2. Birler Basamağındaki Sayıların Kuruluşu .....	21
2.1 İzafetli Kuruluş .....	21
2.2 Sıfat Tamlamalı Kuruluş .....	31
2.3 Min Cer Harfiyle Bölüntülü Kuruluş .....	35
2.4 Ma'dudun Düşmesi .....	36

### İkinci Bölüm: **Onlar Basamağı**

1. (11-19) Arasındaki Sayılar .....	39
1.1 Saf Temyiz Kuruluşu .....	40
1.2 İzafetli Kuruluş .....	46
1.3 Sıfat Tamlamalı Kuruluş .....	47
1.4 Min Cer Harfiyle Bölüntülü Kuruluş .....	47
2. Onluk Sayılar .....	47
3. (21-99) Arasındaki Sayılar .....	50

### Üçüncü Bölüm: **Yüzler, Binler ve Milyonlar Basamakları**

1. Yüzler Basamağı .....	54
2. Binler Basamağı .....	57
3. Milyonlar Basamağı .....	65
4. Milyarlar Basamağı .....	68

### Dördüncü Bölüm: **Sayıların Kuruluş ve İrab Özellikleri**

1. Sayılar Arası Bağıntılar .....	71
1.1 Sayıların Kuruluşu .....	71
1.2 Sayıların Sıralanışı ve Bağlanması .....	72
1.3 Sayılarda Belirlilik .....	74
2. Sayı-Sayılan Bağıntıları .....	78
2.1 Sayılarda Cinsiyet .....	78

2.2 Sayıların Temyizi .....	79
2.3 Sayıların İrabi .....	80
<b>Beşinci Bölüm: Dört İşlem Anlatımı</b>	
1. Toplama İşlemi .....	88
2. Çıkarma İşlemi .....	89
3. Çarpma İşlemi .....	90
4. Bölme İşlemi .....	90

## İKİNCİ KISIM SIRA SAYILARI

### Altıncı Bölüm: Sıra Sayılarının Türetilişi

1. Birler Basamağı .....	93
2. Birleşik (Mürekkeb) Sayılar .....	96
3. Bağlaçlı (Ma'tuf) Sayılar .....	97
4. Sıfırlı Sayılar .....	99

### Yedinci Bölüm: Sıra Sayılarının Kuruluşu ve Kullanılışı

1. Sıfatlı Kuruluş .....	100
1.1 Birler Basamağı .....	100
1.2 Birleşik Sayılar .....	103
1.3 Bağlaçlı Sayılar .....	104
2. Yalın Kuruluş .....	108
3. İzafetli Kuruluş .....	108
3.1 Genel Kuruluş .....	108
3.2 Belirli Sayının Bir Bölümünü Gösterme .....	114
3.3 Sonraki Sırayı Gösterme .....	115
4. Zaman Zarflı Kuruluş .....	116
5. Sıra Anlatımlı/Bağlaçlı Kuruluş .....	116
6. Sıra Zarflı Kuruluş .....	117
7. Asıl Sayılı Kuruluş .....	121

## ÜÇÜNCÜ KISIM ÜLEŞTİRME, TOPLULUK ve KESİR SAYILARI

### Sekizinci Bölüm: Üleştirme Sayıları

1. Üleştirme Sayılarının Türetimi .....	125
1.1 Genel Durum .....	125
1.2 Ölçülü Üleştirme Sayıları .....	126

2. Üleştirme Sayılarının Kuruluş ve Kullanılışı .....	127
2.1 Yalın Kuruluş .....	127
2.2 Bağlaçlı Kuruluş .....	127
2.3 Birleşik Hal Kuruluşu .....	128
<b>Dokuzuncu Bölüm: Topluluk Sayıları</b>	
1. Çoğaltmalı Sayılar .....	129
1.1 İzafetli Kuruluş .....	129
1.2 Min Cer Harfiyle Bölüntülü Kuruluş .....	131
1.3 Bağlaçlı (Atıflı) Kuruluş .....	132
1.4 Yalın Kuruluş .....	132
2. Katlı Anlatımlar .....	133
3. İlgi Sayıları .....	136
3.1 İlgi Sayılarının Türetimi .....	136
3.2 İlgi Sayılarının Sayı Öneki Olarak Kullanılışı .....	137
4. Çoğaltmalı İlgi Sayıları .....	141
<b>Onuncu Bölüm: Kesirli Sayılar</b>	
1. Kesirli Anlatımlar .....	144
1.1 Müfred Sayılar .....	144
1.2 Öteki Sayılar .....	147
2. Yüzdeli Anlatımlar .....	148
3. Virgüllü Anlatımlar .....	150
3.1 Virgül Sözcüğüyle Anlatım .....	150
3.2 Vav Bağlaçlı Anlatım .....	150

## DÖRDÜNCÜ KISIM BELGİSİZ SAYILAR

### Onbirinci Bölüm: Saf Belgisiz Anlatımlar

1. Belgisizlik Edatı ( كَمْ ) .....	156
1.1 Belgisiz Soru Edatı ( كَمْ الإستفهامية ) .....	156
1.2 Belgisiz Çokluk Edatı ( كَمْ الحَبْرِيَّة ) .....	161
2. Belgisizlik Edatı ( كَائِنٌ ) .....	166
3. Belgisizlik Edatı ( كَذَا ) .....	168
4. Belgisizlik İsmi ( بَضْعٌ ) .....	170
5. Belirsizlik Ma'sı ( مَا التَّنْكِيرِيَّة ) .....	173

6. Belirsizlik İsmi ( أَيْ ) .....	174
------------------------------------	-----

#### Onikinci Bölüm: Yaklaşıklık Anlatımları

1. ( نَحْوُ ) Sözcüğü .....	176
2. ( زُهَاءَ / قُرَابَةً ) Sözcükleri .....	177
3. ( تَقْرِيبًا / بالتَّقْرِيب ) Sözcükleri .....	178
4. ( حَوْلَ / حَوَالِي ) Sözcükleri .....	179
5. ( مَا بَيْنَ بَيْنَ ) Sözcüğü .....	179
6. ( يَقْدُرُ ) Sözcüğü .....	179

#### Onüçüncü Bölüm: Bütün/Bölüm Anlatımları

1. Bütünlük Sözcüğü ( كُلِّ ) .....	181
1.1 İzafetli Kullanılışı .....	181
1.2 Tevkid Görevinde Kullanılışı .....	205
1.3 Sıfat Görevinde/Pekiştirici Olarak Kullanılışı .....	208
2. Parça/Bölüm Anlatan ( بَعْضُ ) .....	211
2.1 Parça/Bölüm Anlatımı .....	211
2.2 Tekrarlı (Birbiri Anlamında) Kullanılışı .....	220
2.3 "Biri" Anlamında Kullanılışı .....	228
3. ( كُلِّ ) ve ( بَعْضُ ) Sözcüklerinin Başka Bazı Kullanım Özellikleri .....	230

#### Ondördüncü Bölüm: Küsurlu Anlatımlar

1. ( كَسْرُ ) Sözcüğü .....	230
2. ( بَضْعُ ) Sözcüğü .....	231
3. ( زِيَادَةُ ) Sözcüğü.....	232
4. ( نَيْفُ ) Sözcüğü .....	232

#### Onbeşinci Bölüm: Çoklu/Azlı Anlatımlar

1. Çokluk Anlatımları .....	234
1.1 ( كَثِيرٌ مِنْ ) Sözcüğü .....	234
1.2 ( عَدَدٌ مِنْ ) Sözcüğü .....	240
1.3 ( عَدِيدٌ مِنْ ) Sözcüğü .....	243
1.4 ( قَدَرٌ كَبِيرٌ مِنْ ) Sözcüğü .....	244

1.5 ( رَبُّ / وَارُبُّ ) Sözcüğü .....	245
1.6 ( عِدَّةٌ ) Sözcüğü .....	249
1.7 ( مُتَعَدَّةٌ ) Sözcüğü .....	254
1.8 ( لَا يُحْصَى / أَكْثَرُ مِنْ أَنْ يُحْصَى ) Sözcükleri .....	255
1.9 ( شَتَّى ) Sözcüğü .....	256
1.10 ( مُخْتَلَفٌ ) Sözcüğü .....	256
1.11 ( غَيْرٌ ) Sözcüğü .....	258
1.12 Bağlaçsız Çoğul İsimler .....	260
1.13 ( أَكْثَرُ مِنْ ) Sözcüğü .....	260
1.14 ( جُلْ / مُعْظَمٌ ) Sözcükleri .....	260
1.15 Topluluk/Grup/Öbek/Parça Sözcükleri .....	262
1.16 İlgi veya Zarf Ma'sı İle Kurulan Ölçü Kalıpları .....	274
2. Azlık Anlatımları .....	280
2.1 ( قَلِيلٌ مِنْ ) Sözcüğü .....	280
2.2 ( شَيْءٌ مِنْ ) Sözcüğü .....	281
2.3 ( قِسْطٌ مِنْ ) Sözcüğü .....	286
2.4 ( قَدَرٌ مِنْ ) Sözcüğü .....	286
<b>Onaltıncı Bölüm: Daha Çoklu/Daha Azlı Anlatımlar</b>	
1. Daha Çok Anlatımları .....	288
1.1 ( أَكْثَرُ ) Sözcüğü .....	288
1.2 ( فَصَاعِدًا ) Sözcüğü .....	294
1.3 ( فَمَا فَوْقَهُ ) Sözcüğü .....	294
1.4 ( مَزِيدٌ مِنْ ) Sözcüğü .....	295
1.5 ( يَبِيدُ / يَنْوُفُ / يَنْبُفُ ) Fiilleri .....	297
2. Daha Az Anlatımları .....	298
2.1 ( فَتَنَازِلًا / فَسَافِلًا ) Sözcükleri .....	298
2.2 ( قَلٌّ / أَقْلٌ ) Sözcükleri .....	298
2.3 ( دُونَ / قَدَرُونَ ) Sözcükleri .....	303



**BEŞİNCİ KISIM**  
**SAYILARLA İLGİLİ KARIŞIK (ÇOKYÖNLÜ)**  
**ANLATIMLAR**

**Onyedinci Bölüm: Saat Anlatımları**

1. Yalın Saat Anlatımları .....	307
2. Geçe Anlatımları .....	309
3. Kala/Var Anlatımları .....	313
4. Tam Saat Anlatımları .....	314
5. Aralı Saat Anlatımlar .....	315
6. Süreli Saat Anlatımları .....	316

**Onsekizinci Bölüm: Yaş Anlatımları**

1. İsim Cümlesi/Asıl Sayılı Anlatım .....	318
2. Fi Cer (İyelik) Harfli/Sıra Sayılı Anlatım .....	320
3. Li Cer (İyelik) Harfli/Asıl Sayılı Anlatım .....	321
4. ( اِبْن ) Sözcüklü Anlatım .....	321

**On dokuzuncu Bölüm: Gün/Hafta Anlatımları**

1. Haftanın Günleri .....	322
2. Çoğaltılmış Günler .....	324

**Yirminci Bölüm: Tarih/Takvim Anlatımları**

1. Miladi/Hicri Aylar	
1.1 Miladi Aylar ve Yıllar .....	326
1.2 Hicri Aylar ve Yıllar .....	329
2. Geleneksel Takvim Anlatımları .....	331

**Yirmibirinci Bölüm: Sayılardan Fiil ve İsim Türetme**

1. ( فَعَّلَ ) Ölçüsü .....	334
2. ( فَعَّلَ ) Ölçüsü .....	335
3. ( فَعَّلَنَ ) Ölçüsü .....	336

<b>KAYNAKLAR</b> .....	337
<b>BULDURUCU</b> .....	341

## GİRİŞ

### 1. SAYI ADI:

\* Sayıları gösteren adlara "sayı adı/önadı" ( العدد / اسم العدد / عدد اسمي ) denir. Sayı adları çekimsizdir. Yalnızca belli sayı özelliklerini göstermek için ölçü değiştirir veya ek alırlar.

\* Sayılan varlıklara, "ma'dud" ( المَعْدُود ) adı verilir. Matematik işlemleri dışında, hiçbir sayı, ma'dudsuz kullanılmaz. Bu ma'dud, bazı durumlarda cümleden düşmüş (mahzuf) olabilir. Ma'dud'a, sayının temyizi de denir:

أربعة كتب dört kitap

أربعة : اسم العدد ، العدد .

كتب : المعدود ، تمييز العدد . kitap

أحد عشر كتاباً onbir kitap

أحد عشر : اسم العدد . onbir

كتابا : المعدود . kitap

كم كتاب çok/nice kitap

كم : كناية العدد . çok/nice

كتاب : المعدود . kitap

\* Görüldüğü gibi, sayılı kuruluşlar bir öbektir. Bu kuruluşlara genellikle "sayı temyizi öbeği" ( تَمْيِيزُ العدد ) adı verilir. Ancak sayı öbekleri, saf temyiz biçiminde değil, min cer harfiyle bölüntülü ve izafet veya sıfat tamlaması biçiminde de kurulabilir. Ayrıca, ma'dudun düştüğü de

## ARAPÇA'DA SAYILAR

olabilir.

\* Ma'dud, genellikle sayıdan sonra gelir. Ancak sıfat tamlamalı kuruluşlarda, sayılan mevsuf göreviyle önce bulunur.

### 2. SAYILARIN YAPISI:

\* Arapça'da sayılar, yapı özellikleri yönünden, dört bölüğe ayrılır:

#### 1) Yalın Sayı ( العدد المفرد ) :

\* 1'den 10'a kadar olan birler basamağı sayılarına, yüz, bin ve benzerleri olan milyon ve milyar.. sayıları ile ( بضع - نيف ) belgisiz sayılarına, **müfred sayılar** denir. Müfred sayılar genellikle, izafetli kurulduğu için, ( العدد المضاف ) adını da alırlar.

\* 1'den 10'a kadar olan sayılara ( العدد المفرد ), yüz, bin, milyon.. ile ( بضع - نيف ) sayılarına "müfred benzerleri" ( العدد الملحق بالمفرد ) denir.

#### 2) Birleşik Sayı ( العدد المركب ) :

\* 11'den 19'a kadar olan sayılar, bağlaçsız kullanıldıkları için, **mürekkeb sayı** adını alır.

#### 3) Onluk Sayı ( العدد العتود / ألفاظ العتود ) :

\* 20,30,40... gibi, onun katlarını gösteren sayılar **onluk sayı** (ikd ç. ukud) adını alır.

#### 4) Bağlaçlı Sayı ( العدد المعطوف ) :

\* 21'den 99'a kadar olan onluk sayılar dışındaki sayılara **ma'tuf sayı** denir. 21'den itibaren sayılar, mutlaka vav bağlacıyla kurulur.

#### Karmaşık Sayı

\* Aslında bağlaçlı sayılar bölümüne girmekle birlikte, bu sayı

## ARAPÇADA SAYILAR

bölüklerine, beşinci bir bölümü daha eklemek gerekir: Birler, onlar, yüzler ve binler basamaklarının, hatta daha sonraki milyon ve milyarlar basamaklarının birlikte kullanıldığı sayılara **karmaşık sayılar** (الأعداد) denmelidir. İleride belirteceğimiz gibi, 21'den itibaren bütün sayı basamakları, kendi kuruluş özelliklerine göre, birbirine mutlaka vav bağlacıyla bağlanır.

١٩٨٣ 1983 : أَلْفٌ وَتِسْعُمِئَةٌ وَثَلَاثٌ وَثَمَانُونَ

\* Anlatım kolaylığı sağlamak amacıyla sayılar açısından birler, onlar ve yüzler basamağı biçiminde bölümlemeye gideceğiz.





# **BİRİNCİ KISIM**

## **ASIL SAYILAR**

( الأعداد الأصلية / الرئيسية )



## Birinci Bölüm BİRLER BASAMAĞI

( خَانَة / مَرْتَبَة الْأَحَاد )

### 1. BİRLER BASAMAĞININ SAYILARI:

\* Bütün sayıların temeli, birler basamağıdır. Bu sayıların iyi bilinmesi, öteki sayıların kavranmasını da kolaylaştırır. Birler basamağı sayılarının, iyice ezberlenmesi gerekir.

\* Birler basamağının sayılarını şöylece gösterebiliriz:

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
صِفْر	.	Sıfır
وَاحِدٌ	١	Bir
اِثْنَانِ	٢	İki
ثَلَاثَةٌ	٣	Üç
أَرْبَعَةٌ	٤	Dört
خَمْسَةٌ	٥	Beş
سِتَّةٌ	٦	Altı
سَبْعَةٌ	٧	Yedi
ثَمَانِيَةٌ	٨	Sekiz
تِسْعَةٌ	٩	Dokuz
عَشْرَةٌ	١٠	On

( واحد - اُحد ) Sayılarının Kullanılışı

\* ( واحد / واحدة ج وَحْدَانٌ ) , birler basamağı ve bağlaçlı onlar basamağındaki sayılarda kullanılır.

\* ( واحدٌ ) , tekil (müfred), kişi/kimse, ileri gelen anlamlarında da kullanılabilir.

كتاب واحد الكُتُب. Kitab sözcüğü, kütüb'ün tekilidir.

أى واحد. kimse/biri.

لا واحد / أحد. Kimse yok.

واحد قومِهِ. Kavminin ileri geleni.

\* ( اُحد ث إحدى ) ise, birleşik (11-19 arası) ve bağlaçlı onlar basamağındaki sayılarda kullanılır.

أحد عشر / إحدى عشرة. onbir

قل هو الله أحد. De ki: Allah birdir.

المال أحد ( إحدى ) السَّعَادَاتِ. Mal, iki mutluluktan biridir.

الأحد ( يوم ) ( الأحد / الآحاد / الأحد ). Pazar günü (pazarları)

ذهبتُ الأحد الماضي. Geçen pazar gittim.

ذاك أحدُ الأَحَدِيْنَ. Bu, eşsiz/benzersizdir/eşi benzeri yoktur.

الكتابة أحد ( إحدى ) اللِّسَانِ. Yazma, iki dilden (anlatımdan) biridir.

هل تَرَبِّصُون بنا إلا إحدى الحُسَيْنَيْنِ.

Bizim için, yalnızca iki güzelliikten birini bekliyorsunuz. (Tevbe,9/52)

Sıfırlı Deyimler

صِفْرُ الْيَدَيْنِ / أَصْفَارُ الْأَيْدِي. eli boş/elleri bomboş/hiçbir şeysiz

صِفْرٌ عَنِ الْيَسَارِ. solda sıfır/hiç yok.

هو صِفْرُ الْيَدَيْنِ. Beş parasızdır/çulsuzdur.

وهم لم يَقْبَلُوا أَصْفَارَ الْأَيْدِي. Elleri boş dönmediler. (Muazzebeun,14)

و جعل قيمة البعض صفراً عن اليسار.

Bazılarının değerini de sıfıra indirir. (M.Nuayma,Evsan,16)

فعاد الى بيته مكدوداً محزوناً ، صفراً اليدين.

Eve bitkin, üzgün ve eli boş döndü. (Muazzebun,46)

### On Sayısının Şin Harfi

\* On sayısının dişi ( عشرة ) biçiminin şin'i ( شين العشرة ), yalın (müennes) durumda fethalı, onlar basamağıyla kullanılınca tercihan fethalı olur, ama sakın ve meksur da olabilir.

عشرة / إحدى عشرة / إحدى عشرة / إحدى عشرة

\* Müzekker ( عشر ) biçimi ise, birler basamağında sakın, onlar basamağında meftuh (üstünlü) olur:

عشر / أحد عشر

## 2. BİRLER BASAMAĞINDAKİ SAYILARIN KURULUŞU

( العدد من واحد الى عشرة ) :

\* Birler basamağındaki sayıları üç biçimde kurabiliriz: 1) İzafetli, 2) Sıfat tamlamalı, 3) Min Cer Harfiyle Bölüntülü. Ayrıca, sayıların ma'dudu, bağlamdan çıkarılabiliyorsa düşebilir.

### 2.1 İzafetli Kuruluş ( العدد من ثلاثة الى عشرة ) :

\* Bir ve iki sayıları, kesinlikle izafetli kullanılmaz; daima sıfat olarak kullanılır. Öteki sayılar ise, tercihan izafetli olarak kullanılmaktadır.

\* 3-10 arasındaki sayıları izafetli olarak kurarken, önce sayılan (temyiz), çoğul ve esreli olarak yazılmalıdır. Ardından, sayının önüne sayılanın müfred biçimi yazılmalı, kesme (taksim) işaretinden sonra da bu müfred biçime zıt cinsten ilgili sayı konulmalıdır. Daha sonra, sayı ile sayılanın çoğulu, izafet kurallarına göre birleştirilmelidir. Bunu şöylece örneklendirebiliriz:

## ARAPÇA'DA SAYILAR

كُتُب

كتاب / ثلاثة

üç kitap / ثلاثة كتب

طالبات

طالبة / تسع

dokuz bayan öğrenci / تسع طالبات

طُلاب

طالب / أربعة

dört öğrenci / أربعة طلاب

**Sayıları, belirtilen yönteme göre Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) üç öğrenci.
- 2) beş kalem.
- 3) yedi öğretmen.
- 4) dokuz bayan öğrenci.
- 5) altı kitap.
- 6) beş bayan öğrenci.
- 7) yedi çanta.
- 8) on öğrenci.
- 9) sekiz kapı.
- 10) dokuz kalem.

**Sayıları, belirtilen yönteme göre Arapça'ya çeviriniz :**

$$(واحد + واحد = اثنان.) \quad 2 = 1 + 1 \quad (1)$$

$$5 = 3 + 2 \quad (2)$$

$$6 = 1 + 5 \quad (3)$$

$$7 = 3 + 4 \quad (4)$$

$$9 = 2 + 7 \quad (5)$$

$$8 = 5 + 3 \quad (6)$$

$$10 = 6 + 4 \quad (7)$$

$$4 = 2 + 2 \quad (8)$$

**Sayı ve sayılanları birleştiriniz :**

- ← ( ٣ / صديق ) ( ١ )  
 ← ( ٤ / كتاب ) ( ١ )  
 ← ( ٩ / باب ) ( ٣ )  
 ← ( ٥ / ساعة ) ( ٤ )  
 ← ( ٤ / أخت ) ( ٥ )  
 ← ( ١٠ / سنة ) ( ٦ )  
 ← ( ٨ / ولد ) ( ٧ )  
 ← ( ٦ / طالبة ) ( ٨ )  
 ← ( ٧ / ثوب ) ( ٩ )  
 ← ( ١٠ / كتاب ) ( ١٠ )

**Boşluklara harekeli olarak uygun ma'dud koyunuz :**

- ( ١ ) اشترت ثلاثة .....  
 ( ١ ) فى المكتبة عشرة .....  
 ( ٣ ) قرأت أربع .....  
 ( ٤ ) فى منزلنا تسع .....  
 ( ٥ ) نمت سبع .....  
 ( ٦ ) فى المدرسة ست .....  
 ( ٧ ) فى هذا الشارع خمسة .....  
 ( ٨ ) على هذه المائدة ست .....

- نجح ثلاثة طلاب. Üç öğrenci başardı.  
 شاهدت أربعة جبال. Dört dağ gördüm.  
 مررت بثلاث نسوة. Üç kadına uğradım.  
 جاءت ثلاث فتيات. Üç genç kız geldi.  
 جاء ثلاثة رجال. Üç adam geldi.

نجح أربع طالبات.	Dört bayan öğrenci başardı.
فى الصف ثمانية طلاب.	Sınıfta sekiz öğrenci var.
لى أربع أخوات.	Dört bacım var.
أقمنا فى إستانبول عشرة أيام.	İstanbul'da on gün kaldık.
فى المجموعة عشرة قصص قصيرة.	Derlemede, on öykü var.
منذ خمسة أعوام تزوجت.	Beş yıl kadar önce evlendim.
هو كتب ثلاث كلمات.	Üç sözcük yazdı.
جلسنا أربع ساعات.	Dört saat oturduk.
فى بيتنا تسعة غرف.	Evimizde dokuz oda var.
لى سبعة أولاد.	Yedi çocuğum var.
درّسنا اللغة العربية خمسة أشهر.	Beş ay Arapça öğrendik.
فعدتهن ثلاثة أشهر.	Bekleme süreleri, üç aydır. (65/4)
زار الطبيب المريض أربع مرات.	Doktor, hastayı dört kere dolaştı.
أعدت عليك السؤال ثلاث مرات.	Soruyu sana üç kez tekrarladım.
فسيحوا فى الأرض أربعة أشهر.	Yeryüzünde dört ay dolaşın. (9/2)

**Sayıları doğru kullanarak Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Üç kitap okudum
- 2) On satır yazdım.
- 3) Okulda on sınıf var.
- 4) Dokuz bayan öğrenci, sınıfa girdi.
- 5) Altı kalem satın aldım.
- 6) Beş öğrenci, sınıftan şimdi çıktı.
- 7) Yedi çantam var.
- 8) On gün önce, köyümden döndüm.
- 9) Okulumuzun sekiz kapısı var.
- 10) Hastanede dokuz bayan doktor var.

**Sayı ve sayıların açık biçimde birleştiriniz :**

← (١) فى مدينتنا (٥) مدرسة.



## ARAPÇA'DA SAYILAR

- ← (١) فى الأسبوع (٧) يوم.
- ← (٣) لى (٣) أخت.
- ← (٤) صُمْتُ (٤) أسبوع.
- ← (٥) قَضَيْتُ فى استانبول (٦) شهر.
- ← (٦) فى الغرفة (١٠) شخص.
- ← (٧) فى الحديقة (٨) شجرة.
- ← (٨) ندرس فى اليوم (٥) حصّة.
- ← (٩) فى المدرسة (٩) باب.
- ← (١٠) عندى (٣) حقيبة.

**Sayı arı sayılanlarına göre dönüştürünüz :**

- ← (١) ولدٌ واحد راجعٌ من المدرسة بنتٌ واحدة راجعةٌ من المدرسة.
- ← (١) هنا اثنان من الطّالِب فقط هنا اثنان من الطّالبات فقط.
- ← (٣) ثلاثة فلاحين يزورون بالمدينة
- ← (٤) أربعة تلاميذ يدرسون جميعاً
- ← (٥) فى هذا المكتب يعمل خمسة رجال
- ← (٦) رأيتُ ستّة معلميّن
- ← (٧) فى الحديقة سبعة أولاد
- ← (٨) لنا ثمانية أصدقاء
- ← (٩) فى المطار سبعة مُضيفين
- ← (١٠) يدرس هنا عشرة طّالِب

**Örnekteki gibi cevaplayınız :**

- ← (١) كم شجرة فى الحديقة؟ ( ٣ )
- ← (١) كم سنة عُمُرُ أختك؟ ( ٤ )
- ← (٣) كم باباً فى المدرسة؟ ( ٩ )
- ← (٤) كم كتاباً قرأت؟ ( ٥ )

## ARAPÇA'DA SAYILAR

- ← ( ٥ ) كم بلدًا شاهدت؟ ( ٣ )  
← ( ٦ ) كم أخًا لك؟ ( ٥ )  
← ( ٧ ) كم ساعة تنام في اليوم؟ ( ٨ )  
← ( ٨ ) كم مُديرًا في المدرسة؟ ( ١ )  
← ( ٩ ) كم بنتًا في المكتبة؟ ( ٧ )  
← ( ١٠ ) كم حقيبة اشترت؟ ( ١٠ )

اختار المدير أربع مُدرّساتٍ للعمل في مَعَهْدِه.

Müdür, kurumunda çalışmak için dört bayan öğretmen seçti.

اختارت الإدارة أربعة أستاذةٍ لتدريس اللغة العربية.

İdare, Arapça öğretimi için dört öğretmen seçti.

عمل أحمد خمس سنواتٍ في أحد المصانع.

Ahmet, fabrikalardan birinde beş yıl çalıştı.

كرّمت المدرسة ثمانى طالباتٍ لتفاجهنّ الباهر.

Öğretmen, sekiz bayan öğrenciyi, parlak başarıları dolayısıyla ödüllendirdi.

نجحت ثمانية ممرضاتٍ أمام اللجنة الفاحصة.

Sınav kurulu karşısında, sekiz hemşire başarılı oldu.

سخرها عليهم سبع ليالٍ وثمانية أيامٍ.

O rüzgarı, üzerlerine yedi gece, sekiz gün estirdi. (Hakka,69/7)

في محلّ الإدارة ثمانية أعضاء - خمسة رجالٍ و ثلاث نساءٍ.

Yönetim yerinde, sekiz üye var- beşi erkek, üçü kadın.

المعمل بدأ بالإنتاج قبل سبع سنواتٍ تقريباً.

Fabrika, yaklaşık yedi yıl önce üretime geçti.

فمن لم يجد فصيامُ ثلاثة أيامٍ في الحجّ و سبعة إذا رجعتُم

İmkan bulamayan üç günü hac sırasında, yedi günü döndüğünde on gün oruç tutar. (Bakara,2/196)

تمتّعوا في داركم ثلاثة أيامٍ .

Yurdunuzda üç gün oyalanın artık. (Hud,11/65)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

فَاسْتَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ أَرْبَعَةٌ مِنْكُمْ

Onlar aleyhinde tanıklık yapacak, dört kişi bulun. (Nisa,4/15)

وَقَالَ الْمَلِكُ : إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ.

Hükümdar dedi ki: Rüyamda, yedi zayıf ineğin yediği, yedi inek gördüm. (Yusuf,12/43)

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا.

Yedi göğü, nasıl kat kat yarattığını görmez misin? (Nuh,71/15)

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى سَعَى آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ.

Andolsun ki Musa'ya dokuz tane apaçık mucize verdik. (17/101)

سَتَكُونُ قَدْ اجْتَهَدْتَ الدُّرُوسَ بَعْدَ خَمْسِ سَاعَاتٍ

Beş saat sonra ders çalışmış olacaksın.

**Soruları, ayrıçta verilen sayıya göre yanıtlayınız :**

(۱) كم ولدًا في الحديقة؟ ( ۳ ) ← في الحديقة ثلاثة أولاد.

(۱) كم علمًا في المكتب؟ ( ۴ ) ←

(۳) كم مكتبًا في المدرسة؟ ( ۹ ) ←

(۴) كم طالبًا هنا؟ ( ۵ ) ←

(۵) كم ضيفًا في الدار؟ ( ۴ ) ←

(۶) كم صديقًا لك؟ ( ۵ ) ←

(۷) كم بيتًا في هذا الشارع؟ ( ۸ ) ←

(۸) كم كأسًا على هذه المائدة؟ ( ۶ ) ←

(۹) كم فلاحًا يعمل هنا؟ ( ۷ ) ←

(۱۰) كم شهرًا سَتَمَكْتُ هنا؟ ( ۱۰ ) ←

**Ayrıçtaki sayıları açık olarak yazınız :**

(۱) طالعت ( ۱۰ ) كُتُبٍ ←

(۱) في الصف ( ۸ ) تلاميذ ←

(۳) اشتريت قلمين ( ۲ ) ←

(۴) عندي ( ۵ ) أقلام ←

## ARAPÇADA SAYILAR

- ٥) أَخَذْتُ (٧) دَفَاتِرَ ←  
٦) أَضَعْتُ (٣) مَسَاطِرَ ←  
٧) فِي الدَّقْتَرِ (٨) أَوْرَاقَ ←  
٨) لَيْسَ لِي الْآ حَقِيقَةُ (٢) ←  
٩) تَسَلَّمْتُ (٤) رَسَائِلَ ←  
١٠) عِنْدِي (١٠) أَقْلَامَ ←

### Sekiz Sayısı

\* Sekiz sayısı, erkek varlıkları gösterdiğinde, ( ثمانية ) biçimindedir, sahih bir isim gibidir:

- جاء ثمانية رجال. Sekiz kişi geldi.  
رأيت ثمانية أولاد. Sekiz çocuk gördüm.  
مررت بثمانية طلاب. Sekiz öğrenciye uğradım.

\* Sekiz sayısı, dişi varlıkları gösterdiğinde, ( ثمانى ) biçimindedir, menkus (sonu ya'lı) bir isim olarak değerlendirilir. Nasb durumunda ya'sı, fethalı olur, ref ve cer durumunda ise ya üstünde olduğu var sayılan, ama yazılmayan damme veya kesra ile takdiri i'rab (hareke) alır:

- جاء ثمانى فتيات. Sekiz genç kız geldi.  
رأيت ثمانى مدارس. Sekiz çocuk gördüm.  
مررت بثمانى فتيات. Sekiz genç kıza uğradım.

\* Sekiz sayısı, muzaf olduğunda ya'sı düşmez, aynen kalır:

- جاء ثمانية رجال. Sekiz kişi geldi.  
رأيت ثمانى بنات. Sekiz kızı gördüm.

\* Sekiz sayısı, muzaf değilse, müennes ma'dud için kullanılınca, menkus isim gibi olur, ref ve cer durumlarında ya düşer:

- جاءت من البنات ثمان. Sekiz kız geldi.  
مررت بثمان. Sekiz kıza uğradım.

\* Nasb durumunda ise, ya kalabilir:

- رأيت ثمانياً. Sekizini gördüm.

\* Nasb durumunda, gayru'l-munsarîf da yapılabilir:

رَأَيْتُ مِنْ الْبَنَاتِ ثَمَانِيَّ. Sekiz kızî gördüm.

*Müfredi Müzekker, Çoğulu Müennes İsimler*

\* Arapça'da bazı isimlerin müfredi müzekker, çoğulu müennes olabilir. Bu gibi isimlere, özellikle dikkat etmek gerekir. Sayının cinsiyetini belirlemede, müfredi esas alındığından, böyle isimlerin sayısı müzekker olacaktır. Arapça'da özellikle yabancı kökenli isimlerin çoğulu, müennes olarak yapılır. Bazı isimlerin ise, çoğul biçimi müennes görünüşüdür. Bu çeşit isimlerin bazı örnekleri şunlardır:

ريال	riyal	ريال ج ریالات
حمام	hamam	حمام ج حمامات.
وادي	vadi, çatak	وادي ج أودية
أستاذ	öğretmen	أستاذ ج أساتذة
فتى	genç, delikanlı	فتى ج فتية
سجل	sicil, defter	سجل ج سجلات
سيناريو	senaryo	سيناريو ج سيناريوهات
راديو	radio	راديو ج راديوها
كيلومتر	kilometre	كيلومتر ج كيلومترات.
كيلوغرام	kilogram	كيلوغرام ج كيلوغرامات

ريالات.

ريال / خمسة.

خمسة ريالات. beş riyal

حمامات.

حمام / سبعة

سبعة حمامات. yedi hamam

هذه خمسة حمامات. Bunlar, yedi hamam.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

خمسة أودية Beş vadi.

زارنا أربعة فتية Bizi dört genç ziyaret etti.

هناك أربعة سيناريوهات Ortada beş senaryo var.

سرعة السيارات الآن سبعة أو ثمانية كيلومترات بالساعة.

Arabaların şimdiki hızı saatte yedi veya sekiz kilometredir.

وزن كل المواد الغذائية في الحقيبة خمسة كيلوغرامات.

Çantadaki bütün gıda maddelerinin ağırlığı, beş kilodur.

### *Ma'dud Yiğülmesi*

\* Müfred sayılar, birden çok ma'dudla (temyizle) kullanılırsa, sayının cinsiyetini belirlemede, öncelik kuralı gereği, önce gelen ma'dud (temyiz) dikkate alınır:

شاهدت ستة طلاب و طالبات Altı bay ve bayan öğrenci gördüm.

جاءت سبع فتيات و فتیان Yedi genç kız ve delikanlı geldi.

في المسرحية بطلان و بطلتان Piyeste, iki bay, iki bayan oyuncu var.

اشترينا خمس عشرة دجاجة و ديكاً Onbeş tavuk ve horoz satın aldık.

اشترك في المسرحية بطل و بطة Piyese bir erkek ve bir bayan oyuncu katıldı.

### *Müennes Görünürlü Müzekker Alem*

\* Müzekker alem (özel isim), müennesu'l-lafz görünürlü (sonu ta'lı) ise, sayı müzekker veya müennes olabilir, ama müzekker olması tercih edilir:

جاء ثلاث حمزات / ثلاثة حمزات Üç Hamza geldi.

### *Çift Cinsiyetli İsimler*

\* Ma'dud, müzekker veya müennes olarak kullanılabilen bir isimse, sayı hem dişi, hem de erkek olarak kullanılabilir:

شاهدت ثلاثة / ثلاثاً من البقر Üç sığır gördüm.

ثلاث / ثلاثة طرق Üç yol.

ثلاث / ثلاثة أنفُس Üç nefis/kişi.

### Cins İsimleri

\* Ma'dud, cins ismi ( اسم جنس ) veya çoğul anlamlı cins ismi ( اسم جنس جمع ) ise, doğrudan siga (kip) dikkate alınır ya da her iki şekilde de kullanılabilir; ancak cins isimlerinde, sayının müennes, çoğul anlamlı cins isimlerinde ise müzekker olması tercih edilmiştir. Bu durumda, min cer harfiyle bölüntülü kuruluş önerilir:

أربعة من القوم. Topluluğun dördü.

سبعة من الرهط. Bölükten yedisi.

أربع / أربعة من البط. Dört kaz.

ست / ستة من النخل. Altı hurma.

ثلاثة من الجيش كوفتوا. Askerlerden üçü ödüllendirildi.

\* Nadiren de olsa, izafetli de kurulabilir:

و كان في المدينة تسعة رهط. Kentte dokuz kişi vardı. (Neml,23/48)

### Azlık Çoğulu Bulunan İsimler

\* 3-10 arasındaki sayılarda, sözcüğün azlık çoğulu (cem'u'l-killet) varsa, bu şekli kullanılır:

مكثت في استانبول خمسة أشهر. İstanbul'da beş ay kaldım.

كتبت على صفحة الدفتر عشرة أسطر. Defterin sayfasına on satır yazdın.

## 2.2 Sıfat Tamlamalı Kuruluş (عدد نعتي):

\* 1-2 zorunlu olarak sıfat tamlamalı kurulur. 3-10 arasındaki sayılar ise seçmece olarak, sıfat tamlaması biçiminde kurulabilir. Sıfat görevindeki bu sayılara "Sıfatlı Sayı" (عدد نعتي) denir.

### 2.2.1 Bir ve İki Sayılarının Sıfat Tamlamalı Kuruluşu :

\* 1-2 ( واحد و اثنان ) sayıları, daima ve zorunlu olarak sıfat tamlamalı kullanılır. Dolayısıyla, ma'dudlarına bağlı olarak, müzekker veya müennes olurlar, hareketlerini de onlardan alırlar. 1-2 sayılarını

## ARAPÇA'DA SAYILAR

söylemek zorunlu değildir, söylendiklerinde genellikle ma'dudun anlamını, "bir tek/tek bir, yalnızca/sadece iki" biçiminde pekiştirirler. Çünkü nekra bir isim, zaten tek varlığı gösterir; ayrıca ikil eki olan elif-nun da müsenna'yı (iki varlığı) gösterir. Bu yüzden, 1-2 sayılarının her zaman söylenmeleri zorunlu değildir:

رجلٌ واحدٌ	Tek bir adam/kişi.
مجلةٌ واحدةٌ	Tek bir dergi.
امرأةٌ واحدةٌ	Bir tek kadın.
قلمٌ واحدٌ	Bir tek kalem.
قلمانِ اثنانِ	Yalnızca iki kalem.
رجلانِ اثنانِ	Sadece iki kişi.
امراتانِ اثنانِ	Yalnızca iki kadın.
مجلتانِ اثنانِ	Sadece iki dergi.
عندى ولد واحد.	Tek bir oğlum var.
نجحت طالبتانِ اثنانِ.	Yalnızca iki bayan öğrenci başardı.
كافأت طالبينِ اثنينِ.	Sadece iki öğrenciyi ödüllendirdim.
جاءنى رجلانِ اثنانِ.	Bana iki adam geldi.

لِلْمُؤَاطِنِينَ هَدَفٌ وَاحِدٌ هُوَ الْحِفَاظُ عَلَى كِيَانِ الْوَطَنِ.

Vatandaşların bir tek hedefi var: vatanın varlığını korumak.

\* 2 ( اثنان ) sayısının i'rabı, müsenna isim gibi olur. Merfu (ref) durumunda elifli, nasb ve cer durumunda ya'lı olur:

مَرَّ رَجُلَانِ اِثْنَانِ بِامْرَأَتَيْنِ اِثْنَتَيْنِ.	İki adam, iki kadına uğradı.
قَرَأْتُ كِتَابَيْنِ اِثْنَيْنِ عَنِ الْإِسْلَامِ.	İslam hakkında iki kitap okudum.
لَا تَتَّخِذُوا الْهَيْنَ اِثْنَيْنِ.	İki tanrı edinmeyin. (ayet)
يَتَحَدَّثُ النَّاسُ فِي بِلَدِي لُغَتَيْنِ اِثْنَتَيْنِ.	Ülkemde insanlar, iki dil konuşur.



## 2.2.2 (3-10) Arasındaki Sayıların Sıfat Tamlamalı Kuruluşu :

\* 3-10 arasındaki ( من ثلاثة الى عشرة ) sayılar, seçmece olarak sıfat tamlamalı kurulabilir. Bu durumda, iki şekilde hareket edilir:

1) İzafetli kuruluş, çapraz iniş yöntemiyle yer değiştirebilir, tercihan bu yöntem izlenir:

ثلاثة كُتِبَ = كُتِبَ ثلاثة	üç kitap
خَمْسُ صَلَوَاتٍ = الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ	beş vakit namaz
سِتَّةُ أَسْمَاءٍ = الْأَسْمَاءُ السَّتَّةُ	altı isim

2) Ayrıca, "her çoğul, tekil diş gibidir" kuralına da uyulabilir:

ثلاث تلميذات = تلميذات ثلاثة / ثلاث	üç bayan öğrenci
ثلاثة صُحُفٍ = صُحُفُ ثلاثة / ثلاث	üç sayfa
البيوت الستة.	altı ev.
الأشجار الثلاثة.	üç ağaç.
كتب ستّة.	altı kitap.
حيات أربع.	dört yılan.
القواعد الثلاث.	üç kural.
النساء الثلاث.	üç kadın.

كان له بنون عشرة. On oğlu vardı.

مَنْ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ. Yedi göğün rabbi kimdir? (23/86)

ومضى دقائق خمس بعد السادسة. Altıdan sonra, beş dakika geçti.

كتبت صُحُفًا ثلاثة. Üç sayfa yazdım.

شاهدت تلميذات ثلاثاً / ثلاثة. Üç bayan öğrenciyi gördüm.

انظر إلى الأمثلة الثمانية السابقة. Önceki sekiz örneğe bak.

انظر إلى الصور الخمس جيداً. Beş resime iyi bak.

الإمام الشافعي أحد الأئمة الأربعة. İmam Şafii, dört mezhep imamından biridir.

يُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ.

Yedi gök, yer ve bunlarda bulunanlar onu tesbih eder. (17/44)

وَالْفَجْرِ وَلَيَالٍ عَشْرٍ.

Tan yerinin ağarmasına andolsun. Zilhicce ayının ilk on gecesine andolsun. (Fecir,89/1-2)

فَقَدْ نَظَرَ صَاحِبُنَا بَعْدَ أَدَاءِ دَيْنِهِ وَشِرَاءِ سَهْمِهِ إِلَى مَا بَقِيَ لَهُ مِنَ الْمَالِ ، فَإِذَا هُوَ لَا يَبْلُغُ الْعَشْرَةَ الْخَمْسِ.

Arkadaşımız borcunu ödedikten ve payını aldıktan sonra, kalan parasına baktı, gördü ki beş onluğu bulmuyorlar. (Eyyâm,3/149)

وَأَحْذَرُكَ عَلَى الْخُصُوصِ مِنْ أَشْيَاءَ ثَلَاثَةٍ.

Seni özellikle üç şeyden sakındırırım. (A.Emin, Veledi,94)

و إِذَا نَظَرْتَ الْأَفْعَالَ فِي الْأَمْثَلَةِ الثَّلَاثَةِ السَّابِعَةِ ، رَأَيْتَ أَوَّلَهَا حَرْفَ عِلَّةٍ وَ آخِرَهَا كَذَاكَ.

Yedinci üç örnekteki fiillere bakarsan, hem başlarında, hem de sonlarında illet harfi olduğunu görürsün. (en-Nahvu'l-Vâdih,3/30-31-ula)

وَ إِذَا نَظَرْتَ إِلَى الطَّوَائِفِ الثَّلَاثِ رَأَيْتَ تَشَابُهًا تَامًا.

Üç bölüğe bakarsan, tam bir benzerlik görürsün. (en-Nahvu'l-Vâdih, 3/31-sâneviyye)

حَصَلَتِ الْمَرْأَةُ عَلَى أَكْثَرِ حُقُوقِهَا فِي الْأَعْوَامِ الْعِشْرِينَ الْآخِرَةَ.

Kadın son yirmi yılda haklarının çoğunu elde etmiştir.

### 2.3 Min ( مِنْ ) Cer Harfiyle Bölüntülü Kuruluşu:

\* Bütün sayılar, ama pratikte daha çok birler basamağının sayıları, min cer harfiyle bölüntülü olarak kurulabilir. Bu kuruluşta min cer harfi, sayıdan sonra, çoğul veya cins isimi durumundaki sayılandan hemen önce bulunur:

ثلاثة طلاب = ثلاثة من الطلاب = ثلاثتهم üç öğrenci (öğrencilerden üçü)  
أربع طالبات = أربع منهن = أربعه dört bayan öğrenci

- |                                   |                                      |
|-----------------------------------|--------------------------------------|
| جاءتني اثنتان من الطالبات.        | Bana iki bayan öğrenci geldi.        |
| فجح اثنان من الطلاب.              | İki erkek öğrenci başardı.           |
| رسم ثلاثة من الطلاب.              | Üç erkek öğrenci başarısız oldu.     |
| فاز اثنان من المشاركين في السباق. | Yarışa katılanların ikisi kazandı.   |
| شاهدت ثلاثاً من الطير.            | Kuşlardan üçünü gördüm.              |
| مررت بثلاث من النساء.             | Üç kadına uğradım.                   |
| شاهدت ثمانى من النساء.            | Kadınların sekizini gördüm.          |
| فى الكتاب ثمان من الصور الملونة.  | Kitapta, sekiz renkli resim var.     |
| ثلاثة من الشجر غرستها.            | Ağaçlardan üçünü ektim.              |
| رأيت أربعة من الطلاب.             | Dört erkek öğrenciyi gördüm.         |
| رأيت اثنين من زملاى أمس.          | Dün arkadaşlarımdan ikisini gördüm.  |
| فخذ أربعة من الطير.               | Kuşlardan dördünü al. (Bakara,2/260) |

ولقد آتيناك سبعاً من المثاني والقرآن العظيم.

Sana daima tekrarlanan Fatiha suresini ve büyük Kur'an'ı verdik.  
(Hicr,15/87)

عشر من السنوات فى حياة الإنسان طويلة حقاً ، ولكنها فى حياة الأمة قصيرة جداً.

On yıl insan hayatında gerçekten çok uzundur, ama millet hayatında çok kısadır.

يساعده فى هذا العمل اثنان من أولاده الكبار.

Bu işinde ona, büyük oğullarından ikisi yardım ediyor.

## 2.4 Ma'dudun Düşmesi:

\* Önce veya sonra söylenmek gibi sebeplerle bağlamdan anlaşılabiliriyorsa, ma'dudun tekrarlanması gereksizdir, düşmesi uygundur:

### 2.4.1 Sayılanın Min Cer Harfiyle Önceden veya Sonradan Kullanılışı :

- جاء من الرجال ثمانية. Yedi kişi geldi.  
 خرج من النساء ثمان. Kadınların sekizi geldi.  
 رأيت من النساء ثمانى. Kadınlardan sekizini gördüm.  
 مررت من الفتيات بثمان. Sekiz genç kızın yanından geçtim.  
 جاءت من الطالبات ثلاث. Bayan öğrencilerden üçü geldi.  
 رأيت من المدرسات ثمانى. Bayan öğretmenlerden sekizini gördüm.  
 والمُعَقَّبُونَ مِنْهُمْ خَمْسَةٌ. Onların izleyeni beş tanedir. (Mes'udi,Tenbih,274)  
 ضَلَّتْ سَبْعٌ مِنْ سَفَنِ الصَّيْدِ بِالْبَحْرِ. Balıkçı gemilerinden yedisi yolunu şaşırdı.  
 خَذُ عَشْرَةً مِنْ هَذِهِ الْكَرَاسِيَّ وَاتْرُكْ أَرْبَعَةً.

Bu sandalyelerin onunu al, dördünü bırak.

### 2.4.2 Sayılanın Sayıdan Önce İzafet Öbeği İçinde Geçmesi :

- عدد الغائبين ثمانية. Gelmeyenler, sekiz kişidir.  
 عَدَدُ دُرُوسِنَا الْيَوْمَ خَمْسَةٌ. (خَمْسَةُ دُرُوسٍ) Bugünkü derslerimizin sayısı beştir.  
 فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَ سَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ.  
 İmkan bulamayan, üçü hac sırasında, yedisi döndüğünüzde toplam on gün oruç tutsun. (Bakara,2/196)  
 إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ.  
 Rüyamda, yedi zayıf ineğin yediği, yedi semiz inek görüyorum. (Yusuf,12/43)  
 تَزْرَعُونَ سَبْعَ سَنِينَ دَأْبًا ، .. ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ.  
 Yedi yıl sürekli ekin ekiniz, bundan sonra yedi zorlu yıl gelecektir. (Yusuf, 12/47-48)

وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا.

Onlar mağaralarında üçyüzdokuz yıl kaldılar. (Kehf,18/25)

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ فَإِنْ أَتُمَمْتَ عَشْرًا فَمَنْ عِنْدَكَ.

Bana sekiz yıl çalışmana karşılık, bu kızlarımdan birini sana nikahlamak istiyorum, on yıla tamamlarsan bu senin lütfun olur. (Kasas,28/27)

يَقْضِي بَعْضُ الطَّلَافِ ثَلَاثَ سَاعَاتٍ أَوْ أَرْبَعَ فِي عَمَلِ الْوَاجِبِ.

Kimi öğrenciler ödev yapmak için üç veya dört saat harcar.

حَتَّى بَلَغَتْ قِيَمَةَ السَّهْمِ الَّذِي اشْتَرَاهُ الْفَتَى لَزَوْجِهِ سَبْعَةَ جُنُبَاتٍ ، ثُمَّ خَمْسَةً ، ثُمَّ انْتَهَى إِلَى ثَلَاثَةٍ. Delikanlının eşi için satın aldığı hissenin değeri, yedi cüneyhi buldu,sonra beşe, daha sonra da üçe düştü. (Eyyâm,3/149)

#### 2.4.3 Sayılanın Bağlamdan Çıkarılışı :

صُمْتُ خَمْسَةً (= خَمْسَةَ أَيَّامٍ) . Beş gün oruç tuttum.

سَهَرْتُ خَمْسًا (= خَمْسَ لَيَالٍ) . Beş gece uykusuz kaldım.

لَا يَتِمُّ الْمَعْرُوفُ إِلَّا بِثَلَاثٍ : تَعَجِيلُهُ وَتَصْغِيرُهُ وَسَرُّهُ.

İyilik ancak üç şeyle gerçekleşir: acele edilmesi, küçümсенmesi ve gizlenmesi.

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا.

Üstünüze yedi kat sağlam gök var ettik. (Nebe,78/12)

فَإِنْ عَلِمْتَ أَنَّ عِدَّةَ أَيَّامِهَا كَانَتْ ثَلَاثًا أَوْ خَمْسًا أَوْ عَشْرًا فَهِيَ فِي أَوَّلِ مَا تَرَى الدَّمَ حَائِضٌ بَعْدَ تِلْكَ الْأَيَّامِ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ قَدْ انْقَطَعَ الدَّمُ عَنْهَا كَمَا وَصَفْتُ لَكَ.

Günlerinin sayısının üç, beş veya on olduğunu öğrenirse, sana anlattığım gibi kanı kesilmiş olduktan sonra bu günlerden itibaren kanı ilk gördüğünde adeti başlamış olur. (Şeybani, Asl,1/ 441)

مُذَكَّرٌ

#### Müzekker Sayılanda Ta'nın Düşmesi

\* Müzekker sayılanda ta'nın düşmesi, fasih bir kuraldır:

يَا لَيْثُمُ الْآ عَشْرًا (= عَشْرَةَ أَيَّامٍ) . Yalnızca on gün kaldınız. (Taha,20/103)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

يَتَرَيَّنَ بِأَفْسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا.

Kendi kendilerine dört ay on gün beklerler. (Bakara,2/234)

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ.

Musa'ya otuz gece vade verip, sonra on gece daha kattık. (7/142)

### *Düşen Ma'dudun Yerine Sıfatının Geçmesi*

\* Ma'dud düşüp, yerine sıfatı geçebilir:

فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا (= عَشْرُ حَسَنَاتٍ أَمْثَالِهَا).

Ona on katı iyilik vardır. (En'am,6/160)

سَتَكُونُ قَدْ إِجْتَهَدْتَ الدَّرُوسَ بَعْدَ خَمْسِ سَاعَاتٍ.

Beş saat sonra ders çalışmış olacaksın.

### *Telefon Anlatımları*

\* Telefon numaraları, teker teker söylenerek anlatılır:

سَنُطَلِّبُ شِرَاءَ أَسْرَةٍ حَدِيثَةٍ ، رَقْمُ الْهَاتِفِ ١٧٥٩٨٦ (= وَاحِدٌ ، سَبْعَةٌ ، خَمْسَةٌ ، تِسْعَةٌ ، ثَمَانِيَةٌ ، سِتَّةٌ ) ، بَعْدَ السَّادَةِ مَسَاءً.

Yeni yataklar satın almak istiyoruz. Tel no:175986, akşam altıdan sonra.

## İkinci Bölüm ONLAR BASAMAĞI ( خَانَة / مَرْتَبَة العَشَرَات )

\* Onlar basamağındaki sayıları, üç öbekte ele almak uygundur:

1) 11-19 arasındaki sayılar ( الأَعْدَادِ المَرْكَبَة ),

2) Onluk sayılar ( العُقُود ),

3) 21-99 arasındaki sayılar ( الأَعْدَادِ المَعْطُوفَة ).

\* Onlar basamağındaki sayıların en önemli ortak özelliği, saf temyiz kuralına uygun olarak, temyizlerinin genellikle müfred/nekra/mansub oluşudur:

أَحَدَ عَشَرَ كِتَاباً      onbir kitap  
وَاحِدٌ وَ أَرْبَعُونَ كِتَاباً      kırkbir kitap

### 1. (11-19) ARASINDAKİ SAYILAR

(: الأَعْدَادِ المَرْكَبَة ، المَرْكَبُ العَدَدِيّ / التَّعْدَادِيّ )

\* (11-19) arasındaki sayılar ( أَلْفَاظُ الأَعْدَادِ المَرْكَبَة ) şunlardır:

## ARAPÇA'DA SAYILAR

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
أحد عشر	١١	Onbir
اثنا عشر	١٢	Oniki
ثلاثة عشر	١٣	Onüç
أربعة عشر	١٤	Ondört
خمسة عشر	١٥	Onbeş
سته عشر	١٦	Onaltı
سبعة عشر	١٧	Onyedi
ثمانية عشر	١٨	Onsekiz
تسعة عشر	١٩	Ondokuz

### 1.1 Saf Temyiz Kuruluşu:

\* Birleşik sayılar, görüldüğü gibi, iki parçadan oluşmaktadır. İlk bölüm olan birler basamağına "sadr/neyyif" ( الصَّدْر / النَّيْف ), ikinci bölüm olan onlar basamağına ise "acuz / ıkđ" ( العَجْز / الْإِكْد ) denir:

أحد عشر : العدد المركب onbir

أحد : الصدر (النَّيْف) bir

عشر : العَجْز (العَقْد) on

\* ( بضع ) belgisiz sayısı da 13-19 arasındaki sayıların ilk bölümü gibi birleştirilir:

بضع عشرة on küsur

\* 11-19 arasındaki birleşik sayılar, çok kullanıldığı için, aralarında olması gereken atıf vavı düşmüş, mukadder (varsayılır) olmuştur.

\* 11-19 arasındaki sayıların, 12 hariç, her iki parçası da fetha üzere



## ARAPÇA'DA SAYILAR

mebnidir ( مَبْنَى عَلَى فَتْحِ الْجُزْأَيْنِ ). Cümlede hangi görevde olursa olsun, bu hareketleri değişmez.

\* Bütün sayılar için geçerli olan, temyizin müfred/mansub oluşu kuralı, bu sayılar için de geçerlidir:

أَحَدَ عَشَرَ كِتَابًا onbir kitap

اِثْنَتَا عَشَرَ حَقِيْبَةً oniki çanta

\* Yine bütün sayılar için geçerli olan, **cinsiyet en küçük sayıda belirlenir** ve **bütün bir-ikiler sayılanla aynı, bütün üç-dokuzlar zıt cinstendir** kuralları burada da geçerlidir.

\* 11-19 arasındaki sayıları kurarken, önce sayılanı müfred/mansub olarak yazmak gerekir. Ardından, birler basamağını sayının bir-iki, üç-dokuz oluşuna göre, sonra da onlar basamağını yazmak uygundur.

### 1.1.1 (11-12) Sayıları :

(\* 11-12) sayılarında, sayılan müzekker ise bütün sayılar müzekker, sayılan müennes ise bütün sayılar da müennes olur. Uygulamalı olarak görelim:

كِتَابًا kitap

أَحَدَ عَشَرَ onbir

أَحَدَ عَشَرَ كِتَابًا onbir kitap

حَقِيْبَةً çanta

إِحْدَى عَشَرَ onbir

إِحْدَى عَشَرَ حَقِيْبَةً onbir çanta

### Arapça'ya çeviriniz :

- 1) onbir öğrenci.
- 2) onbir resim.
- 3) onbir bayan öğrenci.
- 4) onbir defter.
- 5) onbir öğretmen.

- 6) onbir cami.  
7) onbir bayan öğretmen.  
8) onbir defter.

حَضَرَ أَحَدَ عَشَرَ طَالِباً.	Onbir öğrenci geldi.
رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ طَالِباً.	Onbir öğrenci gördüm.
مَرَرْتُ بِأَحَدَ عَشَرَ طَالِباً.	Onbir öğrenciye uğradım.
نَجَّحَتْ إِحْدَى عَشْرَةَ طَالِبَةً.	Onbir bayan öğrenci başardı.
شَاهَدْتُ إِحْدَى عَشْرَةَ قَرْيَةً.	Onbir köy gördüm.
فِي الْمَدْرَسَةِ أَحَدَ عَشَرَ مُدَرِّساً.	Okulda onbir öğretmen var.
جَاءَنِي أَحَدَ عَشَرَ ضَيْفًا.	Bana onbir konuk geldi.
نَلْتُ إِحْدَى عَشْرَةَ جَائِزَةً.	Onbir ödül aldım.
حَفِظْتُ إِحْدَى عَشْرَةَ سُورَةً مِنَ الْقُرْآنِ.	Kur'an'ın onbir suresini ezberledim.
شَارَكَتْ إِحْدَى عَشْرَةَ امْرَأَةً فِي النَّدْوَةِ.	Toplantıya onbir kadın katıldı.
إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا.	Rüyamda onbir yıldız gördüm. (Yusuf,12/4)
فِي الْمَكْتَبَةِ أَحَدَ عَشَرَ كِتَابًا فِي الْفِقْهِ.	Kitaplıkta, fıkıhla ilgili onbir kitap var.
كَانَتْ فِي بُخَارَى أَكْثَرَ مِنْ إِحْدَى عَشْرَةَ مَكْتَبَةً.	
Buhara'da onbirden fazla kütüphane vardı.	
شَاهَدْتُ إِحْدَى عَشْرَةَ جَامِعِيَّةً يُشَارِكُنَ فِي النَّدْوَةِ.	
Toplantıya katılan onbir üniversiteli bayan gördüm.	
مَرَرْتُ بِإِحْدَى عَشْرَةَ مُعَلِّمَةً خَرَجْنَ لِلِاسْتِرَاحَةِ.	
Dinlenmeye çıkan onbir bayan öğretmenin yanından geçtim.	

#### Onikinin Nunul

\* 12 sayısında, birler basamağındaki nun, izafet mantığı dolayısıyla düşer:

كِتَابًا	kitap
اثْنَا عَشَرَ	oniki
اثْنَا عَشَرَ كِتَابًا	oniki kitap

## ARAPÇA'DA SAYILAR

حَقِيْبَةٌ	çanta
اِثْنَتَا عَشْرَةَ	oniki
اِثْنَتَا عَشْرَةَ حَقِيْبَةً	oniki çanta

### Arapça'ya çeviriniz :

- 1) oniki öğrenci.
- 2) oniki defter.
- 3) oniki bayan öğrenci.
- 4) oniki resim.
- 5) oniki öğretmen.
- 6) oniki kalem.
- 7) oniki kız.

\* 12 sayısının birler basamağı, müsenna (ikil) isim gibi i'rab alır; ref durumunda elifli, nasb ve cer durumlarında ya'lıdır:

شَاهَدْتُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ امْرَأَةً.	Oniki kadın gördüm.
نَجَحَ اثْنَا عَشَرَ طَالِبًا.	Oniki öğrenci başardı.
شَاهَدْتُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ مَدْرَسَةً.	Oniki bayan öğretmen gördüm.
مَرَرْتُ بِاثْنَتَيْ عَشْرَةَ طَالِبَةً.	Oniki bayan öğrenciye uğradım.
حَضَرَ اثْنَا عَشَرَ أَسْتَاذًا إِلَى الْجَامِعَةِ.	Oniki hoca üniversiteye geldi.
نَجَحَتْ اثْنَتَا عَشْرَةَ فَتَاةً.	Oniki genç kız başardı.
كَافَأْتُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ فَتَاةً.	Oniki genç kıızı ödüllendirdim.
مَرَرْتُ بِاثْنَتَيْ عَشْرَةَ فَتَاةً.	Oniki genç kıza uğradım.
فِي السَّنَةِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا.	Yılda oniki ay vardır.
وَصَلَ فِي الْمَرْكَبِ اثْنَتَا عَشْرَةَ سَيَّارَةً.	Gemide oniki araba geldi.
قَطَعْتُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ تَفَاحَةً.	Oniki elma kopardım.
كَرَّمَتِ الْجَامِعَةُ اثْنَتَيْ عَشَرَ أَسْتَاذًا.	Üniversite oniki hocayı ödüllendirdi.
تَقَدَّمتْ اثْنَتَا عَشْرَةَ طَالِبَةً إِلَى الْإِمْتِحَانِ.	Oniki bayan öğrenci üniversiteye geldi.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

تَخْرَجُ مِنْ كَلِيَّةِ الطَّبِّ اثْنَا عَشَرَ طَبِيبًا وَ اثْنَتَا عَشْرَةَ طَبِيبَةً.

Tıp fakültesinden oniki bay, oniki bayan doktor mezun oldu.

مَرَرْتُ بِاثْنَيْ عَشَرَ تَلْمِيزًا يُطَالِعُونَ فِي الْمَدْرَسَةِ.

Okulda çalışan oniki öğrenciye uğradım.

سَجَّلْتُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ طَالِبَةً فِي الصَّفِّ الثَّانَوِيِّ الْأَوَّلِ.

Oniki bayan öğrenciyi lise birinci kaydettim.

مَرَرْتُ بِاثْنَتَيْ عَشْرَةَ طَالِبَةً يَتَبَادَلْنَ أَطْرَافَ الْحَدِيثِ فِي شَاطِئِ الْبَحْرِ.

Deniz kıyısında sohbet eden oniki bayan öğrencinin yanından geçtim.

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا.

Allah katında ayların sayısı onikidir.

\* Müennes varlıklar için kullanılan 12 sayısının birler basamağındaki

اثْنَا bölümü, ثِنْتَا biçiminde de olabilir:

ثِنْتَا عَشْرَةَ طَالِبَةً oniki bayan öğrenci

ثِنْتَا عَشْرَةَ مَدْرَسَةً oniki bayan öğretmen

### Sayıları açıkça yazınız :

← (١) كتبت (١٢) رسالة.

← (١) في الجامعة (١٢) أستاذ.

← (٣) في الحكومة (١٢) وزير.

← (٤) وصل (١٢) تلميذ.

### 1.1.2 (13-19) Arasındaki Sayılar :

\* 13-19 arasındaki sayılarda ise, birler basamağı, bütün üç-dokuzlar zıt cinstendir kuralı gereğince, sayıların hep zıt cinsinden olur; yalnızca müennes sayılarda, istisna olarak onlar basamağı da ona uygun biçimde müennes olur:

## ARAPÇA'DA SAYILAR

كتاباً	kitap
ثلاثة / كتاباً	üç / kitap
ثلاثة عشر	onüç
ثلاثة عشر كتاباً	onüç kitap
حقيبة	çanta
أربع / حقيبة	dört / çanta
أربع عشرة	ondört
أربع عشرة حقيبة	ondört çanta

### Arıpça'ya çeviriniz :

- 1) onüç öğrenci.
- 2) onbeş resim.
- 3) onaltı bayan öğrenci.
- 4) ondokuz defter.
- 5) onyedi öğretmen.
- 6) ondört cami.
- 7) onbeş bayan öğretmen.
- 8) onsekiz riyal.

قرأت ثلاثة عشر كتاباً.	Onüç kitap okudum.
شاهدت ثلاث عشرة مسرحية.	Onüç piyes seyrettim.
جاءني الثلاثة عشر رجلاً.	Bana onüç adam geldi.
فاز بالجائزة أربعة عشر متسابقاً.	Ödülü ondört yarışmacı kazandı.
احترق أربعة عشر سيارة.	Ondört araba yandı.
اشترت أربعة عشر سيارة.	Ondört araba satın aldım.
اشترت تسعة عشر كتاباً.	Ondokuz kitap satın aldım.
قرأ الطالب خمسة عشر درساً.	Öğrenci onbeş ders okudu.
ظهر الإسلام قبل خمسة عشر قرناً.	İslam onbeş asır önce doğdu.

- Hastanede onbeş doktor var. فى المستشفى خمسة عشر طبيباً.
- Bahçede ondört ağaç var. فى الحديقة أربع عشرة شجرة.
- Girişte onüç sayfa var. فى المقدمة ثلاث عشرة صفحة.
- Giriş, onüç sayfa tutuyor. تشتمل المقدمة على ثلاث عشرة صفحة.
- قدمت أربع عشرة محاضرة فى العلوم الإسلامية.
- İslami ilimlere dair ondört ders verdim.
- فى صفنا خمسة عشر طالباً و سبع عشرة طالبة.
- Sınıfımızda onbeş bay, onyedı bayan öğrencı var.
- يقع منزلهم على بُعد سبعة عشر كيلومتراً من المدينة.
- Evleri kentin onyedı kilometre uzağına düşer.

#### *Birleşik Sayı Temyizinin Sıfatı*

\* Birleşik sayıların temyizi sıfat alırsa, bu sıfat, lafza bakarak tercihan müfred, anlama bakarak çoğul olabilir:

- عندى أربعة عشر / أربعون طالباً ذكياً / أذكياً.
- Ondört / kırk çalışkan öğrencim var.
- كافأت أربعة عشر تلميذاً مجتهداً / مجتهدین.
- Ondört çalışkan öğrenciyi ödüllendirdim.
- و قَطَعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ ( فرقة ) أسباطاً.
- Onları oniki sopa/oymağa ayırdık. (A'raf,7/160)

#### **1.2 İzafetli Kuruluş ( إضافة العدد المركب ) :**

\* 11-12 dışındaki birleşik sayıları, tercih edilmemekle birlikte, izafetli kurmak da mümkündür. Bu durumda, üç türlü kullanım sözkonusudur:

1) Her iki parça muzaf olarak fetha üzere mebni, sayılan ise muzaf ileyh olarak mecrurdur:

- Onbeş kitabım var. عندى خمسة عشر كتاب.
- Onüç kalemim var. عندى ثلاثة عشر قلم.

2) Acuz (onlar basamağı) mu'rab olur, sadr (birler basamağı) mansub kalır:

عندى خمسة عشر كتاب. Onbeş kitabım var.

عندى أربعة عشر قلم. Ondört kalemim var.

3) Sadr (birler basamağı) mu'rab, acuz (onlar basamağı) ve sayılan mecrur olur:

عندى خمسة عشر كتاب. Onbeş kitabım var.

عندى ثلاثة عشر قلم. Onüç kalemim var.

### 1.3 Sıfat Tamlamalı Kuruluş:

هذه الجامعة مشهورة بأبوابها الثمانية عشر.

Bu üniversite, onsekiz kapısıyla ünlüdür.

إذ كانت هناك معانٍ عندى لم تُكتب فى الرسائل الاثنتى عشرة.

Çünkü oniki mektupta yazılmayan gerekçelerim vardı. (A.Emin, Veledi,12)

و كانت الاثنا عشر جنيهاً تكفيننا و تزيد عن حاجتنا.

Oniki cüneyh bize yetip artıyordu. (A.Emin, Hayâtî,63)

### 1.4 Min Cer Harfiyle Bölüntülü Kuruluş:

و كان له من البنين أحد عشر و من البنات ست عشرة.

Onbir oğlu, onaltı kızı vardı. (Mes'udî,Tenbîh,274)

## 2. ONLUK SAYILAR ( العُقُود ):

\* Onluk sayılar, birler basamağındaki sayılara, cem'u'l-müzekker gibi vav-nun ekleyerek elde edilir. Yalnızca 20 sayısı, ( عشرون ) biçimindedir. Bu sayıların i'rabı, tıpkı cem'u'l-müzekker gibi, ref durumunda vavlı,

nasb ve cer durumunda ya'lı olur.

\* Onluk sayıları, şöylece sıralayabiliriz:

الْأَرْقَامُ الْعَرَبِيَّةُ	العدد العقود	Sayı
عِشْرُونَ	٢.	Yirmi
ثَلَاثُونَ	٣.	Otuz
أَرْبَعُونَ	٤.	Kırk
خَمْسُونَ	٥.	Elli
سِتُونَ	٦.	Altmış
سَبْعُونَ	٧.	Yetmiş
ثَمَانُونَ	٨.	Seksen
تِسْعُونَ	٩.	Doksan

\* **Sıfırlı sayılarda cinsiyet sıfır** olduğu için, 20'den itibaren onluk sayılarda da cinsiyet sıfırdır:

عِشْرُونَ كِتَابًا yirmi kitap

عِشْرُونَ حَقِيبَةً yirmi çanta

\* Bütün onluklarda sayılan, müfred/mansub olur:

أَرْبَعُونَ كِتَابًا kırk kitap

سَبْعُونَ حَقِيبَةً yetmiş çanta

فِي الْمَدِينَةِ عِشْرُونَ مَسْجِدًا. Kentte yirmi cami var.

بَعْضُ الشُّهُورِ ثَلَاثُونَ يَوْمًا. Bazı aylar, otuz gündür.

جَاءَ ثَلَاثُونَ طَالِبًا. Otuz öğrenci geldi.

مَرَّ عِشْرُونَ سَنَةً. Yirmi yıl geçti.

شَاهَدْتُ عِشْرِينَ سَيَّارَةً. Yirmi araba gördüm.

وَصَلَّتِ الْحَافِلَةُ فِي عِشْرِينَ سَاعَةً. Otobüs yirmi saatte geldi.

اَشْتَرَيْتِ السَّاعَةَ بِثَلَاثِينَ لِيرَةً. Saati, otuz liraya aldım.



## ARAPÇA'DA SAYILAR

- بنى المدرسة ثمانون عاملاً. Okulu seksen işçi yaptı.
- نجح أربعون طالباً. Kırk öğrenci başardı.
- كافأت ثلاثين طالباً. Otuz öğrenciyi ödüllendirdim.
- جاء خمسون طالباً. Elli öğrenci geldi.
- فى هذا الكتاب تسعون صحيفة. Bu kitapta, doksan sayfa var.
- قضيت فى استانبول ثلاثين يوماً. İstanbul'da otuz gün geçirdim.
- فى بلدى أربعون مكتبة كبيرة. Ülkemde kırk büyük kütüphane var.
- اشتريت أربعين كرسيّاً. Kırk sandalye satın aldım.
- طُفْتُ بأربعين مصنّعا. Kırk fabrikayı dolaştım.
- وجدت أربعين طالباً فى القاعة. Sınıfta kırk öğrenci buldum.
- طُبِعَ هذا الكتابُ عشرين مرةً. Bu kitap, yirmi kez basıldı.
- فى دقيقة ستون ثانية. Bir dakikada altmış saniye vardır.
- سافر عشرون رجلاً و ثلاثون امرأة. Yirmi erkek, otuz kadın yola çıktı.
- كان فى المسجد سبعون مُصلِّياً. Camide namaz kılan yetmiş kişi vardı.
- مررت بثمانين طالبة. Seksen bayan öğrencinin yanından geçtim.
- شاهدت أربعين صبياً يَمُرُّونَ بخمسين فتاة. Elli genç kızın yanından geçen kırk çocuk gördüm.
- درست عشرين عاماً فى مختلف مراحل التعليم. Çeşitli öğrenim düzeylerinde yirmi yıl okudum.
- واختار موسى قومه سبعين رجلاً لميقاتنا. Musa tayin ettiğimiz sürede kavminden yetmiş kişi seçti. (7/155)
- فتمّ ميقات ربه أربعين ليلة. Böylece rabbinin belirlediği süre kırk güne çıktı. (A'raf,7/142)
- واذ واعدنا موسى أربعين ليلة. Musa'ya kırk gece vade vermiştik. (Bakara,2/51)
- و إن يكن منكم عشرون صابرون يغلبوا مائتين. Sizin sabırlı yüz kişiniz onların yüz kişisini yener. (Enfal,8/65)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ.

Onlara yetmiş defa bağışlanma dilesen bile, Allah onları bağışlamayacaktır. (Tevbe,9/80)

فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِإِطْعَامِ سِتِّينَ مَسْكِينًا.

Güç yetiremeyen, altmış yoksulu doyurur. (Mücadele,58/4)

**Sayıları açıkça yazınız :**

- ← (١) فحص الطبيب (٢٠) مريض.
- ← (١) في الجامعة (٦٠) أستاذ.
- ← (٣) سافر (٩٠) طالب.
- ← (٤) وصل (٨٠) تلميذ.

### 3. (21-99) ARASINDAKİ SAYILAR ( الأعداد المعطوفة ):

\* 21'den itibaren sayılarda, önce birler, sonra onlar basamağı sayısı getirilir, aralarına vav bağlacı konur:

العدد العقود	الأرقام العربية	Sayı
واحد وعشرون	٢١	Yirmibir
اثنان وثلاثون	٣٣	Otuziki
ثلاثة وأربعون	٤٣	Kırküş
أربعة وخمسون	٥٤	Ellidört
خمسة وستون	٦٥	Altmışbeş
ستة وسبعون	٧٦	Yetmişaltı
سبعة وثمانون	٨٧	Seksenyedi
ثمانية وتسعون	٩٨	Doksansekiz

## ARAPÇA'DA SAYILAR

### 21-99 Arasında Bağlama, Temyiz ve Cinsiyet

\* 21'den itibaren bütün sayılarda, her basamağı ötekine bağlarken **vav bağlacı** kullanılır.

\* 21-99 arasındaki sayıların temyizi, genel kural gereği, **müfred/mansub** olur.

\* 21-99 arasında, yine genel kurala uygun olarak, **bütün bir-ikiler** sayılanla aynı, **bütün üç-dokuzlar zıt cinsten** olur.

### 21-99 Arasındaki Sayıların Kuruluşu

\* 21-99 arasındaki sayıları kurarken, önce sayılan müfred/mansub olarak yazılır. Ardından, sayının en küçük birimi (yani birler basamağı) bir-iki ise sayılana uygun, üç-dokuz arasında ise zıt cinsten belirlenir. Daha sonra, vav'ın ardından onluk sayı getirilir. Şöylece örnekleyebiliriz:

كتاباً / واحدٌ kitap/bir  
وعشرون yirmi  
واحد و عشرون كتاباً yirmibir kitap

حقيبة / اثنتان çanta/iki  
و أربعون kırk  
اثنتان و أربعون حقيبة kırkiki çanta

ولداً / ثلاثة çocuk/üç  
و أربعون kırk  
ثلاثة و أربعون ولداً kırküç çocuk

امراًء / أربع kadın/dört  
و خمسون elli  
أربع و خمسون امرأة elliidört kadın

\* 21-99 arasındaki sayılar kurulurken, müzekker sayılanlarda واحد ve

## ARAPÇADA SAYILAR

İحدى ve حادية - واحدة ise müennes ma'dudlarda , حادى (حادٍ)

yirmibir واحدٌ و عشرون / حادى (حادٍ) و عشرون

yirmibir واحدة و عشرون / حادية و عشرون / إحدى و عشرون

Bana kırküş öğrenci geldi. جاءنى ثلاثة و أربعون طالباً.

Kırküş öğretmene uğradım. مررت بالثلاثة و الأربعين مدرساً.

Kırkbir öğrenci başardı. نجح اثنان و أربعون طالباً.

Yirmiiki öğrenciyi ödüllendirdim. كافأت اثنين و عشرين طالباً.

Yirmiiki öğrenciye uğradım. مررت باثنين و عشرين طالباً.

Yirmibir kitabım var. عندى واحدٌ و عشرون كتاباً.

Kitapta otuzaltı ders var. فى الكتاب ستة و ثلاثون درساً.

Otuzdört öğrenci gördüm. رأيت أربعة و ثلاثين تلميذاً.

Otuzdört beldeyi dolaşım. طُفْتُ بأربع و ثلاثين بلدةً.

Kırkdört öğrenci başardı. نجح أربع و أربعون طالباً.

Kırkdört öğrenciye uğradım. مررت بأربعة و أربعين تلميذاً.

Kırkiki köye uğradım. مررت باثنين و أربعين قريةً.

Yirmiiki bayan öğrenci beni ziyaret etti. زارتنى اثنتان و عشرون طالبةً.

Yirmiiki bayan öğrenciye selam verdim. حيَّيت اثنتين و عشرين طالبةً.

Yirmidört bayan öğrenciyi ödüllendirdim. كافأت أربعاً و عشرين طالبةً.

Dedem altmışyedi yaşında öldü. تُوُفِّي جدى و له من العمر سبع و ستون سنةً.

فى كلية الطب إحدى و ثلاثون طالبةً.

Tıp fakültesinde otuzbir bayan öğrenci var.

على الرف سبعة و ثمانون كتاباً و ثمان و خمسون مجلةً.

Rafin üstünde seksenyedi kitap, ellisekiz dergi var.

بين ذلك و بين أول الهجرة تسع و ثلاثون سنةً.

Bununla hicretin başlangıcı arasında, otuzdokuz yıl var. (Mes'udi, Tenbih ,273)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

إِنَّ هَذَا أَخِي ، لَهُ تِسْعٌ وَ تِسْعُونَ نَعْجَةً.

İşte bu kardeşimin, doksandokuz koyunu var. (Sad,38/23)

تَعَلَّمْنَا أَكْثَرَ مِنْ اثْنَتَيْنِ وَ سَبْعِينَ كَلِمَةً.

Yetmişikinini üstünde sözcük öğrendik.

حَضَرَ الْحَفْلَ أَحَدٌ عَشَرَ خُطِيباً وَ تِسْعٌ وَ تِسْعُونَ مَدْعُوًّا.

Toplantıya onbir konuşmacı, doksandokuz bayan çağrılı geldi.

### Sayıları açıkça yazınız :

- ← (١) فى بلدی (١٥) صديق.
- ← (٢) فى الجامعة (٦٧) أستاذ.
- ← (٣) سافر (٩١) طالب.
- ← (٤) وصل (٨٦) تلميذ.
- ← (٥) سافر (٦١) طالب.
- ← (٦) تُرْجِمَ هَذَا الْكِتَابَ إِلَى (٣٥) لُغَةٍ.
- ← (٧) فَحَصَ الطَّبِيبُ (٤٣) مَرِيضًا.
- ← (٨) يَتَكَوَّنُ الْكِتَابُ مِنْ (٣٤) دَرَسًا.

### Soruları ayrıçtaki rakamlara göre yanıtlayınız :

- ← (١) كم كتاباً فى المكتبة؟ (٣٣)
- ← (٢) كم تلميذاً فى المدرسة؟ (٧٣)
- ← (٣) كم ساعة فى اليوم؟ (١٤)
- ← (٤) كم دقيقة فى الساعة؟ (٦٠)
- ← (٥) كم قلماً لك؟ (٥٤)
- ← (٦) كم صديقاً له؟ (٧٤)
- ← (٧) كم قصة كتبت؟ (٣١)
- ← (٨) كم يوماً قضيتها فى الخارج؟ (٨٥)

**Üçüncü Bölüm**  
**YÜZLER, BİNLER ve MİLYONLAR BASAMAKLARI**  
( خانة / مرتبة المئات والآلاف والملايين )

1. YÜZLER BASAMAĞI ( خانة / مرتبة المئات ):

\* Yüzler basamağındaki sayılar şunlardır:

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
مئة	١٠٠	Yüz
مئتان	٢٠٠	İkiyüz
ثلاثمائة	٣٠٠	Üçyüz
أربعمائة	٤٠٠	Dört yüz
خمسمائة	٥٠٠	Beş yüz
ستمائة	٦٠٠	Altı yüz
سبعمائة	٧٠٠	Yedi yüz
ثمانمائة	٨٠٠	Sekiz yüz
تسعمائة	٩٠٠	Dokuz yüz

## ARAPÇA'DA SAYILAR

\* Yüz sayısı, eskiden ( مئة ) ile karışmasın diye, elifli olarak ( مائة ) biçiminde yazılırdı. Ancak yazım kurallarının gelişmesi dolayısıyla, artık bu karışıklık çıkmadığından, söyleyiş ve yazım kolaylığı dolayısıyla elif yazılmamalıdır:

مائة / مئة yüz

\* Yüz sayısının ve katlarının ma'dudu (temyizi), müfred/mecrur olur. Yüzler basamağı sayıları, izafetli biçimde kurulur.

\* Yüzün katlarında, yüz sayısı da bir ma'dud (temyiz) gibidir, tercihan müfred, ama bazan da çoğul olabilir; hem birleşik, hem de ayrı olarak yazılabilirler:

مائة = ثلاث مئة / مئتين / مئات üçyüz

\* Özellikle eski metinlerde, yüz sayısı cem'u'l-müzekker gibi çoğul olarak görülebilir:

مئو سنين Yüz yıl. (Taberî, 1-4/2043)

مئو سنة Yüz yıl. (Taberî, 1-1/8)

مئو ألفاً Yüzbin.

### Yüzlü-Binli Sayılarda Birli-İkili Bölümler

\* Yüz ve katlarında, birler basamağının bir ve iki sayılarının bulunduğu kuruluşlara dikkat etmek gerekir:

مائة كتاب وكتاب yüzbir kitap

مئة كتاب وكتاب yüziki kitap

ثلاثمائة حقيبة و حقيبة üçyüzbir çanta

جاء مئة رجل و رجل. Yüzbir kişi geldi.

رأيت مئة امرأة و امرأة. Yüziki kadın gördüm.

نجح مئة طالب. Yüz öğrenci başardı.

زار المعرض مئة شخص. Sergiyi yüz kişi gezdi.

كافأت مئة فتاة. Yüz genç kızı ödüllendirdim.

- Kente altıyüz ziyaretçi geldi. حضر ستمئة زائر الى المدينة.
- Beşyüz gezgin geldi. وصل خمسمئة سائح.
- Dörtüyüz ziyaretçi ülkelerine döndü. رجع أربعمئة زائر الى بلدهم.
- O, delikanlıdan yüz kere üstün. إنها أفضل بمئة مرة من الفتى.
- Yüzüç eve uğradım. مررت على مئة و ثلاث منازل.
- İkiyüzonbir öğrenci geldi. جاء مئتان و أحد عشر طالباً.
- İkiyüzoniki resim gördüm. رأيت مئتين و اثنتي عشرة صورة.
- فى المكتبة ثمانى مئة و خمسة و أربعون كتاباً.
- Kütüphanede sekizyüzbeş kitap var. مررت على مئتين و ثمان و ستين طالباً.
- İkiyüzaltmışsekiz öğrenciye uğradım. كمثل حبة أنبتت سبع سنابل ، فى كل سنبل مئة حبة.
- Yedi başak veren bir tane gibi. Her başakta da yüz tane vardır. (Bakara,2/261)
- فإن يكن منكم مئة صابرة يغلبوا مئتين.
- Yüz sabırlı kişiniz olsa, ikiyüz kişiye üstün gelir. (Enfal,8/66)
- روى له من النبى مئة حديث و ثلاثة و ستون حديثاً.
- Peygamberden, ona ait yüzaltmışüç hadis rivayet edilir. (Karamani,Ahbar,129)

#### Yüz Sayısının Mansub ya da Mecrur Ma'dudu

\* Yüz sayısının ma'dudu, çok nadir bazı durumlarda, özellikle de eski metinlerde, mansub ya da çoğul/mecrur olabilir:

إذا عاش الفتى مائتين عاماً - فقد ذهب اللذاذة و الفتاء.

Bir delikanlı, ikiyüz yıl yaşarsa, tadı ve gençliği kaybolur.

و لبشوا فى كهفهم ثلاثمئة سنين و ازدادوا تسعاً.

Mağaralarında üçyüzdokuz yıl kaldılar. (Kehf,18/25)



2. BİNLER BASAMAĞI ( خانة / مَرْتَبَةُ الألف ):

\* Hem yüz, hem de bin sayılarının tıpkı bir temyiz (sayılan) gibi kullanıldığı unutulmamalıdır. Bu yüzden, yüz sayısı tercihan müfred/mecrur, bin sayısı ise öncesinin birler, onlar ve yüzler basamağı oluşuna göre müfred/mansub veya çoğul/mecrur olur:

\* Binler basamağındaki sayılar şunlardır:

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
ألف	١...	Bin
ألفان	٢...	İkibin
ثلاثة آلاف	٣...	Üçbin
أربعة آلاف	٤...	Dörtbin
خمسة آلاف	٥...	Beşbin
سبعة آلاف	٦...	Altıbin
سبعة آلاف	٧...	Yedibin
ثمانية آلاف	٨...	Sekizbin
تسعة آلاف	٩...	Dokuzbin
عشرة آلاف	١٠....	Onbin

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
أحد عشر ألفاً	١١...	Onbirbin
اثنا عشر ألفاً	١٢...	Onikibin
ثلاثة عشر ألفاً	١٣...	Onüçbin
أربعة عشر ألفاً	١٤...	Ondörtbin
خمسة عشر ألفاً	١٥...	Onbeşbin
سبعة عشر ألفاً	١٦...	Onaltıbin
سبعة عشر ألفاً	١٧...	Onyedibin

## ARAPÇA'DA SAYILAR

ثَمَانِيَةَ عَشَرَ أَلْفًا	١٨... Onsekizbin
أَرْبَعَةَ عَشَرَ أَلْفًا	١٩... Ondokuzbin

العدد الأصلي	Sayı الأرقام العربية
عَشْرُونَ أَلْفًا	٢٠... Yirmibin
ثَلَاثُونَ أَلْفًا	٣٠... Otuzbin
أَرْبَعُونَ أَلْفًا	٤٠... Kırkbin
خَمْسُونَ أَلْفًا	٥٠... Ellibin
سِتُونَ أَلْفًا	٦٠... Altmışbin
سَبْعُونَ أَلْفًا	٧٠... Yetmişbin
ثَمَانُونَ أَلْفًا	٨٠... Seksenbin
تِسْعُونَ أَلْفًا	٩٠... Doksanbin

العدد الأصلي	Sayı الأرقام العربية
وَاحِدٌ وَعَشْرُونَ أَلْفًا	٢١... Yirmibirbin
اِثْنَانِ وَعَشْرُونَ أَلْفًا	٢١... Yirmiikibin
ثَلَاثَةٌ وَعَشْرُونَ أَلْفًا	٢٣... Yirmiüçbin
أَرْبَعَةٌ وَعَشْرُونَ أَلْفًا	٢٤... Yirmidörtbin
خَمْسَةٌ وَعَشْرُونَ أَلْفًا	٢٥... Yirmibeşbin
سِتَّةٌ وَعَشْرُونَ أَلْفًا	٢٦... Yirmialtıbin
سَبْعَةٌ وَعَشْرُونَ أَلْفًا	٢٧... Yirmiyedibin
ثَمَانِيَةٌ وَعَشْرُونَ أَلْفًا	٢٨... Yirmisekizbin
تِسْعَةٌ وَعَشْرُونَ أَلْفًا	٢٩... Yirmidokuzbin

## ARAPÇADA SAYILAR

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
ألف	١.....	Yüzbin
مئتا ألف	٢.....	İkiyüzbin
ثلاثمئة ألف	٣.....	Üçyüzbin
أربعمئة ألف	٤.....	Dörtüyüzbin
خمس مئة ألف	٥.....	Beşyüzbin
ستمئة ألف	٦.....	Altıyüzbin
سبعمئة ألف	٧.....	Yediyüzbin
ثمانمئة ألف	٨.....	Sekizyüzbin
تسعمئة ألف	٩.....	Dokuzyüzbin

1975 öğrenci. ألف و سبعمئة و خمسة و سبعون طالباً.

8856 hoca. ثمانية آلاف و ثمانمئة و ستة و خمسون أستاذاً.

1004 öğrenci. ألف و أربعة طلاب.

İkibinonyedi öğrenci. ألفان و سبعة عشر طالباً.

1.457. ألف و أربع مئة و سبعة و خمسون.

3.072 öğrenci. ثلاثة آلاف و اثنان و سبعون طالباً.

11.500 öğrenci. أحد عشر ألفاً و خمسمئة طالب.

93.876. ثلاثة و تسعون ألفاً و ثمان مئة و ستة و سبعون.

**Sayıları açık olarak yazınız :**

- 1) 1.101.
- 1) 3.003.
- 3) 7.894.
- 4) 13.314.
- 5) 113.765.
- 6) 968.547.

7) 41.756.

8) 8.784.

Binonbir kişi geldi. جاء ألف و أحد عشر رجلاً.

Binoniki bayan öğrenci gördüm. رأيت ألفاً و اثنتى عشرة طالبة.

Binonüç eve uğradım. مررت على ألف و ثلاثة عشر منزلاً.

Yirmibinbir öğrenci geldi. جاء عشرون ألف رجل و رجل.

Beşyüzbin = Yarım milyon. خمسمئة ألف = نصف مليون.

Binbir gece. ألف ليلة و ليلة.

Bin riyali var. يملك ألف ريال.

Tüccar, bin ayakkabı satın aldı. اشترى التاجر ألف حذاء.

Üçbinsekizyüzyirmiiki. ثلاثة آلاف و ثمانمئة و اثنان و عشرون.

Kitaplığında bin kitap, bin dergi var. فى مكتبى ألف كتاب و ألف مجلة.

Yirmibinoniki bayan öğrenci gördüm. رأيت عشرين ألفاً و اثنتى عشرة طالبة.

يعمل ألف و خمسمئة موظف فى ذلك المصنع.

Bu fabrikada, binbeşyüz görevli çalışıyor.

مررت على عشرين ألفاً و مئة و ثلاثة و عشرين منزلاً.

Yirmibinyüzyirmiüç eve uğradım.

جاء اثنان و عشرون ألفاً و مئتان و اثنان و عشرون رجلاً.

Yirmikibinyüzyirmiiki kişi geldi.

جمعنا ثلاثمئة و أربعمئة و تسعمئة فماذا تكون النتيجة؟ - تكون ألفاً و ستمئة.

Üçyüzü, dörtyüzü ve dokuzyüzü topladığımızda, sonuç ne olur? -

Binaltıyüz olur.

نال شهادة الحقوق من الكلية عام ألف و تسعمئة و ستة عشر.

Fakülteden hukuk diplomasını, 1916'da aldı.

فى سنة ألف و تسعمئة و اثنین و ثلاثین ، عاد الى مسقط رأسه.

1932'de, doğdu yere döndü.

قدموا الى هذه البلاد منذ نحو ثلاثة آلاف سنة قبل الميلاد.

Bu ülkeye, milattan yaklaşık üçbin yıl kadar önce geldiler.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ.

Binlerce kişinin memleketlerinden çıktıklarını görmedin mi?

(Bakara,2/243)

وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَدْعُونَ أَهْلاًهُمْ لَوْ يُعْمَرُ أَلْفَ سَنَةٍ.

Müşriklerden bin yıl yaşamak isteyen vardır. (Bakara,2/96)

وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفِينَ بِإِذْنِ اللَّهِ.

Sizden bin kişi olsa, ikibin kişiye Allah'ın izniyle üstün gelirler.

(Enfal,8/66)

وَإِنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مَّا تَعُدُّونَ.

Rabbin katındaki bir gün, sizin günlerinizden bin yıl kadardır.

(Hac,27/42)

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِثْلِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ.

Onu yüzbin veya daha çok kişiye peygamber olarak gönderdik.

(Saffat,37/147)

تَعْرِجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفًا.

Melekler ve ruh, bin yıllık bir sürede çıkarlar. (Mearic,70/4)

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ.

Kadir gecesi, bin aydan daha hayırlıdır. (Kadr,97/3)

اشْتَرَيْتُ أَلْفَ كِتَابٍ وَمِثْلَ دَفْتَرٍ وَمِليونَ قَلَمٍ وَمِليَارَ وَرَقَةٍ.

Bin kitap, yüz defter, bir milyon kalem ve bir milyar kağıt satın aldım.

لَدَى وَصُولِكُمَا إِلَى إِسْتَنْبُولَ سَنَسْلِكُمَا شَيْكًا يَبْلُغُ أَلْفَ دُولَارٍ لِلْمَصَارِفِ الْإِضَافِيَّةِ.

İstanbul'a varışınızda, ek masraflar için bin dolarlık bir çeki size teslim edeceğiz.

لِلْحَسَدِ أَلْفُ عَيْنٍ. وَلَكِنْ فِي كُلِّ عَيْنٍ أَلْفُ جَمْرَةٍ.

Kıskancın bin gözü var. Ama her gözde bin ateş parçası bulunur.

(M.Nuayme, Kerm, 41)

صَنَّفَ ابْنُ وَهْبٍ مِثْلَ أَلْفٍ وَعِشْرِينَ أَلْفَ حَدِيثٍ.

İbn Vehb, yüzyirmibin hadis yazdı. (Subki, Tabakat, 2/128)

وَكَانَ مُعَاوِيَةُ فِي مِثْلِ أَلْفٍ وَعِشْرِينَ أَلْفًا.

Muaviye'nin ordusu yüzyirmibin kişiydi. (Mes'udi, Tenbih, 272)

تَبْعِدُ ثَلَاثَةَ أَلْفٍ وَسَبْعِمِئَةٍ وَسِتًّا وَثَمَانِينَ مِيلًا.

3786 mil ötede bulunur. (Havle'l-Alem, 32)

*Binli Deyimler*

\* Bin ( ألف ) sözcüğüyle kurulmuş, pekçok deyim vardır:

ألف معنى anlamli anlamli, çok anlamli  
ألف ليلة و ليلة binbir gece masalları  
ألف مبروك binlerce tebrik, çok kutlarım  
ألف كلا , ألف كلا kesinlikle hayır, bin kere hayır  
ألف مرة و مرة kaç bin kez, defalarca, sayısızca

ألف معنى Arkadaşım çok anlamli anlamli güldü.

فأنت تلقى كل يوم ألف صالح و صالح دون أن تحس لواحد منهم خطراً أو وجوداً.  
Her gün, hiçbirinin önemin hissetmeksizin ya da varlığından haberdar  
olmaksızın sayısız Salihlerle karşılaşırırsın. (Muazzeibun,25)

و تنتهى بك الى عالم غريب هو أحب اليك ألف مرة من هذا العالم الذى تعيش فيه.  
Seni, yaşadığın bu dünyadan bin kere üstün olan, garip bir dünyaya  
götürür. (Edib,33)

ألف مرة و مرة.  
Şehre giderken, defalarca gittiğim yolu tuttum. (Edib,53)

ألف مرة و مرة.  
Kendime defalarca sorduğum sorular. (Dua,67)

ألف كلا. فكّر يا أمانة , ماذا أقول?  
Bin kere/kesinlikle hayır! Ne söyleyeceğimi iyi düşün Amine. (Dua,150)

*Sıfatlı Bin*

\* Bin sayısı, sıfatlı olarak da kurulabilir:

و جعل يقيس ما بقى له من مال الى الألوف العشرين.

Kalan parasını yirmibinlerle karşılaştırmaya başladı. (Eyyâm,3/148)

*Bölüntülü Bin*

\* Yüz ve bin sayıları, min cer harfiyle bölüntülü olarak da kurulabilir:

Ona yüz cüneyh ödünç verdi. (Eyyâm,3/147)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

وإن يكن منكم مئة يغلبوا ألفاً من الذين كفروا.

Sizden yüz kişi olsa, inkarcılardan bin kişiye üstün gelir. (Enfal,8/65)

ألن يكفيكم أن يُمدِّكم ربكم بثلاثة آلاف من الملائكة

Rabbinizin size üçbin melekke yardım etmesi yetmez mi? (Ali İmran,3/124)

يمددكم ربكم بخمسة آلاف من الملائكة مسومين.

Rabbiniz size işaretli beşbin melekke yardım eder. (Ali İmran,3/124)

إن بعض هذه السهام يمكن أن يربح مليوناً من الفرنكات.

Bu hisselerin kimisi, bir milyon frank kazanmaya başladı. (Eyyâm,3/148)

و كانت قيمة هذا المليون في تلك الأيام عشرين ألفاً من الجنيهات.

Bir milyon frankın değeri, o sıralarda yirmibin cüneyhti. (Eyyâm,3/148)

### İstisnâlı Yüz ve Bin

\* Yüz ve bin sayıları, istisnâlı ( عَدَدٌ عَكْسِيٌّ ) olarak da kurulabilir:

299. ثلاثمئةٍ إلا واحداً

فلبت فيهم ألف سنة إلا خمسين عاماً

Onların arasında 950 yıl kaldı. (Ankebut,29/14)

### Sayıları açık olarak yazınız :

← مئة و خمسة و عشرون ١١٥ = ١٥ + ١٠٠ (١)

← ٣٦٥ = ٦٥ + ٣٠٠ (٢)

← ٨١٣ = ١٣ + ٨٠٠ (٣)

← ١١١٥ = ١١٥ + ١٠٠٠ (٤)

← ١٩٠٥ = ٩٠٥ + ١٠٠٠ (٥)

← ٣٧١٧ = ٧١٧ + ٣٠٠٠ (٦)

### Ayraçtaki sayıları ve ma'dudlarını yazınız :

← (١٤٥) تلميذ (١) في الصفِّ

← (٤٣١) دفتر (٢) اُبتعت

## ARAPÇA'DA SAYILAR

- ← (٣) فى المكتبة ( ٦٧٣ ) طالب
- ← (٤) تسلّمت (٣١١) مجلّة
- ← (٥) فى صفّنا ( ١١٨ ) طالب
- ← (٦) تحتوى الصّناديق (٤٨) تفّاحة
- ← (٧) هذا كتابُ ( ١٠٠١ ) ليلة
- ← (٨) صرفنا ( ٣١٧ ) ليرة

**Boşlukları uygun ayılarla doldurunuz :**

- (١) بقى من الزّمن ..... دقائق.
- (٢) بالمستشفى..... سريراً.
- (٣) قبض الشرط على ..... لصاصاً.
- (٤) أقمت بإستانبول ..... يوماً.
- (٥) جاء ..... طلاب.
- (٦) اشترت ..... كتاب.
- (٧) سار الى الميدان ..... جندي.
- (٨) على فضل العلم ..... برهان و برهان.

**Rakamları açık olarak yazınız :**

- ← (١) عندى ( ١٣ ) كتاباً
- ← (٢) دخلت الجامعة سنة (١٩٧٣)
- ← (٣) فى كليتنا ( ١٣٧٠ ) طالباً و طالبة.
- ← (٤) تطبع الصّحيفةُ ( ٤٥٠٠ ) يومياً.
- ← (٥) فى حيّنا ( ٣٨٠٠ ) ساكناً.
- ← (٦) لى ( ٧ ) أولاد.
- ← (٧) فى شهر شباط ( ١٨ ) أو (١٩) يوماً.
- ← (٨) اشترى التّاجر ( ٨٥٣١٠ ) أقلام.



## ARAPÇA'DA SAYILAR

### 3. MİLYONLAR BASAMAĞI ( مَرْتَبَة / خاتمة الملايين ):

\* Milyon sözcüğü, tıpkı bir ma'dud gibi düşünülerek, milyonlu sayı öbeği kurulur:

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
مليون	١.....	Milyon
مليونان	٢.....	İkimilyon
ثلاثة ملايين	٣.....	Üçmilyon
أربعة ملايين	٤.....	Dörtmilyon
خمسة ملايين	٥.....	Beşmilyon
ستة ملايين	٦.....	Altımilyon
سبعة ملايين	٧.....	Yedimilyon
ثمانية ملايين	٨.....	Sekizmilyon
تسعة ملايين	٩.....	Dokuzmilyon
عشرة ملايين	١.....	Onmilyon

\* Milyon sözcüğü yerine ( بليون ) sözcüğü de kullanılabilir:

Avrupa'da yedi milyon müslüman var. فى أورپا سبعة ملايين مسلم.

Bankada ondokuz milyon doları vardı. كان له فى المصرف تسعة عشر مليون دولار.

أما تذكرون لكمة جلبت لصاحبها مليوناً و بعض المليون من الدولارات.

Sahibine, bir küsur milyon getiren tokadı hatırlasana. (M.Nuayma, Evsân,21)

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
أحد عشر مليوناً	١١.....	Onbirmilyon
اثنا عشر مليوناً	١٢.....	Onikimilyon

## ARAPÇA'DA SAYILAR

ثَلَاثَةُ عَشَرَ مليوناً	١٣..... Onüçmilyon
أَرْبَعَةُ عَشَرَ مليوناً	١٤..... Ondörtmilyon
خَمْسَةُ عَشَرَ مليوناً	١٥..... Onbeşmilyon
سِتَّةَ عَشَرَ مليوناً	١٦..... Onaltımilyon
سَبْعَةُ عَشَرَ مليوناً	١٧..... Onyedimilyon
ثَمَانِيَةَ عَشَرَ مليوناً	١٨..... Onsekizmilyon
أَرْبَعَةُ عَشَرَ مليوناً	١٩..... Ondokuzmilyon

العدد الأصلي	Sayı	الأرقام العربية
عشرون مليوناً	٢.....	Yirmimilyon
ثلاثون مليوناً	٣.....	Otuzmilyon
أربعون مليوناً	٤.....	Kıркmilyon
خَمْسُونَ مليوناً	٥.....	Ellimilyon
ستون مليوناً	٦.....	Altmışmilyon
سَبْعُونَ مليوناً	٧.....	Yetmişmilyon
ثَمَانُونَ مليوناً	٨.....	Seksenmilyon
تسعون مليوناً	٩.....	Doksanmilyon

العدد الأصلي	Sayı	الأرقام العربية
واحد و عشرون مليوناً	٢١.....	Yirmibirmilyon
اثنان و عشرون مليوناً	٢٢.....	Yirmiikimilyon
ثلاثة و عشرون مليوناً	٢٣.....	Yirmiüçmilyon
أربعة و عشرون مليوناً	٢٤.....	Yirmidörtmilyon
خَمْسَةُ و عشرون مليوناً	٢٥.....	Yirmibeşmilyon
ستة و عشرون مليوناً	٢٦.....	Yirmialtımilyon
سَبْعَةُ و عشرون مليوناً	٢٧.....	Yirmiyedimilyon

## ARAPÇA'DA SAYILAR

ثَمَانِيَة وَ عَشْرُونَ مِليوناً	٢٨..... Yirmisekizmilyon
تِسْعَة وَ عَشْرُونَ مِليوناً	٢٩..... Yirmidokuzmilyon

العدد الأصلي	الأرقام العربيّة	Sayı
مِئْتَة مِليونٍ	١.....	Yüzmilyon
مِئَتَا مِليونَيْنِ	٢.....	İkiyüzmilyon
ثَلَاثِمِئَة مِليونٍ	٣.....	Üçyüzmilyon
أَرْبَعِمِئَة مِليونٍ	٤.....	Dört yüzmilyon
خَمْسِمِئَة مِليونٍ	٥.....	Beş yüzmilyon
سِتْمِئَة مِليونٍ	٦.....	Altı yüzmilyon
سَبْعِمِئَة مِليونٍ	٧.....	Yedi yüzmilyon
ثَمَانِمِئَة مِليونٍ	٨.....	Sekiz yüzmilyon
تِسْعِمِئَة مِليونٍ	٩.....	Dokuz yüzmilyon

**Sayıları açık olarak yazınız :**

- 1) 1.250.101.
- 1) 3.786.003.
- 3) 7.456.894.
- 4) 13.543.314.
- 5) 113.889.765.
- 6) 968.314.547.
- 7) 41.115.756.
- 8) 8.092.784.

4. MİLYARLAR BASAMAĞI (مرتبة / خانة المليارات):

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
مليار	١.....	Milyar
ملياران	٢.....	İkimilyar
ثلاثة مليارات	٣.....	Üçmilyar
أربعة مليارات	٤.....	Dörtmilyar
خمسة مليارات	٥.....	Beşmilyar
ستة مليارات	٦.....	Altımilyar
سبعة مليارات	٧.....	Yedimilyar
ثمانية مليارات	٨.....	Sekizmilyar
تسعة مليارات	٩.....	Dokuzmilyar
عشرة مليارات	١.....	Onmilyar

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
أحد عشر مليارات	١.....	Onbirmilyar
اثنا عشر مليارات	١١.....	Onikimilyar
ثلاثة عشر مليارات	١٣.....	Onüçmilyar
أربعة عشر مليارات	١٤.....	Ondörtmilyar
خمسة عشر مليارات	١٥.....	Onbeşmilyar
ستة عشر مليارات	١٦.....	Onaltımilyar
سبعة عشر مليارات	١٧.....	Onyedimilyar
ثمانية عشر مليارات	١٨.....	Onsekizmilyar
أربعة عشر مليارات	١٩.....	Ondokuzmilyar

## ARAPÇA'DA SAYILAR

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
عشرون ملياراً	٢٠.....	Yirmimilyar
ثلاثون ملياراً	٣٠.....	Otuzmilyar
أربعون ملياراً	٤٠.....	Kırkmilyar
خمسون ملياراً	٥٠.....	Ellimilyar
ستون ملياراً	٦٠.....	Altmışmilyar
سبعون ملياراً	٧٠.....	Yetmişmilyar
ثمانون ملياراً	٨٠.....	Seksenmilyar
تسعون ملياراً	٩٠.....	Doksanmilyar

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
واحد و عشرون ملياراً	٢١.....	Yirmibirmilyar
اثنان و عشرون ملياراً	٢٢.....	Yirmiikimilyar
ثلاثة و عشرون ملياراً	٢٣.....	Yirmiüçmilyar
أربعة و عشرون ملياراً	٢٤.....	Yirmidörtmilyar
خمسة و عشرون ملياراً	٢٥.....	Yirmibeşmilyar
ستة و عشرون ملياراً	٢٦.....	Yirmialtılmilyar
سبعة و عشرون ملياراً	٢٧.....	Yirmiyedimilyar
ثمانية و عشرون ملياراً	٢٨.....	Yirmisekizmilyar
تسعة و عشرون ملياراً	٢٩.....	Yirmidokuzmilyar

العدد الأصلي	الأرقام العربية	Sayı
مئة مليار	١٠٠.....	Yüzmilyar
مئتا مليار	٢٠٠.....	İkiyüzmilyar
ثلاثمئة مليار	٣٠٠.....	Üçyüzmilyar

## ARAPÇA'DA SAYILAR

أَرْبَعُمِئَةِ مِليَارٍ	٤.....	Dört yüz milyar
خَمْسُمِئَةِ مِليَارٍ	٥.....	Beş yüz milyar
سِتُّ مِليَارٍ	٦.....	Altı yüz milyar
سَبْعُمِئَةِ مِليَارٍ	٧.....	Yedi yüz milyar
ثَمَانِيَةِ مِليَارٍ	٨.....	Sekiz yüz milyar
تِسْعُمِئَةِ مِليَارٍ	٩.....	Dokuz yüz milyar

### Sayıları açık olarak yazınız :

- 1) 1.765.098.101.
- 2) 3.543.653.003.
- 3) 7.131.657.894.
- 4) 13.557.986.314.
- 5) 113.675.098.765.
- 6) 968.213.445.547.
- 7) 41.123.567.756.
- 8) 8.332.583.784.

### Eski Arapça'da Bin ve Milyar

\* Eski Arapça'da milyon ve milyar yerine iki-üç tane bin sayısı peşpeşe getirilirdi:

و بلغ الخراجُ في ولايته مئة ألف ألف درهمٍ.

Onun valiliği döneminde harac, yüz milyon dirhemi buldu. (Cabiri,178)

فمسح عثمان بن حنيف السَّوَادَ فوجده ستَّة و ثلاثين ألف ألف جريبٍ.

Osman bin Huneyf, Sevad toprağını ölçtü ve onu 36 milyon cerib olarak hesapladı. (Maverdi,175)

فارتفع له بالمساحة مئة و خمسون ألف ألف درهم بوزن المِثقال.

Ölçüm sonucunda harac geliri, 150 milyon miskale ulaştı. (Maverdi,175)

فبلغ إرتفاعه في أيامه مئة ألف ألف و عشرين ألف ألف درهم.

Haracın artışı, onun döneminde, 120 milyon dirhemi buldu. (Maverdi,175)

إرتفاع هذا الإقليم في الحَقَيْن ألف ألف ألف ثلاث مَرَات.

İki hak konusunda bu bölgedeki yükseliş, üç kere bindir. (Maverdi,176)

## Dördüncü Bölüm SAYILARIN KURULUŞ ve İ'RAB ÖZELLİKLERİ

### 1. SAYILAR ARASI BAĞINTILAR:

#### 1.1 Sayıların Kuruluşu ( ترکیب الأعداد ):

\* Sayılar, genel olarak üç biçimde kurulur:

- 1) İzafetli,
- 2) Sıfat tamlamalı,
- 3) Min cer harfiyle bölüntülü.

##### 1.1.1 İzafetli Kuruluş ( إضافة الأعداد ):

\* Müfred sayılar, genellikle ve tercihan izafetli olarak kurulur; sayı muzaf, sayılan muzaf ileyh görevinde olur:

ثلاثة كتب üç kitap

عشرة طلاب on öğrenci

مئة كتاب yüz kitap

ألف طالب bin öğrenci

## ARAPÇA'DA SAYILAR

### 1.1.2 Sıfatlı Kuruluş :

\* Sayı, sayılandan sonraya kalınca, sayı müzekker veya müennes olur, ama tercih edilen izafetli kuruluştaki kurallara uyulmasıdır:

جاء رجالٌ ثلاثة / ثلاث. Üç adam geldi.

رأيت بناتٍ ستاً / ستة. Altı kız gördüm.

قابلت رجالاً ثمانية / ثمانية. Sekiz kişi gördüm.

قابلت بناتٍ ثمانية / ثمانية. Sekiz kızla görüştüm.

جاء رجالٌ أربعة عشر / أربع عشرة. Ondört adam geldi.

رأيت بناتٍ أربع عشرة / أربعة عشر. Ondört kız gördüm.

### 1.1.3 Min Cer Harfiyle Bölüntülü Kuruluş :

\* Ma'dud (temyiz) topluluk ismi ( إسم جمعي ) veya cins ismi olursa, min cer harfiyle mecrur kılınır:

ثلاثة من القوم Topluluğun üç kişisi.

أربعة من الإبل Dört deve.

ستة من الطير Kuşların altısı.

سبع من النخل Yedi hurma.

عندى أربعة عشر من الطلاب. Ondört öğrencim var.

لك خمس من الحقائب. Beş çantan var.

## 1.2 Sayıların Sıralanışı ve Bağlanması ( ترتيب وعطف / ربط الأعداد ) :

### 1.2.1 Büyükten Küçüğe Sıralama :

\* Sayılar, rakam olarak yazılırken kesinlikle soldan sağa doğru sıralanarak yazılır ve okunur.



## ARAPÇA'DA SAYILAR

\* Müfred ve ukud (onluk) sayılar, soldan sağa doğru okunur:

ثلاث : ٣ üç

مائة : ١٠٠ yüz

عشرون : ٢٠ yirmi

### 1.2.2 Küçükten Büyüğe Sıralama :

\* Birleşik (mürekkeb) ve bağlaçlı (ma'tuf) sayılar, sağdan sola doğru okunur, yani önce birler basamağı söylenir ve yazılır:

أحد عشر : ١١ onbir

واحد وعشرون : ٢١ yirmibir

### 1.2.3 Tercihli Sıralama :

\* 100'den sonraki atıflı sayılar, hem tercihan büyükten küçüğe, hem de küçükten büyüğe doğru sıralanabilir. Hangi sayı seçilirse, sayı ile sayılanın temyiz bağintısı, daima en sondaki sayıya göre kurulur:

(١) Yüzyirmibeş adam geldi. جاء مئة وخمسة وعشرون رجلاً.

(٢) Yüzyirmibeş adam geldi. جاء خمسة وعشرون ومئة رجلٍ.

(١) Kentte 1914 adam var. فى المدينة ألف وتسعمئة وأربعة وعشرون رجلاً.

(٢) Kentte 1914 adam var. فى المدينة أربعة وعشرون وتسعمئة وألف رجلٍ.

(١) فى المكتبة ألفان وثمانئة وثلاثة وأربعون كتاباً.

Kütüphanede 1843 kitap var.

(٢) فى المكتبة ثلاثة وأربعون وثمانئة وألف كتابٍ.

Kütüphanede 1843 kitap var.

(١) فى المنطقة خمسون ألفاً وأربعمئة وأربعُ عاملاتٍ.

Bölgede 50.404 bayan işçi var.

(٢) فى المنطقة أربعُ وأربعمئة وخمسون ألفَ عاملةٍ.

Bölgede 50.404 bayan işçi var.

\* 21'den itibaren bütün sayı basamakları vav bağlacıyla bağlanır. Vavdan önceki, onluk sayılar ile mebni sayılar dışında kalan bütün sayı basamakları, kesinlikle tenvinlidir:

فِي الْمُنْطَقَةِ أَرْبَعٌ وَ أَرْبَعُمِئَةٍ وَ خَمْسُونَ أَلْفَ عَامِلَةٍ.

Bölgede 50.404 bayan işçi var.

فِي الْمَدِينَةِ أَلْفٌ وَ تِسْعُمِئَةٍ وَ أَرْبَعَةٌ وَ عَشْرُونَ رَجُلًا.

Kentte 1914 adam var.

### 1.3 Sayılarda Belirlilik ( تعريف العدد ):

\* Belirlilik açısından, sayıları üç öbekte toplayabiliriz:

1) İzafetli sayılar (3-10 arası, 100, 10000 ve katları): Belirlilik, tercihan muzaf ileyhte (sayılarda) olur.

2) Birleşik (mürekkeb:11-19 arası) sayılar: Belirlilik, birler basamağında (sadr'da) olur.

3) Bağlaçlı (ma'tuf) sayılar: Sayı öbeğinin her iki bölümü de belirli olur.

\* Sıfat tamlamalı kuruluşlarda ise, hem sayı (sıfat), hem de sayılan (mevsuf) belirli olur.

#### 1.3.1 İzafetli Sayılar :

\* İzafetli sayılarda belirlilik, aslında üç şekilde düzenlenir:

##### 1.3.1.1 Muzaf İleyh'in Belirli Oluşu:

\* Muzaf, muzaf ileyhle belirli olduğu için, sayı öbeğinde de muzaf ileyh belirli kılınır; tercih edilen de bu kuruluştur:

جاء سبعةُ الطلبةِ. Yedi öğrenci geldi.

خرج ثلاثةُ الرجالِ. Üç adam çıktı.

حضر أربعةُ المتسابقين. Dört yarışmacı geldi.

جاء ثلاثُ البناتِ. Üç kız geldi.

وصل أربعةُ الكتابِ. Dört yazar geldi.

اشتريت ثلاثمئةَ البرتقالةِ. Üçyüz portakal satın aldım.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

Yüz sayfa okudum. قرأت مئة الصفحة.

Bin lira ödedim. دفعت ألف الليرة.

Bin kitap gördüm. رأيت ألف الكتاب.

أنفقنا في بناء المنزل ستة آلاف الجنيه.

Bina yapımı için altıbin cüneyh harcadık.

هل تطور الإحساس والمعنى الإنساني لظاهرة اللون عبر الألف سنة الأخيرة؟

Son bin yıl boyunca renk olgusunun insani duyum ve anlamı gelişti mi?

### 1.3.1.2 Belirliliğin Hem Sayıda, Hem Sayılarda Oluşu:

Üç adam geldi. جاء الثلاثة الرجال.

Üç kız geldi. جاءت الثلاثة البنات.

Bin kitap gördüm. رأيت الألف الكتاب.

Dört yazar geldi. وصل الأربعة الكتاب.

On ödülü ve yüz lirayı ne yaptın? ماذا فعلت بالعشر الجوائز و المئة الليرة؟

وقد مرّ على تلك الحادثة نحو السبع السنين.

Bu olayın üstünden, yaklaşık yedi yıl geçmişti. (Çağdaş-M.Nuayme)

### 1.3.1.3 Belirliliğin Yalnızca Sayıda Oluşu:

\* Bu, en az kullanılan biçimdir.

Üç adam geldi. جاء الثلاثة رجال.

Üç kız geldi. جاءت الثلاث بنات.

Bin kitap gördüm. رأيت الألف كتاب.

On ödülü ne yaptın? ماذا فعلت بالعشر جوائز؟

\* Uzun (zincirleme izafetli) sayılarda belirlilik, en sondaki sayıya bağlanan sayılarda olur:

Üçyüzbin dirhem. ثلاثمئة ألف الدرهم.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

خمسمئة ألف الدرهم Beşyüzbin dirhem.

### 1.3.2 Birleşik Sayılar :

\* Birleşik sayılarda belirlilik, tercihan birler basamağında olur:

Onüç adam geldi. جاء الثلاثة عشر رجلاً.

Onüç kız geldi. جاءت الثلاث عشرة بنتاً.

Onbeş adama uğradım. مررت بالخمسة عشر رجلاً.

İstanbul'da onaltı gün geçirdik. قضينا الستة عشر يوماً بإستانبول.

Onüç resim astık. علّقنا الثلاث عشرة صورةً.

Okulun sınıfları tam onbeş tane. فصول المدرسة الخمسة عشر مكتملة العدد.

Oniki öğrenciyle tanıştın mı? هل تعرّفت بالاثنتي عشر طالباً؟

و كانت الإثنا عشر جنيتهاً تكفيها.

Oniki cüneyh, bize yetiyordu. (A.Emin, Hayati,63)

ذا كانت هناك معانٍ عندي لم تكتب في الرسائل الإثنتي عشرة ، فكتبتها.

Oniki mektupta bence yazılmayan şeyler varsa, işte şimdi yazmış bulunuyorum. (A.Emin, Veleli,12)

\* Onluk (ukud) sayılarda da belirlilik, sayıda olur:

yirmi dirhem. العشرون درهماً.

Yirmi adam geldi. جاء العشرون رجلاً.

Otuz gezgin nereye gitti? أين ذهب الثلاثون سائحاً؟

Yirmi kız gördüm. رأيت العشرين بنتاً.

Yetmiş sayfa okudum. قرأت السبعين صفحةً.

ألقيت العشرين محاضرةً للبرنامج الثقافي.

Kültürel program için yirmi ders/konferans verdim.

هذه الكتب تُعدّ من الطلائع لهذه الدراسات التي كثرت في العشرين أو الثلاثين سنة الأخيرة.

Bu kitaplar, son yirmi veya otuz yılda sayıları çoğalan bu incelemelerin en iyilerinden sayılır. (Çağdaş-Selame Musa,128)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

### 1.3.3 Bağlaçlı Sayılar :

\* Bağlaçlı (atıf vavlı) sayılarda belirlilik, her iki bölümde de olur; atıf mantığı bunu gerektirir:

Yirmiüç kişi geldi. جاء الثلاثة والعشرون رجلاً.

Otuzaltı kız gördüm. رأيت الستَّ و الثلاثين بنتاً.

Otuzbeş lamba yaktım. أوقدت الخمسة و الثلاثين مصباحاً.

Yirmidört tavuk besledim. أطعمت الأربع و العشرين دجاجةً.

Yarışa yirmibeş koşucu katıldı. اشترك في المسابقة الخمسة و العشرون عداءً.

Yirmidört bölüm okudum. قرأت الأربعة و العشرين فصلاً.

قرأت الأحد و العشرين كتاباً في مكتبة المدرسة.

Okulun kütüphanesinde yirmibir kitap okudum.

متى تُهنئُ التسعَ و العشرين فائزاً؟

Kazanan yirmidokuz kişiyi ne zaman kutlayacaksın?

كان عُشاقُ شِعْرِهِ في هذه السَّنَوَاتِ الإحدى و العشرين يبحثون عنه في كلِّ مكانٍ.

Yirmibir senede onun şiirini sevenler, her yerde kendisinden söz etmektedir.

**Sayı öbeklerini cümlede kullanarak ma'rife yapınız :**

← ١٥ يوم

← ٥, ٣ جندى

← ١٩ بيت (٣)

← ٦٧ جنيه (٤)

← ١... دولار (٥)

**Sayıları belirli yapınız :**

← (١) أين ذهب ثلاثة مسافرين؟

← (١) أين قرأ أربعة لصوص؟

← (٣) جاء اثنا عشر مدعواً

## ARAPÇA'DA SAYILAR

- ← (٤) ماذا فعلت بمئة ليرة؟  
← (٥) قُتِلَ في المعركة ثلاثة عشر جنديًا  
← (٦) أنفقنا أربعة آلاف ليرة  
← (٧) سقط من جيبى إحدى عشرة ليرة  
← (٨) نزل عندنا ثمانية ضيوف  
← (٩) غرسنا سبعاً و سبعين شجرةً.  
← (١٠) اقرأ سبع صفحات من هذا الكتاب

## 2. SAYI-SAYILAN BAĞINTILARI:

### 2.1 Sayılarda Cinsiyet:

\* Genel Kural: 1-2'de Uygunluk, 3-9'da Zıtlık:

\* Sayıların cinsiyeti, sayılana göre belirlenir. Bu yüzden önce sayılan yazılır, cinsiyeti belirlenir.

\* Sayıların cinsiyetini belirlerken, en küçük sayı gözönüne alınır. Bu, her sayı öbeğinde birler basamağıdır.

\* Sayıların cinsiyetinde, temel kural şudur:

- **Bütün 1-2'ler, sayılanla aynı cinstendir** ( موافق المعدود ),

- **Bütün 3-9'lar, sayılanın zıt cinsindendir** ( عكس المعدود ).

#### 2.1.1 (1-2)'ler Bölümü :

\* **Bütün 1-2'ler, sayılanla aynı cinstendir:**

حضر طالبٌ واحدٌ و طالبةٌ واحدةٌ مع كلٍّ منهما كتابان اثنتان.

Her birinin elinde iki kitap, iki defter olduğu halde, bir erkek, bir de bayan öğrenci geldi.

قرأت إحدى عشرة صفحةً من الكتاب.

Kitaptan onbir sayfa (kitabın onbir sayfasını) okudum.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

قرأت أحدَ عشرَ فصلاً أو اثنيَ عشرَ فصلاً من الرواية.

Romandan onbir veya oniki bölüm okudum.

### 2.1.2 (3-9)'lar Bölümü :

**\* Bütün 3-9'lar, sayılanla aynı cinstendir:**

قرأت ثلاثَ مجلاتٍ و أربعةَ كتبٍ. Üç dergi, dört kitap okudum.

حضر الحفل تسعة و ثلاثون رجلاً و تسعُ و عشرون امرأةً.

Toplantıya, otuzdokuz erkek, yirmidokuz bayan geldi.

### 2.1.3 Sıfırlı Sayılar :

**\* Sonu sıfırlı, 10 dışındaki sayılarda, cinsiyet durumu söz konusu değildir.**

#### 2.1.2.1 Onluk (Ukud) Sayılar:

عشرون طالباً yirmi öğrenci

عشرون طالبةً yirmi bayan öğrenci

تسعون مدرّساً doksan öğretmen

تسعون مدرّسةً doksan bayan öğretmen

#### 2.1.2.2 Yüz, Bin ve Katları:

قبضت مئةَ ليرةٍ Yüz lira aldım.

قبضنا ألفَ جنيهٍ Bin cüneyh aydık.

## 2.2 Sayıların Temyizi ( تمييز العدد ):

**\* 3-10 arasındaki sayıların ma'duduna temyiz adı verilirse de, doğrusu bunların muzaf ileyh olarak çözümlenmesidir:**

## ARAPÇA'DA SAYILAR

- جاء ثلاثة رجالٍ.

ثلاثة : فاعلٌ ، مرفوعٌ بالضمة ، و هو مضافٌ أيضاً .  
رجالٍ : مضافٌ اليه ، مجرورٌ بالكسرة.

- رأيت أربع بناتٍ.

أربع : مفعولٌ به ، منصوبٌ بالفتحة ، و هو مضافٌ أيضاً .  
بناتٍ : مضافٌ اليه ، مجرورٌ بالكسرة.

- مررت بستة رجالٍ و بست بناتٍ.

الباء : حرف جرٍّ ، مبنيٌّ على الكسر.

ستة : مجرورٌ بالكسرة ، و هو مضافٌ أيضاً .

رجالٍ : مضافٌ اليه ، مجرورٌ بالكسرة.

### 2.3 Sayıların İ'rabı ( الإعراب والبناء في الأعداد ) :

\* Sayılar, cümle içinde bulundukları duruma/göreve göre, i'rab alırlar.

\* Sayılar, niyabet (yerini alma) kuralı gereği, sayılanın alması gereken harekeyi (i'rabı) lafzi, mahalli veya takdiri olarak alırlar. Öncelik kuralı gereği, artık sayı yeni göreviyle, sayılanın i'rabını belirleyici (amil) olur.

- جاء رجالٌ.

رجالٌ : فاعلٌ ، مرفوعٌ بالضمة.

- جاء ثلاثة رجالٍ.

ثلاثة : فاعلٌ ، مرفوعٌ بالضمة ، و هو مضافٌ أيضاً

رجالٍ : مضافٌ اليه ، مجرورٌ بالكسرة.



- قرأت ثلاث ساعات.

ثلاث : ظرفُ زمانٍ ، منصوب بالفتحة ، و هو مضاف أيضا .

ساعات : مضافُ اليه ، مجرور بالكسرة.

- قرأت ثلاث قراءات.

ثلاث : مفعول مطلق ، منصوب بالفتحة ، و هو مضاف أيضا .

قراءات : مضاف اليه ، مجرور بالكسرة.

### 2.3.1 Mu'rab Sayılar :

#### 2.3.1.1 Müfred Sayılar:

\* Müfred sayılar, tıpkı müfred isim gibi i'rab alır:

Beş öğrenci başardı. نجح خمسة طلاب.

خمس : فاعل ، مرفوع بالضمة ، و هو مضاف أيضا .

طلاب : مضاف اليه ، مجرور بالكسرة.

Beş öğrenciyi gördüm. رأيت خمسة طلاب.

خمس : مفعول به ، منصوب بالفتحة ، و هو مضاف أيضا .

طلاب : مضاف اليه ، مجرور بالكسرة.

Beş öğrenciye uğradım. مررت بخمسة طلاب.

خمس : مجرور بالكسرة ، و هو مضاف أيضا .

طلاب : مضاف اليه ، مجرور بالكسرة.

### Sayıların ve sayılanların i'rabını yapınız :

(١) قرأت ثلاث كتب.

(١) أقمت في استانبول ثلاث ليال.

(٣) كتبت عشرة أسطر.

(٤) في المدرسة عشر حجرات.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

(٥) شاهدت نحو مئة جنديّ.

(٦) قلّ مَنْ يعيش مئة سنة.

(٧) قدم ألف سائح و ألف سائحة.

(٨) قرأت ثلاث مجلّات.

(٩) فى الحديقة عشر بنات.

(١٠) شاهدت أربعة أفلام.

### 2.3.1.2 Onluk Sayılar:

\* Onluk (ukud) sayılar, tıpkı cem'u'l-müzekker gibi i'rab alır:

غاب المسافر عشرين يوما. Yolcu, yirmi gün ortalıkta görünmedi.

عشرين : مفعول فيه ، منصوب بالفتحة.

يوما : تمييز ، منصوب بالفتحة.

### Sayıların ve sayılanların i'rabını yapınız :

(١) قرأت ثلاثين كتابا.

(٢) أقمت فى استانبول أربعين يوما.

(٣) اشتريت عشرين دجاجة.

(٤) فى المدرسة عشرون حجرة.

(٥) شاهدت خمسين جنديا.

(٦) عاش سبعين سنة.

(٧) نظرت الى تسعين صورة.

### 2.3.1.3 Ma'tuf Sayılar:

\* Ma'tuf sayıların birler basamağı, tıpkı müfred isim gibi i'rab alırken, onluk sayı bölümü cem'u'l-müzekker gibi i'rab görür:

Bu sınıfta, 25 öğrenci okuyor. Bu sınıfta, 25 öğrenci okuyor. يدرس فى هذا الصف خمسة و عشرون طالبا.

خمسة : فاعل ، مرفوع بالضمة ، وهو مضاف أيضا.

و : واو العطف ، مبنى على الفتح.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

عشرون : معطوف ، مرفوع بالواو.

طالبها : تمييزٌ ، منصوب بالفتحة.

Kulüpte, yirmibeş kişi gördüm. رأيت في النَّادى خمسةً و عشرين رجلاً.

خمسـة : مفعول به ، منصوب بالفتحة .

و : واو العطف ، مبنى على الفتح.

عشرين : معطوف ، منصوب بالياء.

رجلا : تمييزٌ ، منصوب بالفتحة.

Yirmibeş işçiye uğradım. مررت بخمسةٍ و عشرين عاملاً.

خمسـة : مجرور بالكسرة.

و : واو العطف ، مبنى على الفتح.

عشرين : معطوف ، مجرور بالياء.

عاملاً : تمييزٌ ، منصوب بالفتحة.

125 kişi geldi. جاء خمسة و عشرون و مئة رجلٍ.

خمسـة : فاعل ، مرفوع بالضمة .

و : واو العطف ، مبنى على الفتح.

عشرون : معطوف ، مرفوع بالواو.

و : : مبنى على الفتح.

مئة : معطوف ، مرفوع بالضمة ، و هو مضاف أيضاً.

رجل : مضاف اليه ، مجرور بالكسرة.

تحدّث مدير الشركة الى خمسةٍ و عشرين عاملاً.

Şirket müdürü, yirmibeş işçiyle konuştu/görüştü.

خمسـة : مجرور بالكسرة.

و : واو العطف ، مبنى على الفتح.

عشرين : معطوف ، مجرور بالياء.

**Sayıların i'rabını yapınız :**

- (١) حضر واحد و ثلاثون تلميذاً.
- (٢) فى الحظيرة تسع و عشرون بقرة.
- (٣) كتبت أربعة و تسعين سطراً.
- (٤) فى المدرسة عشر حجرات.
- (٥) شاهدت نحو مئة جنديّ.
- (٦) قلّ مَنْ يعيش مئة سنة.
- (٧) قدم ألف سائح و ألف سائحة.
- (٨) قرأت ثلاث مجلّات.
- (٩) فى الحديقة عشر بنات.
- (١٠) شاهدت أربعة أفلام.

**2.3.2 Mebni Sayılar :**

\* Mürekkeb (birleşik: 11-19 arasındaki) sayıların her iki parçası da fetha üzere mebnidir; yalnızca 12 sayısının ilk parçasının (birler basamağının) i'rabı, tıpkı müsenna (ikil) isim gibi mu'rab olur, yani ref durumunda elifli, nasb ve cer durumlarında ya'lıdır, ayrıca muzaf konumunda olduğu için sonundaki nun düşer:

**2.3.2.1 Genel I'rab: İki Parçanın Mebniliği:**

Geziye, onbeş öğrenci katıldı. اشترك خمسة عشر طالباً فى الرحلة.

خمسـة عشر : فاعل ، مبنى على فتح الجزأين ، فى محلّ رفع.

طالباً : تمييزٌ ، منصوب بالفتحة.

Sınıfta, onbeş öğrenci gördüm. رأيت خمسة عشر طالباً فى الفصل.

خمسـة عشر : مفعول به ، مبنى على فتح الجزأين ، فى محلّ نصب.

طالباً : تمييزٌ ، منصوب بالفتحة.

Ondört öğrenciye selam verdim. سلمت على أربعة عشر طالبا.

خمسة عشر : مبنى على فتح الجزأين ، فى محل جر.

طالبا : تمييز ، منصوب بالفتحة.

#### 2.3.2.2 Müennes Onbir Sayısında Birler Basamağının Takdiri İ'rabı:

Geziye, onbir öğrenci katıldı. اشتركت إحدى عشرة طالبة فى الرحلة.

أحدى عشرة : فاعل ، مبنى على فتح الجزأين ، فى محل رفع ( احدى : مبنى على فتح مقدراً).

طالبة : تمييز ، منصوب بالفتحة.

Gezide, onırş öğrenci gördüm. رأيت أحد عشر طالبا فى الرحلة.

أحد عشر : مفعول به ، مبنى على فتح الجزأين ، فى محل نصب.

طالبا : تمييز ، منصوب بالفتحة.

#### Sayıların i'rabını yapınız :

(١) قرأت ثلاثة عشر كتابا.

(٢) فى الحجرة تسعة عشر كرسيًا.

(٣) كتبت أربعة عشر سطرا.

(٤) فى المدرسة إحدى عشرة حجرة.

(٥) استعنت بخمسة عشر طالبا.

(٦) عندى تسع عشرة صورة.

(٧) قدم ستة عشر سائحا.

(٨) قرأت إحدى عشرة مجلة.

#### 2.3.2.2 Oniki Sayısının İ'rabı:

Oniki öğrenci başardı. نجح اثنا عشر طالبا.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

اثنا : فاعل ، مرفوع بالآلف ، و هو مضاف أيضا .

عشر : مضاف اليه ، ، مبنى على الفتح ، فى محل جر .

طالبا : تمييز ، منصوب بالفتحة .

Oniki öğrenci gördüm. رأيت اثني عشر طالبا .

اثنى : مفعول به ، منصوب بالياء ، و هو مضاف أيضا .

عشر : مضاف اليه ، مبنى على الفتح ، فى محل جر .

طالبا : تمييز ، منصوب بالفتحة .

Oniki bayan öğrenciye uğradım. مررت بثنى عشرة طالبة .

ثنى : مجرور بالياء ، و هو مضاف أيضا .

عشر : مضاف اليه ، مبنى على الفتح ، فى محل جر .

طالبا : تمييز ، منصوب بالفتحة .

### **Sayıların i'rabını yapınız :**

(١) قرأت اثني عشر كتابا .

(٢) أقمت فى استانبول ثنى عشرة ليلة .

(٣) كتبت اثنى عشرة رسالة .

(٤) فى المدرسة عشر حجرات .

(٥) استعنت باثنى عشر طالبا .

(٦) قدم اثنا عشر سائحا .

(٧) قرأت اثنى عشرة مجلة .

(٨) فى الحديقة اثنتا عشرة بنتا .

# ARAPÇA'DA SAYILAR

Bağıntı	TEMEL	Ana Kural	İstisnâ Kural	Ek Kural
1.Kuruluş :	* Sayı + sayılan	* Saf temyiz öbeği أَتَعُونَ كِتَابًا (40 kitap)	*3-10 izâfetli (tercihli) *100-1000 ve katları (zorunlu) ثَلَاثَةُ كُتُبٍ - izâfetli (3 kitap)	*1-2 zorunlu (sıfat tamlaması) *3-10 tercihli (sıfat tamlaması) كُتُبٌ ثَلَاثٌ - sıfatlı (40 kitap)
2. Sıralama:	*Sayının bizzat kendisi	*büyükten küçüğe أَلْفٌ وَمِئَتَانِ (1200)	* 11-99 arası : أَحَدُ عَشَرَ (11)	*100'den itibaren (tercihli) وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ وَمِئَةُ كُتُبٍ مِئَةٌ وَوَاحِدٌ وَعِشْرُونَ كِتَابًا (121 kitap)
3. Bağlanma:	*Sayı basamakları	*Her basamak vav'la bağlanır	*11-19 arası vavla bağlanmaz	*100'lü sayılara vav konmaz
4. Temyiz:	* En son sayı + sayılan	* Saf temyiz (Müfred/mansûb)	*3-10 çoğul/ mecrûr *100-1000 ve katları tekil / mecrûr ثَلَاثَةُ كُتُبٍ ثَلَاثَةٌ مِنْ كُتُبٍ (3 kitap) أَلْفُ كِتَابٍ أَلْفٌ مِنْ كِتَابٍ (1000 kitap)	* Cerli temyiz de kullanılabilir * Sıfat tamlaması (1, 2 - zorunlu) (3-10 - tercihli)
5. Cinsiyet:	* En küçük sayı ile sayılan arasında	*Bütün 1-2'ler uyumlu * Bütün 3-9'lar zıt cinsten تِسْعَةُ عَشَرَ طَالِبًا (19 öğrenci)	* Sıfırlı sayılarda cinsiyet sıfırdır عِشْرُونَ كِتَابًا (20 kitap) عِشْرُونَ تَلْمِيزَةً (20 bayan öğrenci)	* 11-19: onlar bölümünde dişi sayılan için "ة" bulunur
6. İRÂB	*Görev belirler (Sayılanın i'râbını sayı belirler)	* Bütün sayılar mu'rabtır. وَاحِدٌ وَأَتَعُونَ (41) مِنْ وَاحِدٍ وَأَرْبَعِينَ (41'den)	* 11-19 arası: مِئَتَيْنِ عَلَى فَتْحِ الْجَزَائِنِ (Fetha üzere mebnî) أَحَدُ عَشَرَ تَلْمِيزًا (11 öğrenci)	* 12 : Birler hanesi mu'rabtır (müsennâ gibi) اِثْنًا / اِثْنَيْ عَشَرَ كِتَابًا (12 kitap/kitabı)

## Beşinci Bölüm DÖRT İŞLEM ANLATIMI

\* Dört işlem için kullanılan tabirler şunlardır:

جَمْع toplama

طَرَح çıkarma

ضَرْب çarpma

تَقْسِيم bölme

زائد artı

ناقص eksi

فی çarpı

على bölü

يساوی eşittir

### 1. TOPLAMA İŞLEMİ:

←  $5 = 2 + 3$  ثلاثة زائد اثنين يساوی ( المجموع ) خمسة.

←  $9 = 7 + 2$  اثنان زائد سبعة يساوی تسعة.

←  $8 = 5 + 3$  ثلاثة زائد خمسة يساوی ثمانية.

←  $7 = 3 + 4$  أربعة زائد ثلاثة يساوی سبعة.



## ARAPÇA'DA SAYILAR

←  $10 = 5 + 5$  خمسة زائد خمسة يساوى عشرة.

←  $10 = 9 + 1$  واحد زائد تسعة يساوى عشرة.

**Toplama işlemlerini yapınız :**

←  $8 = 2 + 6$  (1)

←  $9 = 2 + 7$  (2)

←  $10 = 1 + 9$  (3)

←  $9 = 1 + 8$  (4)

←  $2 = 1 + 1$  (5)

## 2. ÇIKARMA İŞLEMİ:

←  $2 = 3 - 1$  خمسة ناقص ثلاثة يساوى اثنين.

←  $1 = 1 - 0$  اثنان ناقص واحد يساوى واحد.

←  $3 = 7 - 4$  عشرة ناقص سبعة يساوى ثلاثة.

←  $1 = 2 - 1$  أربعة ناقص اثنان يساوى اثنين.

←  $3 = 6 - 3$  تسعة ناقص ستة يساوى ثلاثة.

**Çıkarma işlemlerini yapınız :**

←  $6 = 1 - 5$  (1)

←  $7 = 1 - 6$  (2)

←  $1 = 2 - 1$  (3)

←  $3 = 2 - 0$  (4)

←  $4 = 6 - 2$  (5)

### 3. ÇARPMA İŞLEMİ:

- ←  $6 = 1 \times 3$  ثلاثة في اثنين يساوي ستة.  
 ←  $11 = 3 \times 4$  أربعة في ثلاثة يساوي اثنى عشر.  
 ←  $15 = 5 \times 3$  ثلاثة في خمسة يساوي خمسة عشر.  
 ←  $10 = 5 \times 2$  اثنان في خمسة يساوي عشرة.  
 ←  $42 = 7 \times 6$  ستة في سبعة يساوي اثنين و أربعين

**Çarpma işlemlerini yapınız :**

- ←  $9 = 3 \times 3$  (1)  
 ←  $= 8 \times 5$  (2)  
 ←  $35 = 5 \times 7$  (3)  
 ←  $72 = 8 \times 9$  (4)  
 ←  $20 = 5 \times 4$  (5)

### 4. BÖLME İŞLEMİ:

- ←  $2 = 3 : 6$  ستة على ( = تقسيم ) ثلاثة يساوي اثنين.  
 ←  $11 = 3 : 33$  ثلاثة و ثلاثون على ثلاثة يساوي أحد عشر.  
 ←  $10 = 6 : 60$  ستون على ستة يساوي عشرة.  
 ←  $12 = 5 : 60$  سبعون على خمسة يساوي اثنى عشر.  
 ←  $2 = 5 : 10$  مئة على خمسين يساوي اثنين.

**Bölme işlemlerini yapınız :**

- ←  $10 = 5 : 50$  (1)  
 ←  $3 = 15 : 45$  (2)  
 ←  $10 = 5 : 50$  (3)  
 ←  $6 = 10 : 60$  (4)  
 ←  $5 = 3 : 15$  (5)

# İKİNCİ KISIM

## SIRA SAYILARI

( الأعداد الترتيبية / الرتبية / الوصفية )



**Altıncı Bölüm**  
**SIRA SAYILARININ TÜRETİLİŞİ**  
( صياغة الأعداد الترتيبية )

**1. BİRLER BASAMAĞINDAKİ (Müfred) SAYILARIN SIRA SAYISI OLARAK TÜRETİMİ:**

\* Birler basamağındaki sayılar, فاعِل ölçüsünde sıra sayısı durumuna getirilir:

عدد ترتیبی	عدد اصلی
أَوَّل ( أَوَّلَى )	واحد birinci
ثانى	اثنان ikinci
ثالث	ثلاثة üçüncü
رابع	أربعة dördüncü
خامس	خمسة beşinci
سادس	ستة altıncı
سابع	سبعة yedinci
ثامن	ثمانية sekizinci
تاسع	تسعة dokuzuncu

## ARAPÇA'DA SAYILAR

عاشر عشرة onuncu

الكتاب الخامس beşinci kitap

الفصل السابع yedinci bölüm

المقالة التاسعة dokuzuncu makale

الفصل الثامن sekizinci bölüm

بنت خامسة beşinci kız

الدرس الأول birinci ders

الساعة الأولى birinci saat

الكتاب الأول birinci/ilk kitap

القهوة الأولى ilk kahve

**Asıl sayıları sıra sayısına dönüştürünüz :**

- (١) خمسة ← خامس.
- (٢) عشرة ←
- (٣) واحد ←
- (٤) سبعة ←
- (٥) اثنان ←
- (٦) ثمانية ←
- (٧) أربعة ←
- (٨) ثلاثة ←
- (٩) ستة ←
- (١٠) تسعة ←

**Ayraçtaki sayıları sıra sayısına dönüştürünüz :**

(١) هذا هو الإمتحانُ (١) ← هذا هو الإمتحانُ الأولُ.

(٢) عرفنا السؤالَ (١) ←

## ARAPÇA'DA SAYILAR

- ← (٣) كتبت الدرسَ (٣)
- ← (٤) هذا هو الدورُ (٤)
- ← (٥) محمدٌ فى الفصل (٥)
- ← (٦) كسبنا الفريقَ (١)
- ← (٧) وجدت الطابعَ (٣)
- ← (٨) عملت الواجبَ (٧)
- ← (٩) اشتريت القلمَ (٣)
- ← (١٠) قرأنا الكتابَ (٥)

### İki'nin Farklı Bir Sıra Sayısı

\* (اثنان) sayısı, sıra sayısı olarak ayrıca (ثانوى) biçiminde de olabilir.

Bu durumda, "ikincil, ikinci derecede(n)" anlamına gelir:

lise مدرسة ثانوية

ticaret lisesi ثانوية التجارة

imam-hatip lisesi ثانوية الأئمة والخطباء

و بعد غزوات ثانوية (..)

İkinci derecede önemli kimi savaşlardan sonra. (Cabiri,114)

يغلب على الظن أنهم كانوا يقومون بأدوار ثانوية فى خدمة الجيش.

Büyük olasılıkla, ordu hizmetinde ikincil roller yürütüyorlardı. (Kâşif, Mısır ,71)

### Dokuz ve On'un Farklı Sıra Sayıları

\* Dokuz ve on sayıları, ayrıca (فَاعُولَاء) ölçüsünde de sıra sayısına aktarılmıştır:

Muharrem'in 9.günü. تاسوعاء

Muharrem'in 10.günü. عاشوراء

## 2. BİRLEŞİK SAYILARIN SIRA SAYISI OLARAK TÜRETİMİ:

\* Birleşik sayılarda, yalnızca birler basamağı sıra sayısı ölçüsüne aktarılır. Her iki parçası da fetha üzere mebni kalmaya devam eder:

عدد ترتيبي	عدد أصلي
حادى عشر	واحد
ثانى عشر	اثنان
ثالث عشر	ثلاثة
رابع عشر	أربعة
خامس عشر	خمسة
سادس عشر	ستة
سابع عشر	سبعة
ثامن عشر	ثمانية
تاسع عشر	تسعة

الدرس الحادى عشر onbirinci ders

المدرسة الرابعة عشرة ondördüncü öğretmen

الساعة الثانية عشرة onikinci saat

القهوة الثامنة عشرة onsekizinci kahve

الفائز الثالث عشر onüçüncü kazanan

الجزء التاسع عشر ondokuzuncu parça

الكتاب السابع عشر onyedinci kitap

القرن التاسع عشر ondokuzuncu yüzyıl

السن التاسع عشر ondokuzuncu yaş

الغرفة الحادية عشرة onbirinci oda



**Sayıları sıra sayısına dönüştürünüz :**

- ١) قرأت اثنتي عشر كتاباً ← هذا هو الكتاب الثاني عشر.
- ٢) أقمت في استانبول اثنتي عشرة ليلة ←
- ٣) كتبت اثنتي عشرة رسالة ←
- ٤) في المدرسة اثنتي عشرة حجرة ←
- ٥) استعنت باثني عشر طالبا ←

### 3. BAĞLAÇLI SAYILARIN SIRA SAYISI OLARAK TÜRETİMİ:

\* 21-99 arasındaki bağlaçlı (atıflı/ma'tuf) sayılarda da, yalnızca birler basamağı sıra sayısı ölçüsüne aktarılır. Kısacası, bütün sayılarda yalnızca birler basamağı sayıları sıra sayısı ölçüsüne aktarılır, diğerleri aynen asıl sayı olarak kalır:

عدد ترتیبی	عدد اصلی
حادی / واحد و عشرون	واحد
ثانی و عشرون	اثنان
ثالث و عشرون	ثلاثة
رابع و عشرون	أربعة
خامس و عشرون	خمسة
سادس و عشرون	ستة
سابع و عشرون	سبعة
ثامن و عشرون	ثمانية
تاسع و عشرون	تسعة

yirmidördüncü ders الدرس الرابع والعشرون

otuzdördüncü kahve القهوة الرابعة والثلاثون

yirmibirinci öğrenci الطالب الواحد (الحادى) والعشرون

kırkbirinci bayan öğrenci الطالبة الحادية والأربعون

otuzdördüncü kitap الكتاب الرابع والثلاثون

ellibeşinci sayfa الصفحة الخامسة والخمسون

\* Birleşik ve bağlaçlı sayılarda "birinci" anlamında

( حادى / حادية - واحد ) sözcükleri kullanılır:

yirmibir حادى ( واحد ) وعشرون

onbirinci حادى عشر

**Sayıları örnekteki gibi sıra sayısına dönüştürünüz :**

( ١ ) سبعة وعشرون ← فى الدرس السابع والعشرين قوائد هامة.

( ٢ ) واحد وعشرون ←

( ٣ ) ستة وستون ←

( ٤ ) خمسة وثمانون ←

( ٥ ) اثنان وثلاثون ←

( ٦ ) أربعة وسبعون ←

( ٧ ) ثمانية وتسعون ←

**Sayıları örnekteki gibi sıra sayısına dönüştürünüz :**

( ١ ) (سبعة وعشرون) ← الرسالة السابعة والعشرون طويلة.

( ٢ ) ثلاثة وثلاثون ←

( ٣ ) ستة وتسعون ←

( ٤ ) تسعة وأربعون ←

( ٥ ) خمسة وعشرون ←

( ٦ ) ثمانية وسبعون ←

( ٧ ) أربعة وخمسون ←

#### 4. SIFIRLI SAYILARIN SIRA SAYISI OLARAK TÜRETİMİ:

\* Biraz önce de belirtildiği gibi, birler basamağı sayıları dışındaki sayılar, sıra sayısında aynen asıl sayılarındaki gibi kullanılırlar. Bu yüzden, sıfırlı sayılar (onluklar, yüz, bin, milyon, milyar...) sıra sayısı olarak asıl sayılarındaki gibi kalırlar:

التلميذ العشرون yirminci öğrenci

الصفحة الخمسون ellinci sayfa

الطالب المئة yüzüncü öğrenci

الطالبة المئة yüzüncü bayan öğrenci

الرقم الألف bininci rakam/numara

الصفحة الألف bininci sayfa

الطالب المئتان والخمسون ikiyüzellinci öğrenci

871. gece الليلة الثمانمائة والحادية والسبعون

## Yedinci Bölüm

### SIRA SAYILARININ KURULUŞU ve KULLANILIŞI

#### 1. SIFATLI KURULUŞ ( نَعْتُ تَرْتِيبِي ):

\* Sıra sayıları, genellikle sıfat görevinde kullanılır. Bu durumda, cinsiyet bakımından mevsufa uygun olurlar.

\* Sıra sayılarının sıfatlı kullanılmaları durumunda, şu iki denetim mutlaka yapılmalıdır:

1) ( فاعل ) ölçüsüne aktarımı,

2) Cinsiyet, belirlilik ve i'rab (hareke) yönünden mevsufuna uygunluğu.

#### 1.1 Birler Basamağı:

نجح الطالب الثالث. Üçüncü öğrenci başardı.

رأيت بنتاً سادسةً. Altıncı kızı gördüm.

جاء الولد الرابع. Dördüncü çocuk geldi.

زارتنى الفائزة الثالثة. Üçüncü kazanan beni ziyaret etti.

وصلتنى رسالتاك - الأولى و الثانية.

İki mektubun bana geldi- birincisi ve ikincisi.

قرأت مقالك فى العدد السابع من المجلة.

Derginin yedinci sayısındaki makalenı okudum.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

أ تدرس فى الصفِّ الأول أم فى الصفِّ الثانى؟

Birinci sınıfta mı okuyorsun, ikincide mi?

الحرف الثانى من الفعل فى القسم الأول من الأمثلة.

Örneklerin birinci bölümündeki fiilin ikinci harfi.

او هو أن يكون الحرف الثانى من الفعل من نوع الحرف الثالث.

Bu da, fiilin ikinci harfinin üçüncü harf türünden olmasıdır.

(en-Nahvu'l-Vâdih,3/30)

و بالتأمل فى الأمثلة الثلاثة الثالثة ترى أن كلَّ فعل فيها مضعفٌ.

Üçüncü üç örnek incelenirse, her fiilin şeddeli olduğunu görürsün.

(en-Nahvu'l-Vâdih,3/30)

فانظر إذاً الى الأمثلة التسعة الأولى فهل تجد فى أى فعل منها حرفَ علة؟

Öyleyse, ilk dokuz örneğe bak, herhangi bir fiilde illet harfi görebilir misin? (en-Nahvu'l-Vâdih,3/30)

و إذا نظرت الى المنسوب فى الطائفة الأولى رأيت أن ألف المقصور قُلبت واواً.

Birinci öbekteki mensuba bakarsan, maksurun elifinin vav'a döndürüldüğünü görürsün.

ل من. لأمثلة سالم ، و فى القسم الثانى مهموز ، و فى الثالث مثال.

Örneklerin birinci bölümündeki her fiil salimdir, ikinci bölümdekiler mehmuzdur, üçüncüdekiler misaldir. (en-Nahvu'l-Vâdih,3/40)

\* Bazı durumlarda, bağlamdan çıkarılıyorsa, mevsuf düşerek, yalın bir kullanım doğar:

Üçüncü geldi. جاء الثالث.

Üçüncüyü gördüm. رأيت الثالث.

**Asıl sayı'arı, sıra sayılarına dönüştürünüz :**

(١) رأيت حتى الآن أربع مضيّفات ← نعم ، هذه المضيّفة الرابعة.

(٢) شريت ثلاثة كؤوس ← نعم هذا الكأس الثالث.

(٣) ترقبنا هنا ساعتين ←

(٤) سافرنا الى الرّيف ثمانى مرّات ←

(٥) له تسع أخوات ←

- ← (٦) قرأت ثلاث مجلات  
 ← (٧) فى الحديقة عشر بنات  
 ← (٨) شاهدت أربعة أفلام  
 ← (٩) أكلت سبع برتقالات  
 ← (١٠) قضيت ستة أشهر فى استانبول

( أول ) *Sözcüğünün Deyimleşmesi ve Terimleşmesi*

\* ( أول ) sözcüğü, sıfat görevinde bazı kalıplaşma ve terimleşmelerde önemli ölçüde kullanılır:

- الأولون و الآخرون eskiler ve yeniler  
 الأول و الأخير tek, yegane, biricik  
 عاماً أول geçen/önceki yıl  
 تشرين أول / تشرين الأول ekim  
 كانون أول / كانون الأول Aralık  
 أكثر من الأول öncekinden daha çok  
 فى الأول en önce/önde  
 للمرة الأولى ilk defa, ilk olarak  
 للمرة الأخيرة son defa, son olarak  
 للمرة الثانية ikinci kez/defa, bir kere daha  
 رئيس أول takım komutanı  
 منذ الزمن الأول çok eskiden beri  
 أولى ilk, temel, ana, ilke  
 تعليم أول ilköğretim  
 إنتخابات أولية önseçim  
 عقد أولى önanlaşma  
 مواد أولية ham maddeler

فاتورة أوكية proforma fatura

ألوان أوكية ana renkler (kırmızı, yeşil, mavi)

أعداد أوكية bölünmez sayılar (3,5,7,11 gibi)

أوكيات aksiyom

للوهلة / للنظرة الأولى

ilk bakışta, ilk nazarda, ilk önce, ilk anda

صادفته عاماً أول Onunla geçen yıl görüştüm.

و للمرة الثانية خلال يومين ، انهارت في سريرها .

İki gün içinde bir kere daha yatağına yığıldı.

فإن معارضتهم ستتجه الى من يقوم به ، و باتالى الى الخليفة بوصفه المسؤول الأول  
و الأخير.

Onların muhalefetleri, bu işi yürütene, dolayısıyla tek sorumlu olarak  
halifeye yönelecekti. (Cabiri,190)

و إنما كانت الكلمة الأولى و الأخيرة لمنطق القبيلة.

Tek belirleyici, kabile mantığıydı. (Cabiri,140)

من الأوکیات قولنا إن الكل أكبر من الجزء.

Bütün parçadan büyüktür deyişimiz, aksiyom örneğidir.

## 1.2 Birleşik Sayılar:

جاءتنى التلميذة الثالثة عشرة. Bana onüçüncü öğrenci geldi.

هذه هي الغرفة الحادية عشرة. Bu, onbirinci oda.

وصلت الى الدرس السابع عشر. Onyedinci derse geldim.

نحن الآن في القرن الخامس عشر. Şimdi, onbeşinci yüzyıldayız.

ابتسمت للفائز الثالث عشر. Onüçüncü kazanana gülümsedim.

سمعت نشرة الأخبار الحادية عشرة. Onbir haberlerini dinledim.

قرأت الجزء الثامن عشر من القرآن الكريم. Kur'an'ın onsekizinci cüzünü okudum.

ماذا نصنع و نحن على أبواب القرن الخامس عشر؟

15. yüzyılın eşiğinde ne yapmalıyız?

حضر الطالبُ العاشر و الطالبةُ الحادية عشرة.

Onuncu bay, onbirinci bayan öğrenci geldi.

ما برزت الطائرة الى الوجود الا في أواخر القرن التاسع عشر.

Uçak, ancak 19. yüzyılın sonlarında icat edildi.

هل الواجب ضروريٌ للتلاميذ بين سن العاشرة و الثامنة عشرة؟

Ödev, 10-18 yaşları arasındakilere zorunlu mudur?

نحتفلُ بمولد النبي في اليوم الثاني عشر من شهر ربيع الأول.

Hız Peygamber'in doğumunu, Rebiülevvel ayının onikinci günü kutlarız.

في الليلة الرابعة عشرة من الشهر العربي يصير القمرُ بدرًا.

Kameri ayın ondördüncü gecesi ay, dolunay olur.

وصل الآن الى قاعة المؤتمر العضو التاسع عشر

العضو : فاعل ، مرفوع بالضمّة ، وهو موصوف أيضا.

التاسع عشر : صفة ، مبنى على فتح الجزئين ، في محل رفع.

### 1.3 Bağlaçlı Sayılar:

#### 1.3.1 (21-99) Arasındaki Sayılar :

Beni, 44. öğrenci ziyaret etti. زارنى الطالبُ الثالثُ و الأربعون.

Kırkbirinci sayfayı ezberledim. حفظت الصفحة الواحدة و الأربعين.

Kitabın 43. sayfasını okudum. قرأت الصفحة الثالثة و الأربعين من الكتاب.

هاجر الرسول من مكة الى المدينة في العام الثالث و الخمسين من عمره و توفى في السنة الثالثة و الستين.

Rasulullah, Mekke'den Medine'ye 53 yaşındayken göçtü, 63 yaşında öldü.

بدأ غزو الفضاء في العام السابع و الخمسين من القرن العشرين.

Uzay yarışı, 20. yüzyılın 57. yılında başladı.



تحتفل البلاد بالذكرى الخامسة والعشرين للإستقلال.

Ülke, bağımsızlığın yirmibeşinci yıldönümünü kutluyor.

ينطلق القطار فى الساعة الحادية عشرة و الدقيقة الرابعة و الأربعين.

Tren, onbiri kırkdört geçe kalkıyor.

تجد مادة «اللغة» فى الصفحة السابعة و الثمانين من المجلد الخامس عشر من الموسوعة.

"Dil" maddesini, ansiklopedinin beşinci cildinin 87. sayfasında bulursun.

هذا هو العام التاسع و السبعون من القرن العشرين.

Bu yıl, 20. yüzyılın 98. yılıdır.

سَلِّمَ المحاسب المكافآت للطالب الواحد والعشرين.

الطالب : مجرور بالكسرة ، وهو موصوف أيضا.

الواحد : صفة ، مجرور بالكسرة ، وهو معطوف أيضا.

و : واو العطف ، مبنى على الفتح.

العشرين : معطوف ، مجرور بالياء.

**Ayraçtaki sayıları sıra sayısına dönüştürünüz :**

- ١) أنا فى عام (٧١) من عمرى ←
- ٢) وصلنا فى التاريخ الى الى الدرس ال (١٨) ←
- ٣) جففت الصفحة ال (٤١٤) ←
- ٤) أحمد هو (١٧) فى الإمتحان ←
- ٥) قرأت القصة ال (٩١) ←
- ٦) هذه هى الغرفة ال (١١) ←
- ٧) لم نقرأ الصفحة ال (٥٣) ←
- ٨) هو فى السنة (١٩) من عمره ←

1.3.2 Yüzlü-Binli Sayılar :

101. adam geldi. جاء الرجلُ المئة و الواحدُ.
102. kadını gördüm. رأيت المرأةَ المئة و الثانيةَ.
103. eve uğradım. مررت على المنزلِ المئة و الثالثِ.
211. adam geldi. جاء الرجلُ المئتان و الحادى عشرَ.
212. kadını gördüm. رأيت المرأةَ المئتين و الثانيةَ عشرةَ.
213. eve uğradım. مررت على المنزلِ المئتين و الثالثَ عشرَ.
1011. adam geldi. جاء الرجلُ الألف و الحادى عشرَ.
1012. bayan öğrenciyi gördüm. رأيت الطالبةَ الألف و الثانيةَ عشرةَ.
1013. eve uğradım. مررت على المنزلِ الألف و الثالثَ عشرَ.
- Yirmibinbirinci adam geldi. جاء الرجلُ العشرون ألفاً و الواحدُ.
- Yirmibinonikinci kadını gördüm. رأيت المرأةَ العشرين ألفاً و الثانيةَ عشرةَ.
- مررت على المنزلِ العشرين ألفاً و المئة و الثالثِ و العشرين.
- 20.123. eve uğradım.
- جاء الرجلُ الثانى و العشرون ألفاً و المئتان و الثانى و العشرون.
- 22.222. adam geldi.
- تحتفل الأوساطُ الثقافيةُ بمرورِ مئةٍ و خمسين عاماً على ميلادِ الكاتبِ تولستوى.
- Kültür çevreleri, yazar Tolstoy'un 150. doğum yıldönümünü kutluyor.

Sayıları sıra sayısına dönüştürünüz :

( ١٧ ) ( ١ ) ← الرسالة السابعة و العشرون طويلة.

← ٣٣ ( ٢ )

← ٩٦ ( ٣ )

← ٤. ( ٤ )

← ٤٥ ( ٥ )

← ٧٨ ( ٦ )

- ← ٥١ (٧)  
 ← ١٧٦ (٨)  
 ← ١٠١٨ (٩)  
 ← ٨٧٦٧ (١٠)

**Asıl sayıları sıra sayısına dönüştürünüz :**

- ١) قرأت ثلاث كتب ← نعم ، هذا الكتابُ الثالثُ.  
 ٢) أقمت في استانبول ستاً و أربعين ليلة ←  
 ٣) كتبت سبعة و ثلاثين سطراً ←  
 ٤) في المدرسة خمس و عشرون حجرة ←  
 ٥) درس التلميذ اثني عشر درسا ←  
 ٦) قضى السائح خمسة عشر يوماً في بلادنا ←  
 ٧) ذهبت الى المستشفى احدى و عشرين مرة ←

**Ayraçtaki sayıları sıra sayısına dönüştürünüz :**

- ١) أنا في العام (١٧) من عمري. ←  
 ٢) أختي في السنة (١٥) من عمرها. ←  
 ٣) وصلنا في التاريخ الى درس (١٨). ←  
 ٤) حفظت الصفحة (٤١). ←  
 ٥) أحمد هو (١٠) في الإمتحان. ←  
 ٦) قرأت القصة (١٩). ←  
 ٧) هذه هي الغرفة (٣٣). ←  
 ٨) الدرس سهل في الصفحة (٧٠). ←  
 ٩) في الصفحة (١٠٠) قصيدة رائعة. ←  
 ١٠) في الصف (١٣) تلميذاً. ←

**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) 103. sayfayı okuduk.
- 2) Beşinci dergiyi okudum.
- 4) 15. ders kolaydır.
- 5) 11. öyküyü okudum.
- 6) 99. oda açıktır.
- 7) Üçüncü kahveyi içtim.

**2. YALIN KURULUŞ:**

\* Yalnızca kaçınıcı sırada yer alındığı belirtilir ve mevsuf/ma'dud belirtilmez:

جاءت الثالثة عشرة. Onüçüncü geldi.

مررت بالثالثة عشرة. Onüçüncüye uğradım.

جاءت الثالثة و الأربعون. Kırküçüncü geldi.

مررت بالثالث والرابع عشر. Üçüncüye ve ondördüncüye uğradım.

ظهرت النتيجة و كان ترتيبى الثالث و ترتيبُ صديقى العاشر.

Sonuç açıklandı, ben üçüncü, arkadaşım onuncu sırada.

كنت الأول طوال السباق ، و قُرب النهاية أبطأت فأصبحت الثانى.

Yarış boyunca birinciydim, sona yakın geciktim, ikinci oldum.

نجحت سعاد فى الإمتحان و كان ترتيبها الثانية عشرة بين أربعين تلميذة.

Suad sınavı başardı, kırk öğrenci arasında onikinci oldu.

**3. İZAFETLİ KURULUŞ:**

\* Birler basamağındaki sayılar, izafetli olarak da kurulabilir.

**3.1 Genel Kuruluş:**

\* Sıra sayıları izafetli olarak kurulursa, sayı ve sayılan belirsiz olunca, sayı daima müzekker olur:

أولّ معلّم / معلّمة ilk/birinci öğretmen

Solundaki üçüncü kapıya bak. أنظر الى ثالث باب الى يسارك.

كان أبو بكر الصّدّيق أولّ خليفة بعد النّبىّ.

Ebu Bekir Sıddık, peygamberden sonraki ilk halifeydi.

العيد الصّغير (عيدُ الفِطْرِ) فى أولّ يومٍ من شهرٍ شوّال.

Küçük bayram (Ramazan bayramı), Şevval ayının ilk günüdür.

قارة إفريقيا ثانية قارات العالم من حيث المساحة.

Afrika kıtası, alanı yönünden dünyanın ikinci kıtasıdır.

سيقولون ثلاثة رابعهم كلبهم ويقولون خمسة سادسهم كلبهم رجماً بالغيب ويقولون سبعة و ثامنهم كلبهم.

Kimileri diyecekler ki: Onlar üç kişidir, dördüncüleri köpekleridir. Kimileri de diyecekler ki: Beş kişidir, altıncıları köpekleridir. Bazıları ise diyecekler ki: Yedi kişidir, sekizincileri köpektir. (Kehf,18/22)

و هو فى الطائفة الأولى على ثلاثة أحرف و الثانية على أربعة ثانيها ساكن ، و فى الثالثة على أربعة ثانيها متحرك.

O, ilk öbekte üç harflidir, ikincide dört harflidir, ikinci harfî sakindir, üçüncüde dört harflidir, ikincisi harekelidir. (en-Nahvu'l-Vâdih,3/30)

و كان صاحبنا ثالث هذين الزميلين.

Arkadaşımız, bu iki arkadaşın üçüncüsüydü. (Eyyâm,3/118)

الله لا ثانى له ، فى ألوهيته و لا فى ذاته و لا فى صفاته.

Ne zatı, ne de sıfatları bakımından tanrılık konusunda Allah'ın ikincisi yoktur.

**Ayraçtakini soruya dönüştürünüz, örnekteki gibi cevaplayınız::**

(أولّ كتاب) هل هذا أولّ كتاب؟ ← نعم ، هذا هو الكتاب الأولّ.

← (عاشر طالب)

← (ثانى أسبوع)

← (خامس شهر)

← (رابع يوم)

- ← (٥) (تاسع مطعم)  
 ← (٦) (أول فندق)  
 ← (٧) (سادس شارع)  
 ← (٨) (عاشر بيت)

**Ayraçtakini örnekteki gibi soru-cevap yapınız :**

(أول زيارة) هل هذه أول زيارة؟ ← نعم ، هذه هي الزيارة الأولى.

- ← (١) (عاشر منطقة)  
 ← (٢) (أول رحلة)  
 ← (٣) (تاسع طالبة)  
 ← (٤) (ثامن مكتبة)  
 ← (٥) (ثالث وجبة)  
 ← (٦) (سابع مرة)  
 ← (٧) (رابع شركة)  
 ← (٨) (عاشر صفحة)

( أول ) Sözcüklü Deyimleşme ve Kalıplaşmalar

\* ( أول ) sözcüğüyle ortaya çıkmış bazı deyimleşmeler ve kalıplaşmalar vardır:

أول من فعلَ كذا ilk -en, -ı ilk yapan

أول ما فعلَ كذا yaptığı ilk şey/iş, ilk yaptığı iş

أول ما : حالا ، فى أول لحظة  
 -r -maz, ilk anda -dığı, tam -(i)ken,-dığı  
 sırada

... أول (n)ın başında/ilk anında

من أوله الى آخره başından sonuna

أول ذى يدين en önce/ilk anda/hemen

أوائل الشهر ayın ilk günleri

أوائلُ الخمسينات ellili yılların başları

فى أولِ وقتٍ ilk anda/fırsatta

لأول / من أول مرة ilk defa, evvela, ilkin, en başta

لأول وهلة / نظرة ilk bakışta/görüşte, hemen, derhal

منذ أول وهلة ilk andan itibaren

أول أمس / أول من أمس evvelki/önceki gün

أول الباردة evvelki/önceki gün

فى أول الأمر

öncelikle, her şeyden önce, işin başında, başlangıçta, ilk önceleri, ilkin

أول أيار Mayıs başı

لقيته أول ذى يدين. Onunla hemen karşılaştım.

أعمل الواجب أول ذى يدين. En önce ödevimi yaparım.

قرأت الكتاب من أوله الى آخره. Kitabı başından sonuna okudum.

قلت له أول ما رأيته : عليك بالصبر.

Gördüğüm anda daha ona sabretmesini söyledim.

أنا لم أصدق هذا القول فى أول الأمر. Bu sözü, ilk anda/önceleri kabul etmedim.

و قد نشأت مدينة الفسطاط صغيرةً بسيطةً فى أول الأمر.

Fustat, başlangıçta küçük ve basit bir kent olarak ortaya çıktı.

(Kâşif, Mısır, 216)

كان فى أول أمره فى شدة عظيمة من الفقر.

İlk önceleri, çok yoksuldu. (Kalkaşendi, Subhu'l-A'sa, 1/41)

تجتهد أول أمرِك أن تكون لك هواية فى فرع من فروع الثقافة العامة.

Bu sorunun anahtarı, öncelikle genel kültür alanlarından birine dair bir merakının olmasıdır. (A.Emin, Veleđi,70)

ذهبت الى المكتبة أول أمس. Kütüphaneye evvelki gün gittim.

لقد أغضبتنى أول من أمس. Evvelki gün beni kızdırmıştın. (Edib,104)

فهى لم تقل لى لقد أسرفت فى السهر أمس ، أو أول من أمس.

Dün ya da önceki gün aşırı uykusuz kaldığını bana söylememişti.

(Hub,58)

انتابت «عمى العربى» مشاعر الشك منذ أول وهلة.

Arap amcamı, daha ilk anda şüpheler sarmıştı. (Yazıcı,202)

لا بدّ ، أولاً ، أن أسجل هنا سعادتى الشديدة للقائى المخرج (...) سينمائياً ، و لأول مرة ، وهو ما كان من أحلام حياتى الفنية ، و أيضاً سعادتى كبيرة جداً للقائى الزميلة النجمة (...) ، و للمرة الثانية ، فهى التى بدأت معها حياتى السينمائية.

Burada öncelikle, yönetmen (...) ile sinema alanında ilk karşılaşmamdan duyduğum mutluluğu belirtmeliyim. Her şeyden önce bu sanat hayatımın rüyalarındandı, aynı şekilde yıldız meslektaşım yıldız (...) ile karşılaşmamdan duyduğum mutluluk da büyüktür. İkinci olarak, sinema hayatım bununla başladı.

Bu, ilk kez sınavdan sonra oldu. هذا قد ظهر لأول مرة عقب الإمتحان.

كنت فى الثامنة عشرة عندما فتح الحبّ عينيّ بأشعته السحرية ، و لمس نفسى لأول مرة بأصابعه النارية.

Aşk, büyülu ısıltılarıyla gözlerimi açtığında ve ateşsi parmaklarıyla içimi okşadığında, onsekiz yaşındaydım. (Cubran Halil Cubran, *el-Ecnihatu'l-Mutekessira*, 5)

دخل الإسلام فيها لأول مرة بدخول العرب فاتحين.

İslam oraya ilk kez, Arapların fatih olarak girişiyle birlikte girdi. (Kâşif,Misr,164)

ثمّ كانت السيطرة على المحيطات و البحار و التقدّم التكنولوجى الحديث ، الذى جعل من الممكن عملياً لأول مرة فى التاريخ البشرى ، إخضاع العالم بأسره لسيطرة أوربا الغربية المتقدمة صناعياً و علمياً ، ثمّ بعد ذلك لتحكم أمريكا الشمالية.

Bundan sonra, insanlık tarihinide ilk defa olarak bütün dünyaya sanayi ve bilim alanlarında ileri batı Avrupa'nın, daha sonra da Kuzey Amerika'nın egemenliğini kabul ettirebilen okyanuslara, denizlere ve modern teknolojiye egemenlik ortaya çıktı. (Rihu's-Şark,43)

Sabahın ilk saatlerinde geldim. جئت أول الصّباح.

Öğrenciler koştu, Ahmet birinci geldi. ركض الطلابُ و جاء أحمدُ أول (أول الطلاب)



Yarışmacılar yarıştı, Halid birinci geldi. تسابق المتبارون و جاء خالد أولاً.

Ramazan bayramı hilalini ilk görendim. رأيت هلال الفطر أول الناس.

Birinci olarak geldim. جئت أولاً.

Öncelikle öğrenim gördüm. درست أول.

Sınıfa ilk ben geldim. حضرت الى القاعة أولاً.

### **İlk -en , ilk -dığı** أول مَنْ / ما + فَعَلَ + مِنْ + اسم جمع

İlk müslüman olan erkek, Ebubekir'dir. أول من أسلم من الرجال أبو بكر.

Okula ilk giden öğrenci. أول من ذهب من التلاميذ الى المدرسة.

İnsanlardan ilk inanan, Hatice'dir. أول من آمن من الناس خديجة.

İlk yazdığım ödev. أول ما كتبت من الواجبات.

İlk satın aldığım kalem. أول ما اشتريت من الأقلام.

İlk yazdığım soru. أول ما كتبت من الأسئلة.

ذو كان أول ما يُشغِلُنِي -حينئذٍ- هو البحث عن الطعام و الماء.

Zihnimi -o sırada- ilk meşgul eden şey, yiyecek ve içecek aramaktı.

(Robenson,44)

عرفنى أول ما رآنى.

Beni görür görmez/daha gördüğü ilk anda tanıdı.

إنَّ أولَ ما أبحث عنه فى كلِّ ما يقع تحت نظرى باسم الشعر هو نسمة الحياة.

Şiir adına gözüme çarpan her şeyde aradığım ilk özellik, hayat la ilgili olmasıdır. (M.Nuayme, Gırbâl,129)

### **Sözcüklü Atasözleri ( أول )**

Öfkenin başı çılgınlık, sonu pişmanlıktır. أول الغضب جنون و آخره ندم.

Yağmur, tek damlacıkla başlar. أول الغيث قطر.

Ağaç, bir tohumdan fışkırır. أول الشجرة النواة.

Başlangıçlar zordur. أول كلِّ شيءٍ صعب.

Serabın aldattığı ilk kişi sen değilsin. لست بأول من غرَّه السراب.

أَوَّلُ الْعِيِّ الْإِحْتِلَاطُ. Yetersizliğin ilk sonucu, öfkedir.

أَوَّلُ الْغَزْوِ أَخْرَقَ. Deneyim gerekli.

أَوَّلُ شَيْءٍ مِنَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي قَالَ إِنَّهُ نَدِمَ عَلَى فِعْلِهَا مَا عَبَّرَ عَنْهُ بِقَوْلِهِ.

Yaptığına pişmanlık duyduğu ilk şeyi, şu sözünüyle dile getirir. (Cabiri,140)

( آخِر ) Sözcüğü

\* ( آخِر ) sözcüğü de, "son/sonuncu" anlamında kullanılır:

العيد الكبير يبدأ فى آخر يوم من أيام الحج.

Büyük bayram, hac günlerinin sonuncusunda başlar.

و آخر دعواهم أن الحمد لله رب العالمين.

Dualarının sonu, "Allah'a hamdolsun"dur. (Yunus,10/10)

أنزل علينا مائدةً من السماء تكون لنا عيداً لأولنا و آخرنا.

Bize ve bizden sonra geleceklere bayram ve senden bir delil olarak gökten bir sofradır. (Maide,5/114)

آمنوا بالذى أنزل على الذين آمنوا وجه النهار و واكفروا آخره.

İnananlara günün başında indirilene inanın, sonunda inkar edin.  
(Ali İmran,3/72)

### 3.2 Belirli Sayının Bir Bölümünü Gösterme:

\* Sıra sayıları, belirli sayının bir bölümünü belirtmek için izafetli olarak kullanılır. Bu durumda aynı sayının, önce sıra sayısı, sonra asıl sayısı yer alır:

عدد ترتيبي ( مضاف ) + عدد أصلي ( مضاف إليه )

أحمد رابع أربع. Ahmet, onların dördüncüsüdür.

فاطمة سادس ست. Fatıma, altısının altıncısıdır.

إلا تنصروه فقد نصره الله إذ أخرجه الذين كفروا ثانی اثنين فى الغار.

Siz ona yardım etmezseniz, bilin ki, inkar edenler onu Mekke'den çıkardıklarında, Allah ona yardım etmiştir. (Tevbe,9/40)

العقائدُ ثالثُ ثلاثةٍ أثروا تأثيراً عظيماً في الفكر العربي الحديث.

Akkad, modern Arap düşüncesinde büyük etkisi olmuş üç kişiden biridir.

لقد كفر الذين قالوا إن الله ثالثُ ثلاثةٍ.

Allah, üçten biridir diyenler inkara düşmüştür. (Maide,5/73)

\* Birleşik sayılarda, üç biçimde kurulabilir:

(١) Bu, onüçten biridir. هذه ثلاثة عشر ثلاث عشرة.

(١) Bu, onüçten biridir. هذه ثلاثة ثلاثة عشر.

(٣) Bu, onüçünden biridir. هذه ثلاثة عشر.

### 3.3 Sonraki Sırayı Gösterme:

\* Bazı durumlarda ise, bir sıra sonrasını anlatır. Bu durumda, iki sayısı kullanılmaz:

Ahmet, beşincileri oldu. أحمد خامس أربعة.

Fatma, altıncıları oldu. فاطمة سادسة خمس.

Onüç kişinin yedincisiydi. (Eyyâm,1/17) كانت سابع ثلاثة عشر.

Bu, dördüncüleri oldu. هذا رابع ثلاثة.

Seksendokuz kişiydiler, doksanınıcı oldum. كانوا تسعة وثمانين فتسعتهم.

وكان صاحبنا ثالث هذين الصاحبين.

Arkadaşımız, bu iki kişinin üçüncüsüydü. (Eyyam,3/118)

ما يكون من نجوى ثلاثة إلا هو رابعهم ولا خمسة إلا هو سادسهم.

Üç kişinin gizli bulunduğu yerde dördüncüsü mutlaka odur. Beş kişinin gizli bulunduğu yerde altıncısı mutlaka odur. (Mücadele,58/7)

إن فرنسا رابعة ثلاث دول عرفت أسرار الذرة.

Fransa, atomun inceliklerini tanıyan dördüncü ülkedir.

كان الدين الإسلامي ثالث اثنين من الأديان الكبرى لهداية البشر.

İslam dini, insanlığın doğruyu bulmasını hedefleyen büyük dinlerin üçüncüsüdür.

كان القوم تسعةً و عشرين فقلّصتْهم

Topluluk yirmidokuz kişiydi, otuza tamamladım.

#### 4. ZAMAN ZARFLI KURULUŞ:

\* Bazı durumlarda, özellikle yüz ve bin sayılarının kullanıldığı sıra sayılarını anlatmak için, sonralık zarfı kullanılır:

عدد ترتبى + بَعْدَ + عدد أصلى

خمسون بعد المئة yüzellinci

و كان قد بلغ السابعة بعد المئة. Yüzyedinciye varmıştı.

تولى المأمون الخلافة ثمانٍ و تسعين بعد المئة للهجرة.

Me'mun, halifelik görevini, hicretin 198. yılında üstlendi.  
(Muyessera,2/229)

و كان الواقع من أمر شهريار أنّ نفسه لم تسَلْ عن قصص شهرزاد منذ انتهى فى الليلة الواحدة بعد  
الالف.

Gerçekten de Şehriyar, binbirinci geceye vardığından beri, Şehrezad öykülerini sormamıştı. (Ahlâm,20)

فلما كانت الليلة العاشرة بعد الألف أنفق الملك شطراً من الليل بين وزرائه و ندمانه..

Hükümdar binonuncu gecenin bir bölümünü, vezirleri ve nedimleri arasında geçirdi. (Ahlâm,26)

#### 5. SIRA ANLATIMLI/BAĞLAÇLI KURULUŞ:

الأوّل أن birincisi, öncelikle

الثانى أن ... ikincisi, ikinci olarak

و كنت أعتقد أن الوسط الإنجليزي خير من الوسط السويسري ، لسبيين :  
الأول أن الوسط الإنجليزي أجدّ وأقلّ لهواً و عبثاً.

والثاني أنك كنت تحضر الدكتوراه و كنت مشغولاً برسالتك عن اللهو و العبث.

İngiliz ortamının, İsviçre ortamından daha iyi olduğuna, iki sebeple inanıyordum: Birincisi, İngiliz ortamı daha ciddidir, daha az oyun ve eğlencesi vardır. İkincisi, sen doktora tezi hazırlıyordun, tezin dolayısıyla oyun ve eğlence fırsatın yoktu. (A.Emin, Veledi,93)

ان الذين يرمون أزواجهم لم يكن لهم شهداء الا أنفسهم فشهادة أحدهم أربع شهادات بالله ، إنه لمن الصادقين ، والخامسة أن لعنة الله عليه إن كان من الكاذبين.

Karılarına zina isnad edip de kendilerinden başka şahitleri olmayanların şahitliği, kendisinin doğru sözlülerden olduğuna Allah'ı dört defa şahit tutmasıyla olur. Beşincisinde, eğer yalancılardan ise, Allah'ın lanetinin kendisine olmasını diler. (Nur,24/6-7)

و لم أكن لأحاول الردّ على النقاد و لا على الشعراء الرواد لسبيين : (..) و ثانيهما أن آراء الرواد لن  
تغير من الواقع شيئاً.

Eleştirmenlere de, seçkin şairlere de iki sebeple cevap vermeye çalışacak değilim: (..) İkincisi, seçkinlerin görüşleri, hiçbir şeyi değiştiremez.

(Şebül,34)

ويعنّ لى أن هذا الغموض ناتج من أمرين : أولهما أن الشاعر يحاول فى محلات كثيرة أن يعبر عن  
فكر كبير بأبيات قليلة ، أو عن فكر صغير بأبيات كثيرة. (..) و ثانيهما أن فكر الشاعر لا يتجلى  
له بصراحة تامة.

Bana kalırsa bu kapalılık, iki durumdan kaynaklanıyor: Birincisi, şair, pekçok yerde büyük bir düşünceyi az sayıdaki beyitle, ya da küçük bir düşünceyi çok sayıdaki beyitle dile getiriyor. (..) İkincisi, şairin düşüncesi, tam bir biçimde açıklığa kavuşmuyor. (M.Nuayme, Gırbâl ,169)

## 6. SIRA ZARFLI KURULUŞ ( ظرف عطفی تعدادی ) :

\* Sıra sayıları, durum zarfı göreviyle mansub sıra zarfı olarak kullanılabilir:

أولاً öncelikle, başta, hepsinden önce

ثانياً ikinci olarak

.. ثالثاً üçüncü olarak

يمكن تصنيفها أولاً من حيث وظائفها ، ثانياً من حيث ثباتها و حركاتها ، و ثالثاً من حيث تطورها .

Bunları öncelikle görevleri, ikinci olarak durgunluk ve hareketlilikleri, üçüncü olarak da gelişimleri yönünden sınıflandırabiliriz.

لا بدّ ، أولاً ، أن أسجل هنا سعادتي الشديدة للقائي المخرج (..) سينمائياً ، ولأول مرة ، وهو ما

كان من أحلام حياتي الفنيّة ، و أيضاً سعادتي كبيرة جداً للقائي الزميلة النجمة (..) ، و للمرة الثانية ، فهي التي بدأت معها حياتي السينمائية.

Burada öncelikle, yönetmen (..) ile sinema alanında ilk karşılaşmamdan duyduğum mutluluğu belirtmeliyim. Her şeyden önce bu sanat hayatımın rüyalarındandı, aynı şekilde yıldız meslektaşım yıldız (..) ile karşılaşmamdan duyduğum mutluluk da büyüktür. İkinci olarak, sinema hayatım bununla başladı.

#### Sıralama Sözcükleri / Zarfları

( كلمات / أحوال / ظروف ترتيبية عامة )

\* Sıralama belirten ve durum/zaman zarfı görevinde kullanılan başlıca sözcük öbekleri şunlardır:

hepsinden önce أولّ ذي (ذات) يَدَيْنِ

hepsinden önce, her şeyden önemlisi أولّ و قبل كلّ شيءٍ

öncelikle/ilkin في المقام الأولّ.

الأولّ فالأولّ ، أولّ بأولّ ، أولّ فأولّ

sırayla/ardarda/yavaş yavaş

الأقرب فالأقرب yakınlık sırasıyla

son/sonuncu olarak/yakında/daha yeni و أخيراً / آخراً / آخرّة

son(uç) olarak و في الختام.

aslında, öncelikle, أولّ و أخيراً / آخراً ، أولّ فأخيراً

daima, büsbütün, baştan sona, ancak ve ancak, sadece

nihayet, en sonunda فى آخر الأمر / فى آخر الآخر

son defa, son olarak لآخر مرة

son anda. فى آخر لحظة.

daha yeni/yakında. فى المدة / الفترة الأخيرة.

vesaire/vebenzeri. الى آخر ما.

hepsinden önemlisi, hepsinden önce وأخيراً و ليس آخراً

أول الأمر - فى أول / بداية الأمر

en başta, başta, başlangıçta, ilkin, ilk önce, ilk olarak

بادئ الأمر / بادئ بدئ / بادئ ذى بدئ

başlangıçta, ilk olarak, evvela, öncelikle, herşeyden önce, en önce/başta, ilk iş olarak

Daime/tek/hiç. أولاً و أخيراً / آخراً.

Allah'a daima' hamdolsun. الحمد لله أولاً و آخراً.

Tek sorumlu sensin. أنت المسؤول أولاً و أخيراً.

Onu hiç görmedim. ما رأيت له أولاً و لا آخراً.

İlk önce/başlangıçta. أول الأمر / فى بادئ الأمر.

متى زاره لآخر مرة؟

Son kez onu ne zaman ziyaret etti? (N.Mahfuz,3/143)

أراد ، أول الأمر ، أن يرمى بينوكيو فى النار، ثم قرر أن يعفو عنه.

İlk önce Pinokyo'yu ateşe atmayı düşündü, ama sonra onu bağışlama kararı aldı. (Pinokyo,28)

ظننت أول الأمر أنه صوت أمواج تتكسر على صخور أو أنه صوت شلال يتدفق.

İlk önce bunun taşlara çarpan dalgaların sesi veya çağıldayan bir çağlayan sesi olduğunu sandım. (Rihle,28)

أحسن عمى فى أول الأمر بالدهشة ثم بالغضب.

Amcam önce ürperdi, sonra öfkелendi. (Rihle,36)

كان أول الأمر متردداً ثم قرّر أن يشترك.

Başlangıçta tereddüt içindeydi, sonradan katılmaya karar verdi.

أحسّت في بادئ الأمر بمرارة حرمانها من والدتها.

İlk anda, anasından yoksunluk acısını duydu.

لم أكن أرغب في المجيء الى هنا بادئ الأمر.

Başlangıçta buraya gelmek istemiyordum.

### **Sırayla/Pespeşe. أولاً / الأول فالأول / الأقرب فالأقرب.**

لم تكن السلطة تسلمهم من مالهم إلا بمقدار ما يلزمهم أولاً فاولاً لضرورة المعيشة.

İktidar mallarından onlara, ancak en zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli miktarı sırayla teslim eder.

يعتمد الأمر أولاً و أخيراً على قرار الرئيس.

Konu, öncelikle başkanın karar vermesine bağlı.

كِدَ السُّورَةُ مُجَدِّدًا ضرورةَ التعاملِ بالشَّدةِ مع الكُفَّارِ و الخروج لقتالهم الأقرب فالأقرب.

Daha sonra sure, kafirlere karşı sert davranma zaruretini ve en yakından başlayarak onlara karşı savaşmayı vurgular. (Cabiri,127)

خَفِّىْ عَنْكَ...إِحْكِي لِي الأول بالأول ما وَقَعَ بينكما...

Boşver üzülme.. Aranızda geçenleri bana sırayla anlat... (Yazıcı,68)

Sırayla girin. أدخلوا الأول فالأول.

Öğrenciler! Sınıflara, sırayla girin. أدخلوا الصفوف الأول فالأول.

و آخر الأمر إنهما بايعا.

İkisi sonunda bey'at etti. (Ebu'l-Fida, Muhtasar,2/96, benzerleri s.102)

بادئ ذي بدءٍ / قبل كلّ شيءٍ / أولاً و قبل كلّ شيءٍ / فى المقام الأول.

### **Her şeyden önce/En başta.**

فالوقاية بادئ ذي بدءٍ خيرٌ من العلاج بعد فوات الأوان.

Her şeyden önce, korunma, iş işten geçtikten sonraki tedaviden yeğdir.

(A.Emin, Veledi,95)

بادئ ذي بدءٍ أقرّ مع غيرى أن حركة الشعر الحديث فى أزمة.

Her şeyden önce, ben de başkaları gibi, modern şiir akımının bunalımında



olduğunu kabul ediyorum. (Şeblûl,47)

وإذا نحن نظرنا الى الدولة بوصفها ظاهرة سياسية ، أولاً وقبل كل شيء ، فإننا سنجد « ملك » معاوية كان فعلاً « دولة السياسة » فى الإسلام.

Devlete her şeyden önce siyasi bir olgu gözüyle baktığımızda, Muaviye'nin saltanatının İslam'da gerçekten bir "siyaset devleti" olduğunu görürüz. (Cabiri,233)

وذلك من عهد قريب و فى بلاد تُعدّ فى طبيعة بلدان العالم حضارة و ازدهاراً.

Bu, çok yakın bir zamanda ve dünyanın en başta gelen uygar ve gelişmiş ülkelerinde oldu. (M.Nuayme, Evsân,21)

كان على أن أفكر فى مصالحى الخصوصية قبل كل شيء.

Her şeyden önce, kendi özel çıkarlarımı düşünmeliyim. ( T.el-Hakim, Şeceratu'l-Hükm,114)

أرى أن على فى المقام الأول أن أستمّر فى الإبداع.

Öncelikle, yaratıcılığı sürdürmem gerektiğini düşünüyorum. (Şeblûl,103)

### **Son(uncu) olarak. و أخيراً / و فى الختام.**

و أخيراً ، قرّر أن يواصل دراسته بعد ترددٍ طويل.

Sonunda, uzun bir tereddüitten sonra tahsiline devam kararı aldı.

وصلتنا أخيراً الطبعة الجديدة من الكتاب.

Kitabın yeni basımı, bize daha yakında ulaştı.

و أخيراً لو كنت مكانه لكنت حرصت ألا تطفى أخبارى الشخصية على أخبارى الفنية.

Son belirteceğim şu: Onun yerinde olsam, kişisel haberlerimin sanat haberlerimi bastırmamasını çok isterdim.

## **7. ASIL SAYILI KURULUŞ:**

السَّاعَةُ ثَلَاثَةٌ. Saat üç.

دخلت الجامعة سنة ألفٍ و تسعمئةٍ و ثلاثٍ و سبعين. Üniversiteye 1973'te girdim.

أسلم خالد فى سنة (٨) للهجرة.

Halid, hicretin sekizinci yılında müslüman oldu. (Muyessera,3/249)

**Sayıları rakamla yazınız :**

(١) فى سنة ألف و ثمانى مئة و تسع و ستين = ١٨٦٩ .

(١) سنة سبع مئة و إحدى عشرة =

(٣) فى عام ألف و ستة و ستين =

(٤) فى سنة ست مئة و اثنتين و عشرين =

(٥) عام ألف و سبع مئة و ثمانية و تسعين =

(٦) سنة ألف و اثنتين =

(٧) فى عام ألف و مئة و ستة و خمسين =

(٨) سنة تسع مئة و ثلاث و سبعين =

# ÜÇÜNCÜ KISIM

ÜLEŞTİRME, TOPLULUK

ve

KESİR SAYILARI

( الأعدادُ التَّوْزِيعِيَّةُ وَالْجَمَاعِيَّةُ وَالْكَسْرِيَّةُ )



## Sekizinci Bölüm ÜLEŞTİRME SAYILARI

( الأعداد التوزيعية / التكرارية )

### 1. ÜLEŞTİRME SAYILARININ TÜRETİMİ:

#### 1.1 Genel Durum:

\* Üleştirme sayıları, dört şekilde elde edilir:

1) ( فُعَالَ ) ölçüsüyle,

2) ( مَفْعَلْ ) ölçüsüyle,

3) ( فُعَالَ ) ve ( مَفْعَلْ ) ölçülerinin tekrarıyla,

4) Asıl sayıların durum zarfı (hal) göreviyle üstünlü (mansub) olarak iki kere tekrarıyla; bu durumda, birincisi hal (durum zarfı), ikincisi ise tevkid olarak çözümlenir:

أحدُ أحدُ birer birer, teker teker, birerli

اثنين اثنين ikişer ikişer, ikili

دخل الطلابُ الصفَّ خمسةً خمسةً. Öğrenciler sınıfa beşer beşer girdi.

خرجنا من الفصل عشرةً عشرةً. Sınıftan onarlı gruplar halinde çıktık.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

\* "Birir birir" anlamında şu sözcükler de kullanılır:

- واحدًا واحدًا birir birir, teker teker, ardarda, peşpeşe  
 فواحداً فواحداً birir birir, teker teker, ardarda, peşpeşe  
 واحداً بعد واحدٍ birir birir, teker teker, ardarda, peşpeşe  
 واحداً بعد الآخر birir birir, teker teker, ardarda, peşpeşe  
 فرداً فرداً / فرداً فرداً birir birir, teker teker, ardarda, peşpeşe  
 وحده tek başına/yalnız olarak  
 كل على حده teker teker/ayrı ayrı

أكل الطعام وحده. Yemeği tek başına yedi.

رجعوا الى منازلهم كل على حدة. Her biri evlerine teker teker döndü.

إنما أعظكم بواحدة أن تقوموا لله مثنى و فرداً ثم تفكروا.

Size tek bir öğüdüm var: Allah için ikişer ikişer ve tek tek kalkınız, sonra düşününüz. (Sebe,34 /46)

### 1.2 Ölçülü Üleştirme Sayıları:

عدد أصلي	عدد توزيعی (١)	عدد توزيعی (١)
واحد	أَحَادَ	مَوْحَدَ
اثنان	ثَنَاءَ	مَثْنَى
ثلاثة	ثُلَاثَ	مَثَلثَ
أربعة	رُبَاعَ	مَرَبَعَ
خمس	خُمَاسَ	مَخْمَسَ
سِتَّةَ	سُدَاسَ	مَسْدَسَ
سبعة	سُبَاعَ	مَسْبِعَ
ثمانية	ثُمَانَ	مَثْمَنَ
تسعة	تُسَاعَ	مَتْسَعَ
عشرة	عُشَارَ	مَعْشَرَ

\* Üleştirme sayılarında cinsiyet durumu sözkonusu değildir. Adl (dönüşüm) ve vasfıyyet (sıfat) nitelikleriyle, gayru'l-munsarîf olarak çözümlenirler:

سَبَاعٌ : اسمٌ مَعْدُولٌ مِنَ السَّبْعَةِ. yedişer

## 2. ÜLEŞTİRME SAYILARININ KURULUŞU ve KULLANILIŞI:

\* Üleştirme sayıları, yalın, bağlaçlı (atıflı) veya birleşik durum zarfı (hal) göreviyle cümlede yer alırlar. İkincisi bağlaçsız olunca tevkid, bağlaçlı olunca atıftır:

### 2.1 Yalın Kuruluş:

جاء الطلابُ أحادًا. Öğrenciler teker teker geldi.

دخل المدعوونُ أحادًا. Çağrılılar teker teker girdi.

دخلت الطالباتُ الفصلَ رباعًا. Bayan öğrenciler sınıfa dörderli girdi.

دخل الطلابُ المدرسةَ متسعًا. Öğrenciler okula dokuzarlı girdi.

اجتمع القومُ زُمراً و تفرقوا آحاداً.

Topluluk gruplar halinde bir araya geldi, teker teker dağıldı.

### 2.2 Bağlaçlı Kuruluş:

\* Birincisi hal ve ma'tuf aleyh, ikincisi ise ma'tuf olarak çözümlenir, her ikisi de fethalıdır:

دخل العمالُ المصنَّعَ رباعًا و مخمسًا. İşçiler fabrikaya dörderli beşerli girdi.

فانكحوا ما طاب لكم من النساءِ متثنًى و ثلاث و رباعًا.

Hoşunuza giden başka kadınlarla iki, üç ve dörde kadar evlenebilirsiniz. (Nisa,4/3)

الحمد لله فاطرِ السَّمَاوَاتِ و الْأَرْضِ جاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولَى أَجْنَحَةٍ متثنًى و ثلاث و رباعًا.

Hamd, gökleri ve yeri yaratan, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı

elçiler kılan Allah'a özgüdür. (Fâtır,35/1)

مثنى دخل الطلاب الفصل مثنى و رباع. Öğrenciler sınıfa ikili dörtlü girdi.

مثنى : حال مُفْرَدَة ، منصوب بالفتحة ، و هو معطوف عليه أيضاً.

و : واو العطف ، مبنى على الفتح.

رباع : معطوف ، منصوب بالفتحة.

### 2.3 Birleşik Hal Kuruluşu:

\* İlki hal (durum zarfı), ikincisi tevkid olarak çözümlenir; her ikisi de fetha üzere mebnidir:

مر الجنود ثناء ثناء. Askerler ikişerli geçti.

انتظم اللاعبون ثلاث ثلاث. Oyuncular üçerli dizildi.

سار الجنود فى العرض رباع رباع. Askerler gösteride dörderli yürüdü.

كافأت الطلاب ثناء ثناء. Öğrencileri ikişer ikişer ödüllendirdim.

دخل الطلاب القاعة ثمان ثمان. Öğrenciler salona sekizer sekizer girdi.

خرج الطلاب من الفصل ثلاث ثلاث. Öğrenciler sınıftan üçer üçer çıktı.

استقبل القائد عساكره تساع تساع. Komutan askerlerini dokuzarlı karşıladı.

كافأ الأستاذ الطالبات ثناء ثناء.

Öğretmen bayan öğrencileri ikişer ikişer ödülendirdi.

تسابق المتبارون خماس خماس. Yarışmacılar, beşer beşer yarıştı.

خماس خماس : حال مركبة ، مبنى على فتح الجزئين.

### Arapça'ya çeviriniz :

- 1) Sınıftan beşerli çıktık.
- 2) Öğrenciler okula dokuzarlı geldi.
- 3) Camiye dörder dörder gittiler.
- 4) Evden üçerli çıktınız.
- 5) Öğrenciler sınıftan altışarlı çıktılar.
- 6) Çocuklar bahçede yedişerli oynadılar.



## Dokuzuncu Bölüm TOPLULUK SAYILARI

### 1. ÇOĞALTMALI SAYILAR:

\* Bazı durumları, özellikle abartarak anlatmak için, sayılar çoğul biçimde kullanılır. Bu sayılar, genellikle onluk sayılar ile yüz,bin,milyon.. gibi sayılardır. Bin ve milyon dışındaki sayılar, çoğaltmalı anlatımlarda, cem'u'l-müennes olarak çoğul yapılırlar; bin ve milyon sözcüklerinin özel çoğul biçimleri vardır. Çoğaltmalı sayılar, izafetli, min cer harfli, bağlaçlı ve yalın olarak kullanılırlar:

#### 1.1 İzafetli Kuruluş:

عدد جمع ( مضاف ) + اسم جمع ( مضاف إليه )

عشراتُ الطلاب onlarca öğrenci

مئات السنين yüzlerce yıl

آلاف المدارس binlerce okul

آحاد الألف birkaç bin/binlerce

و كنت أضع بيدي مئات الجنيهات في الخزانة.

Yüzlerce cüneyhi kendi ellerimle kasaya koyuyordum.

هؤلاء المجانين.. يشتررون السيارات بآلاف الجنيهات ، ثم يتركونها هكذا في الطرقات.

İşte şu akılsızlara bak, arabaları binlerce cüneyhe alıyorlar, sonra da yollara bu şekilde bırakıyorlar.

لو أغلق هذا المصنع أبوابه أصبح آلاف العمال بلا موردٍ.

Bu fabrika kapansa, binlerce işçi gelirsiz kalacak.

ولكنه يقضى عشرات السنين قبل أن يعرف حسناته و فضائله.

Ancak, onun güzelliklerini ve üstünlüklerini öğrenmeden önce onlarca yıl yaşar. (Fischer,2/139)

وصف بعضهم سفينة كانت تحمل آلاف الركاب.

Bazıları, binlerce yolcu taşıyan bir gemiyi anlatırlar.

لكنها كلها من الأنواع التي كانت معروفة على سطح الأرض قبل ملايين السنين.

Ancak bütün bunlar, yeryüzünde milyonlarca yıldır bilinen türdendir. (Rihle,21)

رأينا في الغابة أشجاراً و نباتات تعود الى عالم انتهى منذ ملايين السنين.

Ormanda, milyonlarca yıl önceki bir dünyaya ait ağaçlar ve bitkiler gördük. (Rihle,38)

أحياناً تُرسل الصور الى مسافة آلاف الأميال.

Kimi zaman görüntüler, binlerce mil uzağa gönderilir.

عشرات الآلاف من الناس يعيشون في ضيقٍ.

Onbinlerce insan, darlık ve sıkıntı içinde yaşıyor.

دين تبعه آلاف الملايين من البشر على مدى الأجيال هو في نظره حقاً دين كاذب؟

Nesiller boyunca binlerce milyon insanın bağlı olduğu bir din, ona göre gerçekten yalancı bir din olur mu hiç? (T.el-Hakim, Tahte Şemsi'l-Fikr,18)

لأن هذه الروايات رفيقة المطالعة المفضلة لدى الملايين في العالم كله.

Çünkü bu romanlar, bütün dünyadaki milyonların yeğlenen oyalanmaca yoldaşdır.

نه ملايين المسلمين في مختلف القارات منذ ثلاثة عشر قرناً و نيف و ثمانين سنة يقرؤونه جميعاً.

Çeşitli kıtalardaki milyonlarca müslüman, 1380 küsur yıldır onu okuyorlar.

مات الملايين منهم يعيشون بعيداً عنا.

Yüzmilyonlarcası bizim uzağımızda yaşıyor. (Çağdaş,110)

ثم أنفق الليل كاملاً يفكر في أخيه أو يقرأ سورة الإخلاص آلاف المرات ، ثم يهب ذلك كله لأخيه.

Kardeşini düşünerek veya ihlas suresini binlerce kere okuyup hepsini kardeşine bağışlayarak kimbilir kaç gece uykusuz kalmıştı.

(Eyyâm,1/136)

لا أَظُنُّ أَنَّهُ يَجْهَلُ أَنَّ الْبَحْرَ الْوَاحِدَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَحْتَمِلَ مِلْيَيْنَ الْكَلِمَاتِ.

Şiirin bir bahrinin (bölümünün) milyonlarca sözcük içerdiğinden habersiz olacağını sanmıyorum. (Şeblûl,37)

شِيرَاتٌ لَا يُحْصِيْنَ بِالْمِثَالِ وَلَا بِالْأَلُوفِ ، وَإِنَّمَا يُحْصِيْنَ بِمِثَالِ الْأَلُوفِ وَقَدْ يُحْصِيْنَ بِالْمِلْيَيْنِ.

Ne yüzlerle, ne de binlerle sayılamayan, bilakis yüzbinlerle, bazan da milyonlarla sayılan niceleri. (Muazzebûn,65)

هَذَا الْكَلَامُ سَمِعْتُهُ قَبْلَ الْيَوْمِ. سَمِعْتُهُ عَشْرَاتِ الْمَرَّاتِ.

Bu sözü, daha önce de duymuştum. Onlarca defa duymuştum.

(M.Nuayme,Eyyûb,35)

كَانَتْ فِكْرًا خِيَالِيًّا مَرْتَعِشًا بَيْتَ تَلَاوِيفِ دِمَاحِ رَجُلٍ فَرَدَ عَائِشَ بَيْنَ أَلُوفٍ مِنَ الرِّجَالِ.

Binlerce kişi arasında yaşayan bir tek adamın beyninin en içlerindeki titrek hayali bir düşünceydi. (Cubran Halil Cubran, el-Ecnihatu'l-Mutekessira,35)

الشَّعْبُ قَدْ اعْتَادَ الصَّبْرَ ، لِأَنَّهُ لَوْ اِنْتَظَرَ دَوْرَهُ فِي الْإِصْلَاحِ لَكَانَ عَلَيْهِ وَلَا شَكَّ أَنْ يَنْتَظِرَ عَشْرَاتِ الْأَعْوَامِ.

Halk, sabretmeye alıştı. Çünkü, reform sırasını bekleyecek olsa, hiç kuşkusuz, onlarca yıl beklemesi gerekecekti.

(T.el-Hakim, Şeceratu'l-Hükm,112)

## 1.2 Min Cer Harfiyle Bölüntülü Kuruluş:

عدد جمع + مِن + اسم جمع

binlerce öğrenci = أَلُوفٌ مِنَ الطُّلَّابِ

yüzlerce kitap = مِائَتُ الْكُتُبِ = مِائَتُ مِنَ الْكُتُبِ

Bu kentte, yüzlerce yapı var. فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ مِثَالَتُ مِنَ الْاِبْنِيَّةِ.

Onlarca Avrupa diline çevrildi. تُرْجِمُ إِلَى عَشْرَاتٍ مِنَ اللُّغَاتِ الْأَوْرُوبِيَّةِ.

Yüzlerce kayıpla döndü. وَ عَادَ بِمِثَالٍ مِنَ خَوَابِي.

Onlarca kuş gördüm. رَأَيْتُ عَشْرَاتٍ مِنَ الطَّيُورِ.

خَرَجَتْ هَذِهِ الْمَدْرَسَةُ الثَّانَوِيَّةُ أَلُوفاً مِنَ الطُّلَّابِ.

Bu lise, binlerce öğrenci mezun etmiştir.

كَانَ فِي الْمَطَارِ أَلُوفاً مِنَ الْمَسَافِرِينَ فَاشْتَدَّ الزَّحَامُ.

Havaalanında binlerce yolcu vardı, yoğun bir kalabalık oluştu.

يَدْخُلُ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ كُلُّ يَوْمٍ أَلْفٌ مِنَ النَّاسِ وَبِخَاصَّةِ أَيَّامِ الْحَجِّ.

Mescid-i Haram'a her gün binlerce insan girer, özellikle de hac günlerinde. (Kıraat,1/163)

وَهُنَاكَ الْيَوْمَ مِائَاتُ الْمِلْيَةِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فِي إِفْرِيقِيَا وَفِي آسِيَا.

Bugün, Afrika ve Asya'da yüzlerce milyon müslüman var. (Kıraat,2/100)

اشْتَرَكَ فِي مَظَاهِرَاتِ أَلُوفٍ مِنْ مُوَاطِنِي الْبَلَدِ.

Gösterilere, ülkenin binlerce vatandaşı katıldı.

### 1.3 Bağlaçlı (Atıflı) Kuruluş:

عدد جمع + واو العطف + عدد جمع

عَشْرَاتٌ و عَشْرَاتٌ onlarca

مِائَاتٌ و مِائَاتٌ yüzlerce

اشْتَرَكَ فِي التَّظَاهِرَةِ عَشْرَاتٌ وَ عَشْرَاتُ الْأَلُوفِ. Gösteriye onbinler katıldı.

(...) وَ مِائَاتٌ وَ مِائَاتٌ غَيْرَ ذَلِكَ.

Bunun dışında, daha yüzlerce durum. (A.Emin, Veledi,34)

وَ كَانَ الْفَتَى يَرَى مِنْ حَوْلِهِ عَشْرَاتٌ وَ مِائَاتٌ يَشْفُونَ كَمَا يَشْفَى.

Delikanlı çevresinde kendisi gibi mutsuz daha onlarca, hatta yüzlerce kişiyi görüyordu. (Eyyâm,3/3)

### 1.4 Yalın Kuruluş:

إِنَّ ابْنَهُ الْأَزْهَرِيَّ يُحَدِّثُهُ عَنِ الشَّيْخِ وَ مَكَانَتِهِ فِي الْمَحْكَمَةِ الْعُلْيَا وَ حَلَقَتِهِ الَّتِي تُعَدُّ بِأَلَمَاتٍ.

Ezherli oğlu ona, hocasından, yüksek mahkemedeki konumundan ve yüzlerle ifade edilen ders halkasından söz ediyordu. (Eyyâm,1/142)

و هو اليوم يعدّ الجنيهاً التي صارت اليه بالعشرات الكثيرة.

Bugün o, onlarca kazandıran cüneyhleri saymaktadır. (Eyyâm.3/148)

لم يلبث أن رأى هذه العشرات تتناقص شيئاً فشيئاً.

Çok geçmeden, bu onlarca cüneyhin yavaş yavaş/giderek azaldığını gördü. (Eyyâm,3/148)

و جعل يقيس ما بقى له من مال الى الألف العشرين.

Elinde kalan parasını, yirmibinlerle kıyaslamaya başladı. (Eyyâm,3/148)

## 2. KATLI ANLATIMLAR ( كلمات / أعداد تَضْعِيفِيَّة ) :

\* Katlı anlatımlar, aşağıdaki sözcükler yardımıyla yapılır:

kat ضِعْفُ ج أضعاف

kat مِثْلُ ج أمثال

çift زَوْجُ ج أزواج

ikiz تَوَّام

üçüz/üçlü ثَالُوثُ / مَثْلُوثُ

dördüz/dörtlü رَابِعُ

kat kat أضعافاً مضاعفةً

yüz kat/yüz kere بِمِثْلَةِ مَرَّةٍ

yedi kat سَبْعَةُ أضعافٍ

beş kat خَمْسَةُ أمثالٍ

(-) kat عَدَدُ أَصْلِيٍّ + ضِعْفُ / أضعاف

yediyüz katına kadar الى سبعمئة ضِعْفٍ

ما ان تطرح أسهم شركة جديدة فى أى بورصة يتهااتف عليه الطلبُ ثلاثة الى أربعة أضعافِ حجم

الأسهم على الأقل.

Yeni bir şirket herhangi bir borsaya hisse senedi sürdüğünde, sened hacminin enazından üç-dört katı talep yığılması olur.

فِي مِصْرَ بَلَغَ الطَّلَبُ عَلَى أَصْهُمُ شَرَكَةِ لِلصَّنَاعَاتِ الْخَفِيفَةِ تَابِعَةً لِمَجْمُوعَةِ أُولِيمْبِيكِ نَحْوُ اثْنَيْ عَشَرَ ضِعْفًا.

Mısır'da Olimpik Şirketi'ne bağlı bir hafif sanayi şirketinin hisse senetlerine yaklaşık oniki kat talep oldu.

رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ

Rabbimiz! Bu kim başımıza getirdiyse, ateşte onun azabını kat kat arttır. (Sad,38/61)

### (n)ın katı/-den kat kat ضِعْفُ (من) كَذَا

رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ ضِعْفًا مِنَ النَّارِ، وَلِكُلِّ ضِعْفٍ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ.

"Rabbimiz! Bizi sapıtanlar, işte bunlardır. Bu yüzden onlara ateş azabını kat kat ver." Hepsinin azabı kat kattır, ama siz bilmezsiniz. (A'raf,7/38)

إِذَا لَأَذْنُكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ.

O takdirde sana, hayatın da, ölümün de kat kat azabını tattırırdık. (İsra,17/75)

فَأُولَئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا.

İşte onların yaptıklarına karşılık ödülleri kat kattır. (34/37) (İsra,17/75)

وَلَكِنْ رَأْسُهُ أَكْبَرُ مِنَ الْفِيلِ بِأَضْعَافٍ.

Ancak kailinkinden kat kat daha büyüktür. (İbn Batuta)

### -dığının iki katı (فعل) ضِعْفَ مَا فَعَلَ كَذَا

ثُمَّ أَعْطَاهُ الْوَالِدُ ضِعْفَ مَا قَدَّمَهُ لِلرَّجُلِ الْفَقِيرِ.

Sonra babası ona, yoksul adama verdiği iki katını verdi. (Muyessera,2/147)

وَأَخِيرًا تَأْتِي الْحَاقَّةُ فَتَرُدُّ إِلَى أَيُّوبَ ضِعْفَ مَا كَانَ يَمْلِكُ.

Sonunda kader, Eyüb'e sahip olduğunun iki katını verir.

(M.Nuayma,Eyyüb,8)

**iki kat ضِعْفَيْن (مِنْ كَذَا)**

كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ.

Tıpkı, yüksekçe bir tepede bulunan, bol yağmur aldığında meyvalarını iki kat veren bir bahçe gibi. (Bakara,2/265)

مَنْ يَأْتِ مَنْكُنْ بِفَاحِشَةٍ مَبِيتَةٍ يَضَاعَفُ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ.

Sizlerden biri açık bir hayasızlık yapacak olursa, onun azabı iki kat olur. (Ahzab,33/30)

رَبَّنَا آتِنَاهُمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ.

Rabbimiz bizi sapıtan önderlere iki kat azap ver. (Ahzab,33/68)

**kat kat أَضْعَافًا كَثِيرَةً / مُضَاعَفَةً**

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَنِيضَاعَفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً.

Allah'a, -kat kat karşılığını arttıracak- güzel bir ödünç takdiminde bulunur? (Bakara,2/245)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً.

Ey inananlar! Faizi kat kat alarak yemeyin. (Ali İmran,3/130)

**kat (-) عَدَدَ أَصْلٍ + مِثْلٍ / أَمْثَالٍ**

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا.

Bir iyilik yapana, on kat karşılığı vardır. (En'am,6/160)

**cifterli زَوْجَيْنِ (اِثْنَيْنِ)**

قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اِثْنَيْنِ.

Her cinsten birer çifti gemiye bindir. (Hud,11/40)

وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اِثْنَيْنِ.

Her türlü üründen çift çift yetiştiren odur. (Ra'd,13/3)

الْكِبْرِيَاءِ وَالذَّلَّةِ تَوْأَمَانِ مُتَلَاصِقَانِ.

Büyüklenme ile aşağılanma, yapışık ikizdir.. (M.Nuayme, Kerm,18)

**yüz kat يُمِئَةً مَرَّةً**

Bayan, delikanlıdan yüz kat daha iyidir. *أَنَّهَا أَفْضَلُ بِمِئَةِ مَرَّةٍ مِنَ الْفَتَى.*

Kitabı أَجْمَلُ مِنْ كِتَابِكَ بِمِئَةِ مَرَّةٍ.

Kitabım, senin kitabından yüz kere daha güzel.

مع أَنَّ فِي الدُّنْيَا جَمَالًا يَفُوقُ هَذَا بِمَرَّاحِل.

Oysa dünyada, bunu kat kat geçen güzellik var. (Veledi,31)

### 3. İLGİ SAYILARI ( الأعداد المنسوبة ) :

\* İlgı sayıları, sonuna ilgi eki (yau'n-nisbet) koymak suretiyle türetilerek, belirtilen sayıda birimi gösteren sayılardır.

#### 3.1 İlgı Sayılarının Türetimi:

##### 3.1.1 Üleştirme Sayılarının İlgı Eki Alışı :

\* ( فُعَال ) ölçüsündeki üleştirme sayılarının sonuna ilgi eki eklenerek elde edilir.

عدد توزيعی + ياء التَّسْبِیَةِ = فُعَالِيٌّ

عدد منسوب      عدد توزيعی      عدد أصليٌّ

أَحَادِيٌّ ...      أَحَادَ      واحد

الفعل الخماسيُّ beş harfli fiil

تحويلی ثنائيٌّ ikili dönüştürme

الثلاثيُّ الذهبيُّ altın üçlü.



### 3.1.2 Asıl Sayıların İlgî Eki Alışı :

\* Az kullanılmakla birlikte, bazan asıl sayılar da ilgi eki alabilir.

الخطة الخمسية ( لخمس سنوات ) beş yıllık plan

\* Bazan ( فاعول ) ölçüsüyle de, ilgi anlamı kazandırılabilir:

ثالث üçlü/üç yönlü/üçüz

زهرة ثالث hercai/alaca menekşe

### 3.2 İlgi Sayılarının Sayı Öneki Olarak Kullanılışı:

\* İlgi sayıları, sıfat görevinde olduğu kadar, sayı öneki görevinde de kullanılabilir:

أحادي tek -li

ثنائي iki -li

رباعي dört -lü

tek -li(k) أحادي ( مضاف ) + اسم ( مضاف إليه )

\* Batı dillerindeki (mono-/uni-) karşılığında kullanılır; genellikle sıfat görevinde olur.

نص أحادي الكلمة tek kelimeli(k) metin

تبعية أحادية الجانب tek yanlı bağımlılık

قول أحادي الكلمة tek kelimeli söz

أحادي المقطع tek heceli

أحادي الأذن tek kulaklı

أَحَادِي الصَّوْتِ tek sesli  
 أَحَادِي اللُّغَةِ tek dilli  
 أَحَادِيَّة الدَّلَالَةِ tek anlamlı  
 تَعاقِبُ أَحَادِي البُعْدِ tek boyutlu izleme  
 صَمَّ أَحَادِي الجَانِبِ tek kulak sağırılığı

**iki -li ثنائِي (مضاف) + اسم (مضاف اليه)**

\* Türkçe'deki "çift(e)/iki(z)", batı dillerindeki (bi-) karşılığında kullanılır.

أَحَادِيَّة ثَنَائِيَّة المَقَاطِعِ iki heceli uyak  
 ثَنَائِي الأُذُنِ iki kulaklı  
 ثَنَائِي التَّسْمِيَةِ çift adlı  
 ثَنَائِي التَّصْرِيفِ iki çekimli  
 ثَنَائِي الجَانِبِ iki yanlı  
 ثَنَائِي اللُّغَةِ iki/çift dilli  
 ثَنَائِي الدَّلَالَةِ iki anlamlı  
 وَقْفَةُ ثَنَائِيَّة الخطِّ çift çizgili duruş  
 صَمَّ ثَنَائِي الجَانِبِ iki yanlı sağırılık  
 جَذْرُ ثَنَائِي الصَّوَامِتِ çift sessizli kök  
 اسْتِرَاجِيَّة التَّوَاصِلِ ثَنَائِي اللُّغَةِ iki dilli iletişim stratejisi  
 مَعْجَم ثَنَائِي اللُّغَةِ iki dilli sözlük  
 تَعْلِيم ثَنَائِي اللُّغَةِ iki dilli öğretim

\* ( ثَنَائِي ) sözcüğü yerine, ( مُزدَوِج / إزدَوِجِيَّة ) sözcükleri geçebilir:

مَعْجَم مُزدَوِج الإِتِّجَاهِ iki sütunlu sözlük  
 صَارُوحُ جَوْ مُزدَوِج الغَرَضِ çift amaçlı hava füzesi

çifte standart ازدواجية القِيم (= كال بميزانين)

**üç-lü** ثلاثي (مضاف) + اسم (مضاف اليه)

- üç sessizli kök جذر ثلاثي الصوامت
- üç dilli sözlük معجم ثلاثي اللغة
- üç heceli uyak قافية ثلاثية المقاطع
- üç çekimli ad اسم ثلاثي التصريف (ثالث إعرابي)
- üç heceli sözcük كلمة ثلاثية المقاطع
- üç boyutlu ثلاثي الأبعاد
- dört harfli رباعي الأحرف

**çok-lu** متعدّد (مضاف) + اسم جمع (مضاف اليه)

\* Batı dillerindeki (poly-/multi-) karşılığında kullanılır.

- çokadlı متعدّد الأسماء
- çoksesli harf حرف متعدّد الأصوات
- çokanlamlı متعدّد الدلالات
- çokdilli متعدّد اللغات
- çokheceli uyak قافية متعدّدة المقاطع
- çokişlevli edat(ilgeç) أداة متعدّدة الوظائف
- çokheceli sözcük كلمة متعدّدة المقاطع
- çokdeğerli gösterge معلّم متعدّد القِيم
- çoksözcüklü sözcük birimi وحدة معجميّة متعدّدة الكلمات
- çokseslilik تعدّد الأصوات
- çokanlamlılık تعدّد الدلالات

اتفاق بالإجماع تم التوصل اليه نتيجة محادثات ثنائية و متعددة الأطراف  
Oybirliğiyle kabul edilen ittifaka, ikili ve çoktarafli görüşmeler  
sonucunda varıldı.

### 3.2.3 İlgi Sayılarının Sıfat Göreviyle Kullanılışı :

**tek -li(k)** اسم ( موصوف ) + أحادي ( صفة )

tek harfli fiil فعل أحادي

tek harfli edat أداة أحادية

**iki -li(k)** اسم ( موصوف ) + ثنائي ( صفة )

ikili karşılaştırma تقابل ثنائي

iki harfli fiil فعل ثنائي

ikili dönüştürme تحويل ثنائي

çift telaffuz نُطق مُزدوج

ikili ayraç فاصل مزدوج

çifte ek إضافة مزدوجة

çifte olumsuzluk نفى مزدوج

çifte sessiz صامت مضعّف

iki ülke arasındaki ikili ilişkiler العلاقات الثنائية بين البلدين

**üç -l(i)** اسم ( موصوف ) + ثلاثي ( صفة )

üç harfli fiil فعل ثلاثي

beş harfli isim اسم خماسي

dört harfli fiil فعل رباعي

altı harfli isim اسم سداسي

üçlü ittifak حلف ثلاثي

**çok (-lu)** اسم ( موصوف ) + مُتَعَدِّدٌ (صفة )

çokanlımlar دَلَالَاتِ مُتَعَدِّدَة

pekçok devlet دَوْل مُتَعَدِّدَة

pekçok alanda فِي مَجَالَاتِ مُتَعَدِّدَة

çok kişili/toplu konuşma حِوَارِ جَمَاعِيّ

#### 4. ÇOĞALTMALI İLGİ SAYILARI

( جَمْعُ التَّقْرِيبِ / جَمْعُ تَقْرِيبِيّ / جَمْعُ أَلْفَاظِ الْعُقُودِ ):

\* Onluk sayılar için kullanılır. Onluk sayıya, (bazan düşebilen) ilgi eki, ardından cem'u'l-müennes eki konur:

عدد عِقد + ياء التَّسْبَةِ + زائدةُ جمع المؤنث = عَشْرِينِيَّات

yirmili yıllar عَشْرِينِيَّات

ellili yıllar خَمْسِينِيَّات

yetmişli yıllar سَبْعِينِيَّات

\* Yaş, gelişme vb. ile ilgili on yıllık yaklaşık bir dönemi anlatır.

\* Bu sayılar, bazan ilgi eki kullanılmadan, cem'u'l-müennes olarak çoğul yapılabilirler:

doksanlı yıllarda فِي التَّسْعِينَات

yirmili yıllarda فِي الْعِشْرِينَات

doksanlı yılların başında فِي مَطْلَعِ التَّسْعِينَات

جَرَى الْعَمَلُ فِي إِعْدَادِ هَذَا الْمَعْجَمِ فِي أَوَائِلِ الثَّمَانِيَّاتِ.

Bu sözlürlenmesi, seksenli yılların başlarında gerçekleşti.

الشعر العربيّ (الحديث) على أيدي الشعراء الشباب (وخاصّة السبعينيّين منهم) متهم ، و الشعراء الشباب (على إمتداد الوطن العربيّ) متهمون بإفساد الشعر.

Genç (özellikle yetmişli yıllara ait) şairlerin ellerindeki (modern) Arap şiiri, töhmet altındadır; (Arap dünyasındaki) genç şairler de şiiri bozmakla itham edilir. (Ahmed Fadl Şablûl, Kadaya'l-Hıdaset fi'ş-Şi'r ve'l-Kıssati'l-Kasira, İskenderiye 1993,7)

شعر السبعينيّات فى قفص الإتهام.

Yetmişli yılların şiiri, suçlamaya maruzdur. (Şablûl,9)

إنّ مصطلح (شعراء السبعينيّات) ربّما أقرب و أصدق المصطلحات على هذا الجيل الذى توجه اليه الطعنات.

Yetmişli yıllar şairleri) terimi, belki de eleştirilerin yöneltildiği bu kuşağa en yakın ve uygun terimdir. (Şablûl,12)

إنّ على شعراء السبعينيّات و من جاء بعدهم أن يُدّعوا و يُضيفوا.

Yetmişli yılların şairlerine ve onlardan sonra gelenlere düşen, yaratıcı olmaları ve katkı yapmalarıdır. (Şablûl,23)

بشأن إتهامات الرّواد لشعراء السبعينيّات ، أستطيع أن أقول إنّ شعراء السبعينيّات يقفون على رمال متحرّكة.

Önderlerin yetmişli yılların şairleriyle ilgili suçlamaları konusunda, yetmişli yılların şairlerinin uçuşan kumlar üstünde durduğunu söyleyebilirim. (Şablûl,23)

إنّ شعراء السبعينيّات مظلومون ، (..) جيل السبعينيّات مظلوم.

Yetmişli yılların şairleri mazlumdur, yetmiş kuşağı mazlumdur. (Şablûl,45)

مرحلة الخمسينيّات و الستينيّات أظهرت ما لا يقلّ عن ثلاثين شاعراً.

Ellili ve altmışlı yıllar, otuzun üstünde şairi günyüzüne çıkarmıştır. (Şablûl,27)

و فى الستينيّات حظيت تجربة قصيدة النثر بعدد من المبدعين الذين أخلصوا لهذا الفنّ.

Altmışlı yıllarda, mensur kaside deneyi, bu sanata kendini veren pekçok yaratıcıyı kazanmıştır. (Şablûl,57)

منذ الأربعينيّات نشأت البواكير الأولى لما يُسمّى ب «قصيدة النثر».

Kırklı yıllardan itibaren, "mensur kaside" denilen şeyin ilk örnekleri ortaya konmuştur. (Şablûl,9)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

و ليست هناك أزمة في القصة القصيرة عند جيل الستينيات.

Altmış kuşağına göre, öykücülükte bir bunalım yoktur. (Şablûl,77)

هجر جيل السبعينيات الرومانسية ، و لم يعد يتباكى على شيء.

Yetmişli yılların romantik kuşağı, hiçbir şeye ağlaşmaksızın göçtü.  
(Şablûl,89)

هذا الجيل في الحقيقة يمارس الإبداع منذ فترة الستينيات.

Gerçekte bu nesil, altmışlı yılların başından beri yaratıcı olmaktadır.  
(Şablûl,93)

إننى لست ضدَّ جيل السبعينيات.

Yetmişli yıllar kuşağına karşıt değilim. (Şablûl,122)

بقاء هياكله قائمة الى العشرينات من هذا القرن.

(..) heykellerinin bu yüzyılın yirmili yıllarına kadar ayakta kalışı.  
(Cabiri,212)

Onuncu Bölüm  
KESİRLİ SAYILAR  
( الأعداد الكسرية / التَّبْعِيَّة )

1. KESİRLİ ANLATIMLAR:

1.1 Müfred Sayılar:

1.1.1 Müfred Sayıların Kesirli Türetimi :

\* Kesirli sayılar, müfred sayıları ( فُعْلٌ ) ölçüsüne aktararak türetilir.

Bu ölçü ( فُعْلٌ ) biçiminde de olabilir:

sayı	عدد أصلى	عدد توزيعی	جمع
yarım, buçuk	اثنان	نصف (شطر)	أنصاف
üçte bir	ثلاث	ثلث	أثلاث
dörtte bir, çeyrek	أربع	ربع (زأم)	أرباع
beşte bir	خمسة	خمس	أخماس
altıda bir	ستة	سدس	أسداس
yedide bir	سبعة	سبع	أسباع



## ARAPÇA'DA SAYILAR

أَثْمَانُ	ثُمْنُ	ثمانية	sekizde bir
أَتْسَاعُ	تُسْعُ	تسعة	dokuzda bir
أَعْشَارُ	عُشْرُ	عشرة	onda bir

\* ( فَعْل ) ölçüsü yerine, nadiren de olsa ( فَعِيل ) ölçüsü de kullanılabilir:

ثَلَاثُ = ثَلَاثُ üçte bir  
مِئْشَارُ = عُشْرُ ondabir

### 1.1.2 Müfred Sayıların Kesirli Kullanımı :

#### 1.1.2.1 Yalın Kuruluş:

Üç, altının yarısıdır. *الثلاثة نصف الستة.*

Savaş, birbuçuk yıl sürdü. *دامت الحرب سنتين و نصف سنة.*

Elmayı ikiye ayırdım. *شطرت التفاحة شطرين.*

Uyanıklık/çalışkanlık, geçimin yarısıdır. *الكَيْسُ نصف العَيْشِ.*

Akıllığın yarısı, insanları idare etmektir. *نصف العقل مُدَارَةُ النَّاسِ*

*نصف هذه الحديقة لوالدي و نصفها لى.*

Bu bahçenin yarısı babamın, yarısı benim.

*نصف النهار عندك نصف الليل عند غيرك. فلا تسوقن الزمان بعقرب ساعتك.*

Senin yarı gündüzün, başkasının yarı gecesidir. Zamanı, sakın saatinin akrebiyle yönlendirme. (M.Nuayme, Kerm,36)

*كم كان الإمتحان صعباً على الطلبة حتى كاد نصفهم ألا ينجح.*

Sınav öylesine zordu ki, neredeyse öğrencilerin yarısı başaramayacaktı.

*Yolun uzunluğu, 1,2/3 mili buldu. بلغ طول الطريق ميلاً و ثلثي ميل.*

و مصر تمثل -جنباً الى جنب مع الصين- أحد المركزين للشرق الأفريقي- الآسيوى يتكوّن منه ثلثا الإنسانية.

Mısır, -Çin'le birlikte- insanlığın üçte ikisini oluşturan doğu Afrika-

## ARAPÇA'DA SAYILAR

Asya'nın iki merkezinden biri durumundadır. (Rihu's-Şark,13)

تَأْخُذُ الْحُكُومَةُ الْعِشْرَةَ مِنْ كُلِّ بَضَائِعِ التُّجَّارِ الَّذِينَ يَدْخُلُونَ بِلَادَهَا مِنَ الْخَارِجِ.

Hükümet, ülkesine giren tacirlerin bütün mallarından onda bir vergi alıyor.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ.

Senin gecenin üçte ikisine yakın kısmını, bazan yarısını, bazan da üçte birini yatmadan ibadetle geçirdiğini ve beraberinde bulunanlardan bir topluluğun da böyle yaptığını rabbın elbette biliyor. (Müzemmil,73/20)

### 1.1.2.2 Asıl Sayılı Kuruluş:

\* Kesirli ya da sayılar, ikil ve çoğul yapılabilir:

ثَلَاثَانِ üçte iki (2/3)

أَثَلَاثُ üçte birler

سَبْعَانِ yedide iki (2/7)

عُشْرَانِ onda iki (2/10)

أَثْمَانُ sekizde birler

\* Asıl sayılar, ikiden yüksek kesirli durumu anlatmak için, kesirli sayıların çoğuluyla izafet çerçevesinde kullanılır:

عدد أصلي (مضاف) + عدد توزيعي / جمع (مضاف إليه)

\* Sözelimi dört sayısını bu kuruluş düzgüsüne uyarlayalım:

رُبْعٌ dörtte bir, çeyrek (1/4)

رُبْعَانِ dörtte iki, iki bölü dört (2/4)

ثَلَاثَةُ أَرْبَاعٍ dörtte üç/üç bölü dört (3/4)

أَرْبَعَةُ أَرْبَاعٍ dörtte dört/dört bölü dört (4/4)

ثلاثة أثمان sekizde üç/üç bölü sekiz (3/8)

خمس أسداس altıda beş/beş bölü altı (5/6)

ستة أعشار onda altı/altı bölü on (6/10)

ثلاثة أرباع dörtte üç/üç bölü dört (3/4) (=üç tane dörtte bir)

وصلت الى ثلاثة أرباع الطريق. Yolun dörtte üçünü buldum.

وقيل : تسعة أعشار الرزق التجارة.

Denir ki: Rızkın onda dokuzu, ticarettir. (Cabiri,104)

إن ما غنمتم من الكفار قهراً فأربعة أخماسه توزع على المقاتلين.

Kafirlerden ganimet olarak aldıklarınızın beşte dördü savaşçılara dağıtılır. (Cabiri,112)

فكان الخمس عشرين ألفاً فأخذه رسول الله (ص) وقسم الأربعة الأخماس على السرية.

Beşte birlik bölüm, yirmibin idi. Rasulullah bunu aldı. Beşte dördü ise, akıncılara dağıttı. (Cabiri,114)

\* Bazı kesirli sayılar, başka kesirli sayıların birleşimiyle elde edilir:

نصف العشر. yirmide bir (1/20).

ثمن ربع. otuzikide bir (1/32).

عشر العشر. yüzde bir (1/100).

## 1.2 Öteki Sayılar:

\* Asıl sayılar dışındaki sayıların kesirli durumu, iki şekilde elde edilir:

1) ( جزء ج أجزاء ) gibi bölüm sözcüğü yardımıyla,

2) Bölme işlemini anlatan ( على ) cer harfi yardımıyla.

### 1.2.1 Bölüntü Sözcüğü Yardımıyla Kesirli Anlatım :

\* ( جزء , سهم , قطعة ) gibi, bütünden bir bölümü gösteren sözcükler kullanılır:

- ثمانية أجزاء من خمسة عشر جزءاً onbeşte sekiz (8/15)  
 أربعة عشر جزءاً من سبعة عشر جزءاً onyedide ondört (14/17)  
 خمسة أجزاء من تسعة عشر جزءاً ondokuzda beş (5/19)  
 سَهْمٌ من تسعةٍ و عشرين سَهْمًا yirmidokuzda bir (1/29)  
 قطعةٌ من أحد عشر قطعةً onbirde bir (1/ 11)  
 جزءان من أحد عشر جزءاً onbirde iki (2/11)

### 1.2.2 Bölme İşlemini Belirten Ala Cer Harfîyle Kesirli Anlatım :

- ثلاثة على خمسة عشر üç bölü onbeş/onbeşte üç (3/15)  
 أربعة على عشرين dört bölü yirmi (4/20)

## 2. YÜZDELİ ANLATIMLAR:

\* Yüzdeli anlatımlar, ( فى المئة ) veya ( بالئة ) sözcükleri yardımıyla yapılır:

- اثنا عشر بالئة yüzde oniki (%12)  
 خمس و أربعون فى المئة yüzde kırkbeş (%45)  
 عشرة فى المئة yüzde on (%10)  
 بنسبة خمس فى المئة yüzde beş oranında

Kentte oturanların yüzde beşi yabancı.

Fiyatlar yüzde beş oranında arttı.

لم يتجاوز إرتفاع الصادرات اثنين بالئة فقط.

Gelir artışı yüzde ikiden öteye geçmedi.

كم فى المئة من الطلاب نجحوا فى الإمتحان؟

Öğrencilerin yüzde kaç sınıvda başarılı oldu?

أعقد لى إمتحاناً ، فإذا لم أنجح بثمانين بالمئة على الأقل لا تقبلنى.

Beni sına, enazından yüzde seksen başaramazsam beni kabul etme.  
(Fischer,2/74)

الزكاة فى الأموال النقدية اثنان و نصف بالمئة.

Nakit malların zekatı, yüzde ikibuçuktur.

تنتج القارة من القطن ما يعادل عشرة فى المئة من الإنتاج العالمى.

Kıta, dünyadaki üretimin yüzde onuna denk pamuk üretimi yapıyor.

تنتج القارة من الكاكو ما يعادل سبعين فى المئة من الإنتاج العالمى.

Kıta dünyadaki üretimin yüzde yetmişine denk kakao üretiyor.

نسبة الكتب باللغات الشرقية أحد عشر بالمئة.

Doğu dillerindeki kitapların oranı, yüzde onbir.

عدد الطالبات فى الجامعة ألفان ، وهن اثنان و أربعون فى المئة من الطلبة.

Üniversitedeki bayan öğrencilerin sayısı ikibin, onlar öğrencilerin yüzde42'sini oluşturuyor.

أما نسبة الزيادة فى الواردات فقد وصلت خمسة عشر بالمئة مقابل الواردات فى السنة الماضية.

Gelir artış oranına gelirce, geçen yılın gelirlerine göre yüzde onbeşe vardı.

و جاء فى هذا التقرير أيضاً أن الإنخفاض بلغ نسبة مقدارها ٥.١ (خمس فاصلة اثنان) بالمئة خلال السنة ١٩٧٥.

Bu raporda belirtildiğine göre, 1975 yılı içindeki düşüşün oranı yüzde 5,2'yi buldu.

و ذكر أن الإنتاج العالمى من النفط بلغ ١٩.٥ (تسعة عشر فاصلة خمسة) مليار برميل ، مقابل

١٠٠.٥ (عشرون فاصلة خمسة) مليار برميل سنة ١٩٧٤.

Belirtildiğine göre, dünya petrol üretimi, 1974 yılındaki 20,5 milyar varile karşılık, 19,5 milyar varili buldu.

#### Pekiştireç Görevi

\* ( مئة فى المئة ) sözcük öbeği, aslında yüzde yüz anlamındayken, deyimleşerek, "**çok, kesinlikle, yüzde yüz**" gibi pekiştirici bir anlam kazanmıştır:

Söylediğin yüzdeyüz doğru. إن ما تقول صحيح مئة فى المئة.

Kesinlikle sen haklısın. أنت على الحق مئة فى المئة.

المسألة خطيرةٌ مئة في المئة. Sorun, kesinlikle çok önemli. (N.Mahfuz,3/320)

### 3. VIRGÜLLÜ ANLATIMLAR:

#### 3.1 Virgül Sözcüğüyle Anlatım:

صِفْرٌ فَاصِلَةٌ مِثْثَانٍ وَ خَمْسَةٌ وَ عِشْرُونَ. Sıfır virgül ikiyüzyirmibeş (0,225 / ..١١٥).

و هذا ما قيمته ٤,١٠٧ ( أربعة فاصلة مئة و سبعة ) مليون دولارٍ.

Bunun değeri, 4,107 milyon dolardır.

و قد ارتفعت قيمة واردات البترول في أمريكا خلال الربع الأول من السنة الحالية الى ٧.٤ ( سبعة

فاصلة أربعة ) بليون دولار بزيادة مقدارها ألف مليون دولارٍ مقابل نفس المدة من السنة الماضية.

Amerika'da bu yılın ilk çeyreğinde petrol gelirleri, geçen yılın aynı dönemine göre bin milyon dolar artarak, 7,4 milyon dolara yükseldi.

و يتضح من الأرقام أن العجز في الميزان التجاري الأمريكي سيصل هذه السنة الى ٣.٥ ( ثلاثة

فاصلة خمسة ) بليون دولارٍ.

Rakamlardan ortaya çıktığına göre, Amerikan ticaret dengesindeki açık, bu yıl, 3,5 milyon doları bulacak.

#### 3.2 Vav Bağlaçlı Anlatım:

٧,1/4 سبعة و رُبُع

4,5/6 أربعة و خمسة أسداسٍ

Fiil	Kesirli	Göğaltmalı ilgi	İlgi	Katlı	Üleştirme	Sıra	Asıl	Sayı
فعلٌ مُشْتَقٌّ وَحَدٌّ - وَحَدٌّ	كسريٌّ	جَنَاحِيٌّ	أَحَادِيٌّ	-	أَحَادٌ / مَوْحَدٌ تَوْحِيدِيٌّ	أَوَّلٌ	وَاحِدٌ	1
ثَمِيٌّ - ثَمِيٌّ	نصفٌ	عَشْرِيَّاتٌ / عَشْرِنَاتٌ	ثَنَائِيٌّ	ضِعْفَانٌ	ثَنَاءٌ / مَثْنِيٌّ	ثَانِيٌّ	اِثْنَانٌ	2
ثَلَاثٌ - ثَلَاثٌ	ثَلَاثٌ / ثَلَاثٌ	ثَلَاثِيَّاتٌ	ثَلَاثِيٌّ	ثَلَاثَةُ أَضْعَافٍ	ثَلَاثٌ / مَثَلَتٌ	ثَالِثٌ	ثَلَاثَةٌ	3
رَبْعٌ - رَبْعٌ	رَبْعٌ	أَرْبَعِيَّاتٌ	رَبَاعِيٌّ	أَرْبَعَةُ أَضْعَافٍ	رَبَاعٌ / مَرَبَعٌ	رَابِعٌ	أَرْبَعَةٌ	4
خَمْسٌ - خَمْسٌ	خَمْسٌ	خَمْسِيَّاتٌ	خَمَّاسِيٌّ	خَمْسَةُ أَضْعَافٍ	خَمَّاسٌ / مَخْمَصٌ	خَامِسٌ	خَمْسَةٌ	5
سَدَسٌ - سَدَسٌ	سَدَسٌ	سِتِّيَّاتٌ	سَدَّاسِيٌّ	سِتَّةُ أَضْعَافٍ	سَدَّاسٌ / مَسْدَسٌ	سَادِسٌ	سِتَّةٌ	6
سَبْعٌ - سَبْعٌ	سَبْعٌ	سَبْعِيَّاتٌ	سَبَاعِيٌّ	سَبْعَةُ أَضْعَافٍ	سَبَاعٌ / مَسْبَعٌ	سَابِعٌ	سَبْعَةٌ	7
ثَمَنٌ - ثَمَنٌ	ثَمَنٌ	ثَمَانِيَّاتٌ	ثَمَانِيٌّ	ثَمَانِيَّةُ أَضْعَافٍ	ثَمَانٌ / مَثْمَنٌ	ثَامَنٌ	ثَمَانِيَّةٌ	8
تَسْعٌ - تَسْعٌ	تَسْعٌ	تِسْعِيَّاتٌ	تِسْعَاعِيٌّ	تِسْعَةُ أَضْعَافٍ	تِسْعَاعٌ / مَتَسَعٌ	تَاسِعٌ	تِسْعَةٌ	9
عَشْرٌ - عَشْرٌ	عَشْرٌ	-	عُشْرَاوِيٌّ	عَشْرَةُ أَضْعَافٍ	عُشْرَاوٌ / مَعَشْرٌ	عَاشِرٌ	عَشْرَةٌ	10





# DÖRDÜNCÜ KISIM

## BELGİSİZ SAYILAR

( كِنَايَاتُ الْعَدَدِ / الْأَعْدَادُ الْكِنَائِيَّةُ )



## Onbirinci Bölüm SAF BELGİSİZ ANLATIMLAR

### *Belgisiz Sayı Kavramı*

\* Asıl sayılara "açık sayı" ( العدد الصّريح ), belgisiz sayılara da "belirsiz sayı" ( العدد المبهّم ) denir.

\* Belgisiz sayılar, belirsiz sayıdaki ma'dudu gösterir.

\* Belgisiz sayı isimleri ( أسماء الكناية ) şunlardır:

كم / كَأَيْنُ- كَأَى / كذا / بضع / ما التَّنْكِيرِيَّة / أَيْة

### *Nicelik Sözcükleri*

\* Nicelik belirten pekçok sözcük ( مُكَمَّم / مُتَحَدَّد كَمَى ), belirli veya belirsiz bir sayı anlatımını içkindir. Bu tür sözcükleri, şöylece sıralayabiliriz:

1) Nicelik belirten isimler ( اسم كَمَى )

a- Sayı isimleri ( أسماء العدد ),

b- Ölçü isimleri ( الكلمات الدالّة على الأوزان والأحجام ),

c- Topluluk isimleri ( اسم الجمع : رهط / قنبلة 30-40 arası ),

2) Nicelik belirten sıfatlar ( نَعَت كَمَى ),

3) Nicelik belirten zarflar ( الظروف الدالّة على الكميّة : قدر ، قدرما ),

4) Nicelik belirten edatlar ( الأدوات الدالّة على الكميّة : مهما ، كم ),

5) Nicelik belirten şibhu'l-cümleler ( مُكَمَّم شِبْهُ جُمْلَى : رَبِّ / ب ).

لَمْ تَثِقْ بِمَا قَالَهُ صَدِيقُهَا ، لِأَنَّهَا تَعْرِفُ بِأَنَّهُ لَا يَتَرَجَعُ عَنْ آرَائِهِ بِهَذِهِ الْبَسَاطَةِ.

Arkadaşının söylediğine inanmadı, çünkü görüşlerinden bu kadar basitçe dönmeyeceğini biliyordu.

و هَكَذَا وَ بِهَذِهِ السَّرْعَةِ اسْتَطَاعَ الشَّابُّ أَنْ يَسْتَعِيدَ مَرْحَهُ.

Bu şekilde ve bu kadar çabukça, delikanlı neşesine kavuştu.

إِنَّ ظَفَرَهُ عِنْدِي بِالْذَّنْبِ.

Bence zaferi/mutluluğu dünyaya bedel/değer. (Yazıcı,139)

## 1. BELGİSİZLİK EDATİ KEM ( كَمْ ):

\* Belgisiz bir sayıdır ( كِنَايَةٌ عَنِ الْعَدَدِ ). İki türü vardır:

1) Belgisiz soru edatı ( كَمْ الْإِسْتِفْهَامِيَّةِ ),

2) Belgisiz çokluk edatı ( كَمْ الْخَبَرِيَّةِ ).

### 1.1 Belgisiz Soru Edatı ( كَمْ الْإِسْتِفْهَامِيَّةِ ):

\* Belirsiz sayı sorulur. Temyizi, müfred-mansub olur. Daima en başta bulunur; önüne, yalnızca cer harfi ve muzaf gelebilir. Daima sükun üzere mebnidir. Cümledeki görevine göre, mahalli i'rab alır:

كَمْ طَالِبًا؟ kaç öğrenci?

كَمْ كَلِمَةً؟ kaç sözcük?

كَمْ دَرْسًا؟ kaç ders?

كَمْ مَرَّةً؟ kaç defa?

كَمْ غُرْفَةً؟ kaç oda?

\* Belgisiz soru edatının ne görev yaptığını bulmak için, cümleyi ayrıştırıp,kem ve temyizini görmezden gelerek, kurucu veya tamamlayıcı üyelerinden noksan olanı belirlemek gerekir:

- a) Sonrasında lazım fiil olursa, b) Me'fulünü almış müteaddi fiil olursa, c) Şibhu'l-cümle olursa, mübteda görevindedir:

كم طالباً حضر اليوم؟ Bugün kaç öğrenci geldi?

كم : مبتدأ ، مبنى على السكون ، فى محل رفع.

طالباً : تمييز ، منصوب بالفتحة.

حضر اليوم : خبر ، جملة فعلية ، فى محل رفع.

كم ضيفاً عندك؟ Kaç konunun var?

كم يوماً فى السنة؟ Yılda kaç gün vardır?

كم شهراً فى السنة؟ Yılda kaç ay var?

كم تلميذاً فى المدرسة؟ Okulda kaç öğrenci var?

كم ساعة فى اليوم؟ Günde kaç saat var?

كم دقيقة فى الساعة؟ Saatte kaç dakika var?

كم أختاً لك؟ Kaç bacın var?

كم صديقاً لك؟ Kaç arkadaşın var?

كم سنة عمر أختك؟ Bacının yaşı kaç?

كم مديراً فى المدرسة؟ Okulda kaç müdür var?

كم يوماً لديك فى الأسبوع بدون واجب؟ Haftada ödevsiz kaç günün var?

كم طالباً أمامك؟ Önünde kaç öğrenci var?

كم طائراً عندك؟ Kaç kuşun var?

كم تلميذاً نجح؟ Kaç öğrenci başardı?

**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Kütüphanede kaç kız var?
- 2) Sınıfımızda kaç öğrenci var?
- 3) Okulunuzda kaç pencere var?

4) Evinde kaç kapı var?

5) Otelde kaç oda var?

كم شخصاً طلابك؟ (كم: خبر . تمييز + معرفة + مضاف الى المعرفة)

Öğrencilerin kaç kişi?

Gelenler kaç kişiydi? كم شخصاً كان الحاضرون؟

Arkadaşların kaç kişiydi? كم تلميذاً كان أصدقاءك؟

Sınıfında kaç öğrenci var? كم طالباً صفك؟

Şirketteki payın kaç dinar? كم ديناراً نصيبك من الشركة؟

Düşmanınız kaç kişi? كم رجلاً عدوكم؟

Saat kaç? كم الساعة؟ (كم: خبر ، فى محل رفع).

Kaç öğrenci dersi anladı? كم تلميذاً فهم الدرس؟ (كم: فاعل ، فى مل رفع).

Kaç öğrenci süt içti? كم طالباً شرب الحليب؟

Yere kaç kuş düştü? كم طائراً وقع على الأرض؟

Yarışmaları kaç öğretmen düzeltti? كم معلماً صحح المسابقات؟

Okulda kaç öğrenci Arapça öğreniyor? كم طالباً يدرسون العربية فى المعهد؟

Hayatında kaç büyük hedefin gerçekleşti? كم هدفاً عظيماً تحقّق لك فى حياتك؟

\* Mefulünü almamış müteaddi fiil olursa meful bih görevindedir:

Kaç kalem aldın? كم قلماً اشتريت؟

Kaç elma yedin? كم تفاحةً أكلت؟

Bugün kaç öğrenciyi gördün? كم طالباً رأيت اليوم؟ (كم: مفعول به ، فى محل نصب)

Kaç fırsatı kaçırıp, pişman oldun? كم فرصةً أضعت ، ثم ندمت؟

Çok kitap okudun mu? كم قرأت من كتاب؟

Yolda kaç köy gördünüz? كم قريةً شاهدتم فى الطريق؟

Kaç ülke gördün? كم بلداً شاهدت؟

Köyünde kaç gün geçirdin? كم يوماً قضيتها في قريتك؟

كم فرصةً اغتنمتها فغيرت مجرى حياتك؟

Kaç fırsatı değerlendirip hayatının akışını değiştirdin?

**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Kaç çanta satın aldın?
- 2) Kaç kitap okudun?
- 3) Kaç roman yazdın?
- 4) Kaç harita çizdin?
- 5) Günde kaç saat uyursun?
- 6) Dışarıda kaç gün geçirdin?

Bugün kaç saat okudun? كم ساعة قرأت اليوم؟ (كم: نائب ظرف زمان، في محل نصب).

Bugün kaç saat ders yaptın? كم ساعة درست اليوم؟

Yazlıkta kaç gün kaldın? كم يوماً بقيت في المصيف؟

Kaç saat kaldın? كم ساعة لبثت؟

Kardeşin kaç saat uyur? كم ساعة ينام أخوك؟

Kaç gün yolculuk yaptın? كم يوماً سافرت؟

Gurbette kaç yıl geçirdin? كم سنة قضيت في الغربة؟

Kaç saat uğraştın? كم ساعة اشتغلت؟

Her akşam kaç ders çalışırsın? كم مادةً تستذكرها كل مساء؟

كم ساعة يقضيها بعض التلاميذ في عمل الواجب؟

Bazı öğrenciler ödev yaparken kaç saat geçirir?

كم يستغرق منك الواجب المدرسي عادةً في اليوم؟

Okul ödevi genelde günde kaç saatini alır?

كم استغرق منك الواجب المدرسي في الأسبوع الماضي؟

Geçen hafta okul ödevi kaç saatini aldı?

كم ميلاً سبّح السابّحون؟ (كم: نائب ظرف مكان، في محل نصب).

Yüzücüler kaç mil yüzdü?

Bugün kaç defa okudun? كم قراءة قرأت اليوم؟ (كم: مفعول مطلق ، فى محل نصب).

Öğrencilerine kaç ödül verdin? كم مكافأة كافأت طلابك؟

Öğretmenine kaç ikramda bulundun? كم تكريماً أكرمت معلمك؟

Öteki takımla kaç kez birlikte oldun? كم إجتماعاً اجتمعت مع الفريق الآخر؟

Başarı için kaç kere sevindin? كم مرة ارتحت للنجاح؟

Kaç kez yolculuk yaptın? كم مرة سافرت؟

Kaç kez yolculuk yaptın? كم سافرت؟

بكم قرشاً (قرش) اشتريت هذا؟ (كم: مجرور ، فى محل جر / مضاف)

Bunu kaç kuruşa satın aldın?

Caminin yapımı hangi yıl bitti? فى كم سنة (سنة) تم بناء المسجد؟

Bu armağanı kaç dinara aldın? بكم ديناراً (ديناراً) اشتريت هذه الهدية؟

Oğlu diplomayı kaç yılında aldı? فى كم سنة (سنة) نال ابنه الشهادة؟

Bu saati kaç kuruşa satın aldın? بكم اشتريت هذه الساعة؟

Yazar öğrencileri kaç bölüme ayırdı? الى كم قسم قسم الكاتب الدارسين؟

Ülkende insanlar kaç dille konuşur? بكم لغة يتحدث الناس فى بلدك؟

كتاب كم مؤلفاً قرأت؟ (كم: مضاف اليه ، فى محل جر).

Kaç yazarın kitabını okudun?

Kaç şairin kitabını okudun? كتاب كم شاعراً قرأت؟

Kaç öğrencinin yarışmasını düzelttin? مسابقة كم تلميذاً صححت؟

**Bildirme cümlelerini soru cümlelerine dönüştürünüz :**

سكنّا فى خمس غرف ← فى كم غرفة سكنّا؟

۱ - اشتريت ستة كتب ←

۲ - اشترك فى الرحلة ثلاثون طالباً ←

۳ - اشتريت القلم بريالين ←



- ٤ - فى المدينة عشرون مسجداً ←  
 ٥ - وصلت الطائرة فى سبع ساعات ←  
 ٦ - ذهب التلاميذ فى حافلتين ←

## 1.2 Belgisiz Çokluk Edatı ( كَمْ الْخَبْرِيَّةُ ):

\* Haber cümlesi çerçevesinde, pekçok sayıdan kinayedir

( كناية عن العدد الكثير ). Yüz ve bin sayılarına benzediği için, kendisi muzaf, sonrası muzaf ileyh olur. Sonrası, çoğul-mecrur olabilir. Önüne cer harfî gelebilir. Daima sükun üzere mebnidir. Cümledeki görevine göre, mahalli i'rab alır:

كَمْ مِنْ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَالْعَطَشُ.

Nice oruç tutan vardır ki, orucundan ona açlık ve susuzluktan başka bir şey kalmaz. (hadis)

Nice mü'min Allah yolunda savaşmıştır.

كَمْ: مبتدأ ، مبنى على السكون ، فى محل رفع ، وهو مضاف أيضاً.  
 مؤمن : مضاف اليه ، مجرور بالكسرة.

جاهد فى سبيل الله : خبر ، جملة فعلية ، فى محل رفع.

Meydanda nice kişi var. كَمْ رَجُلٍ فى الميدان.

Nice kitabım var. كَمْ كُتُبٍ عِنْدِي.

كَمْ عَالِمٍ شَقِيٌّ بِعِلْمِهِ ، وَ كَمْ جَاهِلٍ سَعِيدٌ مَعَ جِهْلِهِ.

Nice bilgin bilgisi dolayısıyla mutsuz, ama nice bilgisiz cehaletinden dolayı mutludur.

كَمْ صَوْتٍ مَرٌّ فى أُذُنِي وَمَا سَمِعْتُهُ. وَ كَمْ صَوْتٍ سَمِعْتُهُ وَمَا مَرَّ فى أُذُنِي قَطُّ.

Kulağıma nice ses geldi, onu hiç duymadım. Nice sesi de duydum, kulağıma hiç gelmedi. (M.Nuayma,Kerm,13)

كَمْ طَبِيبٍ مُسْلِمٍ سَجَّلَ التَّأْرِيخُ أَثَارَهُ.

Tarih, nice müslüman doktorun eserlerini kaydetmiştir.

كم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة بإذن الله. (كم: فاعل ، فى محلّ رفع).

Nice az topluluk, Allah'ın izniyle nice kalabalık topluluğa üstün gelmiştir.

Nice sefil açlıktan ölmüştür. كم بانسٍ مات جوعاً.

كم من الناس صرفوا العمرَ فى إتقان فنّ الكتابة ليُذيعوا جهلهم لا غير.

Nice insan, yalnızca cehaletlerini yaymak için iyi yazma uğrunda ömür tüketmiştir. (M.Nuayme, Kerm,74)

كم كتابٍ قرأ صديقى. (كم: مفعول به ، فى محلّ نصب).

Arkadaşım pekçok kitap okumuştur.

Tatilde pekçok kitap okudum. كم كتابٍ قرأتُ فى العطلة.

Babasına çok sayıda mektup yazdı. كم رسالةٍ كتب الى والده.

Nice arkadaşına yardım ettim. كم صديقٍ ساعدته.

Nice ülkeler ziyaret ettim. كم بلادٍ زرتها.

Çok mal/para kaybettim. كم من مالٍ فقدتُ.

Müslümanlar nice savaşta üstün gelmiştir. كم من غزواتٍ انتصر فيها المسلمون.

Nice devleti, halkının bilinci özgür yapmıştır. كم من دُولٍ حرّرها وعى شعوبها.

كم من كتبٍ قرأت.

Nice kitap okumuşumdur. / Kitaplardan nicesini okumuşumdur.

Ahmet saatlerce okudu. كم ساعةٍ قرأ أحمد. (كم : ظرفُ زمانٍ، فى محلّ نصب).

Onlarla birlikte geçirdiğim nice saatler var. كم من ساعاتٍ قضيتها معهم.

كم ميلٍ سبّح السّابحون. (كم: ظرفُ مكانٍ، فى محلّ نصب).

Yüzücüler pekçok mil yüzmiştir.

Ağam nerede, ben nerede? كم بين مرید و مراد.

Muhammed nice kez okudu. كم قراءةٍ قرأ محمد. (كم: مفعول مطلق ، فى محلّ نصب).

**كَمْ مَرَّةً kaç defadır/kimbilir kaç kere**

كَمْ مَرَّةً قُلْتُ لَكَ ذَلِكَ. Bunu sana kaç kez söylemiştim.

كَمْ مِنْ مَرَّةٍ زُرْتُ هَذِهِ الْبِلَادَ. Bu ülkeleri pekçok kere ziyaret ettim.

مَرَّةً شَاهَدْنَا هَذِهِ الْمُمَثِّلَةَ الْعَظِيمَةَ عَلَى الْمَسْرَحِ وَ هِيَ تَلْعَبُ دَوْرَ الْبُطُولَةِ ، وَ كَمْ كَانَ إِعْجَابُنَا بِهَا.

Bu büyük bayan oyuncuyu başrolü oynarken kimbilir kaç kez sahnede seyretmişizdir, onu öylesine çok beğeniyorduk ki!

كَمْ مَرَّةً لَعَنْتَنِي فَتَبَارَكْتَ وَ كُنْتُ مَلْعُونًا.

Nice defa beni lanetledin, ben ise mutluluk diledim, sen mel'un oldun.  
(M.Nuayme, Kerm,38)

\* Belgisiz soru edatı bile, bazan çokluk anlamı kazanabilir:

يَا صَاحِبِي ، مِنْ كَمْ خَطَايَا يَجِيئُ الصَّوَابُ ، وَ عَلَى كَمْ تَجَرِبَةٍ يَصِحُّ الْحُكْمُ.

Dostum, doğru nice yanlıştan sonra bulunur, kaç deneyimden sonra doğru karar verilir.

**"Öylesine Çok" Anlamı**

\* Belgisiz çokluk edatının, "ne kadar!, öylesine çok..!" anlamında kullanımı da sözkonusudur:

كَمْ أَنَا قَلِقٌ عَلَيْكَ. Senin için çok endişeliyim.

كَمْ أَنْتَ جَمِيلَةٌ...وَكَمْ أَحِبُّكَ!.. O kadar güzelsin ki!..Seni öylesine seviyorum ki!..

كَمْ أَكْرَهَ أَنْ أَتْرَكَ وَحِيدَةً فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الْعَاصِفَةِ!

Şu fırtınalı hayatta seni yapayalnız bırakmayı hiç istemem.

كَمْ قَدْ رَأَيْنَا مِنْ فُرُوعٍ كَثِيرَةٍ - تَمُوتُ إِذَا لَمْ تُحْيَيْنِ أَصُولُ.

Kökleri can vermediğinde, nice dalın öldüğünü gördük.

كَمْ كَانَ الْأَوْلَادُ قَرِحِينَ بِالْهَدَايَا الْبَسِيطَةِ الَّتِي أُعْطِينَاهُمْ بِمُنَاسَبَةِ الْعِيدِ.

Çocuklar, bayram dolayısıyla verdiğimiz hediyelere öylesine çok sevindiler ki!

كَمْ كَثُرَ عَدْدُ النِّسَاءِ الْمُحَبَّبَاتِ فِي السَّنَوَاتِ الْآخِرَةِ.

Örtünen kadınların sayısı, son yıllarda çok arttı.

كم أنا حزين لأن الرسالة التي أنتظرها منذ أيام لم تصل بعد.

Birkaç gündür beklediğim mektup gelmediği için öylesine üzgünüm ki!

... ki... öylesine (-) كم كان... حتى ...

كم كان الإمتحان صعباً على الطلبة حتى كاد نصفهم ألا ينجح.

Sınav öylesine zordu ki, neredeyse öğrencilerin yarısı başaramayacaktı.

كم كان الطعام جميلاً حتى تهافت الناس عليه.

Yemek öylesine güzeldi ki, insanlar hücum etti.

فقد كان يكره أن يمتحنه سيدنا ، و يشتري صمت العريف بكل شيء. و كم دَفَعَ الى العريفما كان يَلْمَأُ جيبه من خُبْزٍ أو فطير أو تمر! و كم دفع اليه هذا القرش الذي كان يُعْطيه إياه أبوه من حين الي حين ، و الذي كان يريد أن يشتري به أقراصاً اُتْعِناع! و كم احتالَ على أمه ، ليأخذ منها قطعة ضَخْمة من السَّكَّر ، حتى إذا وصل الى الكُتَّاب دفعها الى العريف ، و إنه ليشتهيها كلها أو بعضها ، فيأخذها العريف و يدعو بالماء ، يَغْمِسُ فيه السَّكَّر ، ثم يُصْبُهُ مَصّاً شديداً ، ثم يزدرد السَّكَّر و قد ذاب أو كاد!.. و كم نزطعامه الذي كان يُحْمَلُ اليه من البيت ظَهَرَ كُلَّ يومٍ ، و إنه لشديد الجوع ، ليأكل العريف مكانه ، لئلا يخبر سيدنا بأن القرآن عنده «متعت».

Hocanın, kendisini imtihan etmesini hiç istemiyordu. Kaça patlarsa patlasın kalfayı da satın almıştı. Kalfaya cebini ekmek, börek veya hurmayla dolduracak kimbilir kaç para vermişti! Babasının zaman zaman kendisine verdiği ve nane şekeri almak istediği kimbilir kaç kuruşu hep ona vermişti! Büyük bir parça şeker almak için anasını kimbilir kaç defa aldatmıştı! Kur'an Kursu'na gidince, canının hepsini veya bir kısmını çektiği bu şeker kalfaya verirdi. Kalfa şekeri alır, su getirilmesini ister, şekeri suya batırır, müthiş bir şekilde emerdi. Sonra şeker yumuşar, hatta erir veya erimek üzere olurdu. Her gün öğleyin evden kendisine gönderilen yemeğinden vazgeçerdi. Oysa o, çok açtı. Onun yerine kalfa bu yemeği yerdi. Sırf, hocası babasına Kur'an'ı unuttuğunu söylemesin diye. (Eyyam ,1/52)

**Pekişik Anlatım**

\* ( کم و کم من... ) , pekişik anlatım sağlar:

Nice nice söz/Hep söz, hep söz! کم و کم من رجالٍ استغلوا وقتَ فراغهم فبنوا لأنفسهم مَجْدًا.

Nice nice insan boş vakitlerini iyi değerlendirip kendilerine parlak bir gelecek edinmiştir.

کم و کم من أم سهرت الليالى لمستقبل أبنائها.

Nice nice anne, çocuklarının geleceği için geceleri uykusuz kalmıştır.

کم و کم من وقتٍ لم يستفد منه العاطلون.

Tembeller nice nice vakitten yararlanamamıştır.

**Uygun kem edatı koyunuz, cümleleri Türkçe'ye çeviriniz::**

- ۱ - ..... قصيدةً حفظت ←
- ۲ - ..... نسوةً نجحن ←
- ۳ - ..... كتاباً لك ←
- ۴ - ..... أيامٍ مرضت ←
- ۵ - ..... وعودٍ وعدتني ←
- ۶ - ..... رجلاً جاء ←

**Belgisiz edatın türünü belirleyiniz::**

- ۱ - بكم ريال هذه الساعة ←
- ۲ - کم امرأة ساعدت زوجها ←
- ۳ - کم يوما قضيتها فى قريتك ←
- ۴ - بكم ديناراً اشترت الساعة ←
- ۵ - کم أبطال استشهدوا فى سبيل الله ←
- ۶ - کم طالبا نجح فى الإمتحان ←

**Belgisiz soru edatını, belgisiz çokluk edatına dönüştürünüz: :**

- كم ساعة درست؟ ← كم من ساعات درست.
- ١ - كم زميلاً ساعدت في العمل؟ ←
- ٢ - كم قرية شاهدتم في الطريق؟ ←
- ٣ - كم كتاباً قرأت للإمتحان؟ ←
- ٤ - كم طالباً يدرسون العربية في المعهد؟ ←
- ٥ - كم قلماً اشتريت هذا الشهر؟ ←
- ٦ - كم أخاً ساعد أخته؟ ←

**Cümleleri, uygun duruma göre belgisiz soru veya belgisiz çokluk edatı koyarak dönüştürünüz:**

- رأيت طلاباً كثيرين ← كم طالباً رأيت؟ كم طلابٍ رأيت.
- ١ - اشتريت كتباً كثيرة ←
- ٢ - يملك أخى ألف ريال ←
- ٣ - زار المعرض مئة شخص ←
- ٤ - بنى المدرسة ثمانون عاملاً ←
- ٥ - اشتريت الساعة بثلاثين ديناراً ←
- ٦ - وصلت الحافلة في عشرين ساعة ←

## 2. BELGİSİZLİK EDATİ KEEYYİN ( كَائِنْ ):

\* Benzeşme belirten kâf ( كَاف التَّشْبِيهِ ) ile ( أَيْ ) sözcüklerinin birleşiminden oluştuğu belirtilir:

كَاف التَّشْبِيهِ + أَيْ > كَائِنْ

\* Başka yazılış ve okunuş biçimleri de vardır:

nice, bunca كَائِيْ / كَائِيْن / كَائِن / كَاءِ / كِيْنِيْن / كِيْنِيْ

\* "Nice, çok, bunca.." ( وكثيرٌ من ) anlamlarına gelir

( اسم كناية عن عدد كثير )

\* Belgisiz çokluk edatı kem gibidir. Daima sükun üzere mebnidir. Ref veya nasb mahallinde olur, cer mahallinde olmaz. Her zaman başta gelir

( لزومُ التصدير ). Sonrası, mutlaka önünde beyaniyye denilen min cer harfi bulunan bir isimdir. Bu min bulunmazsa, temyizi mansub olur. Kendinden sonra, genellikle haber görevindeki fiil cümlesi veya şibhu cümleti'l-cer bulunur; haberi müfred ve isim cümlesi olmaz:

كأين من تلميذٍ (= كثيرٌ من التلاميذ) ينجح.

كأين : مبتدأ ، مبنى على السكون ، فى محل رفع.

من تلميذ : شبه جملة الجرّ.

كأين من محتاج ساعد أحمدُ. (كأين : مفعول به ، فى محل نصب)

Ahmed'in yardım ettiği nice muhtaç vardır.

كأين من عدوّ هزمناه. Hezimete uğrattığımız nice düşman var.

كأين قرأت من كتاب. Nice kitap okudum.

كأين من غنى لا ينفع. Yararsız nice zengin vardır.

كأين من بلد زرت! Nice ülkeleri ziyaret etmişimdir!

كأين من إجتهد اجتهدت! O kadar çok çalıştım ki!

كأين من عظيم مات! Pekçok büyük insan ölmüştür.

كأين من نجمة فى السماء! Gökte pekçok yıldız var.

كأين من نبى أنكره قومُه! Pekçok peygamberi, kendi kavmi sevmemiştir!

بكأين تبيعُ هذا الثوب؟ Bu giysiyi kaç satarsın? (nadiren soru anlatır)

فكأين من قريةٍ أهلكتها وهى ظالمة.

Zalim nice kasabayı yoketmeşizdir. (Hac,22/45)

وكأين من نبى قاتل معه ربيون.

Pekçok peygamberin yanında, din bilginleri de savaşa katılmıştır.

(Ali İmran,3/146)

كأَيِّن من مرةٍ سافرت!

Nice defalar sefere çıkmışumdır!/O kadar çok yolculuk yaptım ki!

و كأَيِّن ترى من صامتٍ لك مُعْجَبٌ.

Suskunlardan nicelerini görüp, hoşuna gittiği olur.

و كأَيِّن من آيةٍ في السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَرَوْنَهَا وَ هُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ.

Göklerde ve yerde görmeden geçtikleri nice mucizeler vardır.

(Yusuf,12/105)

كأَيِّن من كتابٍ لَمْ أَقْرَأْهُ.

Okumadığım nice kitap var / Okumadığım-kitapların haddi hesabı yok.

### 3. BELGİSİZLİK EDATİ KEZA ( كَذَا ):

\* Birleşik değil, yalın bir sözcüktür. Çok veya az sayıyı gösterir. Daima sükun üzere mebnidir. Cümledeki görevine göre, mahalli i'rab alır. Temyizi, müfred/cem-mansub olur. Cümle ortasında kullanılır, cümle başında pek olmaz. Yalın ( كَذَا ), bağlaçsız tekrarlı ( كَذَا كَذَا ) ve bağlaçlı tekrarlı ( كَذَا وَ كَذَا ) olabilir.

\* "bunca, çok, şu kadar, bilmem ne kadar.."

( عدد غير معلوم من ... / عدد من ... ) gibi anlamlara gelir.

Şu kadar (çok) adam geldi. كَذَا رجلاً حضر (=رجالاً حضروا).

كذا : مبتدأ ، مبنى على السكون ، فى محل رفع.

رجلا : تمييز ، منصوب بالفتحة.

O kadar çok kitabım var ki! كَذَا كُتُباً عندى.

Onun pekçok kardeşi var. كَذَا إخوة له.

Bunca adam gördüm. رأيت كَذَا رجلاً. (كذا: مفعول به ، فى محل نصب)

Yoksula bilmem ne kadar kuruş verdim. أعطيت الفقير كَذَا قرشاً.



أنفقت في الخير كذا ليرةً Hayır yolunda o kadar çok para harcadım ki!

قرأت كذا كتاباً Şunca kitap okudum.

أنفقت كذا مالاً Şu kadar para harcadım.

غرسْتُ كذا شجرةً Çok sayıda ağaç diktim.

اصطَدْتُ كذا و كذا سمكاً Çok balık tuttum.

قبضْتُ كذا و كذا درهماً Şu kadar dirhem aldım.

اشتريت كذا و كذا كتاباً Bunca kitap satın aldım.

قرأت كذا و كذا كتاباً Çok sayıda kitap okudum.

ثم ألفت فوق مواقعنا كذا و كذا طناً من المتفجرات.

Sonra mevzilerimiz üstüne tonlarca bomba yağdırdı.

جاء كذا معلماً. (كذا: فاعل ، فى محل رفع) Şu kadar öğretmen geldi.

فجأة ، هاجمتنا كذا طائرةٌ مُعادية. Birden, bilmem kaç düşman uçağı saldırdı.

مررت بكذا رجلاً. (كذا: مجرور ، فى محل جر ) Bilmem kaç kişiye uğradım.

مررت بكذا طالباً. Şunca öğrenciye uğradım.

قرأت كذا ساعةً. (كذا: ظرفُ زمان) Bilmem kaç saat okudum.

ظلت الطائرةُ تحومُ حولنا كذا دقيقةً. Uçak, çevremizde şunca saat dolaştı.

قرأت كذا قراءةً. (كذا: مفعول مطلق ، فى محل نصب) Bunca kere okudum.

ذهبت الى الحديقة كذا مرةً. Parka o kadar çok gittim ki!

## 4. BELGİSİZLİK İSMİ ( بَضْعُ ):

\* ( بَضْعُ ) sözcüğü, bütün sayı basamaklarında ( ثلاث ) gibi düşünülerek kullanılır. "Birkaç, küsur, şu kadar.." anlamlarına gelir. 3-9 arasındaki bir belirsizliği gösteren ( بَضْعُ ), 3-10 arasındaki temel sayılar gibi, ma'dudun zıt cinsinden, bir-ikilerde ise aynı cinsten olur:

طلاب

طالب / بضعة

بضعة طلاب birkaç öğrenci

**birkaç /küsür-(kişi/varlık) بضع + اسم جمع**

بضع نساء birkaç kadın

بضعة رجال birkaç adam

في بضعة أيام birkaç gün içinde

في بضع سنين birkaç yıl içinde

في بضع دقائق birkaç dakika içinde

جاء بضعة رجال. Birkaç adam geldi.

جاءت بضع بنات. Birkaç kız geldi.

ندرس بضع سنوات. Birkaç yıl okuyacağız.

جاء بضعة عشر رجلاً. On kadar kişi geldi.

رأيت بضع عشرة بنتاً. On küsur kız gördüm.

حضرت بضع عشرة طالبة. On kadar bayan öğrenci geldi.

جاء بضعه و عشرون رجلاً. Yirmi küsur kişi geldi.

استمرت هذه التطورات بضعه قرون. Bu gelişmeler, birkaç yüzyıl sürdü.

رَأَيْتُ بَضْعاً وَ أَرْبَعِينَ حَقِيبَةً. Kırk küsur çanta gördüm.

مَرَّ عَلَى تِلْكَ اللَّيْلَةِ بَضْعَةُ أَسابِعَ. O gecenin üstünden birkaç hafta geçti.

فَلَبِثْتُ فِي السَّجْنِ بَضْعَ سِنِينَ. Birkaç yıl hapiste kaldım. (Yusuf,12/43)

أَسْتَرِيحُ دَائِماً بَضْعَ سَاعَاتٍ بَعْدَ الظَّهْرِ.

Öğleden sonra daima birkaç saat dinlenirim.

وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ سَيَغْلِبُونَ فِي بَضْعِ سِنِينَ.

Onlar yenilgilerinden sonra, birkaç gün içinde üstün gelecektir.

(Rum,30/4)

مَنْذُ بَضْعِ وَ عَشْرِينَ سَنَةً ، قَرَّرْتُ أَنْ أَكُونَ مُدْرَساً.

Yirmi küsur yıl kadar önce, öğretmen olmaya karar verdim.

الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ أَكْبَرُ مِنْ مَسْجِدِ الْبَصْرَةِ بِبَضْعِ عَشْرَةِ ذِرَاعَاتٍ.

Mescid-i Haram, Basra camisinden on küsur arşın daha büyüktür.

(Humyeri,Ravd,107)

وَلَكِنْ خِلَافَتُهُ لَمْ تَزِدْ عَلَى بَضْعَةِ أَشْهُرٍ.

Ancak halifeliği, birkaç ayı geçmedi. (Kâşif,Mısr,109)

ذَكَرَ وَفَاةَ مَعَاذٍ فِي الصَّفْحَةِ نَفْسَهَا بَعْدَ بَضْعَةِ أَسْطُرٍ.

Muaz'ın ölümü, aynı sayfada birkaç satır sonra belirtilir. (Ebu

Zur'a,2/689,dn.1)

### İzleme Kalıbında "Birkaç Gün " Anlamı

\* ( بَضْع ) sözcüğü, geçmişteki yakın geleceği anlatmak üzere

( لَمْ تَمُضْ بَضْعَةُ أَشْهُرٍ حَتَّى فَعَلَ / وَمَا هِيَ إِلَّا بَضْعَةُ كَذَا حَتَّى فَعَلَ )

فَلَمْ يَمُضْ غَيْرُ قَلِيلٍ حَتَّى ابْتَدَأَ بِهِ مَرَضُهُ.

Bayağı bir zaman sonra hastalığı nüksetti.

وَمَا هِيَ إِلَّا بَضْعَةُ أَيَّامٍ حَتَّى رَأَيْتَهُ دَاخِلاً مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِهِ.

Birkaç gün geçer geçmez, onun kendiliğinden girdiğini gördüm.

(Çağdaş,11-Mihail Nuayme)

وَلَمْ تَمُضْ بَضْعَةُ أَشْهُرٍ حَتَّى تُوفِّيَ الْخَلِيفَةُ.

Hemen birkaç gün sonra halife öldü. (Kâşif,Mısr,200)

وَلَمْ تُرْ بَضْعُ دَقَاقَتٍ حَتَّى أَغْمَضَ خَلِيلَ أَجْفَانِهِ وَ نَامَ كَالطُّفْلِ.

Birkaç dakika geçtikten hemen sonra, Halil gözlerini yumdu ve bir

bebek gibi uyudu.

لم تمض عليه بضعة سنين حتى صار من العلماء الأعلام.

Birkaç yıl geçer geçmez, büyük bilginlerden biri oldu.

### *Nekra Çoğulda "Birkaç" Anlamı*

\* Nekra çoğul isimler, özellikle zarf lardan veya zarf anlamlı cer harflerinden sonra "birkaç" anlamını kazanır:

بعد أيامٍ birkaç gün sonra

منذ دقائقٍ birkaç dakikadır

منذ أيامٍ birkaç günden beri

منذ أشهرٍ birkaç ay kadardır

Birkaç gün içinde. خلال عدة أيام.

وما هي إلا أيام و أسابيع ، وإذا الفجر الضئيل يمتد و يتسع و يملأ الأرض نوراً و جمالاً و برّاً و إنصافاً.

Birkaç gün ve hafta sonra, zayıf bir güneş doğdu, yayıldı ve dünyayı aydınlık, güzellik, iyilik ve insafla doldurdu. (Muazzabün,13)

كانت منذ أيام قليلة تبسم.

Birkaç gün kadar önce gülümsüyordu. (Cubran Halil Cubran,el-Ecnihatu'l-Mutekessira,52)

و بعد دقائق قليلة رأينا سفينتنا و هي تفرق.

Birkaç dakika sonra,gemimizi batarken gördük. (Robenson,21)

و بعد أيام قليلة توفى ذلك الرئاس.

Birkaç gün sonra, bu gemici öldü. (Robenson,24)

لم أكف عن العمل في كل يوم إلا في فترات قليلة.

Her gün yalnızca birkaç zaman çalışmaya ara verdim. (Robenson,58)

كم أنا حزين لأن الرسالة التي أنتظرها منذ أيام لم تصل بعد.

Birkaç gündür beklediğim mektup gelmediği için öylesine üzgünüm ki!

لأنه أهمل قراءته منذ أشهر.

Çünkü, birkaç aydır Kur'an okumamıştı. (T.Huseyn, Eyyâm,1/52)

إنما سترد إليك رسالتك بعد أيام.

Mektubunu birkaç gün sonra yanıtlayacak (Eyyâm,3/28)

## ARAPÇADA SAYILAR

### *Devrik İyelik Cümlesinde Birkaç Anlatımı*

\* İyelik anlatan zarflardan veya cer harflerinden sonra kurulan devrik isim cümlelerinde mübteda görevindeki yalın çoğul isimler de genellikle "birkaç/bir takım" anlamıyla çevrilir:

للإنسان مشاكله ومشاغله. İnsanın bir takım sorunları ve meşguliyetleri var.

فى الميناء سفن من مختلف البلاد. Limanda çeşitli ülkelerden pekçok gemi var.

للوالدين حقوق على الأبناء.

Ana-babanın çocuklarında bir takım hakları var.

فى مجتمعاتنا عجائب بدأت تظهر أخيراً.

Toplumlarımızda son zamanlarda ortaya çıkan bir takım tuhafıklar var.

هناك أقارب تمرّ عليهم الشهور و السنوات دون أن يجتمعوا.

Aylardır yıllardır toplanmayan akrabalar var.

أمام مَبْنَى السَّفارة أجانِب من مختلف الأقطار.

Elçilik binasının önünde, çeşitli ülkelerden bir takım yabancılar var.

للشعوب آمال لا تتحقّق إلا بالنّضال.

Halkların ancak mücadele sonucunda gerçekleştirebilecek bir takım emelleri var.

### 5. BELİRSİZLİK Ma'sı ( ما التَّنْكِيرِية ) :

\* Son ek olarak kullanılan bu ma, "bir/herhangi bir" anlamına gelir:

شَيْءٌ ما herhangi bir şey

نوعاً ما bir tür/çeşit

الى حدٍّ ما bir ölçüde

لأمرٍ ما herhangi bir sebeple

يوماً ما günün birinde

فى فترة تاريخية ما. Herhangi bir tarihi dönemde. (Cabiri,16)

أَتَمَّتِي أَلَا تَتَدَمَّى عَلَى هَذَا الْقَرَارِ يَوْمًا مَا . Günün birinde döneceksin. ستعود يوماً ما .

أَتَمَّتِي أَلَا تَتَدَمَّى عَلَى هَذَا الْقَرَارِ يَوْمًا مَا .

Dilerim, bu kararından dolayı günününde pişman olmazsın.

قَدَمْتُ مِنْ إِنْتَاجِكَ فِي فِتْرَةٍ مَا وَاحِدًا مِنْ أَهَمِّ أَعْمَالِكَ السَّيْنَمَائِيَّةِ.

Bir dönem, en önemli sinema çalışmalarından biri olan yapımını sunmuştun.

وَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُ مِنَ الطِّينِ الَّذِي سَوَّيْتُ قِطْعَ مِنْهُ تَسْوِيَةً مَا .

Bazı parçaları bir ölçüde düzeltilen çamurdan yapılmıştı.

(Muazzebun,51)

و رَصَّ بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ حَتَّى ارْتَفَعَتْ فِي الْجَوِّ إِرْتِفَاعًا مَا .

Birbirlerine bağlanmak suretiyle göğe doğru bir parça yükselmişlerdi.

(Muazzebün,51)

كَلَانَا عَلَى سَفَرٍ . وَ جِهَتِكَ الشَّرْقُ وَ جِهَتِي الشَّمَالُ . وَلَكِنَّا سَنَلْتَقِي حَتْمًا يَوْمًا مَا .

İkimiz de yolcuyuz. Sen doğuya, ben kuzeye gidiyorum. Ancak biz, günün birinde kaçınılmaz olarak karşılaşacağız. (M.Nuayme, Kerm,68)

وَ أَنْتُمْ بِحَرَقِكُمْ كِتَابًا مَا لَا تَحْرِقُونَ فِكْرَ الْكَاتِبِ الَّذِي أَلْفَهُ .

Herhangi bir kitabı yakmakla, siz onu yazan yazarın düşüncesini de yakamazsınız (M.Nuayme, Evsân,8)

## 6. BELİRSİZLİK İSMİ ( أَى ) :

Bugün, hiç ödev yazmadım. لم أكتب أَى واجب اليوم .

Hiçbir işçi çalışmadı. لم يشتغل أَى عاملٍ .

Şu ana kadar bir ilerleme kaydedemedim. لم أحقق أَى تقدُّمٍ حَتَّى الْآنَ .

هل هناك أَى خبزٍ ؟ - ليس هناك أَى خبزٍ .

Hiç ekmek var mı? - Hayır, hiç ekmek yok.

Caddede hiç kimse yok. لا يوجد أَى ناسٍ (واحد) فى الشارع .

Yiyeceklerimiz arasında çorba var mı? هل هناك أَىة شوربة فى غداثنا ؟

## ARAPÇADA SAYILAR

هل لديك أي مال؟ Hiç/biraz paran var mı?

لم يشتغل أيُّ عاملٍ. Hiçbir işçi çalışmadı.

فعمل هو على إخراجه من مصر بأية وسيلةٍ.

Adamı, bir punduna getirip Mısır'dan çıkarmaya çalıştı. (Kâşif,Mısır,112)

فعمل هو على إخراجه من مصر بأية وسيلةٍ.

Adamı, bir punduna getirip Mısır'dan çıkarmaya çalıştı. (Kâşif,Mısır,112)

Onikinci Bölüm  
YAKLAŞIKLIK ANLATIMLARI  
( الكلمات / الظروف الدالة على الكميات التقريبية )

- yaklaşık, aşağı yukarı نَحْوَ (من)  
yaklaşık, civarında, kadar حَوْلَى  
yaklaşık, kadar, dolaylarında زُهاء / قُرابة  
yaklaşık, hemen hemen تَقْرِيباً  
yaklaşık, üç aşağı beş yukarı بالتقريب / بوجه التقريب / على التقريب  
kadar, yaklaşık ما بين  
kadar, aşağı yukarı, az çok بَيْنَ بَيْنَ  
dolaylarında فى حدود  
yaklaşık/tahminen... kadar ما يَقْرُبُ / يُقَارِبُ (من)

1. ( نَحْوَ ) SÖZCÜĞÜ:

yaklaşık - kadar نَحْوَ (من) + عدد + معدود

üç kadar نَحْوَ ثَلَاثَةٍ

yirmi kadar نَحْوَ عَشْرِينَ

yaklaşık bin نَحْوَ أَلْفٍ



Yaklaşık elli yıl/elli yıl kadar yaşadı. عاش نحو خمسين سنة.

Aşağı yukarı elli kitabım var. عندي نحو خمسين كتاباً.

Orada yaklaşık yirmi yıl kaldı. مكث فيه نحو عشرين عاماً.

Sabahleyin yaklaşık yedide geldi. جاء في نحو السابعة صباحاً.

Yüz kadar öğrenciyi gördüm. شاهدت نحو مئة طالبٍ.

قدموا الى هذه البلاد منذ نحو ثلاثة آلاف سنة قبل الميلاد.

Bu topraklara, milattan önce yaklaşık üçbin yıl kadar önce gelmişler.

كان جيش المسلمين في تلك الغزوة ، نحو ثلاثة آلاف رجلٍ ، و كان جيش الروم ، نحو مئتي ألف رجلٍ.

Bu savaşta müslümanların ordusu, yaklaşık üçbin kişiydi, Bizans ordusu ise yaklaşık ikiyüzbin kişiydi.

كان خالد قد كسر في تلك المعركة نحو سبعة سيوفٍ.

Halid, bu savaşta, yaklaşık yedi kılıç kırmıştı.

وُلد خالد قبل الإسلام ، بنحو ثمانى سنواتٍ.

Halid, İslam'dan yaklaşık sekiz yıl önce doğdu.

## 2. ( زُهاء / قُرابة ) SÖZCÜĞÜ:

### kadar (-) زُهاء / قُرابة + عدد

üç kadar زهاء ثلاثة

dokuz kadar زهاء تسعة

yirmi kadar زهاء عشرين

üçbin kadar زُهاء ثلاثة آلاف

Yaklaşık bin dolarım var. عندي زهاء ألف دولارٍ.

Onlar, bin kişi kadar. هم زهاء ألفٍ.

Emeviler, yüz yıl kadar iktidarda kaldı. حكم الأمويون زهاء قرن.

قضى رفاة الطهطاوى مجاورة الأزهر زهاء ثمانى سنوات.

Rifaa et-Tahtavi, Ezher'de yaklaşık sekiz yıl kaldı.

تعلمت العربية زهاء خمس سنوات فى الجامعة.

Arapça'yı üniversitede yaklaşık beş yılda öğrendim.

Üniversitede yaklaşık onbeş yıl çalıştı. عمل فى الجامعة زهاء خمس عشرة سنة.

### 3. ( تقريباً / بالتقريب ) SÖZCÜKLERİ:

**yaklaşık - kadar** عدد + معدود + تقريباً / بالتقريب

المعمل بدأ بالإنتاج قبل سبع سنوات تقريباً.

Fabrika, yedi yıl kadar önce üretime geçti.

لا يزال رُبُع النّاخين تقريباً متردداً حول من يَصوّتُ له.

Seçmenlerin yaklaşık çeyreği kime oy vereceği konusunda kararsız.

إنّ سعر الشّقة للتّملك ارتفع منذ ٣ أشهر بنسبة ٣٥ فى المئة تقريباً.

Mülk dairenin fiyatı, üç aydan beri yaklaşık %35 oranında arttı.

وُلد خالد قبل الإسلام بثمانى سنوات تقريباً.

Halid, İslam'dan yaklaşık sekiz yıl kadar önce doğdu.

عُرِضَ فى الجناح التّركىّ زهاء خمسة آلاف صِنْفٍ من مختلف البضائع و المصنوعات.

Türk standında, muhtelif eşya ve mamulden yaklaşık beşbin kadarı sergilendi.

إنّ أبا سفيان بن حرب أقبل من الشّام فى قريب من سبعين ركباً من قبائل قريش كلّها.

Ebu Süfyan bin Harb, bütün Kureyş'ten seçilen yetmiş atıyla Suriye'den geldi. (Cabiri,111-Taberi,2/20)

Otelin yaklaşık 1100 odası var. والفندق يحتوى على ما يقرب من ١١٠٠ غرفة.

Hapis dönemi, yaklaşık iki yıl sürdü. مامتدت فترة السّجن ما يقارب من عامين.

منذ ما يقارب خمس سنوات كنت قد ذهبت الى تونس.

Yaklaşık beş yıl kadar önce, Tunus'a gitmiştim.

4. ( حَوْلَ / حَوَالِي ) SÖZCÜKLERİ:

**yaklaşık (-) kadar حَوْلَ / حَوَالِي + عدد**

Yazarın, yaklaşık yüz kitabı var. للمؤلف حوالى مئة كتاب.

أكتبُ فقرة في حوالى ثمانين كلمة في هذا موضوع.

Bu konuda, yaklaşık seksen kelimeden oluşan bir kompozisyon yaz.

يقدّر عددهم بحوالى تسعمئة مليون نسمة.

Sayıları, dokuzyüz milyon kişi civarında tahmin edilir.

5. ( مَا ) بَيْنَ بَيْنَ SÖZCÜĞÜ:

**(ما) بَيْنَ بَيْنَ civarında/aşağı yukarı**

Ders, az çok/bir ölçüde anlaşılmıştır. الدرسُ مفهوم بين بين.

(مرحلة الجهر بالدعوة في مكة ) ، و تمتد ما بين ست و سبع سنوات.

Mekke'deki açık davet dönemi, altı-yedi yıl kadar sürmüştür. (Cabiri,71)

6. ( يُقَدَّرُ ) SÖZCÜĞÜ:

**(n)'in kadar olduğu tahmin edilir - يُقَدَّرُ كذا بعدد كذا**

يقدّر عددهم بحوالى تسعمئة مليون نسمة.

Sayıları, dokuzyüz milyon kişi olarak tahmin edilir.

يقدّر عدد الطالبات في صفّنا بخمسين طالبة.

Sınıfımızdaki bayan öğrencilerin sayısı, elli olarak tahmin edilir.

تقدّر نقودي في جيبى بعشرين دولاراً.

Cebimdeki paralar, yirmi dolar olarak tahmin edilir.

عدد الصّحف المباعة في تونس خلال فترة ما قبل ١١ أغسطس مُعدّل ١٥ ألف نسخة يومياً.

Tunus'ta 12 Ağustos'tan önceki dönemde satılan gazete sayısının 250 bin civarında olduğu tahmin edilir.

يقدّر المحلّون بأنّ الشّخص العادي يشاهد التّلفزيون بمعدّل ٦ ساعات يومياً.

Sıradan bir kişinin günde ortalama altı saat televizyon seyrettiği tahmin edilir.

**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Öğrencilerin pekçoğu, bizden yaklaşık üç saat önce dönebildi.
- 2) Annem yemeği eve dönüşümden iki saat kadar önce yapabilmiş.
- 3) Arkadaşım derse benden yaklaşık onbeş dakika önce girebildi.
- 4) Ağabeyim, arkadaşımın kütüphaneye gitmesinden yaklaşık yirmi dakika sonra çıkabildi.
- 5) Ali ödevini senden yaklaşık bir saat önce yazabilmiş.
- 6) Öğrenciler kamptaki büyük çadıra yaklaşık iki gün önce varabilmiş.
- 7) Yaklaşık yarım saat önce eve döndüm.

Onüçüncü Bölüm  
BÜTÜN/BÖLÜM ANLATIMLARI  
( الكلمات الدالة على الكلّ و الجزء / كُلّ - بَعْض )

\* ( كُلّ - بَعْض - أَيْ - غَيْر ) gibi sözcükler, belirli bir varlığı göstermezler. Bu yüzden, kendileri genellikle muzaf görevinde bulunarak izafet öbeği ( مُلَازِمٌ لِلإضافة ) biçiminde kullanılırlar. Bu sözcüklere, belirtilen bu özellikleri dolayısıyla, belirlilik eki getirilmez. Cümledeki görevleri, muzaf yapıldıkları sözcüklere göre değişir. Muzaf ileyhlerinin yerini aldıkları için, niyabet kuralı gereği, onun görev ve harekesini de üstlenirler.

1. BÜTÜNLÜK SÖZCÜĞÜ ( كُلّ ) :

1.1 İzafetli Kullanılışı ( إِسْتِعْمَالُ «كُلّ» بِالإضافة التامة ) :

1.1.1 Tam İzafetli Kullanılışı:

\* Lafzen veya takdiren muzaftır. Nekraya muzaf olunca, anlamı gözönüne almak gerekir:

كُلّ شيءٍ فعلوه بالحكمة. Her şeyi sapasağlam yaptılar.

كُلّ نفس ذائقة الموت. Her canlı, ölümü tadacaktır.

كل مصييات الزمان وجدتها. Zamanın bütün belalarını gördüm.

\* Ma'rifeye muzaf olunca, hem lafzına, hem anlamına uyulabilir:

كل القوم حضر / حضروا. Bütün topluluk geldi.

\* Maktu izafette de durum aynıdır:

كل (=كل أحد) حضر / (=كلهم) حضروا. Herkes geldi.

\* Olumsuzluktan sonra gelirse, bazı bireyleri içerir:

ما جاء كل القوم (=جاء بعضهم). Bazıları geldi.

\* Olumsuzluk kendisinden sonra gelirse, bütün bireyleri içerir:

كلهم لم يقوموا (=لم يقيم أحد منهم). Hiçbiri ayağa kalkmadı.

\* Belirlilik eki ( ال ), muzaf ileyh'in yerine veya lafzı murad edilince başına gelebilir:

كلُّ لإحاطة الأفراد. Küllü sözcüğü, bütün bireyleri kapsamak içindir.

كلُّ جاهز للعمل. Herkes işe hazır.

حضر الكلُّ الاجتماع. Toplantıya herkes geldi.

بالكلِّ / بالكلية bütün/üyle/tamamen

الكلُّ فى الكلِّ her şey

الكلُّ ينتهى بتقديم حياته فى سبيل الكلِّ.

Herkes hayatını, herkes uğrunda feda ederek bitirir.

(M.Nuayme,Evsân,15)

**كل + ما الطرفية. her -dıkça, her -dığında**

Tekrar ve sıklık anlatır:

كلما أتاك صديقك أكرمه. Arkadaşın geldikçe, ona iyi davran.

كلما ذهبت الى المدرسة فاستمع الى الدرس. Okula gittikçe, dersi dinle.

Onu her ziyaretinde meşgul buldu. كلما زاره وجدّه مشغولاً.

( كلما ) Sözcüklü Kalıplaşmalar

gerektikçe/ihtiyaç oldukça كلما دَعَتِ الحاجة اليه.

yaşı ilerledikçe كلما تقدّمت به السنّ.

imkan buldukça (-e/-meye) كلما استطاع اليه سبيلاً.

Hocayı her görüşümde onunla konuşturdum. كنت أُمَحِّدُ مع الأستاذ كلما رأيته.

كلما جلستُ كى أكتبَ مقالةً ابتعدتِ الأفكارُ من ذهنى.

Bir makale yazmaya her giriştiğimde, düşünceler zihnimden uçar gider.

.... كلما .... ( كلما ) ne kadar (-sa), o kadar ...

كلما اجتهدت كلما نجحت فى الإمتحان.

Ne kadar çalışırsan, sınavda o kadar başarırsın.

كلما أبديت غضبك كلما زاد خصمك سروراً.

Öfkeni ne kadar açığa vurursan, düşmanını o kadar sevindirirsin.

إذ من المعروف أنه كلما توقّرت طرقُ المواصلات جيّدةً كلما أتاح ذلك لمن يستطيع بعض المشقة أن

يزور أبعد المناطق دون أن يُنفق أموالاً كثيرة.

Çünkü, bilindiği üzere, ulaşım yolları ne kadar iyi olursa, bu işte o ölçüde, biraz güçlülere katlananlara, en uzak yerleri, çok para harcamadan ziyaret fırsatı verecektir.

كلما انخفضت قيمة الدولار فى أسواق تبادل العملات كلما زادت مكاسب الشكاات المصدرة الأمريكية.

Döviz piyasalarında doların değeri ne kadar düşerse, ihracatçı

Amerikan şirketlerinin kazançları o kadar yükselir.

كلما ازداد عدد المشترين فى رحلة ما قلت تكاليفهم.

Bir geziye katılanların sayısı ne kadar artarsa, masrafları o kadar azalır.

يُصبح الهواء بارداً كلما صعدت الى رؤوس الجبال.

Dağların doruklarına ne kadar yükselirsen, hava o kadar soğuk olur.

كَلِمَا قَلَّتِ الرَّحْمَةُ زَادَتْ أَجُورُ الْأَطِبَّاءِ وَ الْمُسْتَشْفِيَّاتِ.

Merhamet ne kadar azalır, doktor ve hastane ücretleri o kadar artar.  
(M.Nuayme, Kerm,66)

**Her -dikça/-diğında, -rdı.** **كان كلما فعل كذا فعل كذا**

كان كلما اقتربنا من الوادي ازداد عدد الأشجار.

Biz vadiye yaklaştıkça, ağaçların sayısı artardı.

كانوا كلما أرادوا أن يدعوهوم الى غداء أو عشاء توددوا اليه بالشعر.

Bir öğle veya akşam yemeğine her davet etmek istediklerinde, şiirle gönlünü alırlardı.

كانت كلما أتت إبتهاجَه و إبتهاجَ أبيه ثقلَ عليها هذا التفكير.

Onun veya babasının sevinçli olduklarını ne zaman görse, bu düşünce ona zor gelirdi.

كان كلما عاد لِحَمَلِ هذه الأطباق قال لِفَتَى جملةً بِعَيْنِهَا.

Bu tabakları her taşımaya dönüşünde, delikanlıya hep aynı cümleyi söylerdi.

**bütün -ler/-lerin hepsi** **كُلٌّ + اسم جمع مُعرَّف**

Bütün dersler yararlıydı. كُلُّ المحاضرات كانت مفيدة. (مبتدأ).

Bütün insanlar böyle mi düşünüyor? هل كُلُّ النَّاسِ يفكرون هكذا؟

Bütün gazeteler buna işaret etti. كُلُّ الصُّحُفِ أشارت الى ذلك.

Konukların hepsi sevinçli çıktılar. كُلُّ الضُّيُوفِ خرجوا مسرورين.

Bütün öğrenciler geldi. جاء كُلُّ الطُّلَّابِ. (كُلٌّ : فاعل/مضاف)

Bütün bu cümleler hoşuma gitti. أعجبنى كُلُّ هذه الجُمَلِ.

Bütün öğrenciler geldi. حضر كُلُّ الطُّلَّابِ.

Bütün otobüsler geldi. وصلت كُلُّ الحافلات.



سننقل اليكم كل الأخبار. (كل: مفعول به/مضاف)

Size bütün haberleri aktaracağız.

Dersin bütün cümlelerini تعلمنا كل جمل الدرس. öğrendik.

Bütün öğrencileri gördüm. رأيت كل الطلاب.

كانت البواخر قد أفرغت كل بضائعها على أرصفة الميناء.

Gemiler, bütün yüklerini liman alanına boşaltmıştı.

Bütün arkadaşlarına yazdı. كتب الى كل أصدقائه. (كل: مجرور/مضاف)

Bütün öğrencilere uğradım. مررت بكل الطلاب.

تحدث في المؤتمر ونود كل الدول. (كل: مضاف اليه ، مضاف )

Toplantıda bütün devletlerin temsilcileri konuştu.

حضر الاجتماع ممثلو كل الكليات في الجامعة.

Toplantıya, üniversitedeki bütün fakültelerin temsilcileri geldi.

ولكن اذا كنت سأظل في هذا الموقف الذي أعد سابقاً و لذا سيتألف من التوسل الى كل النتائج (ولا

شيئ غيرها) التي تشتمل عليها الفكرة المكتشفة أخيراً، فسوف أواجه بإنفراق جديد

Eski saydığım ve nihayet keşfedilen düşüncenin içerdiği bu sonuçlara (başkasına değil) ulaşmaktan oluşan bu konumda oladuracaksam, yeni bir ayrılıkla karşılaşacağım demektir. (Camus, 222)

عنقها وعاتبها أمام كل الناس ، فتركت العمل.

Herkesin önünde onu haşladı ve kınadı. Bu yüzden işi bıraktı.

إنهم كانوا في الدنيا كل سلوتى و كل هوايتى.

Onlar, dünyadaki tek tesellim ve hobimdi. (T.el-Hakim, Şeceratu'l-Hükm,103)

\* ( كل ) yerine, kişi ve özellikle eşya çoğulu için

( جميع / كافة / بأسره / بأكمله / بكامله ) sözcükleri de kullanılabilir:

جاء جميع الطلاب (=جاء الطلاب جميعهم = جاء الطلاب جميعاً)

Bütün öğrenciler geldi.

- Kentin bütün müzelerini gezdiler. زاروا جميع متاحف المدينة.
- Bütün ayrıntıları öğrenmek istiyorlar. يريدون معرفة جميع التفاصيل.
- Serginin bütün salonlarını gezdik. زرنا جميع قاعات المعرض.
- Tam bir dişidir. تتمتع بكامل الأثونة.
- Her zamanki gibi, çok şıktı. و كالمعتاد كانت بكامل إناقتها.
- Herkes görüşünü açıklayabilir. وللجميع أن يقول رأيه.
- Bütün insanlar/herkes. جميع الناس
- Bütün herkes biliyor. الجميع يعلمون.
- Herkesçe biliniyor. معلوم لدى الجميع.
- Herkes birden konuşuyor. يتكلم الجميع دفعة واحدة.
- التعليم إلزامي بالنسبة لجميع المواطنين.
- Eğitim, bütün vatandaşlar için zorunludur.
- Bu kitabı, bütün kitapçılarda aradık. بَحَثْنَا عن ذلك الكتاب في جميع المكتبات.
- و ارتفع صوت مساعد الإخراج طالباً من الجميع تهدئة أصواتهم.
- Yönetmen yardımcısının herkesin susmasını isteyen sesi yükseldi.
- كانت النتيجة مفاجأة بالنسبة لى و للجميع.
- Sonuç hem benim için, hem de herkes için sürprizdi.
- هذا ما يواجهه العالم بأسره اليوم.
- Bu, günümüzde bütün dünyanın karşılaştığı bir olay.
- بدأت أفكر بتجديد أنايب البيت بكاملها.
- Evin bütün borularını yenilemeyi düşünmeye başladım.
- فالمسرحية تكاد تكون بكاملها خلقاً من عندى.
- Piyes, hemen bütünüyle tarafımdan yaratıldı. (M.Nuayme, Eyyûb,14)
- (تدابير) اقتضت إعادة النظر فى نظام الجباية بأكمله.
- Tahsil düzenini bütünüyle gözden geçirmeyi gerektiren (önlemler).(Cabiri,258)

## ARAPÇADA SAYILAR

ترك فيكتور هوغو لحياة فرنسا الأدبية و السياسية تراثاً من آثاره لن ترح فرنسا، بل الدنيا بأسرها،  
تداوله مدى الأجيال

Victor Hugo, Fransa'nın edebî, siyasî ve sosyal hayatına dair  
Fransa'nın, hatta bütün dünyanın nesillerce kullanagideceği eserler  
bırakmıştır.

أقرّ مجلس النواب مشروع القانون في مجموعه.

Millet meclisi, yasa tasarısını bütünüyle kabul etti.

Bütün dünya sorunlarını tartışıyorlar. يناقشون كافة الشؤون العالمية.

*Mef'ul Mutlak Görevli Pekiştireç*

\* ( كُـلْ ), meful mutlak göreviyle, "**çok, iyice, büsbütün, hiç mi hiç..**" gibi  
pekiştirici bir anlamda kullanılmıştır:

### فَعَلَ كُلُّ الْفِعْلِ

مُخْتَلَفٌ كُلُّ الْإِخْتِلَافِ tamamen farklı

قَرِيبٌ كُلُّ الْقُرْبِ çok çok yakın

بَعِيدٌ كُلُّ الْبُعْدِ iyice uzak

جَمِيلٌ كُلُّ الْجَمَالِ çok mu çok güzel

اَنْتَبَهَ كُلُّ الْإِنْتِبَاهِ. Büyük bir dikkatle dinledi.

أَحْبَبْتُهُ كُلُّ الْحُبِّ. Onu çok, ama çok sevdim.

غَضِبْتُ عَلَيْهِ كُلُّ الْغَضَبِ. Ona çok kızdım.

بُـسْبُـتُـنْ مَـيْـلَـتْـمَـيْـنْ. (Nisa,4/13) فلا تميلوا كل الميل.

و إِنْ تَعَدَّلْ كُلُّ عَدَلٍ لَا يُوْخَذُ مِنْهَا.

Her türlü fidyeyi verse de kabul olunmaz. (En'am,6/70)

وَلَا تَجْهَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَكْلُومًا مَّحْسُورًا

Elini boynuna bağlayıp cimri kesilme. büsbütün de açıp tutumsuz olma,  
yoksa pişman olur, ortada kalırsın. (İsra,17/29)

هل نَدُّكُمْ على رجلٍ يُنبئُكم إذا مُرِّقْتُمْ كُلُّ مُمَرِّقٍ.

Size, siz parça parça dağılıp yok olduğunuz zaman, yeniden dirileceğinizi haber veren bir adam gösterelim mi? (Sebe,34/7)

فجعلناهم أحداثٍ و مُرِّقناهم كُلُّ مُمَرِّقٍ.

Onları efsane yapıverdik, darmadağın ettik. (34/19)

قد استقرَّ فيها هواءٌ فاسدٌ كُلُّ الفسادِ.

Buraya çok kötü bir hava sinmişti. (Eyyâm,2/12)

و ظَلَلْتُ في غِرفتي هادئةً واجمةً بعضُ الشيءِ ، محزونة أشدَّ الحُزْنِ و أمَّضَ ، عاجزة كُلُّ العجزِ عن أن أجد من هياج الأعصاب أو إهمال الدَّمع ما يخفِّف وطأة هذا الحزن على هذا القلب الكسير.

Sessiz sakin, çok çok üzgün, sinirlerin gerilmesinde veya gözyaşlarının dökülmesinde bu kırık kalbin aşırı üzüntüsünü hafifletecek bir şeyi bulmaktan kesinlikle aciz olarak odamda biraz kaldım. (Hub,104)

أرى صاحبي مريضاً لا تظهر عليه آثار المرض ، ولكنه مؤمن كُلُّ الإيمان بأنه مريض ، لا يشكو شيئاً ، ولكنه واثق كُلُّ الثقة بأنه مريض.

Arkadaşımın, üstünde hastalık izleri olmaksızın hasta olduğunu düşünüyorum. Ancak o, kesinlikle hasta olduğuna inanıyor. Hiçbir şeyden yakınmıyor. Ancak o, kesinlikle hasta olduğuna inanıyor. (Edib,178)

ولكنه عاجزٌ كُلُّ العجزِ أن يتذكر كيف استحالت الحالُ و تغيَّر وجهُ الأرضِ من طوره الأوَّل الى هذا الطور الجديد.

Ancak, durumun nasıl dönüştüğünü ve yeryüzünün ilk durumundan bu yeni durumuna nasıl geldiğini hiç mi hiç hatırlayamaz. (Eyyâm.1/16)

### كُلُّ (مضاف) + اسم نكرة (مضاف اليه)

كُلُّ طالبٍ her (herbir) öğrenci

كُلُّ كتابٍ her kitap

كُلُّ مدرِّسٍ her öğretmen

كُلُّ مُسلمٍ مُخلص. (كل:مبتدأ/مضاف) Her müslüman dürüsttür.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

- (كل: ظرفُ زمان/مضاف) Onunla her gün görüşürüm.  
(كل: مفعول به/مضاف) Her çocuğa bir elma verdi.  
(كل: مجرور/مضاف) Her derdin devası vardır.  
Her salona yeni bir levha astılar. علقوا في كل قاعة لوحة جديدة.  
Her başakta yüz tane var. (Bakara,2/261) في كل سنبلة مئة حبة.  
Herkesten daha çok bilen biri vardır. (Yusuf,12/70) فوق كل ذي علم عليم.  
Başarılı öğrencilerden her biri bir ödül aldı. تسلم كل طالب من الناجحين جائزة.  
Her beş sayfada tek yanlış bulduk. وجدنا غلطة واحدة في كل خمس صفحات.  
و كان يضحك من كل شيء ، و من كل إنسان ، و يتندر بكل شيء و بكل إنسان.  
Her şeye ve her insana gülüyordu. Her şeyi ve her insanı alaya alıyordu.  
(Eyyâm,3/58)

يا لها من مُنْعَصٍ مأكِرٍ قادرٍ يعرف كيف يَلْقَاكَ جَهْرَةً فَمَقْطَعٌ عَلَيْكَ كُلِّ أَمَلٍ ، و يأخذ عليك كلَّ طريق.

O, seninle ortalıkta görüşüp, her ümidini yoketmesini, senin bütün yollarını kapatmasını bilen çok iğrenç, madrabaz ve güçlü biridir.  
(Edib,116)

بل هم قطعوا على الشفاعة كلَّ طريق.

Bilakis aracılığın bütün yollarını kapattılar. (Edib,180)

استخدم كلَّ تعبيرين من التّعبيرات الآتية في جملتين.

Aşağıdaki deyimlerden ikisini iki cümlede kullan.

و لاحظ على بابا أن كلَّ جواد من تلك الجياد كان يحمل على ظهره كيساً ضخماً.

Ali Baba bu atlardan her birinin sırtında büyük bir çuval taşıdığını gördü. (Ali Baba,7)

ما كلَّ زهرة تثمر. و لا كلَّ ثمرة تنضج.

Her çiçek meyva olmaz. Her meyva da olgılaşmaz. (M.Nuayme, Kerm,48)

إِنَّ الزَّمنَ يعالج كلَّ شيءٍ إلا التَّجاعيد.

Zaman, yüz kırışıklıkları hariç her şeye çaredir.

كلَّ طالب يريد أن يدرس في الجامعة ينبغي عليه أن يكون قد أتمَّ الدِّراسة الثانوية  
Üniversitede okumak isteyen her öğrencinin, lise öğrenimini

tamamlamış olması gerekir.

كُلٌّ تَائِبٌ نَادِمٌ. و ما كُلٌّ نَادِمٌ بِتَائِبٍ.

Her tövbekar pişmandır. Ama her pişman, tövbekar değildir. (Kerm,64)

كُلٌّ أَمْسٍ غَدٌ لِّكُلِّ غَدٍ. كُلٌّ غَدٍ أَمْسٌ لِّكُلِّ أَمْسٍ. تِلْكَ هِيَ رُوزْنَامَةُ الزَّمَانِ.

Her dün, her yarın için bir yarındır. Her yarın, her dün için dündür.

Zamanın gndemi, işte bu. (M.Nuayme, Kerm,69)

فهو (...) محتاج الى معرفة كُلِّ شَاذَةٍ و فَاذَةٍ عن أفراد قطيعه.

O, sürüili en küçük ayrıntıyı bilmek zorundadır. (Cabiri,41)

و هو لا يعترف بنمط حياتنا الَّذي يعتمد المادّة فوق كُلِّ شيء آخر.

Başka her şeyden çok maddeye dayanan hayat tarzımızı kabul etmiyor.

\* Bu kullanımı, pekçok biçimde kalıplaşmıştır:

(-den) her biri كُلٌّ وَاحِدٍ / أَحَدٍ (من)

her gün كُلٌّ يَوْمٍ

her zaman/daima كُلٌّ وَقْتٍ

her an كُلٌّ حِينٍ

büyük bir sevinçle/mutlulukla/zevkle بِكُلِّ سُرُورٍ

kesinlikle بِكُلِّ تَوْكِيدٍ

var gücüyle, varını yoğunu harcayarak بِكُلِّ طَاقَاتِهِ

kaç patlarsa patlasın/neye malolursa olsun بِكُلِّ ثَمَرٍ

kelimenin tam anlamıyla بِكُلِّ مَا لِلْكَلِمَةِ مِنْ مَعْنَى / مَعَانٍ

her defasında/keresinde فِي كُلِّ مَرَّةٍ

her yandan/yönden مِنْ كُلِّ مَكَانٍ / جَانِبٍ / حَذَبٍ

dört bir yandan/her yerden مِنْ كُلِّ نَجْعٍ عَمِيقٍ

en küçük ayrıntı كُلِّ شَاذَةٍ و فَاذَةٍ

her şeyin ötesinde فَوْقَ كُلِّ شَيْءٍ آخَرَ

Yeni yılınız kutlu olsun. كُلٌّ عَامٍ و أَنْتُمْ بِخَيْرٍ.

**büyük bir (-) -le بَکْلٌ + مَصْدَرٌ**

Teşekkürler, büyük bir sevinç duyuyum. شُکْرًا ، بَکْلٌ سرور.

Size içten teşekkür ederim. أَشْكُرْكُمْ بَکْلٌ إِخْلَاصٍ.

Büyük bir azimle çalıştı. كَافِحٌ بَکْلٌ عَزْمٍ.

Bütün içtenliğimle teşekkür ederim. أَشْكُرْكُمْ بَکْلٌ حَرَارَةٍ.

Bütün açıklığıyla belirtiyorum ki. أَقُولُ بَکْلٌ صَرَاحَةٍ.

بَکْلٌ بِسَاطَةِ أَقُولُ أَنَّنَا سَنَنْجَحُ.

Başaracağımızı büyük bir açıklıkla belirtiyorum.

فِي كُلِّ مَرَّةٍ كُنْتُ أَقْرَأُهُ بَکْلٌ إِعْجَابٍ.

Onu her defasında büyük bir beğeniyle okuyordum.

الْفَنُّ يَحْتَاجُ إِلَى التَّرْوِي ، وَ التَّأَمُّلِ ، وَ الدِّرَاسَةِ وَ الشُّعُورِ بَکْلٌ كَلِمَةٍ تُقَالُ.

Sanat; derinleşme, düşünme, inceleme ve söylenen her kelimenin bilincinde olmayı gerektirir.

سَتَظَلُّ هَذِهِ الْأَرْضُ الْمُقَدَّسَةَ تَشْهَدُ جَمْعَ الْمُؤْمِنِينَ كُلِّ عَامٍ

Bu mukaddes topraklar her yıl inanan topluluklarına tanık oladuracak.

فَجَاءَتْ ، وَ بَکْلٌ إِشْمِئْزَازٍ أَدْرَكَتِ الْمَرْأَةُ أَهْدَافَ الْكَاهِنِ.

Kadın, birden ve büyük bir/çok büyük bir tiksintiyle, falcının niyetlerini sezdi.

أَعْلَنَ بَکْلٌ وَضُوحَ عَنِ الْأَسَاسِ الَّذِي قَامَ عَلَيْهِ حُكْمُهُ.

İktidarının dayandığı temeli bütün açıklığıyla belirtti. (Cabiri,236)

أَعْجَبْنَا الْعَمَلَ هُنَا وَ هَذَا هُوَ الْمَوْضُوعُ بَکْلٌ بِسَاطَةٍ.

Burada çalışmak hoşumuza gitti. Zaten bütün basitliğiyle konu da bu.

**bütün/var gücüyle, varını yoğunu harcayarak بَکْلٌ قُوَّتِهِ / طَاقَاتِهِ**

الضَّجَّةُ تَصْمُ الْأَذَانَ حِينَ يَكُونُ الْمُصْنَعُ يَعْمَلُ بَکْلٌ طَاقَاتِهِ

Fabrika tam kapasite çalışadurduğunda, gürültü kulakları sağır edecek.

أَسْأَلُ الْمَدِيرَ نَفْسَهُ عَنْ نِيَّتِهِ مَا دَمَتْ تَجْتَمِعُ بِهِ كُلِّ يَوْمٍ

Her gün birlikte olduğuna göre, niyetini müdürün kendisinden sor.

## ARAPÇADA SAYILAR

تعمل الحكومة بكلّ قوّة على أن تتقدّم البلاد.

Hükümet, vargücüyle ülkenin ilerlemesi için çalışıyor.

ثمّ رفع فأسه ثانيةً و ضرب الخطبة بكلّ قوّته.

Sonra baltasını bir kere daha kaldırdı ve vargücüyle oduna vurdu.(Pinokyo,6)

تؤتي أكلها كلّ حينٍ بإذن ربّها.

Rabbinin izniyle her an meyva verir. (İbrahim,14/25)

أكتب جملتين توضّحان الفرق بين كلّ زوج من الكلمات الآتية.

Aşağıdaki üç çiftlerini açıklayan iki cümle yaz.

**kelimenin tam anlamıyla** بِكُلِّ ما للكلمة من معنى

و دوره شديد الأهميّة والصّعوبة ، و قد أبدع فيه بكلّ ما فى كلمة الإبداع من معانٍ.

Rolü, çok önemli ve zorlu. Kelimenin tam anlamıyla harika rol yaptı.

فهو يبدو رجلاً بكلّ ما للكلمة من معنى.

O, kelimenin tam anlamıyla yiğit biri görünüyor.

لم تكن جميلة بكلّ ما فى كلمة الجمال من معنى.

Kelimenin tam anlamıyla güzel biri değildi.

**kaçı patlarsa patlasın/neye malolursa olsun** بِكُلِّ ثَمَنٍ

وهذا ما كان يتجنّبه الأمويّون بكلّ ثمن.

İşte bu, kaç patlarsa patlasın/ne pahasına olursa olsun Emevilerin kaçındığı bir durumdu. (Cabiri,311)

يجب أن يكون لدى المذبة وعى بكلّ وضوح عن مختلف الأشياء ، ولا تكفى مجرد معرفة «شئى

عن كلّ شئى» ، فإنّ الخلفيّة الثقافيّة مهمّة جدّاً ، والقراءة فى مختلف المجالات ضرورة لفكر المذبة

مثل الثمرينات الرّياضيّة المهمّة لرشاقّتها و الماكياج الضّرورى لجمالها.

Sunucu, pekçok şeye dair çok açık bir biçimde bilinçli olmalıdır. Her şeye dair bir şeyler bilmesi tek başına yetmez. Kültürel arka plan çok önemli. Çeşitli alanlara dair okuma, sunucunun düşüncesi için zorludur. Sözelimi, çekici olması için önemli spor antrenmanları, güzelliği için gerekli makyaj.



**her defasında فى كُلِّ مَرَّةٍ**

ثمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ.

Andlaşmalarını her defasında bozarlar. (En'am,8/56)

**her yandan/dört koldan مِنْ كُلِّ مَكَانٍ / جَانِبٍ / حَذَبٍ**

Dalgalar onları her taraftan sardı. (10/22)

Ölüm ona her taraftan gelir. (İbrahim,14/17)

Her taraftan kovulurlar. (37/8)

Her taraftan boşanırlar. (Enbiya,21/96)

Uzak yollardan sana gelsinler. (Hacc,22/27)

يَأْتِيهَا رِزْقُهَا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ.

Her taraftan o kasabaya rızık geliyordu. (Nahl,16/112)

منذ صدور هذه الروايات نتلقى التهاني والتشجيع من كل مكان.

Bu romanların beri, her taraftan kutlama ve destekle karşılaşılıyor.

**-(n)ın her biri, -lerin hepsi كُلِّ وَاحِدٍ / أَحَدٍ / أَمْرٍ مِنْ + اسم جمع**

öğrencilerden her biri/her bir öğrenci كُلِّ وَاحِدٍ مِنَ الطُّلَابِ

öğretmenlerden her biri كُلِّ وَاحِدٍ مِنَ الْمُدَرِّسِينَ

kızlardan her biri كُلِّ وَاحِدَةٍ مِنَ الْبَنَاتِ

Her biri, ötekilerin acısını duyar. يشعر كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ بِالْأَمْرِ الْآخَرِ.

Her birimiz okula erken gider. يَذْهَبُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنَّا إِلَى الْمَدْرَسَةِ مُبَكَّرًا.

Her biri, camide namaz kılar. يَصَلِّي كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ فِي الْمَسْجِدِ.

Her birine altıda bir var. (Nisa,4/11,12) فَلكلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ.

Her birine bıçak verdi. (Yusuf,12/31) وَآتَتْ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا.

لكلِّ أَمْرٍ مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ.

Her birinin işlediği günaha karşılık vardır. (Nur,24/11)

أ يطمع كل امرئ منهم أن يدخل جنة نعيم.

Her biri nimet cennetine gireceğini mi umuyor? (Mearic,70/38)

بل يريد كل امرئ منهم أن يؤتى صحفاً منسرة.

Her biri önüne açiverilmiş sahifeler ister. (Müddessir,74/52)

لكل امرئ منهم شأن يُغنيه.

O gün, herkesin kendine yetecek derdi vardır. (Abese,80/37)

ومن هنا لم يكن بد لكل واحد منهم من أن يمر بالحاج فيروز ليحييه إذا أصبح.

Bu yüzden,sabahleyin her birinin selamlamak için Hacı Feyruz'a uğraması zorunluydu. (Eyyâm,2/10)

**herkes/her insan/bütün insanlar** كل إنسان-أناس / كل الناس

Herkes içeceği yeri bildi. (Bakara,2/60) قد علم كل أناس مشربهم.

و كل إنسان ألزمناه طائره في عنقه.

Her insanın boynuna işlediklerini dolarız. (İsra,17/13)

يوم ندعو كل أناس بإمامهم.

Bir gün bütün insanları önderleriyle beraber çağırırız. (İsra,17/71)

### ***Arapça'ya çeviriniz :***

- 1) Her çocuk kendi yöntemiyle öğrenir.
- 2) Her öğrenci bunu öğrenmeli.
- 3) Sınava herkes hazırды.
- 4) Öğrencilerden herbiri elinden geleni yapmalı.
- 5) Öğretmenlerden herbiri toplantıya geldi.
- 6) Her biri bu durumda ne yapılacağını bilir.
- 7) Herkes yarış için hazırды.
- 8) Her biri kendi sırasında gelir.
- 9) Herkesi dikkatlice kontrol etti.
- 10) Bütün dünya onun adını duydu.
- 11) Bütün öğrenciler vardı.
- 12) Her iki adam da suçlu bulundu.
- 13) Her iki öğrenci de Tunus'ta bulundular.
- 14) Her ikisi de geçen yıl Türkiye'ye gitti.

15) Her ikisi de bana aynı derecede iyi görünüyor.

**كل / جميع ما فعله من كذا (اسم جمع) -tığı bütün -ler/bütün yaptıkları**

- يَديğيم bütün elmalar جميع ما أكلت من التفاح  
 يَزدیğيم bütün ödev جميع ما أكتبه من الواجب  
 çizdiğيم bütün resimler جميع ما رسمته من الصور  
 Bütün öğrenmek istediğيم bu. ذلك كل ما أردت معرفته.  
 Elimdeki her şey sana vereceğيم. سأعطيك كل ما أملك.  
 Bütün olanları unutmalyiz. يجب أن ننسى كل ما حدث.  
 Bana yaptیğين bütün önerileri öğrendim. لقد علمتُ بكل ما اقترحتَه عليّ.  
 Hocanın bana bütün söylediğيني duyduğ. سمعتُ كل ما قاله لي أستاذي.  
 Bütün öğütlerini uyguladığ. عملنا بكل ما نصحنا به.  
 Beğendiğيم her şeye baktım. نظرت الى كل ما أعجبني.  
 Senin için bütün yapabileceğيم bu. فهذا كل الذي أستطيع أن أفعله من أجلك.  
 Satın aldığيم bütün kitapları okuyacağيم. سأقرأ جميع ما اشتريته من الكتب.  
 Bulduğيم her şeyi topladığ. جمعتُ كل ما وجدته.  
 جميع ما رأيته من الأشجار في الحديقة جميلة.

Bahçede gördüğüm bütün ağaçlar güzeldir.

لأتنى فعلت هناك كل ما لم أكن أستطيع أن أفعله هنا.

Çünkü orada, burada yapamayacağım her şeyi yaptım.

و لم يكن هذا الندم كل ما جرّ عليه طولُ اللسان من ألم.

Uzun dilli oluşunun ona açtığı bütün üzüntü, bu pişmanlıktan ibaret değildi. (Eyyâm,3/11)

طبعاً قامت خالئها بكل ما تستطيعه لتوفر لها السعادة.

Pek tabii ki teyzesi, onu mutlu kılmak için elinden geleni yaptı.

لم يكن لدى الكتاب الوقت لتدوين جميع ما يقوله عليه السلام أو يعملُه أو يقره.

Katiplerin, peygembarin bütün söylediklerini, yaptıklarını ve

onayladıklarını yazmaya fırsatı yoktu.

فى مكتبة المدرسة جميع ما سأقرأه من الكتب.

Okulun kütüphanesinde, okuyacağım bütün kitaplar var.

على المذبة أن تكون مدركة بكل ما يدور من الأحداث العامة اليومية.

Sunucu, günlük olan biten herşeyden haberdar olmalıdır.

و مع ذلك ليس هذا كل ما حدث.

Bununla birlikte, bütün olanlar bunlardan ibaret değil. (Şeceratu'l-Hükm,132)

نسيت كل ما زودنى من نصائح.

Bana verdiği bütün öğütleri unuttum. (Robenson,20)

- لحسنى حظى - نقلت الى مسكنى الأول كل ما جففته من العنب قبيل حلول فصل الأمطار.

Şans eseri/Allah'tan ki, kuruttuğum bütün üzümle, yağmur mevsimi girmeden önce, ilk evime taşımıştım. (Robenson,75)

كل ما يعطيه الناس يسترده الناس.

İnsanların verdiklerini, yine insanlar alır. (M.Nuayme,Kerm,19)

كل ما تعطيه الأرض تسترده الأرض.

Toprağın verdiğini, yine toprak alır. (Kerm,20)

بدأت أتعلم يوم نسيت كل ما تعلمت.

Bütün öğrendiklerimi unuttuğum gün, yeniden öğrenmeye başladım. (Kerm,43)

ثم يأخذ يدفع عنه ابنته بكل ما تبقى فى ساعديه من قوة.

Kollarında kalan bütün güçle, kızını ondan uzaklaştırmaya başlar. (M.Nuayme, Eyyûb,90)

و قد زودناك بكل ما تحتاجه لتجعلها قدرتك.

Güçlü olabilmen için gerekli her şeyi sana verdik. (Eyyûb,108)

### **Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Bütün yazdıkları hoşuma gitti.
- 2) Bütün getirdiklerini gördüm.
- 3) Bütün yazdığınızı inceledim,
- 4) Bu, bütün öğrenmek istediğim.
- 5) Müdür bütün olanları öğrenmek istedi.

**ondan bütün istediği -1 yapması** كل ما يريد منه أن يفعل كذا

كل ما أريده منك أن تحمل هذه الحقيبة.

Senden bütün istediğim, bu çantayı taşıman.

كل ما أريده منك أن تجتهد الدّروس جيّداً.

Senden bütün istediğim, derslerine iyi çalışman.

كل ما أريده منكم أن تقضوا عطلة سعيدة.

Sizden bütün istediğim, mutlu bir tatil geçirmeniz.

كل ما نريده منكم أن ترجعوا الى دار الطّلاب مبكرين.

Sizden bütün istediğimiz, yurda erken dönmeniz.

كل ما أريده منهم أن لا يلعبوا كرة القدم في الحديقة.

Onlardan bütün istediğimiz, bahçede futbol oynamamaları.

كل ما أريد أن أقوله الآن هو أننا مظلومون.

Şimdi bütün söylemek istediğim, suçsuz olduğumuz.

**bütün mesele/işin püf noktası** كل ما فى الأمر (هو) أن ....

Bütün mesele, bizim çalışmamız. كل ما فى الأمر أننا نجتهد.

كل ما فى الأمر هو أنهم لم يحضروا الى المدرسة.

İşin püf noktası, okula gelmeyişleri.

كل ما فى الأمر أن] أخاه الضّرير قد قال له ذات يوم.

Bütün olan biten, ama kardeşin ona bir gün şöyle demesiydi.

(Muazzebûn,43)

**-en herkes** كل من فعل كذا.

Yeryüzünde bulunan her şey fanidir. (55/26) كل من عليها فان.

Dün karşılaştığımız herkesle söyleştik. تحدثنا مع كل من قابلناهم أمس.

Bana yardım eden herkese teşekkür ettim. شكرت كل من قدم لى المساعدة.

تكلّمت مع كل من رأيتهم فى الحفلة أمس.

Dün toplantıda gördüğüm herkesle konuştum.

إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَانُ عِيداً.

Çünkü göklerde ve yerde olan her şey rabbe kul olarak gelecektir.  
(Meryem,19/93)

### 11.2 Maktu İzafetli Kullanılışı:

\* Özellikle ( كل واحد من ) kalıbının ( واحد من ) bölümleri, ikisi birden veya yalnızca ilk bölümü düşürerek, maktu izafetli (muzaf ileyhi düşük muzaf) olarak da kullanılabilir:

كل (منهم) her biri

كل منهما her ikisi

كل من ثلاثة her üçü

كل الناس herkes

كل واحد her biri/herkes

كل من / كل امرئ herkes

كل على حدة teker teker

-den/-(n)in her biri كل من ...

Her birimiz, kendi yolunu tuttu. ذهب كل منا في طريقه.

Her pazar ve perşembe derse gideriz. نذهب الى المحاضرة كل أحدٍ وخميس.

Aşağıdaki çoğullardan her birinin tekilini bul. أعط مفرد كل من الجموع التالية.

Birbirlerini saldırıya geçmekle suçluyorlar. كل يتهم الآخر بالعدوان.

Herbir cümleyi tek tek yaz. أكتب كل جملة على حدة.

و أصبح لكل منهما مرتب في آخر الشهر يتيح له شيئاً من سعة.

Her birinin ay sonunda bir parça rahatlık sağlayan aylığı oldu.  
(Eyyâm,3/15)

هنالك أوثان و عبادات أوثان لا يتسع هذا الكتيب للحديث عن كل منها على حدة.

Bu kitapçığın hepsinden sözetmeye elverişliği olmadığı pekçok putlar ve putlara tapmalar var. (M.Nuayme, Evsan,35)

و لا بدّ من أن يتفرّق القوم ليُلْقَى كُلُّ مِنْهُمْ نظرة سريعة على درس الظّهر قبل أن يذهبوا الى استماعه.

Her birinin dersi dinlemeye gitmeden önce öğle dersine hızlıca bir göz atmak için topluluğun dağılması zorunluydu. (Eyyâm,2/29)

فالمعذرة إن لم أتحدّث عمّا يكون قد جال بذهن كلّ منكم.

Her birimizin zihnine takılmış olanlardan söz etmediysem, bağışlanmamı dilerim.

، أن تكون هذه الموضوعات هامة و ليست تافهة حتّى يستريح اليها كلّ من الضيف و المشاهد.

Hem konuğun, hem de seyircinin dinlenebilmesi için, konuların basit değil, önemli olması gerekir.

### ... كُلُّ her biri/herkes

أخذ كُلُّ طريقه. Her biri kendi yolunu tuttu.

و كُلُّ من الأخيار. Her biri iyilerdendir. (Sad,38/48)

تَكَرَّرَ جَاءُوا كُلُّ عَلَى حِدَةٍ. Teker teker geldiler.

كُلُّ من الصّالحين. Her biri iyilerdendir. (En'am,6/85)

كُلُّ من الصّابرين. Her biri sabredenlerdendi. (Enbiya,21/85)

كُلُّ له قانتون. Her biri ona boyun eğmişlerdir. (Bakara,2/116)

كُلُّ آمن بالله. Her biri Allah'a inanmıştır. (Bakara,2/285)

كُلُّ من عند ربنا. Hepsi rabbimiz katındandır. (Ali İmran,3/7)

كُلُّ من عند الله. Hepsi Allah'tandır. (4/78)

كُلُّ يعمل على شاكلته. Herkes yaradılışına göre davranır. (17/84)

لِكُلِّ جعلنا منكم شريعة و منهاجا.

Her biriniz için bir yol ve yöntem kıldık. (Maide,5/48)

و لِكُلِّ درجاتٌ ممّا عملوا.

İşlediklerine karşılık her birinin dereceleri vardır. (6/132)

لكلّ منهما سلطته و تقاليده الإجتماعيّة و الفكريّة الخاصّة ، و تدخلان ، كلّ على حدة ، و عبر قنوات ، فى علاقة مع منزلة قَمّة الهرم الإجتماعى.

Her birinin özgül sosyal ve düşünsel otoritesi ve gelenekleri var, her biri teker teker çeşitli kanallar sayesinde sosyal piramitin doruğuyla ilişki içine girmektedir. (Cabiri,332)

### ( كلّ ) Sözcüklü Kalıplaşmalar

بكلّ جوانبها. bütün yönleriyle

الجميع للفرد ، والفرد للجميع. Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için.

الحائط الواطئ كلّ الناس يركبه. Yumuşak olursan, herkes sırtına biner.

كلّ الحقوق محفوظة. Bütün hakları saklıdır.

كلّ انسان يتعوّد على ما يصيبه. Herkes, başına gelene alışır.

كلّ ديك على المزيلة صياح. Her horoz, kendi çöplüğünde öter.

كلّ سرّ جاوز الإثنين شاع. İki kişinin bildiği, sır olmaz.

كلّ لبّيب بالإشارة يفهم. Arife tarif gerekmez.

أتكلّم بشيء من التردد. Biraz tereddütlü konuşuyorum.

فى كلّ انسان جانب ضعيف. Herkesin zayıf bir yanı vardır.

فى كلّ قانون ثغرة. Her kanunda açık bir yan vardır.

كلّ امرئ يمدح برئته. Kimse yoğurdum ekşi demez.

كلّ بداية صعبة. Başlangıçlar/her işin başı zordur.

كلّ حبة و لها قشرة. Her danenin bir de kabuğu var.

كلّ حجر فى موقعه ثقیل. Taş yerinde ağır.

كلّ رخيص غال. Her ucuz pahalıdır.

كلّ طريق فيه وحلّه. Çamursuz yol olmaz.

يعلم كلّ شخص جيّدًا أنّ الإجتهد واجب.

Herkes yakından bilir ki, çalışmak gerektir.



السَّمَكَةُ الَّتِي تَعْضُ عَلَى كُلِّ طَعْمٍ مَصِيرُهَا أَنْ تَقَعَ الشَّبَكَةَ.

Her yiyeceği ısırın balık, sonunda ağı düşer.

سَابِذْ كُلَّ جُهْدِي حَتَّى أَحَقِّ الْهَدَفَ.

Hedefime ulaşincaya kadar, varımı yoğunu ortaya koyacağım.

إِذَا أَصَابَكَ الْغِنَى فَكُلُّ النَّاسِ أَقَارِبِكَ.

Zengin olursan, bütün insanlar (herkes) akrabalar olur.

عَلَى كُلِّ إِنْسَانٍ أَنْ يَكُنَّسَ مَا أَمَامَ بَابِهِ.

Herkes, kendi kapısının önünü temiz tutmalı.

### ( كُلٌّ ) Sözcüklü Atasözleri

\* ( كُلٌّ ) sözcüğü, pekçok atasözünün kuruluşunda yer alır:

يَأْتِيكَ كُلُّ غَدٍ بِمَا فِيهِ. Yarın ne olacağı bilinmez.

كُلُّ آتٍ قَرِيبٌ. Her gelecek, yakındır.

أَخَذَهُ بِرُمْتِهِ. Bütünüyle/her şeyiyle aldı.

كُؤُفٌ فِيهِ يَرْشَحُ (يَنْضَحُ). Küp içindekini sızdırır.

أَذْكَرُ مَعَ كُلِّ نِعْمَةٍ زَوَالُهَا. Her nimet bir gün yok olur.

ذَهَبُوا تَحْتَ كُلِّ كَوْكَبٍ. Herkes gider Mersin'e, onlar gider tersine.

كُلُّ ذَاتٍ ذَيْلٌ تَخْتَالُ. Zenginler böbürlenir.

رَمَاهُ اللَّهُ مِنْ كُلِّ أَكْمَةٍ بِحَجَرٍ. Allah ona dert vermesin.

كُلُّ مَبْذُولٍ مَمْلُولٍ. Yasaklar ilgi çeker.

كُلُّ جَدَّةٍ سَتْبِيلُهَا عِدَّةٌ. Zaman, her yeniye eskidir.

كُلُّ الْخِذَاءِ يَحْتَذِي الْخَافِي الْوَقْعَ. Gözü yukarılarda değil.

يَذْرُجُ فِي كُلِّ وَكْرٍ. Her boyaya/rengel girer.

بُتُونُهُ عِلْدَةً عَدْلَمَیْنِ, پَارْچَاسِ عِلْدَةً عَدْلَمَیْنِ. Bütünü elde edilmeyenin, parçası elde edilir.

أَلَا بُلَا بُلَا رَنْگَرَنْگ/كَارْمَانِ يَسْقَى مِنْ كُلِّ يَدٍ بِكَاسٍ.

çorman/ebri.

كُلُّ شَاةٍ تُنَاطُ بِرَجْلَيْهَا. Her koyun kendi bacağından asılır.

- كلهم طالب صيدٍ Hepsi av peşinde.  
 أكثر الظنون مَيونٌ Zanların çoğu yalandır.  
 و كلٌ غريب للغريب نسيب. Garip, garibe yakındır.  
 كلٌ مُقْتَصِرٌ عليه كافٍ. Fazla söze/uzatmaya gerek yok.  
 قطعت جَهِيْزَةً قولٌ كلٌ خطيب. Cehize, düğümü çözdü.  
 كلٌ قَائِبٌ من قُوَّة. Yavru yumurtadan, dal kökten çıkar.  
 قيمة كل امرئ ما يُحْسِنُه. Herkesin değeri, yaptığı iyilikledir.  
 من كان لك كُله كان عليك كُله. Hepsi senin olanın, külfeti de senindir.  
 كل كلب ببابه نَبَاحٌ. Her horoz kendi çöplüğünde öter.  
 كل امرئ في بيته صبي. Herkes evinde çocuktur.  
 كل امرئ فيه ما يرمى به. Herkesin eksiği vardır.  
 يحسب المظور أن كلاً مُطَرٍ. Zengin herkesi kendisi gibi sanır.  
 كل ممنوعٍ متبوع. Her yasak ilgi çeker.  
 يهبُّ مع كل ربح. Rüzgara göre yön değiştirir.  
 كلُّهم إلى فرَج. Her derdin çaresi var.  
 وَجَعُ ساعةٍ و لا كلُّ ساعة. Her anlık değil, bir anlık acı yeter.  
 من طلب شيئاً ناله كله أو بعضه.

Bir şeyin peşinde olan, tamamına veya bir bölümüne erişir.

\* Olumsuz Düzgümlü Atasözleri :

- ما كلُّ بارقة تجود بمائها. Her bulut yağmur vermez.  
 ما كلُّ بيضاء شحمة و لا كلُّ سوداء ثمرة. Herkesin huyu farklı.  
 ما كلُّ رامي غرض يُصيب. Her atıcı, hedefi tutturamaz.  
 ما كلُّ سوداء ثمرة. Her kara, parlak değildir.  
 ما كلُّ ما يُعلم يُقال. Her bilinen söylenmez.  
 ما كلُّ عورة تُصاب. Düşmanının düşmesini bekleme.

Her sözün cevabı olmaz. ما كلّ قول له جواب.

Her parıldayan, altın değildir. ما كلّ ما يلمع ذهباً.

ما كلّ عُثْرَةٍ تُقَالُ وَلا كلّ فُرْصَةٍ تُتَالُ.

Her sürçme söylenmez, her fırsat değerlendirilmez.

\* İyelik Düzgülü Atasözleri :

Her şeyin bir alıcısı vardır. لِكُلِّ شَيْءٍ ثَوْبٌ لَا يَسُ.

Her şeyin sonu var. لِكُلِّ شَيْءٍ مَضْجَعٌ.

Her canlı ölür. لِكُلِّ حَيٍّ مَصْرَعٌ.

Düşmez kalkmaz bir Allah var. لِكُلِّ جَوَادٍ كِبْوَةٌ.

Her taneyi ölçen biri olur. كُلِّ حَبَّةٍ لَهَا كَيْالٌ.

Yakından da yakın var. كُلِّ ذَنْبٍ ذُوْنُهُ ذَنْبٌ.

Her iyilik birgün biter. لِكُلِّ حَسَنٍ غَائِبٌ.

Her sütü sağan biri olur. لِكُلِّ دَرٍّ حَالِبٌ.

Her işi ehline bırak. لِكُلِّ دَهْرٍ رِجَالٌ.

Her derdin dermanı/ilacı var. لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ.

Her baş ağrır/Dertsiz baş olmaz. كُلُّ رَأْسٍ بِهِ صَدَاعٌ.

Atma Şaban din kardeşiyiz. لِكُلِّ زَعَمٍ خَصْمٌ.

Her işin piri vardır. لِكُلِّ زَمَانٍ رِجَالٌ.

Ne istedi(m), ne oldu! كَمْ بَيْنَ مُرِيدٍ وَ مُرَادٍ.

Her kötülüğün bir iticisi vardır. لِكُلِّ شَرٍّ بَاعِثٌ.

Her güneş batar. لِكُلِّ شَمْسٍ مَغْرِبٌ.

Ekmek aslanın ağzında. كُلُّ الصَّيْدِ فِي جَوْفِ الْفَرَا.

Her dürülen, bir gün yayılır. لِكُلِّ طَيٍّ نَشْرٌ.

Para neredeyse, istek (rağbet) orada. بِكُلِّ عُشْبٍ آثَارُ رَعْيٍ.

Her zorun, kolay bir yanı vardır. لِكُلِّ عَقْدٍ حَلٌّ.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

لكلّ غدٍ طعامٌ. Allah yarın ne gösterir bilinmez.

لكلّ قديمٍ حرمةٌ. Eskiye saygı duyulur.

لكلّ قضاء جالبٌ و لكلّ درّ حالبٌ. Her işi yapan, her sütü sağan olur.

لكلّ مقام مقالٌ. Her duruma uygun söz olur.

لكلّ كلام جوابٌ. Her sözün cevabı vardır.

لكلّ أناسٍ فى بغيرهم خبرٌ. Herkesin haberi, kendi çevresindedir.

لكلّ ساقطةٍ لا قطةٌ. Bin düşün, bir söyle/Kurtlu baklanın, bir kör alıcısı olur.

لكلّ مقام مقال و لكلّ دهر رجالٌ. Her duruma özgü söz, her işin piri vardır.

لكلّ عمل ثوابٌ و لكلّ كلام جوابٌ.

Her emeğin karşılığı, her sözün bir cevabı vardır.

لكلّ امرئٍ ذوقهٌ. Herkesin zevki ayrı.

لكلّ امرئٍ ولعهٌ. Herkesin bir merakı var.

لكلّ جديدٍ لذةٌ. Yeninin ayrı bir tadı var.

لكلّ ميداليةٍ وجهها الآخرٌ. Madalyonun bir de öteki yüzü var.

لكلّ وردةٍ شوكتها. Dikensiz gül olmaz.

لكلّ نهايةٍ بداية. Her sonun, bir başlangıcı var.

للعيون لغةٌ واحدة فى كلّ مكان. Gözler her yerde aynı şeyi söyler.

لكلّ صارمٍ نبوةٌ و لكلّ جوادٍ كِبوةٌ و لكلّ عالمٍ هفوةٌ.

Kılıçlar bazan kesmez/Atlar bazan sürçer/Bilgin bazan yanılır.

كلّ يجرُّ النارَ الى قُروصه. Herkes iyiliği kendisine ister.

كلّ يحتطب فى حبله. Herkes kendisi için odun toplar.

بكلّ وادٍ أثرٌ من ثعلبية. İnsanlar her yerde aynı.

بكلّ وادٍ بنو سعد. Her yer aynı.

\* *Beraberlik Düzgüli Atasözleri :*

كل إنسان و همّة. Herkesin kendine göre bir derdi vardır.

كل شيء و ثمنه. Her şeyin bir değeri olur/değerine göre.

## 1.2 Tevkid Görevinde İzafetli Kullanılışı:

\* Önceki ma'rife veya nekra sözcüğü pekiştirerek, bu sözcüğe uygun muzaf ileyh görevinde bir bağlaç (rabıt) zamir içerir:

### 1.2.1 Ma'rifeyi Pekiştirmesi :

اسم [مؤكد] + كل (مضاف) + ضمير (مضاف اليه) يرجع الى مؤكد [توكيد]

سمعت كل الشريط (= الشريط كله). Bütün bantı dinledim.

قرأت كل النص (= النص كله). Bütün metni okudum.

جاء الطلاب كلهم (كل:توكيد/مضاف) Bütün öğrenciler geldi.

لم نستمع للأخبار كلها. Bütün haberleri dinlemedik.

حضر المدعوون كلهم. Bütün çağrılılar geldi.

مررت بالطالبات كلهن. Bütün bayan öğrencilere uğradım.

هل قرأتم التمارين كلها؟ Bütün alıştırmaları okudunuz mu?

و علم آدم الأسماء كلها. (2/31) Adem'e bütün isimleri öğretti.

إن الأمر كله لله. (3/154) Buyruk bütününü Allah'ındır.

ليس من هذا كله على شيء.

Bunların hepsi onun için yabancı/Bunlardan hiç anlamaz.

فكان هذا كله يُلقي في رُوع الملك أن هناك أدوات موسيقية مختلفة لا تحصى تصدر عنها أصوات و أنغام متباينة.

Bütün bunlar, kralın içine, ahenksiz ses ve nağmelerin çıktığı çeşitli müzik gereçlerinin bulunduğu düşüncesini yerleştirmişti. (Ahlam,78)

لأنّ هذه الروايات رفيقة المطالعة المُفضّلة لدى الملايين فى العالم كله.

Çünkü bu romanlar, bütün dünyadan milyonlarca kişi için en güzel can yoldaşıdır.

فكلّ هذا الجهد ، و كلّ هذا العناء ، و كلّ هذه الحياة ، و كلّ هذه الذّكرى ، و كلّ ما كان على شاطئ  
القناة و حول معمل السّكر من جدّ و هزل و من لذة و ألم ، و من حبّ و بغض ، و من أمل و يأس ، و  
من مكر و نصح ، و من خداع و إخلاص ، كلّ هذا يذهب فى أعوام قصار لا تكاد تبلغ عدد أصابع  
اليد الواحدة.

Bütün bu çabalar, bütün bu didinmeler, bütün bu hayat, bütün bu anılar, kanal kıyısında ve şekerhane çevresinde gerçekleşen ciddiyetler ve şakalar, zevkler ve acılar, sevgiler ve nefretler, ümitler ve ümitsizlikler, madrabazlıklar ve içtenlikler, aldatmalar ve bağlanmalar, işte bütün bunlar, bir elin parmaklarını geçmeyecek kadarlık birkaç kısa yıl içinde kaybolup gitti. (Edib,54)

#### Katmerli Pekiştirme

و لو شاء ربّك لأمّن منّ فى الأرض كلّهم أجمعون. Bütün melekler secde etmişlerdi. (38/73)

و لو شاء ربّك لأمّن منّ فى الأرض كلّهم أجمعون.

Rabbin dileseydi, yeryüzünde bulunanların hepsi inanırdı.  
(Yunus,10/99)

ألا و إنّ الخير كلّه بحذافيره فى الجنّة و إنّ الشرّ كلّه بحذافيره فى النّار.

Bilin ki, bütün iyilik cennette, bütün kötülük cehennemdedir.  
(Şafii,Müsned,23)

#### 1.2.2 Nekra'yı Pekiştirmesi :

#### مؤكّد نكرة + كله

Tam bir yıl kaldık. أقمنا حولاً كاملاً كله.

و يمضى العامّ الأوّل من الحياة الجامعيّة عيداً كله.

Üniversite hayatının ilk yılı, bütünüyle bayram gibi geçti. (Eyyâm,3/32)

وكان من هؤلاء الأساتذة حنفى ناصف ، رحمه الله ، و كان ابتساماً كله ، و فكاهاة كله و تواضعاً كله ،  
على غزارة العلم ، و أصالة فى الفقه بما كان يدرّس من الأدب العربى القديم .

Bu hocalardan biri, rahmetli Hafni Nasıf idi. Bilgisinin genişliğine ve okuttuğu eski Arap edebiyatı sayesinde fıkhıdaki derinliğine rağmen, baştan sona gülümser, esprili ve alçakgönüllü idi. (Eyyâm,3/38)

### موصوف نكرة + كله كذا (جملة اسمية وصفية)

Azamet ve güç dolu bir duruştu. فبدت وقفة كلها عظمة و قوة.

و تجمّعنا المائدة ، قياً لها من إجماع كتيب كله حيرة و كله ألم ، و كله تردّد بين هذا الحديث المتقطع الذى لا غناء فيه ، و هذا الصمت الكثيف الذى يريد أن يتّصل ، والذى يقول أكثر من كلّ حديث .

Sofranın çevresinde toplandık. Ama ne toplantıydı! Baştan sona şaşkınlıkla, acıyla ve zorunlu biçimde kesintili konuşmalar ile kesintisiz olmak isteyen ve bütün konuşmalardan daha uzun süren yoğun bir suskunluk arasında gidip gelen hüznü dolu bir toplantı! (Hub,34)

و ماذا أصنع فى تلك القرية ، و أى حياة تهيأ لى فيها! كلها شطّف و خشونة ، و كلها جهل و غفلة ،  
و كلها رجوع الى ذلك الطور الأبله الذى جعلت أخرج منه قليلاً قليلاً.

Bu köyde ne yapabilirim? Acaba burada, benim için, tamamen kabalık ve hoyratlık, cehalet ve gaflet dolu, yavaş yavaş çıkmaya başladığım aptalca döneme geri dönüşten ibaret bir hayat mı hazırlandı? (Dua,54)

و إنّما عادت اليها أحاديثهنّ ، كلها خوف و روع ، و كلها يأس و قنوط ، و كلها جزع و فزع ، و كلها يلوئها الدّم و قد يساقط من قطرات .

Bütün anımsadığı, onların korku ve ürperti dolu, ümitsizlik ve karamsarlık dolu, korku ve keder dolu, hepsi de kanla süslü, bazan da gözyaşları süzülen konuşmalarıydı. (Dua,57)

ثم يرتفع صوت خالنا غليظاً مخيفاً ، كله شرّ و كله نكر ، و كله نذير .

Daha sonra dayımızın, çok kötü, çok iğrenç ve çok tehditkar kaba ve korkunç sesi yükselir. (Dua,64)

و قضى أهلها يوماً متّعصاً كله شرّ و يأس ، و أمل خائب و ظنّ كاذب .

Ailesi, kötülük ve ümitsizlik dolu, düş kırıklığı ve hayal yıkıntısı dolu kapkara bir gün geçirdi. (Dua,131)

### Cümle Pekiştireci

\* Bağımlı sıralı cümlelerde, "bütün bunlar/bunların hepsi" anlamında , pekiştirici bağlaç olur:

(---) ، كُلُّ هَذَا / ذَلِكَ (---).

Bütün bunlar, önemli işlerdir. كُلُّ ذَلِكَ من عزم الأمور.

فإنَّ السَّمْعَ وَالبَصَرَ وَالفؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا.

Kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumlu olur. (17/36)

(...) كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا.

Rabbinin katında bunların hepsi, beğenilmeyen kötü şeylerdir.

(İsra,17/38)

(...) كُلُّ أُولَئِكَ أَضْعَفُ مِنْ أَنْ يَقُومَ فِي سَبِيلِ الْأَدَبِ وَالفنِّ أَوْ يَحُولَ بَيْنَهُمَا وَبَيْنَ الْقُرَاءِ.

Bütün bunlar, edebiyatın veya sanatın karşısında duramaz veya bunlar ile okuyucular arasına giremez. (Muazzebûn,13)

(...) كُلُّ ذَلِكَ كَانَ فِي الْجُمْلَةِ إِسْلَامًا سِيَاسِيًّا أَكْثَرُ مِنْهُ إِسْلَامًا عَقَائِدِيًّا.

Bütün bunlar, genelde, inanç islamı olmaktan çok siyasi islam idi.

(Cabiri,128)

(...) كُلُّ ذَلِكَ يَبْرُرُ طَرَحَ هَذَا السُّؤَالِ.

Bütün bunlar, böyle bir soruyu haklılaştırır. (Cabiri,214)

وَهَكَذَا كُلُّهُ يُوَكِّدُ لَنَا دَوْرَ الدَّوْلَةِ الْقَادِرَةِ عَلَى رَسْمِ سِيَاسَةٍ وَاضِحَةٍ الْمَعَالِمِ.

Bütün bunlar, açık bir siyaset belirleyebilen bir devletin rolünü bize vurgulamaktadır.

### 1.3 Sıfat Görevinde/Pekiştireç Olarak İzafetli Kullanılışı:

\* Nekra veya ma'rifenin sıfatı olur, aşırılık anlatır; kendinden önceki aynı ismi veya masdarı pekiştirir:

مَوْكَّدٌ + كُلُّ (الْكَمَالِيَّةِ) (توكيد) + نَفْسُ الْإِسْمِ / نَفْسُ الْمَصْدَرِ

(...) bütün gerçek, كُلُّ الْحَقِيقَةِ (هي/أن).

(...) bütün/gerçek iyilik, كُلُّ الْخَيْرِ (هو/أن).



## ARAPÇA'DA SAYILAR

كُلُّ السِّرِّ السِّرُّ. büyük sır/işin sırrı.

O, büyük/gerçek bir bilgidir. هو العالم كُـلُّ العالم.

و أحسب أنه قد قضى ليلة هادة. قال: كُـلُّ الهدوء.

Sanırım sessiz sakin bir gece geçirdi. Dedi ki: Hem de ne sessiz!  
(Ahlâm,68)

Vatanına inanan, gerçek bir insandır. المؤمن بوطنه هو الرجلُ كُـلُّ الرجلِ.

كُلُّ : نَعْتُ ، مرفوع بالضمة ، و هو مضاف أيضاً.

الرجُل : مضاف اليه ، مجرور بالكسرة.

Bilakis o, gerçek bir savaş. بل هي الحرب كُـلُّ الحرب.

Bu konuda tamamen haklısın. لديك كُـلُّ الحق في ذلك.

Tamamen iyiliğe yönltilmişti. (Ahlâm,121) وإنما هو موجَّه الى الخير كُـلُّ الخير.

الصُّرْعَةُ كُـلُّ الصُّرْعَةِ الرَّجُلُ الَّذِي يَغْضَبُ فَيَشْتَدُّ غَضَبُهُ ، وَ يَحْمَرُّ وَجْهَهُ ، وَ يَفْشَعِرُ شَعْرَهُ فَيَصْرَعُ غَضَبَهُ.

Gerçek pehlivan, öfkelenip iyice küplere binen, yüzü kızaran ve saçları diken diken olup öfkelerini yere çalan kimsedir. (hadis/Ahmed bin Hanbel)

كان فلاحاً بأدق ما تؤدَّى هذه الكلمة من معانى الحب للأرض ، و الحرص على المال ، الجزع كُـلُّ الجزع أن يُغْلَبَ في بيع أو تأجير أو شراء.

En aşırı toprak sever anlamında çiftçi, paraya düşkün ve alım, kiralama ve satımda en önde olmaya sabırsızca can atan biriydi. (Eyyâm,2/58)

فأما صاحبهم فهو الذى يراه المجد كُـلُّ المجد ، و يستمد منه الغبطة كُـلُّ الغبطة و الغرور كُـلُّ الغرور. Arkadaşları ise, bundan büyük bir şeref, büyük bir gıpta ve büyük bir gurur duyardı. (T.Huseyn, Eyyâm,2/69)

و كذلك أنفق شهر يار نهاره الأوَّل كالطفل خاضعاً لسلطان أمه الحنون تأمره فيأتمر و تنتهاه فينتهى ، واجداً في ذلك اللذة كُـلُّ اللذة و النعيم كُـلُّ النعيم.

Şehriyar ilk gününü, emrine ve yasağına uyup şefkatli anasının otoritesine boyun eğerek ve bunda büyük bir tat ve zevk duyarak bir çocuk gibi geçirdi. (Ahlâm,54)

و كان يقول له إِنَّهُ يجِدُ اللَّذَّةَ كُلَّ اللَّذَّةِ وَ النَّعِيمَ كُلَّ النَّعِيمِ فِي أَنْ يَغْمِرَهُ هَذَا الْحَبُّ حَتَّى يَغْرِقَهُ.

Ona, bu sevginin kendisini boğacak derecede sarmasından büyük bir tat ve zek aldığını söylüyordu. (Hub,119)

و لَكِنَّ الْجُهْدَ كُلَّ الْجُهْدِ وَ الْعَذَابَ كُلَّ الْعَذَابِ حِينَ يَلْمُ أَبُو طَرطُورُ بِالْفَتَى فِي لَيْلَةٍ مِنْ لَيَالِي الشِّتَاءِ.

Bir kış gecesinde Ebu Turtur'un delikanlıya musallat olması, çok zorlu ve işkence ediciydi. (Eyyâm,2/94)

و لَمْ تَكُنِ الْمَرْأَةُ النَّحِيلَةَ تَعْدِلُ عِنْدَهُ شَيْئاً ، وَ إِنَّمَا الْمَرْأَةُ كُلُّ الْمَرْأَةِ مِنْ ضَخْمَتِ حَتَّى اكْتَنَطَتْ أَعْضَاؤُهَا بِالشَّحْمِ وَ اللَّحْمِ.

Zayıf kadının ona göre bir değeri yoktu. Kadın dediğin, eti butu yerinde olacak şekilde şişman olmalıydı. (Eyyâm,2/57)

حَقًّا إِنَّ الْعِلْمَ بَحْرٌ لَا سَاحِلَ لَهُ ، وَ الْخَيْرَ كُلَّ الْخَيْرِ لِلرَّجُلِ الذَّكِيُّ أَنْ يَغْرُقَ فِيهِ.

Gerçekten de ilim, uçsuz bucaksız bir denizdir. Zeki adam için en iyisi, bu denizde boğulmaktır. (Eyyâm,2/20)

أَ لَيْسَ الْخَيْرُ كُلُّ الْخَيْرِ فِي أَنْ يَلْبَثَ فِي مَكَانِهِ هَادِئاً.

En iyisi, yerinde sesiz sakin durması değil miydi? (Eyyâm,3/68)

تَرَاهُنَ الْآنَ يَصُورُنَ النَّعِيمَ كُلَّ النَّعِيمِ وَ مِنْهُنَّ الرَّاضِيَةُ كُلُّ الرِّضَاءِ ، وَ مِنْهُنَّ السَّاخِطَةُ كُلُّ السَّخَطِ ، مِنْهُنَّ الْمُرْتَدَّةُ بَيْنَ ذَلِكَ.

Şimdi onların bir bölümünün çok mutlu olduğunu, bir bölümünün çok hoşnut bulunduğunu, bir bölümünün öfkeden köpürdüğünü, bir bölümünün de iki arada bir derede olduğunu göreceksin. (Ahlâm,105)

و جَدْتُ الْمَشَقَّةَ كُلَّ الْمَشَقَّةِ وَ الْجُهْدَ كُلَّ الْجُهْدِ فِي أَنْ أَظْهَرَهَا مِنْ نَفْسِي عَلَى النَّاحِيَةِ الْحَزِينَةِ الْمُبْتَلِسَةِ.

Ona üzgün ve kederli yanımı göstermemde, çok büyük bir zorluk görüyordu. (Hub,87)

و لَوْلَا أَنَّكَ مُرَاقِبٌ فِي قَصْرِكَ كَمَا يَر\_اقِبُ أَشَدُّ النَّاسِ عِدَاءً لِلدَّوْلَةِ وَ خَطَرًا عَلَيْهَا لَوَجَدْتَ مَشَقَّةَ كُلِّ الْمَشَقَّةِ فِي الْإِهْتِدَاءِ إِلَى مَكَانِكَ هَذَا.

Devletin en azılı ve tehlikeli düşmanı gibi sarayında gözaltında olmasaydın, bu yerini bulmakta çok büyük zorluk çekerdin. (Ahlâm,47)

لَمْ يَأْخُذْ هَذَا الْكَلَامَ عَلَى أَنَّهُ تَشْبِيهُ أَوْ تَحْوِيزٌ ، وَ إِنَّمَا أَخَذَهُ عَلَى أَنَّهُ الْحَقُّ كُلُّ الْحَقِّ.

Bu sözü, bir benzetme ve maksadı aşan bir ifade olarak değil, gerçeğin ta kendisi olarak aldı. (Eyyâm,2/69)

## 2. PARÇA/BÖLÜM ANLATAN ( بعض ):

### 2.1 Parça/Bölüm Anlatımı:

#### 2.1.1 Birkaç / Biraz Anlatımı :

**bazı -lar(1)** بعض (مضاف) + اسم جمع (مضاف اليه)

Bazı öğrenciler geldi. جاء بعض الطلاب.

بعض : فاعل ، مرفوع بالضمة ، و هو مضاف أيضاً.

الطلاب : مضاف اليه ، مجرور بالكسرة.

Bazı öğrencileri gördüm. رأيت بعض الطلاب. (بعض:مفعول به)

Bazı öğrencilere uğradım. مررت ببعض الطلاب. (بعض: مجرور)

Kimi öğrenciler çalışkandır. بعض الطلاب مجتهد. (بعض: مبتدأ)

Birkaç kelime söyledi. قال بعض الكلمات.

Onlara birkaç öneri sundu. عرّض عليهم بعض المقترحات.

Bazı bayan öğrenciler derse katıldı. اشتركت بعض الطالبات فى الدرس.

Bazı topraklar tarıma elverişlidir. بعض الأراضي صالحة للزراعة.

Kimimiz oturuma katılmayacak. بعضنا لن يشتركوا فى الجلسة.

Birkaç giysi getirdin mi? هل أحضرت بعض الملابس؟

Birkaç kalem aldın mı? هل أخذت بعض الأقلام؟

Bazı insanlar niye ellerini sallıyor? لماذا يَلَوِّح بعض الناس بأيديهم؟

Bazıları sınavı kolay banır. يظن البعض أن الإمتحان سهل.

Kimi bayan öğrenciler geldi. Kimi bayan öğrenciler حضرن.

Bazı arkadaşlarım yolculuğa çıktı. سافر بعض أصدقائى.

Kimi insanlar böyle düşünüyor. بعض الناس يفكرون هكذا.

بعضُ الجَدْبُ أَمْرٌ للهِزِيلِ. Sonradan görme, gavurdan dönme.

بعض الطالبات جالسات فى القاعة. Kimi bayan öğrenciler salonda oturuyor.

قابلنا بعض الزوّار فى المتحف. Bazı ziyaretçileri müzede gördük.

وهم أن يُداعِبَها فى بعض الحُزْنِ. Biraz üzüntülü biçimde ona takılmak istedi.

نجرى بعض التعديلات. Birkaç değişiklik yapıyoruz.

أطلقوا حولها بعض الشائعات. Onunla ilgili bazı yaygaralar çıkardılar.

يطالب البعض بحماية الصغار من الكبار فى البورصة.

Bazıları borsada, küçüklerin büyüklerden korunmasını savunur.

ينأى ، الكبار يفعلون أشياء يندمون عليها ، و البعض يحاول أن يكفر عن الأثم الذى تسبب به.

Kimi zaman büyükler pişman olacakları bazı şeyler yaparlar. Bazıları da yolaçtığı üzüntüyü gidermeye çalışır.

اتصل بى تلفونياً (تلفن لى) عندما تحصل على بعض الأخبار.

Bazı haberleri öğrenince, benimle telefon görüşmesi yaptı.

إن فى هذا البلد كثيراً من الأجانب و بعضهم جاء فى هذه السنة.

Bu bölgede pekçok sığınmacı var. Kimisi bu yıl içinde geldi.

ذمة البعض فى إمضائه لا غير. و البعض ينكر حتى إمضاه.

Bazılarının sorumluluğu, yalnızca imzalarındadır. Bazıları da imzasını bile inkar eder. (M.Nuayme, Kerm,48)

ولكنه نظر اليهم بابتسامه فيها بعض السخرية.

Ancak onlara biraz alaycı bir tebessümle baktı. (Şeceratu'l-Hukm,132)

و لو أن هذا الوكيل كان يسخر من نظر الوزير فى أعماق نفسه لاستحق بعض الإحترام.

Bu temsilci içinden vezirin düşüncesine alaycı biçimde yaklaşıyorsa, biraz saygıyı hakeder. (Şeceratu'l-Hukm,139)

ثم فهم من بعض الحديث أنه قرقرة الشيشة يدخنها بعض تجار الحى.

Daha sonra bazı konuşmalardan bunun bazısemt tüccarlarının fokurdattığı nargile sesi olduğunu anladı. (Eyyâm,2/3)

إذ بالإضافة الى نشاطه الغنائى كان له بعض المحاولات فى أفلام سينمائية غنائية.

Çünkü, müzik çalışmasına ek olarak, birkaç müzikal film girişimi de oldu.

تَحَامِلُ بَعْضُ النَّقَّادِ عَلَى رُؤَاةِ الْمَذْهَبِ الْجَدِيدِ.

Bazı eleştirmenler, yeni akımın önderlerine haksızlık etti.

أَقْرَأَهُ بَعْضًا مِنْ آيَاتِ الْكِتَابِ الْكَرِيمِ.

Ona Yüce Kitap'tan birkaç ayet okuttu. (Muyessera,2/273)

بِرَاز كُرْ'انِ أَكُودُوم. قَرَأْتُ بَعْضَ الْقُرْآنِ

Biraz tatlı yaptın mı? هَلْ عَمَلْتَ بَعْضَ الْحَلْوَى؟

Biraz yemek yedin mi? هَلْ تَنَاوَلْتَ بَعْضَ الطَّعَامِ؟

Biraz meyva aldım. اشْتَرَيْتُ بَعْضَ الْفَاكِهَةِ.

**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Bazıları şanslı doğar.
- 2) Öğle yemeğinde biraz tatlı yedim.
- 3) Hergün birkaç ayet okurum.
- 4) Bazı öğrenciler sınavlara iyi hazırlanır.
- 5) Bazı arkadaşlar, okuldan erken çıktı.
- 6) Biraz meyva yemeyi düşünüyorum.

**Ayraçtakileri örnekteki gibi dönüştürünüz :**

(الحلوى/الكعك) هل أحضرت بعض الحلوى؟ ← نعم، و أحضرت بعض الكعك أيضاً.

← (١) الطَّعَامُ / الْفَاكِهَةُ.

← (٢) الشَّاي / السَّكَّرُ.

← (٣) الصُّورُ / الطَّوَابِعُ.

← (٤) الْأَقْلَامُ / الْوَرَقُ.

← (٥) التَّقَاحُ / الْمَوْزُ.

**2.1.2 Bazıları / Kimileri Anlatımı :**

بَعْضُ (مُضَافٌ) + مَنْ فَعَلَ كَذَا مِنْ + اسم جمع (مُضَافٌ إِلَيْهِ: جُمْلَةٌ مُوصُولِيَّةٌ)

-lerin -i yapanı

فاشترى بعض من كانت تستعبدهم قريش من الناس.

Kureyş'in köle edindiği bazıları satın aldı.

Öğrencilerden okula giden bazıları بعض من ذهب الى المدرسة من التلاميذ

Irmakta yüzen bazı öğrenciler. بعض من سبح فى النهر من التلاميذ.

Kukla yapacak bazı marangozlar. بعض من سيصنع الدمية من التجارين

Sınıftan çıkan kimi öğrenciler. بعض من خرج من الفصل من التلاميذ

Aşçıda yemek yiyen kimi insanlar. بعض من يأكل فى المطعم من الناس

### **Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Kütüphanede roman okuyacak bazı arkadaşlar.
- 2) Sınıfta çok konuşan bazı öğrenciler.
- 3) Havaalanında bekleyen bazı yolcular.
- 4) Trene binen bazı çocuklar.
- 5) Kampta çadır kuracak bazı öğrenciler, oraya erken vardı.

### **2.1.3 Bölüm Anlatımı :**

#### **2.1.3.1 Yalın Bölüm Anlatımı:**

كَلِّمْهُمْ أَوْ بَعْضَهُمْ. Hepsi veya bir bölümü.

بَعْضُ الْقَوْلِ يَذْهَبُ فِي الرِّيحِ. Kimi sözler, rügara/havaya karışır.

إِقْدِفْ أَوْسَاخاً كَثِيرَةً فَلَا بُدَّ أَنْ يَعْْلَقَ بَعْضُهَا. Çamur at, izi kalsın.

قَطَعْتُ بَعْضَ الطَّرِيقِ. Yolun bir bölümünü aldım.

أَفْتَوَمَنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ.

Kitabın bir bölümüne inanırın da, öteki bölümlerini inkar mı edersiniz?  
(Bakara,2/85)

وَاجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ ، إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ.

Zannın çoğundan sakının. Çünkü zannın bir bölümü  
günandır.(Hucurat,49/12)

و أظهره الله عليه عَرَفَ بَعْضَهُ و أَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ.

Allah da peygambere durumu haber verince, bir kısmının yüzüne vurmuş, bir kısmının yüzüne vurmaktan ise geri durmuştu. (Tahrim,66/3)

أَعْطَانِي ثَقُوداً ، أَخَذْتُ بَعْضَهَا ( بَعْضاً ) ، وَ تَرَكْتُ بَعْضَهَا (بَعْضاً).

Bana paralar verdi, bir kısmını aldım, bir kısmını bıraktım.

عَمَالَ شَرَكَةَ الْبِنَاءِ بَعْضُهُمْ إِسْبَانُ وَ بَعْضُهُمْ أَتْرَاكُ وَ أَقْلَهُمْ أَلْمَانُ.

İnşaat şirketi işçilerinin bir bölümü İspanyol, bir bölümü Türk, birazı da Alman'dır.

#### 2.1.3.2 Mâ'lı Bölüm Anlatımı:

بعض (مضاف) + ما (الذى) فعل كذا (مضاف اليه:جملة موصولة).

-diği bazı -lar(ı)

و لأَحْلَلْ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حَرَّمَ عَلَيْكُمْ.

Size haram kıldığının bir bölümünü helal kılacak. (Ali İmran,3/50)

إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمْ بَعْضَ مَا كَسَبُوا.

Bazı yaptıklarından ötürü şeytan ayaklarını kaydırmak istemişti. (Ali İmran,3/155)

و لَا تَعْضِلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ.

Onlara ödediklerinizin bir bölümünü aparmak için kendilerine engel çıkarmayın. (Nisa,4/19)

وَاحْذَرُهُمْ أَنْ يَقْتَنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ.

Allah'ın sana indirdiklerinin bir bölümünden seni alıkoymalarına karşı uyanık ol. (Maide,5/49)

وَإِنَّمَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَتَوَقَّعُكَ.

Onlara söz verdiğimiz azabın bir kısmını ya dünyada sana gösteririz, ya da senin ruhunu alırız. (Yunus,10/46)

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ وَ ضَاقَ بِهِ صَدْرُكَ.

Belki sana vahyedilenin bir bölümünü terkedeceksin, bundan dolayı gönlün sıkılacak. (Hud,11/12)

عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدْفٌ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ.

Acele ettiğiniz şeyin bir kısmı, belki hemen başınıza gelir. (Neml,27/72)

قد جئناكم بالحكمة و لأبين لكم بعض الذي تختلفون فيه.

Size hikmetle geldim. Anlaşmazlığa düştüklerinizin bir bölümünü size açıklayacağım. (Zuhruf,43/63)

لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ.

Belki dönerler diye, yaptıklarının bazı karşılığını onlara tattıracak. (Rum,30/41)

كنت أحدث نفسي بأن هذه الخلوة الى أختي قد تَكْشِفُ لى عن بعض ما يَخْفَى عَلَى من أمر.

Kendi kendime, kızkardeşimle bu başbaşa kalışımın bana gizlediği kimi durumları açığa çıkartabileceğini söylüyordum. (Dua,24)

\* Özellikle bölüm anlatımları için, ( مِنَ التَّبْعِيَّةِ ) ile kurulmuş ilgi cümleli kalıplar da kullanılabilir:

### -i yapan kimi -ler مِنْ + اسم جمع + مَنْ / مَا فَعَلَ كَذَا

Kimi arkadaşlar, futbol oynar. مِنَ الْأَصْدِقَاءِ مَنْ يَلْعَبُ كُرَةَ الْقَدَمِ.

Bazı öğrenciler güzel resimler çizer. مِنَ التَّلَامِيذِ مَنْ يَرَسُمُ صَوْرًا جَمِيلَةً.

Kimi ağaçlar erken yeşerir. مِنَ الْأَشْجَارِ مَنْ يَخْضِرُ بَاكِرًا.

Kimi görüntüler aldatıcıdır. (M.Nuayme, Eyyub,68) مِنَ الْمَظَاهِرِ مَنْ يَخْدَعُ.

Kimisi inandı, kimisi inanmadı. (ayet) مِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ.

مِنَ التَّلَامِيذِ مَنْ يَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ مَبَكِّرًا.

Öğrencilerden bir kısmı okula erken gider.

و مِنَ الْمُدْرَسِينَ مَنْ يَسْأَلُ أَسْئَلَةً صَعِبَةً.

Öğretmenlerden kimisi zor sorular sorar.

مِنَ الْبَنَاتِ رَأَيْتُ مَنْ يَفْهَمُ الدَّرْسَ جَيِّدًا

Dersi iyi anlayan kimi bayan öğrencileri gördüm.

و آتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ.

Onlara, her birinde açıkça bir imtihan bulunan mucizeler verdik.



(Duhan,44/33)

و منهم مَنْ إِنْ تَأَمَّنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُوَدُّهُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتُ عَلَيْهِ قَائِمًا.

Onlar arasında bir lira emanet etsen, tepesine dikilmedikçe ödemeyen vardır. (3/75)

من الطَّالِبَاتِ حُضِرْنَ إِلَى الصَّلِّ مِنْ يَعْمَلْنَ حُلْوَى لَذِيذَةً.

İyi tatlı yapan bazı bayan öğrenciler, sınıfa geldi.

و من الأطباء من يفحص المرضى في المنزل.

Doktorlardan kimisi, hastaları evde muayene eder.

و هم أن يأتي من الحركات ما كان خليقاً أن ينهيه النائمة.

Uyuyan güzeli uyandırmaya uygun bir takım hareketler yapmak istedi. (Ahlam,18)

كَوْلَاءٍ نَفَرٍ مِنْ مِهَاجِرَةِ الْحَبْشَةِ يَعُودُونَ إِلَى مَكَّةَ ، مِنْهُمْ مَنْ يُعْلَنُ عَوْدَتَهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَسْتَخْفِي بِهَا.

Bunlar, Mekke'ye dönmekte olan Habeşistan göçmenlerinin bir bölümü, kimisi döndüğünü duyuruyor, kimisi de gizliyor. (Va'd,100)

وَ كَانَ مِنَ الرِّوَاةِ مَنْ يَمْشِي عَلَى رَجْلَيْهِ ، مِنْهُمْ مَنْ يَبْدَأُ رَحْلَتَهُ وَ هُوَ فِي الْخَامِسَةِ عَشْرَةَ أَوْ فِي الْعَشْرِينَ

مِنْ عَمْرِهِ ، وَ مِنْهُمْ مَنْ يَبْقَى فِي الرَّحْلَةِ أَكْثَرَ مِنْ عَشْرِ سَنَاتٍ.

Kimi raviler yaya yolculuk yapardı. Bazıları gezisine onbeş veya yirmi yaşındayken başlardı. Kimisinin de yolculuğu on yıldan daha fazla sürerdi.

\* Min cer harfi düşmek suretiyle de aynı anlatım özelliği korunabilir:

شَعَرُوا أَنَّ فِيهَا بَعْضَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي تَسِيءُ إِلَى حَرِيَّتِهِمْ = شَعَرُوا أَنَّ فِيهَا مَا يَسِيءُ إِلَى حَرِيَّتِهِمْ.

Bunlarda, özgürlüklerini kaldıran bazı şeyler olduğunu anladılar.

وَجَدْتُ فِي صَدِيقِي بَعْضَ الصِّفَاتِ الَّتِي تَسَاعِدُهُ (=مَا يَسَاعِدُهُ) عَلَى النِّجَاحِ.

Arkadaşımda, başarısına yardımcı olacak kimi nitelikler gördüm.

أَضَافُوا إِلَى اللَّحْمِ مَا يَجْعَلُ مِنْهُ أَكْلَةً لَذِيذَةً.

Ete, iyi bir yiyecek olmasını sağlayacak bazı şeyler kattılar.

ذَهَبْتُ إِلَى الْأُمِّ إِلَى السُّوقِ لِتَشْتَرِيَ مَا تَحْتَاجُ إِلَيْهِ فِي الْبَيْتِ.

Anne, evde ihtiyaç duyacağı bazı şeyler almaya gitti.

كُتِبَ الْمُرَاسِلُ تَقْرِيراً عَنْ مَا جَرَى فِي الشَّرْقِ الْأَوْسَطِ.

Muhabir, Ortadoğuda olan bazı şeyler konusunda bir rapor yazdı.

أخبرني عن ما سمعته عن الإنتخابات القادمة.

Gelecek seçimler hakkında duyduğun bazı şeyleri bana anlat.

**Örnekteki gibi dönüştürünüz :**

تركيا و إيران و باكستان هي بعض الدول الإسلامية غير العربية — من الدول الإسلامية غير العربية تركيا و إيران و باكستان.

(١) إمرؤ القيس و زهير و النابغة هم بعض الشعراء الجاهلين المشهورين.

(٢) أبو بكر و عمر و علي هم بعض أصحاب النبي محمد.

(٣) بغداد و الموصل و البصرة هي بعض مدن العراق الهامة.

(٤) «الأيام» ، و «حديث الربعاء» ، و «الوعد الحق» هي بعض المؤلفات التي عرف بها طه حسين.

(٥) الخمر و الميسر و الربا هي بعض العادات السيئة التي حرمها الإسلام.

(٦) الحق و الحرية و المساواة هي بعض المبادئ التي نشرها الإسلام.

(٧) التواحي الدينية و الإجتماعية و السياسية هي بعض التواحي التي أثر فيها الإسلام.

(٨) إحترام الناس و إعطاء كل إنسان حقه هي بعض الأمور التي تعلمها الناس من الدين الجديد.

**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Bazı insanlar iyiliği sever.
- 2) Bazı müslümanlar hacca gitmek isterler.
- 3) Kimi öğrenciler ödevlerini okulda yazar.
- 4) Bazı öğrenciler, sınavda başarılı olamazlar.
- 5) Kimi iyi resim çizen arkadaşlar geldi.

2.1.5 Parça Bedeli (Bedelu'l-Cüz mine'l-Kül) Olarak Kullanılışı:

**(n)ın bir bölümü - اسم معرفة + بعضه.**

Bazı öğrenciler geldi. حضر الطلاب بعضهم.

Yalnızca bazı alıştırılmaları okuduk. قرأنا التمارين بعضها فقط.

Bazı bayan öğrenciler geldi. وصلت الطالبات بعضهن.

بعضها كانت مفيدة. Bazı dersler yararlı geçti.

بعض الطالبات جالسات في القاعة. Bazı bayan öğrenciler salonda oturuyor.

سنطيعكم في بعض الأمر.

Biz bazı işlerde size itaat edeceğiz. (Muhammed,47/26)

زرنا بعض المتاحف و بعض المناطق الأثرية في تركيا.

Türkiye'de bazı müzeleri ve tarihi yerleri gezdik.

فإن تَوَلَّوْا فَاَعْلَمُ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ.

Eğer yüz çevirirlerse, Allah bir kısım günahları yüzünden onları cezalandırmak istiyor. (Maide,5/49)

### 2.1.5 Biraz / Bir Süre Anlatımı :

#### 2.1.5.1 Mef'ul Mutlak Göreviyle Biraz Anlatımı:

#### **biraz (.) yaptı** فَعَلَ بِعَظْمِ الْفِعْلِ

أعجبتُ به بعض الإعجاب. (بعض: ممدول مطلق) Onu biraz beğendim.

نام بعض النوم. Bir süre uyudu.

بعد أن نمت بعض النوم أرقّت كل الأرق. Biraz uyuduktan sonra, iyice uykusuz kaldım.

و قالت له في صوت متكسر بعض التّكسر فاتر بعض الفتور.

Biraz kısık ve sıkıntılı bir sesle ona dedi ki. (Ahlâm,54)

ثم حلت المشكلة بعض الشيء بالولد الأول و اشتغال أمه به.

Sorun, ilk çocukla ve anasının onunla ilgilenmesi sayesinde biraz çözümlendi. (Hayâtî,180)

#### 2.1.5.2 Naibu'z-Zarf Göreviyle Biraz/Bir Süre Anlatımı:

\* ( بعض ) sözcüğü ayrıca naibu'z-zarf göreviyle, "biraz, bir süre" anlamlarında da kullanılır:

**bir süre/biraz بعض الوقت / الشيء**

bir süre بعض حين.

kimi zamanlar بعض الأوقات.

bazan/kimi zamanlar. (فى) بعض الأحيان.

Biraz okudum. قرأت بعض الوقت. (بعض: ظرفُ زمان)

Bir süre oynadım. لعبت بعض الوقت.

Bir gün veya daha az bir süre kaldım. لبثت يوماً أو بعض يوم.

**2.2 Tekrarlı (Birbiri Anlamında) Kullanılışı:**

**2.2.1 İsim Tekrarlı Kullanılışı :**

**birbiri بعض + اسم جمع + بعض (اسم / ضمير جمع)**

aramızda. بين بعضنا البعض.

Birbirlerine sordular. سأل بعضهم بعضاً.

Birbirlerini seviyorlar. يحب بعضهم بعضاً.

Birbirlerine yaklaştılar. اقتربوا من بعضهم البعض.

Birden birbirimizi gördük. فجأة رأينا بعضنا بعضاً.

İt, iti ısırmas. الذئاب لا يأكل بعضها بعضاً.

Birbirimizden korkar gibiyiz. (Hub,33) كأننا يخاف بعضنا بعضاً.

Birbirlerine haksızlık etmezler. لا يظلم بعضهم البعض.

Din olmasa, insanlar birbirini yedi. الناس لولا الدين يأكل بعضه بعضاً.

وما بعضهم بتابع قبله بعض.

Birbirlerinin kiblesine asla uymazlar. (Bakara,2/145)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

و يُدِيقُ بَعْضُكُم بَأْسَ بَعْضٍ.

Kiminizin hıncını kiminize tattırır. (En'am,6/65)

وَ إِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ.

Zalimler, birbirlerinin desteğidir. (Casiye,45/19)

لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَلَا النَّصَارَى أَوْلِيَاءَ، بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ.

Yahudi ve hıristiyanları dost (müttefik) edinmeyin. Onlar birbirinin dostudur. (Maide,5/51)

وَ كَذَلِكَ نَوَلِّيَ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ.

Yaptıkları dolayısıyla zalimleri birbirine kırdırırız. (En'am,6/129)

كَوَالَّذِينَ آوَوْا وَ نَصَرُوا أَوْلَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ.

Göçmenleri barındıran ve onlara yardımcı olanlar, birbirlerinin dostu ve desteğidir. İnkarcılar da birbirinin desteğidir. (Enfal,8/72)

وَ الْمُؤْمِنُونَ وَ الْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ.

Erkek ve kadın mü'minler birbirlerinin dostu ve desteğidir. (Tevbe,9/71)

وَ أُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ.

Akrabalar, Allah'ın kitabında birbirlerine daha yakındır. (Ahzab,33/6)

فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ.

Birbirinize güven duyarsanız, güven duyulan bunu boşa çıkarmasın. (Bakara,2/283)

فَاتَّبِعْنَا بَعْضُهُمْ بَعْضًا.

Birbiri peşinden peygamberleri gönderdik. (Mü'minun,23/44)

لَا تَجْعَلُوا دَعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدَعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا.

Aranızdayken peygambere, birbirinize hitap eder gibi hitap etmeyin. (24/63)

بَلْ إِنَّ يَعْدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا.

Bilakis zalimler, birbirlerine yalnızca aldatıcı söz söylerler. (Fâtır,35/40)

وَ لَا تَجَسَّسُوا وَ لَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا.

Birbirinizin gizli yönlerini araştırmayınız, birbirinizi çekiştirmeyiniz. (Hucurat,49/12)

الْمُسْلِمُونَ يُعِينُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا ضِدَّ كُلِّ قِتَانٍ.

Müslümanlar, bütün fitnecilere karşı birbirlerine yardım ederler.

وإنما ازدحمت فيها الظلمات يركب بعضها بعضاً.

Karanlıklar, birbiri üstüne yığılmış biçimde yoğunlaşmıştı.

(Muazzebûn,13)

و تساقط أمامه نجوم السماء في الأفق الغربي كأنما يدعو بعضها بعضاً إلى الفرار.

Batı ufkunda yıldızlar, birbirini kaçışa çağırıcısına önüne düştü.

(Muazzebûn,43)

لا يكاد يشعر إلا بأنه يخطر خطرات متناقلة يتبع بعضها بعضاً في أناة و بطئ.

Neredeyse bütün hissettiği ağır ağır birbirini izleyen yavaş adımlar attığıydı. (Ahlâm,40)

رأيت معاملة الناس بعضهم بعضاً جافة سيئة.

İnsanların birbirlerine karşı kuru ve kötü davrandığını gördün.

(Veledi,33)

إنما يهدم بعضهم بعضاً من غير كسب واضح للأمة.

Birbirlerini millete hiçbir açık yararı olmaksızın yıkarlar. (Veledi,37)

هذا الأساس نجده لا يقتصر على تعامل الأفراد في علاقاتهم مع بعضهم البعض إنما يتعداه إلى العلاقات العامة.

Bu temelin, yalnızca bireylerin birbirleriyle ilişkilerine özgü olmadığını, bunu aşip genel ilişkilere uzandığını görüyoruz. (Huriye,170)

رأى أنها (الأمة) تتميز عن بعضها البعض بثلاثة عناصر.

Milletin üç unsurla birbirinden ayrıldığı görüşündedir. (Huriye,188)

يكون في السوق البائعون و المشترون على اتصال وثيق ببعضهم البعض.

Çarşıda, birbirleriyle sağlam bir ilişki içinde bulunan satıcılar ve alıcılar vardır.

فالعمل الصالح هو عنصر التمييز بين الأفراد بعضهم و بعض.

İyi davranış, bireyleri birbirinden ayırma unsurudur. (Huriye,166)

نعاول تقريب وجهات النظر لبعضنا البعض.

Görüş açılarımızı birbirlerine yaklaştırmaya çalışıyoruz.

### 2.2.2 Cer Tekrarlı Kullanılışı :

بعض + حرف جرّ + بعض

أزّواهم خلطوا أزوادهم بعضها ببعض.

رَحَّبَ الحاضرون بعضهم ببعض (بالبعض). (= رَحَّبَ الحاضرون ببعضهم البعض)

Gelenler birbirlerini selamladı.

يُقَصِّدُ بأحكام المعاملات تنظيم علاقة المكلفين بعضهم ببعض.

Muamelat hükümlerinden kastedilen, yükümlülerin birbirleriyle ilişkilerini düzenlemektir.

و يداه بأصابعهما الطويلة مشتبكة بعضها ببعض.

Uzun parmaklı elleri birbirine geçmiş durumda.

يأخذ بعضها برقاب بعض.

Birbirlerinin boyunlarını tutuyorlar. (Muazzebûn,22)

فينفق السّاعة و السّاعات فى جمعها و تفريقها و طرق بعضها ببعض.

Saatlerce uğraşıp onları toplar, ayırır ve birbirine vururdu.

(Muazzebûn,16)

المنافقون و المنافقات بعضهم من بعض.

Erkek ve kadın münafıklar birbirlerinin destekçisidir. (9/67)

و إذا فليفر بعضنا من بعض حتى لا يؤذى بعضنا بعضاً بالحديث و لا بالصمت.

Öyleyse, konuşarak veya susarak birbirimize sıkıntı vermemek için birbirimizden uzaklaşalım. (Hub,34)

و إذا ما أنزلت سورة نظر بعضهم الى بعض.

Bir sure indirilince, birbirlerine bakarlar. (Tevbe,9/127)

و سمعت من ساداتى يتحدّث بعضهم الى بعض بأنهم يبيعوننى بثمان ربيع.

Efendilerimin beni karlı bir fiyata satacaklarını birbirlerine söylerken duydum. (Va'd,43)

تعوّد النّاس أن يتحدّث بعضهم الى بعض.

İnsanlar birbirleriyle uzun konuşmaya alıştı. (Ahlâm,25)

وقد أخذ أفراد الرّعيّة يتحدّث بعضهم الى بعض عن بدائع هذا السّحر و روائعه.

Halk, bu sihirin güzelliklerinden birbirlerine bahsetmeye başladı.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

(T.Huseyn, Ahlâm,120)

وَضَمَّ بَعْضُ أَجْزَائِهَا إِلَى بَعْضٍ. Bazı yerlerini birbirine ekledi. (Ahlâm,135)

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ.

Allah, rızık konusunda sizi birbirinizden farklı kılmıştır. (Nahl,16/71)

طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ.

Birbirinizin yanına girip çıkarsınız. (Nur,24/58)

إِذَا تَلَّاقَيْنَا سَلَمَ بَعْضُنَا (بَعْضٌ) عَلَى بَعْضِنَا (بَعْضٌ).

Karşılaştığımızda, birbirimize selam veririz.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا.

Kıyamet günü, kiminiz ötekileri inkar eder, kiminiz de ötekilere lanet okur. (Ankebut,29/25)

يَضَعُونَ اللَّفْظَةَ حَيْثُ لَا يَجُوزُ أَنْ تَوْضَعَ طَابِعًا بَعْضُهُمْ عَلَى غَرَارٍ بَعْضٍ.

Bir sözcüğü, birbirlerini örnek alarak ilgisiz yere koyarlar.

إِذْ ذَاكَ تَقْرَأُ الْمُبَادَى وَتَقَارَنُ بَيْنَهُمَا ، وَ تَفْضَلُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ ، وَ تَوْمَنُ بِمَا تَفْضَلُهُ.

Bu sırada ilkeleri okur ve karşılaştırırsın. Bazılarını ötekilere yeğlersin, yeğlediklerine inanırsın. (Veledi,38)

بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ. Birbiri içinde/içiçe.

خَرَجَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ فِي أَثَرِ بَعْضٍ. İnsanlar birbiri ardından/peşpeşe çıktı.

بِإِطْرَا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ. Birbirinize düşman olarak gidin. (Bakara,2/36)

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا.

Bugün artık birbirinize ne faydanız, ne zararınız dokunur. (34/42)

وَأَقْصَى مَا يَبْلُغُ الشَّرَّ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ قَلِيلًا أَوْ كَثِيرًا مِمَّا يَكْرَهُ مِنَ الْقَوْلِ ، ثُمَّ لَا يَلْبِثُونَ

أَنْ يَعُودَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ بِالْعَافِيَةِ ، وَ أَنْ يُهْدَى بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ أَلْوَانَ الْبَرِّ وَالْمَعْرُوفِ.

Aralarından ençok ortaya çıkabilen az ya da çok tatsız bazı sözlerdir.

Ama daha sonra çok geçmeden, birbirlerine esenlik ziyareti yaparlar, türlü çeşitli iyilikte bulunurlar. (Va'd,101)



إِنَّ النَّاسَ مِنْ حَوْلِي (..) لَا يَحْفَلُ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ ، وَلَا يَفْكَرُ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ ، وَلَا يَأْسَى بَعْضُهُمْ لَأَمِّ بَعْضٍ.

Çevremdeki insanlar, birbirleriyle ilgilenmiyor, birbirlerini düşünmüyor ve birbirlerinin dertlerine üzülmüyor. (Muazzebûn,85)

### 2.2.3 Zarf Tekrarlı Kullanılışı :

#### بعض + ظرف + بعض

تَحَدَّثَتِ النِّسَاءُ بَعْضُهُنَّ مَعَ بَعْضٍ (البعض). (= تَحَدَّثَتِ النِّسَاءُ مَعَ بَعْضِهِنَّ الْبَعْضُ)

Kadınlar, birbirleriyle konuştu.

النَّاسُ لَا يَعِيشُونَ إِلَّا بِاجْتِمَاعِ بَعْضِهِمْ مَعَ بَعْضٍ.

İnsanlar ancak bir araya gelerek yaşarlar.

أَنَّ الْإِسْلَامَ يُوجِبُ عَلَى أَهْلِ كُلِّ حَيٍّ وَبَلَدٍ أَنْ يَعِيشَ بَعْضُهُمْ مَعَ بَعْضٍ فِي حَالَةٍ تَكَافُلٍ وَتَعَاوُنٍ.

Çünkü İslam, her semt ve bölge halkına birbirleriyle dayanışmalı ve yardımlaşmalı bir hayatı zorunlu kılar.

İnsanlar birbirinin üstüne düştü. تَسَاقَطَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ.

Bununla birlikte, birbiri üstüne yığılır. و يَتَرَاكُمُ مَعَ ذَلِكَ بَعْضُهُ فَوْقَ بَعْضٍ.

و رَفَعَ بَعْضُكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّبَلْوِكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ.

Verdiklerinde sizi sınamak için, derece yönünden sizi birbirinizden farklı kılmıştır. (En'am,6/65)

و رَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُلْطَانًا.

Bazıları ötekilerinden hizmet görsünler diye, derece yönünden onları birbirinden farklı kılmıştır. (Zuhruf,43/32)

تَرَاكُمُ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ عَلَى مَرِّ الدَّهْرِ وَ اخْتِلَافِ الْأَجْيَالِ.

Zaman geçtikçe ve kuşaklar değiştikçe, birbiri üstüne yığıldılar. (Ahlâm,52)

فَيَنْظُمُونَ سُلُوكَهُمْ بَعْضُهُمْ إِزَاءَ بَعْضٍ عَلَى أُسَاسِهِ.

Birbirlerine karşı davranışlarını bu temele göre düzenlemektedirler. (Cabiri,15)

**Boşlukları örnekteki gibi doldurunuz :**

- رَأَى النَّاسُ ..... «رَأَى النَّاسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا»  
 (١) حَدَّثَ رُكَّابَ الطَّائِرَةِ ..... مَا حَدَّثَ.  
 (٢) سَأَلْنَا ..... عَمَّا رَأَى كُلَّ وَاحِدٍ مِنَّا.  
 (٣) يَسَاعِدُ الْأَجْوُونُ .....  
 (٤) هَلْ تَرْسَلُونُ ..... تَحِيَّاتٍ؟  
 (٥) تَثِقُ ..... دَائِمًا.  
 (٦) لَمْ يَلْتَقِ رُؤَسَاءُ الْأَحْزَابِ ..... أَبَدًا.  
 (٧) هُنَا النَّاسُ ..... فِي يَوْمِ الْعِيدِ.  
 (٨) تَطْلُبُ الدَّوْلُ ..... أَنْ تَنْتَهِيَ الْحَرْبُ.  
 (٩) وَضَعْتَ الْأَوْرَاقَ ..... عَلَى .....  
 (١٠) خَافَ الْجُنُودَ .....

#### 2.2.4 Bağimli Sıralı (Atıflı) Cümlelerde Tekrarlı Kullanılışı :

(...) bazısı (bir bölümü) , bazısı  
 (ötekiler)

**kimisi .... bazısı (ötekiler)** ب (..) بعضهم (..) و (..) بعضهم (..).

Kimi metinler zor, ötekiler ise kolay.  
 Çünkü kimisi buna izin verir, kimisi vermez.  
 بعض الطلاب سافر الى فرنسا و سافر بعضهم الى تركيا.

Bazı öğrenciler Fransa'ya, kimileri de Türkiye'ye gitti.

اشتريت هذه الكتب بعضها لنفسى و بعضها لأخى.

Bu kitapların bir bölümünü kendime, bazılarını da kardeşime aldım.

فجح بعض الطلاب فى الإمتحان و لم ينجح بعضهم.

Öğrencilerin bir bölümü sınavda başardı, bir bölümü ise başaramadı.

و يقولون نؤمن ببعض ونكفر ببعض.

Derler ki: Bir bölümüne inanırız, öteki bölümü inkar ederiz. (Nisa4/150)

الى الحفل الأصدقاء و الزملاء ، فحضر اليه بعضهم راكباً ، و جاء بعضهم ماشياً (ماشين).

Toplantıya arkadaşlarını ve meslektaşlarını çağırdı. Kimileri araçla, kimileri ise yürüyerek geldi. (Muyessera,2/269)

أعطاني نقوداً ، أخذت بعضها ( بعضاً ) ، و تركت بعضها (بعضاً).

Bana paralar verdi, bir kısmını aldım, bir kısmını bıraktım.

بعضهم يشتري الشهرة. و بعضهم تشتري.

Kimileri şöhreti satın alır. Kimilerini de şöhret satın alır.

(M.Nuayme,Kerm,14)

بعض الإنصاف إجحاف. و بعض الإجحاف إنصاف.

Bazı insaflar zarar vericidir, bazı zarar vermeler de insaftır. (Kerm,35)

\* İkinci tekrar yerine, ( آخر / البعض الآخر ) sözcükleri gelebilir:

Kimileri geldi, kimileri gelmedi. حضر بعضهم و غاب الآخرون.

Kimileri geldi, kimileri gecikti. جاء بعض منهم و تخلف آخرون.

اشترت بعض الكتب لنفسى و البعض الآخر لأخى.

Bazı kitapları kendime, ötekileri kardeşime aldım.

نجح بعض الطلاب فى الإمتحان و لم ينجح البعض الآخر.

Sınavda bazı öğrenciler başarılı oldu, ötekiler başarılı olamadı.

و قضاء وقت الفراغ له طرُقٌ مُختلفة. بعض الناس يذهب الى الحديقة العامة أو لزيارة الأصدقاء ، و

بعض آخر يبقى فى البيت و يشاهد التلفزيون و قسم ثالث يؤدى بعض التمرينات الرياضية أو يلعب

لعبة ، و قسم رابع يشغل ببعض الأعمال اليدوية فى المنزل أو يقوم بزراعة حديقته.

Boş vakti değerlendirmenin türlü çeşitli yolları vardır. Kimi insanlar, parka gider veya arkadaşlarını ziyaret eder. Kimileri evde kalır ve görgüt seyreder. Üçüncü bir grup, biraz swpor çalışması yapar veya oyun oynar. Dördüncü bir kesim ise, evde el işleriyle uğraşır veya bahçesinde çalışır. (Kiraat,2/117)

و قد سمع الفتى منه وصف إفريقيا على إختلاف أقطارها و على إختلاف ما يكون لهذا الوصف من صور يتصل بعضها بطبيعة الإقليم ، و يتصل بعضها الآخر بالسياسة و الإقتصاد و نظم الحياة و أجناس السكّان

Delikanlı, ondan çeşitli bölgelerin ve kimisi iklimle, kimisi de siyaset, iktisat, hayat düzeni ve nüfusun etnik yapısıyla ilgili çeşitli anlatımların yer aldığı bir Afrika tasviri dinlemişti. (Eyyâm,3/38)

لكلّ زمان أوثانهُ. بعضها قديمٌ تتوارثُهُ الأجيالُ المتعاقبة. و الآخر مستحدثٌ تخلفه الظروف المستحدثة. بعضها يتمتّع بعبادة النّاس أجمعين. و بعضها تنحصر عبادته في طبقة دون غيرها من طبقات المجموعة البشريّة.

Her dönemin bir takım putları var. Kimileri, peşpeşe kuşaklarca miras alınır. Ötekiler ise yeni şartların ortaya çıkardıklarıdır. Kimi putlara bütün insanlar tapar. Bazılarına ise yalnızca bir bölük insan tapar. (Evsân,7)

وهو يقوم على دعائم بعضها فى الأرض و بعضها فى السّماء.  
Bir kısmı yeryüzünde, bir kısmı gökyüzünde bulunan temellere dayanır. (M.Nuayme, Evsân,26)

### 2.3. "Biri" Anlamında Kullanılışı:

\* ( أحد ) "biri" anlamına da sözcüğü, özellikle klasik metinlerde ( بعض ) kullanılır:

Halid, bir insandır. خالد بعضُ النّاس.

و ألقوه فى غيابة الجبّ يَلْتَقِطُهُ بعض السيّارة إن كنتم فاعلين.

Onu kuyuya atın. Böyle yaparsanız, yolculardan onu alan biri olur. (12/10)

فإذا استأذنتوك لبعض شأنهم فاذن لمن شئت منهم.

Bir işleri için izin isterlerse, onlardan dilediğine izin verebilirsiniz. (Nur,24/62)

و لو نزلناه على بعض الأعجمين فقرأه عليهم ما كانوا به مؤمنين.

Biz Kur'an'ı Arapça bilmeyen kimselerden birine indirseydik de o bunları onlara okusaydı, yine de ona inanmazlardı. (26/198)

و إِذْ أَسْرَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا.

Peygamber, eşlerinden birine gizli bir söz söylemişti. (66/3)

و قَتَلَهُ بَعْضُ نِسَاءِ أَبِيهِ لِسِتَّةِ أَشْهُرٍ مِنْ مُلْكِهِ.

Babasının hanımlarından birisi, onu iktidarının altıncı ayında öldürdü.  
(İbn Haldun, Tarih, 2/467)

### 3. ( كَلَّ ) ve ( بَعْضُ ) SÖZCÜKLERİNİN BAŞKA BAZI KULLANIM ÖZELLİKLERİ:

\* ( كَلَّ ) ve ( بَعْضُ ) sözcükleri. daima izafetli olarak kullanıldıklarından, çoğu nahiv bilginlerince, ma'rife (belirli) kabul edilirler. Bu yüzden, sahibu'l-hal alabilirler:

مررت بكل قارئ. Okumakta olan herkese uğradım.

مررت ببعض كاتب. Bazı yazmakta olanlara uğradım.

\* ( كَلَّ ) ve ( بَعْضُ ) sözcükleri, kendilerine bakarak müfred, anlamlarına bakarak çoğul kabul edilebilirler. Dolayısıyla, mübteda görevinde olduklarında, haberleri de buna uygun gelebilir:

كل الطلاب مجتهد / مجتهدون. Bütün öğrenciler çalışkandır.

كلكم مخلص / مخلصون. Hepiniz dürüstsünüz.

كل الطالبات مخلصات / مخلصات. Bütün bayan öğrenciler içtendir.

Ondördüncü Bölüm  
KÜSURLU ANLATIMLAR  
( الكلمات الدالة على الكسر والزيادة )

...و كُسْرُ küsur, -den (daha) çok, -(in) üstünde  
...و تَيْفٌ küsur, -den (daha) çok/fazla, -ı aşkın  
...و بَضْعٌ küsur, -den (daha) çok (عدد)  
...و زِيَادَةٌ küsur, -den (daha) çok

1. ( كُسْرُ ) Sözcüğü:

عَدَدٌ + و كُسْرُ / و كُسُورٌ

دِينَارٌ وَ كُسُورٌ Bir küsur dinar.

حِسَابٌ بِلَا كُسْرٍ Yuvarlak hesap.

عَلَى الثَّالِثِ سَبْعَةُ أَشْهُرٍ وَ كُسْرًا. Üçüncüye yedi küsur ay. (Ebu'l-

Fida, Muhtasar, 2/96)

قُتِلَ بِالْحَرَّةِ مِنْ وَجْهِ قُرَيْشٍ سَبْعُمِئَةِ رَجُلٍ وَ كُسْرٍ سِوَى مَنْ قُتِلَ مِنَ الْأَنْصَارِ.

Harre'de, Ensar'dan öldürülenler hariç, Kureyş ileri gelenlerinden yediyüz küsur insan öldürüldü. (Belazuri, Ensâb, 4-2/42)

2. ( بضع ) SÖZCÜĞÜ:

عَدَد + و بضع / بضع + و عَدَد

Yetmiş küsur yıl yaşadı. (Zehebi,Düvel,38) عاش بضعاً و سبعين سنة.

Bahçede on küsur öğrenci var. فى الحديقة بضعة عشر تلميذاً.

Bahçede on küsur kadın var. فى الحديقة بضع عشرة امرأة.

Sınıfta kırk küsur bayan öğrenci var. فى الفصل بضع و أربعون طالبة.

Kırk küsur çanta gördüm. رأيت بضعاً و أربعين حقيبة.

On kadar kişi geldi. جاء بضعة عشر رجلاً.

On küsur kız gördüm. رأيت بضع عشرة بنتاً.

On kadar bayan öğrenci geldi. حضرت بضع عشرة طالبة.

Yirmi küsur kişi geldi. جاء بضعة و عشرون رجلاً.

منذ بضع و عشرين سنة ، قررت أن أكون مُدرّساً.

Yirmi küsur yıl kadar önce, öğretmen olmaya karar verdim.

المسجد الحرام أكبر من مسجد البصرة ببضع عشرة ذراعاً.

Mescid-i Haram, Basra camisinden on küsur arşın daha büyüktür.

(Hımyeri,Ravd,107)

رأيت بضع عشرة امرأة و بضعة و خمسين رجلاً.

On küsur bayanı, elli küsur adamı gördüm.

جميع من شهد القادسية بضعة و ثلاثون ألفاً.

Kadisiye'ye katılanların toplam sayısı, otuzbin küsurdur. (Cabiri,170)

**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Sınıfta on küsur bayan öğrenci var.
- 2) Bahçede otuz küsur öğrenci var.
- 3) Çantada kırk küsur kalem var
- 4) Evimizde yirmi küsur pencere var.
- 5) Kırk küsur yıl geçti.

3. ( زِيَادَة ) SÖZCÜĞÜ:

عَدَد + وَ زِيَادَة

Seksen küsur yıl. ثمانين سنة و زيادة

نظر في بيت المال فإذا فيه ستمئة ألف و زيادة.

Beytûlmali inceledi. Altıbinden biraz fazla olduğunu gördü.

(Cabiri,194/Taberi,3/9)

4. ( نَيْف ) SÖZCÜĞÜ:

\* 3-9 arasındaki bir belirsizliği gösterir. Daima, müzekker olarak ve vav bağlacıyla kullanılır. Vav, kendinden önce veya sonra gelebilir. Müfred sayılar gibidir. Nahiv bilgilerinin çoğuna göre, yalnızca onluk sayılar ile yüz ve binden sonra kullanılır.

عَدَد + وَ نَيْف / نَيْف + وَ عَدَد

on küsur/onu aşkın عشرة و نَيْف / نَيْف و عشرة

yirminin üstünde عشرون و نَيْف

otuzun üstünde/otuzu aşkın ثلاثون و نَيْف

yüzü aşkın مئة و نَيْف

binden artık ألف و نَيْف

Ondan çok kitabım var. عندى عشرة و نَيْف كُتُبٍ.

Kırk küsur yaşında. عمره أربعون و نَيْف.

Otuzun üstünde kişi geldi. جاء ثلاثون و نَيْف.

Yüzü aşkın kitabı var. عنده مئة كتاب و نَيْف.

Yirminin üstünde roman okudum. قرأت نيفاً و عشرين قصة.



## ARAPÇADA SAYILAR

مررت بثلاثين و نيف. Otuzun üstünde kişiye uğradım.

قرأت عشرين كتاباً و نيفاً. Yirmiyi aşkın kitap okudum.

مدة خلافتهم نيف و ثمانون سنة و هي ألف شهر.

Hilafet süreleri, seksen küsur yıldır; bu da, bin aydır. (Karamani, Ahbâr, 128)

و هذه ملايين المسلمين في مختلف القارات منذ ثلاثة عشر قرناً و نيف و ثمانين سنة يقرؤونه جميعاً. Çeşitli kıtalardaki milyonlarca müslüman, 1380 küsur senedir onu okuyup duruyorlar.

### Arapça'ya çeviriniz :

- 1) Sınıfta on küsur öğrenci var.
- 2) Odada otuz küsur sandalye var.
- 3) Sınıfta yirmi küsur sıra var.
- 4) Çantada yirmi küsur kalem var.

\* Onluklardan küçük sayılardan sonra kullanılması doğru değildir. Bu durumda, ( أكثر من ) ibaresi tercih edilir:

Yedi küsur kitabım var. عندى سبعة كتب و نيف > عندى أكثر من سبعة كتب.

Ona üç cildi beş küsur yıl önce getirdi. أحضر له المجلدات الثلاثة منذ نيف و خمس سنين.

\* Vav bağlacı yerine ala ve an cer harflerinin veya isim yerine filin kullanıldığı da çok olur:

Kitaplarım, yüzü aşkındır. كُتُبِي تُتَيْفُ عَلَى الْمَنَةِ.

Yaşı altmışı geçmişti/aşkındı. كانت سنهُ قد نَيْفَتْ عَلَى السَّتِين.

Orada yüzün üstünde ev var. فيها من البيوت نيفٌ على ثلاثين.

(Hımyeri, Ravd, 239)

\* Farklı bazı sözcükler de vardır:

Altı küsur ay. ستّة أشهر و شيئاً

Yüzyılı aşkı bir süredir. مُنْذُ قَرْنٍ و بعض قرن.

Onbeşinci Bölüm  
ÇOKLU/AZLI ANLATIMLAR  
( الكلمات الدالة على الكثرة والقلّة / كمّيات غير محدودة )

1. ÇOKLUK ANLATIMLARI:

1.1 ( كثيرٌ من ) Sözcüğü:

**-(n)ın pekçok كثيرٌ من + اسم جمع**

pekçok öğrenci. كثير من الطّالِب (= طُلابٌ كثيرون).

pekçok öğretmen. كثير من المُدَرِّسين.

pekçok kitap. كثير من الكُتُب.

pekçok sınav. كثير من الإمتحانات.

Pekçok hizmet yaptı. قدّم كثيراً من الخِدَمات.

Pekçok zorlukla karşılaştı. عانى الكثير من الصُّعوبات.

Öğrenciler korktu, pekçoğu kaçtı. خاف الطّالِب و هرب الكثيرون منهم.

Pekçok sorunu, basit bir biçimde çözdü. حلّ كثيراً من المشكلات بأسلوب بسيط.

Pekçok öğrenci, sınavdan önce çalışır. الكثير من الطّالِب يُذاكرون قبل الإمتحان.

قال إنّه يوجد فى غرفة التّدريس هذه كثير من الطّاوولات و الكرّاسى.

Bu derslikte, pekçok masa ve sandalye varmış.

لقد عرفت زوجتى الكثيرَ مما قصصته عليها.

Karım, anlattıklarımın pekçok şey öğrendi.

إنَّ كثير من الأَحبار و الرِّهَان لِأَكُلُون أُمُوال النَّاس بِالْبَاطِل.

Haham ve rahiplerin pekçoğu, insanların mallarını haksız yollarla yer.  
(Tevbe,9/34)

الحمد لله الَّذى فَضَّلنا على كثير من عباده المؤمنين.

Pekçok mü'min kuluna bizi üstün kılan Allah'a hamdolsun. (Neml,27/15)

مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ ساء ما يعملون.

Onların arasında ortayolç bir topluluk vardır, ama pekçoğunun yaptığı ne kötüdür! (Maide,5/66)

وَ إِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفاسِقُونَ.

İnsanların pekçoğu yoldan çıkmıştır. (Maide,5/49)

لو يطيعكم فى كثير من الأمر لعنتم.

Pekçok işte sizi dinleseydi, sıkıntıya düşerdiniz. (49/7)

يَتَحَمَّلُ الْمُغْتَرِبُونَ كَثِيرًا مِنَ الصَّعُوبَاتِ فى بَدَايَةِ حَيَاتِهِمْ بِالْخَارِجِ.

Gurbetçiler, hayatlarının başlangıcında pekçok sorunu üstlenir.

وَ كَثِيرٌ مِنْ آراءِ الإِسْتِفْتَاءِ قَدْ اتَّفَقَتْ مَعى عَلَى هَذَا التَّشْخِصِ.

Anketteki pekçok görüş, bu teşhiste benimle aynı görüşü paylaşıyor.  
(Şeblül,115)

يُحَرِّصُ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ عَلَى زِيَارَةِ الْخِدَائِقِ الْعَامَّةِ فى أَيَّامِ الإِجَازَاتِ وَ فى أَوْقَاتِ الْفَرَاغِ.

Pekçok insan, tatil günlerinde veya boş vakitlerde, parkları ziyaret etmeyi çok ister. (Muyessera,2/75)

كَانَ أَكْثَرَ مَا أَسْعَدَنِى أَنَّ الْكَثِيرَ مِنَ الْخُطَابَاتِ أَتَتْ لى مِنْ سُورِيَا وَ لُبْنَانَ وَ الْأُرْدُنِ حَيْثُ عُرِضَ هُنَاكَ مُسَلَّسَلٌ «غَاضِبُونَ وَ غَاضِبَاتٌ».

Beni en çok mutlu eden şey, mektupların pekçoğunun, "Öfkeli Baylar ve Bayanlar" dizisinin gösterime girdiği Suriye, Lübnan ve Ürdün'den gelmiş olmasıdır.

وَ لست أَخْفى عَلَيْكَ أَنَّهَا تَنَالُ أَسْرَتَكَ بِكَثِيرٍ مِنْ لَذَعِ الْقَوْلِ.

Ailen hakkında pekçok çirkin söz söylediğini, senden saklayacak değilim. (Edib,46)

كَانَ يَبْدُو عَلَى وَجْهِ الرَّجُلِ كَثِيرٌ مِنَ الْغَضَبِ.

Adamın yüzünde pekçok öfke belirtisi vardı.

فَتَغَيَّرَتْ فِي نَفْسِهِ قِيَمٌ كَثِيرٌ مِنَ الْأَشْيَاءِ ، وَ مَعَايِيرُ كَثِيرٌ مِنَ الْأَحْكَامِ ، وَ أَقْدَارُ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ .

İçinde pekçok şeyin değeri, pekçok yargının ölçüleri ve pekçok insanın değerleri değişikliğe uğradı. (Eyyâm,2/9)

و يَفْزَعُونَ إِلَيْهِ فِي كَثِيرٍ مِنْ شَأْنِهِمْ ، لِذَلِكَ كَانَ اسْمُهُ يَدُورُ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ كَمَا كَانَتْ تَدُورُ عَلَيْهِهَا أَسْمَاءُ كَثِيرٍ مِنْ شَبِوَحِهِمُ الْأَعْلَامُ فِي الْأَزْهَرِ الشَّرِيفِ .

Pekçok işlerinde ona koşarlardı. Bu yüzden, Ezher-i Şerifteki pekçok seçkin hocanın isimleri gibi, onun da adı dillere destandı. (Eyyâm,2/9)

لَمْ يَشْكُ كَثِيرٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ كَانَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ .

Peygamberin pekçok arkadaşı, İbn Mes'ud'un onun ailesinden biri olduğundan şüphe etmemişti. (Va'd,126)

إِنَّنِّي أَعْمَلُ وَ أَجِدُ رَاتِباً مُتَازِئاً ، يَحْسُدُنِي عَلَيْهِ الْكَثِيرُونَ .

Çalışıyorum, güzel de bir aylık alıyorum, bu yüzden beni pekçokları kıskanır. (Yazıcı,183)

وَ مَا يَزَالُ الْعَدَدُ الْكَثِيرُ مِنَ الْعَرَبِ الَّذِينَ يَعْدُونَ أَنْفُسَهُمْ كِتَاباً فَصَحَاءَ مُحْتَفِظِينَ بِهَذَا الْإِسْتِعْمَالِ .

Kendilerini fasih yazar sayan pekçok Arap, bu kullanımda tutucu davranmaktadır.

وَ هُوَ يَذْكُرُ كَثِيراً مِنَ الَّذِينَ كَانُوا يَسْكُنُونَ هَذِهِ الْبُيُوتَ رَجَالاً وَ نِسَاءً ، وَ مِنْ الْأَطْفَالِ الَّذِينَ كَانُوا يَعِيشُونَ فِي هَذِهِ الشُّوَارِعِ .

Bu evlerde oturan pekçok erkek ve kadını, bu caddelerde yaşayan pekçok çocuğu anımsamaktadır. (Eyyam,1/16)

\* ( كَثِيراً ) sözcüğü yerine, nicelik anlamını içkin olan ( مَهْمَا ) şart edatı, aynı anlamı belirtmek üzere kullanılabilir:

تَخْتَلِفُ الْأَدْيَانُ كَثِيراً / الْمُشَاعِرُ الْإِنْسَانِيَّةَ وَاحِدَةً فِي جَمِيعِ أَنْحَاءِ الْعَالَمِ الْمُشَاعِرُ الْإِنْسَانِيَّةَ وَاحِدَةً فِي جَمِيعِ أَنْحَاءِ الْعَالَمِ مَهْمَا اخْتَلَفَتِ الْأَدْيَانُ .

Dinler ne kadar farklı olursa olsun, bütün dünyada insani duygular aynıdır.

تَدْرُسُ كَثِيراً / لَا تَسْتَطِيعُ أَنْ تَجِيبَ عَلَى هَذِهِ الْأَسْئَلَةِ ————— لَا تَسْتَطِيعُ أَنْ تَجِيبَ عَلَى هَذِهِ الْأَسْئَلَةِ مَهْمَا تَدْرُسُ .

Ne kadar çalışırsan çalış, bu sorulara cevap veremiyorsun.

تَفْعَلُ كَثِيراً / لَا يُمْكِنُ أَنْ تَقْنَعَهُ بِرَأْيِكَ ————— لَا يُمْكِنُ أَنْ تَقْنَعَهُ بِرَأْيِكَ مَهْمَا تَفْعَلُ .

## ARAPÇA'DA SAYILAR

Ne yaparsan yap (ne kadar uğraşırsan uğraş), onu görüşüne ikna edemezsin.

ترتفع الأثمان كثيراً / سأشتري ما أريد — سأشتري ما أريد مهما ترتفع الأسعار.  
Fiyatlar ne kadar yükselirse yükselsin, istediğimi alacağım.  
تتعدّد الأقطار العربيّة / اللغة العربيّة الفصحى واحدة — اللغة العربيّة الفصحى واحدة  
مهما تتعدّد الأقطار العربيّة.

Arap coğrafyası ne kadar farklılaşırsa farklılaşsın, fasih Arapça tektir.

**Aşağıdaki cümleleri, yukarıdaki örneklere göre bağlayınız :**

- (١) يتعلّم الإنسان كثيراً / لا يدرك الإنسان جميع العلوم.
- (٢) يعمل كثيراً / لا يشعر بالتعب.
- (٣) تختلف طُرُقنا كثيراً / غايتنا واحدة.
- (٤) تتأخّر الطائرة كثيراً / سيبقى فى المطار أنتظر زوجتى.
- (٥) يحاول الطبيب كثيراً / قال الطبيب إن سلمى ستموت.
- (٦) تحاول أن تُخفّي الحقيقة كثيراً / سيعرف الناس الحقيقة.

### **Aşırılık Durum Zarfı**

**çok -(cı/gın)-dolu/ bir biçimde فى كثير من + مصدر**

- çok alaycı bir biçimde فى كثير من السُّخْرِية.
- çok zorlu bir biçimde. فى كثير من المشقّة.
- çok merhametli bir biçimde. فى كثير من الرّحمة.
- çok saygılı bir biçimde. فى كثير من الإكبار.
- çok acılı bir biçimde. فى كثير من الألم.

Evden çok mutlu olarak çıktım. خرجت من المنزل فى كثير من السّعادة.

أخذ الرجل الى المستشفى فى كثير من الألم.

Adam hastaneye çok acılı bir biçimde getirildi.

و كانت تنظر الى مجلس الحرب فى كثير من السُخْرِيَّةِ و فى كثير من الرِّثَاءِ ، (..) كانت تنظر الى أبيها فى كثير من الرَّحْمَةِ و الحبِّ و فى كثير من الإكْبار و الإجلال.

Savaş meclisine çok alaycı ve acımaklı bir biçimde bakardı. (..) Babasına, merhamet ve sevgi, saygı ve ihtiram dolu bir biçimde bakardı. (T.Huseyn, Ahlâm,92)

و أُسَيِّغُ عَلَى هَذَا كُلِّهِ ضَوْءٌ زَائِلٌ فَاتِرٌ شَاحِبٌ يُشْبِهُ أَنْ يَكُونَ الظُّلْمَةُ لَوْلَا أَنَّ الْعَيْنَ تَنْقُذُ مِنْهُ إِلَى مَا وَرَاءَهُ فِى كَثِيرٍ مِنَ الْمَشَقَّةِ وَالْجُهْدِ وَالْإِعْيَاءِ.

Bütün bunların üstüne, göz daha ötesini zorlukla görememiş olsa, neredeyse karanlığa benzeyen solgun ve uçuk bir ışık yayıldı. (Ahlâm,109) ولكنّه اضطرَّ حين تقدّم النهار الى أن يذكر صالحاً فى كثير جداً من القلق و الخوف ، ثمّ فى كثير جداً من الجزع و الهلع ، ثمّ فى كثير جداً من الألم و الحزن.

Ancak gündüz olunca, Salih'i büyük bir sıkıntı ve korku içinde, sonra büyük bir ürperti, daha sonra da büyük bir acı ve üzüntü içinde anımsamaya mecbur kaldı. (Muazzebûn,27)

يقول بعضهم ذلك لِنَفْسِهِ مَعَ كَثِيرٍ مِنَ الرَّفَقِ وَ الْإِشْفَاقِ ، و يقول بعضهم ذلك لِنَفْسِهِ مَعَ كَثِيرٍ مِنَ الْحَسَدِ وَ الْعَيْظِ.

Bazıları bunu kendisine çok yumuşakça ve ilgiyle, bazıları da büyük bir kıskançlık ve öfkeyle söyledi. (Muazzebun,60-61)

#### Sıklık Zaman Zarfı

فى كثير من الأحيان / الأحيان / الأوقات  
çoğu zaman/genellikle

Çoğu zaman eve erken dönerim. أرجع الى المنزل مبكراً فى كثير من الأوقات.

و كان الصَّبِيُّ يَسْمَعُ لِهَذَا الِهْمَسِ فَيَفْهَمُ حِينَئِذٍ ، و يستغلق الأمر عليه فى أكثر الأحيان.

Çocuk bu fısıldaşmayı duyar, kimi zaman anlardı, ama çoğu zaman ne olduğunu anlamazdı. (Eyyâm,2/9)

فى كثير من الأحيان أجتهد قبل الإمتحان بيوم أو يومين.

Çoğu zaman sınavdan bir veya iki gün önce çalışırım.

كثيراً ما يحتاج أحدنا الى الحديث عن جزء من شئ ما.

Birimiz, çoğu zaman, bir şeyin bir bölümünü anlatma ihtiyacı duyar.

**Çokluk / Aşırılık Öneki**

\* ( كثير ) sözcüğü ve masdarı, "çokluk/aşırılık öneki" olarak kullanılır:

**çok -lu كثير + اسم جمع / مصدر**

çoktaneli. كثير البُزور.

çok unutkan. كثير النسيان.

obur/açgözlü. كثير الأكل.

çokbacaklı. كثير الأرجل.

فقد كانت سيئة العشرة بغیضة الخلق كثيرة الكلام مرتفعة الصَّباح.

Geçimsiz, huysuz, geveze (çok konuşan) ve yüksek sesle konuşan biriydi.  
(Muazzebun,38)

أعنى أن شعورى اليوم لا يختلف كثيراً عن شعورك.

Demek istediğim, bugünkü duygularımın seninkilerden çok fazla farklı  
olmadığı. (M.Nuayme, Eyyub,27)

**oldukça/çok daha أَفْعَلْ بكثير**

oldukça/çok daha kolay. أسهل بكثير.

çok daha zor. أصعب بكثير.

çok daha çalışkan. أنشط بكثير.

**çok /aşırı كَثْرَة + مصدر**

aşırı talep. كثرة الطلب.

çok unutkanlık. كثرة النسيان.

oburluk. كثرة الأكل.

çok çalışma. كثرة الاجتهاد.

büyük çoğunluk. الكثرة الكائنة.

نقد كان المصريون في تلك الأعوام القريبة البعيدة فريقين ، أحدهما يصور الكثرة الكثيرة البائسة التي تتحرق شوقاً إلى العدل مُصْبِحَةً و مُمَسِيَةً و فيما بين ذلك من آناء الليل و أطراف النهار ، و الآخر يصور القلة القليلة أتى تشفق من العدل حين تستقبل ضوء النهار ، و تفزع من العدل حين تجنُّها ظلمة الليل.

Bu hem yakın, hem de uzak yıllarda Mısırlılar iki bölüktü. Birincisi, sabah-akşam, geceleyin ve gündüzün bir bölümünde adalet için tutuşan büyük çoğunluğu oluşturan yoksul bölük. İkincisi, gündüzün ilk anlarında adaletten çekinen, karanlık çöktüğünde adaletten korkan çok azınlık bölük. (Muazzebun,7)

وإنما أردت أن أقول إن في حياة كل واحد منا نحن كثرة المصريين شيئاً من صالح.

Bütün söylemek istediğim, biz çoğu Mısırlıların her birinin hayatında Salih'ten bir şey olduğudur. (Muazzebun,26)

### pekçoğu (n)- أكثر + اسم جمع

İnsanların pekçoğu şükretmez. (2/243) ولكن أكثر الناس لا يشكرون.

İnsanların pekçoğu inanmaz. (11/17) ولكن أكثر الناس لا يؤمنون.

İnsanların pekçoğu bilmez. (40/57) ولكن أكثر الناس لا يعلمون.

أكثر الناس لا يفصلهم عن السماء غير سقف البيت.

Pekçok insanı, gökyüzünden ayıran, yalnızca evinin tavanıdır.

(M.Nuayme,Kerm,18)

أكثر الناس منهمك في خدمة الموت إلى حد أنه لا يجد من وقته متسعاً للحياة.

İnsanların çoğu, yaşamak için zaman bulamayacak ölçüde ölümün hizmetine kendisini vermiştir. (M.Nuayme, Kerm,88)

### 1.2 ( عدد من ) Sözcüğü:

### pekçok عدد (كبير) من + اسم جمع

pekçok/çok sayıda kitap. عدد كبير من الكتب.



## ARAPÇA'DA SAYILAR

pekçok kalem. عدد كبير من الأقلام.

çok sayıda öğrenci. عدد كبير من الطلاب.

çok sayıda top. عدد كبير من الكرات.

çok çok fazla/çok kalabalık. عَدَدٌ عَدِيدٌ.

sayısız/çok fazla/milyonlarca. لا عِدَادَ لَهُ / لا حُدَّ لَهُ.

çokhücreli. عَدِيدُ الخَلَايا.

Pekçok arkadaşım var. عندى أصدقاء كثيرون (= عدد كبير من الأصدقاء).

Bu yıl, pekçok film seyrettim. شاهدت هذه السنة عدداً من الأفلام.

Çalıştırıcı, pekçok defter alıyor. المدرّب يشتري عدداً كبيراً من الكُرات.

Öğrenci pekçok sayfa okur. التلميذ يقرأ عدداً كبيراً من الصفحات.

Tacir, pekçok bisiklet satar. التاجر يبيع عدداً كبيراً من الدراجات.

Mühendis, pekçok ev yapar. المهندس يبنى عدداً كبيراً من المنازل.

Dışarıda çok sayıda insan var. هناك عدد غفير من الناس فى الخارج.

Bayan öğrenci, pekçok sureyi ezberliyor. الطالبة تحفظ عدداً كبيراً من السُور.

استطاع المعلم أن يصحح عدداً كبيراً من الدفاتر.

Öğretmen pekçok defteri düzeltme imkanı buldu.

و احتشد لهذا الحفل عدد ضخم من الناس شبابا و كهولاً و شيباً.

Bu toplantıya, genç, orta ve ileri yaş gruplarından çok sayıda insan katılmıştı. (Eyyâm,3/23)

شمل هذا القاموس عدداً كبيراً من الكلمات الصعبة.

Bu sözlük, pekçok zor sözcüğü içermiştir.

و قد أقام فى تلك المراكز عدد كبير من وفود أوربا الى الشرق العربى.

Avrupa'dan Arap doğusuna gelen pekçok temsilci, bu merkezlerde kalmıştır. (Kıraat,1/101)

اشترك فى الرحلة عدد من أساتذة الكلية و طلابها.

Geziye fakültenin pekçok hocası ve öğrencisi katıldı. (Muyessera,2/71)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

ثُمَّ عَقَدَ إِجْتِمَاعاً حَضَرَهُ عِدَدٌ مِنَ الْمُوظَّفِينَ.

Sonra, pekçok görevlinin katıldığı bir toplantı yaptı. (Muyessera,3/225)

بَاعَ التَّاجِرُ عِدْداً مِنَ الْكَرَاسِيِّ بِأَسْعَارٍ مُخَفَّفَةٍ.

Tacir pekçok sandalyeyi düşük fiyatlarla sattı.

يَحْوِي هَذَا الْكِتَابُ عِدْداً مِنْ صُورِ الْأَثَارِ الْإِسْلَامِيَّةِ.

Bu kitap, pekçok İslami eserin resimlerini içerir.

لَا تَنْسَ أَنَّ الرَّمَالَكَ فَقَدْ هَذَا الْمَوْسِمَ عِدْداً مِنْ أَفْضَلِ نُجُومِهِ سِوَاءَ بِسَبَبِ الْإِعْتَزَالِ أَوْ الْإِنْتِقَالِ إِلَى أُنْدِيَةِ

أُخْرَى، إِضَافَةً إِلَى غِيَابِ عِدَدٍ كَبِيرٍ مِنَ الْأَعْيَانِ بِسَبَبِ الْإِصَابَةِ.

Zemalek takımının, bu yıl, sakatlanan pekçok oyuncusunun yanısıra, gerek futbolu bırakma, gerekse başka takımlara geçme sebebiyle olsun, en iyi yıldızlarını kaybettiğini unutmayın.

مَعْلُومٌ أَنَّ عِدْداً مِنْ جَدَّاتِ النَّبِيِّ (ص) كُنَّ مِنَ الْيَمَنِ.

Bilindiği üzere, Hz.Peygamber'in ninelerinden pekçoğu Yemenlidir.

(Cabiri,213)

وَتَقُومُ الْأُمَمُ الْمُتَّحِدَةُ عَلَى عِدَدٍ مِنَ الدَّعَائِمَاتِ الْأَسَاسِيَّةِ.

Birleşmiş Milletler, bir takım temel ilkelere dayanır. (Çağdaş,162)

وَتُؤَخَّذُ أَيْضاً زَوْجَتُهُ ، وَكَانَ اسْمُهَا أَوْدَا ، فِي حِرَاسَةِ عِدَدٍ مِنَ الرِّجَالِ.

Karısı da, ki onun adı Oda'dır, birkaç kişinin gözetiminde götürülür.

(Havle'l-Alem,16)

لَقَدْ اشْتَرَكَ فِي الْمَسْرُحِيَّةِ عِدَدٌ كَبِيرٌ مِنْ تَلَامِيذِ فَصْلَانَا.

Piyese, sınıfımız öğrencilerinden pekçoğu katıldı.

### Çokluk Belirten Oumsuz Azlık Anlatımı

\* Azlık anlatımının başına olumsuzluk eki getirerek de çokluk belirtilebilir:

**azımsanmayacak sayıda (..) عِدَدٌ غَيْرُ قَلِيلٍ مِنْ + اسم جمع**

azımsanmayacak sayıda dost. عِدَدٌ غَيْرُ قَلِيلٍ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ.

azımsanmayacak sayıda genç. عِدَدٌ غَيْرُ قَلِيلٍ مِنَ الشَّبَابِ.

küçümsenmeyecek sayıda öğrenci. عِدَدٌ غَيْرُ قَلِيلٍ مِنَ الطَّلَاةِ.

إِنِّي لَأُستعرض عدداً غَيْرَ قليلٍ من الشَّبَابِ الَّذِينَ أَظُنُّ بِهِمُ الكِفَاءَ.

Liyakatli olduğunu sandığım azımsanmayacak sayıda genci hatırlıyorum. (Hub,45)

ثُمَّ تَوَالَى عَلَى كِتَابَةِ الوَحْيِ عددٌ غَيْرُ قليلٍ من الصَّحَابَةِ.

Daha sonra, azımsanmayacak sayıda sahabe vahyin yazımına devam etmiştir.

بَلْ إِنَّ الوَضْعَ الْفَرِيدَ فِي نَوْعِهِ قَدْ أَخَذَ يُحدثُ آثارَهُ عَلَى قَرَارَاتِ الْمُسَوِّلِينَ فِي الشَّرَكَاتِ الصَّنَاعِيَّةِ فِي عددٍ غَيْرِ قليلٍ من دول العالم.

Bilakis türündeki biricik durum, dünyanın azımsanmayacak sayıda devletindeki sınai şirket sorumlularının kararlarında etkilerini göstermeye başladı. (Fischer,2/243)

سَوِيبًا وَأَنَّ الْإِنْتِمَاءَ آنَذَاكَ كَانَ مِلَادًا لَطَائِفَةٍ غَيْرِ قَلِيلَةٍ مِنَ الشَّبَابِ الَّذِي يُعَانِي مِنْ إِسْتِلاَبَاتٍ عَدِيدَةٍ هِيَ دُونَ شَكٍّ ذَاتُ جُذُورٍ إِجْتِمَاعِيَّةٍ.

Anlaşılan o sıradaki mensubiyet, hiç şüphesiz sosyal kökenli pekçok çekicilikle karşılaşan azımsanmayacak sayıdaki gencin zevk duyduğu bir durumdu. (Fischer,2/249-50)

Yeryüzünde kaç yıl kaldınız? (Mü'minun,23/112) كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ.

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا.

Mağaranın içinde onları yıllarca uyuttuk. (Kehf,18/11)

### 1.3 ( عَدِيدٌ مِنْ ) Sözcüğü:

**-(n)in pekçoğu** - عديد من + اسم جمع

عَدَدٌ عَدِيدٌ. çok sayıda/kalabalık.

Daha pekçok eşya vardı. (Ali Baba,10) كَانَ هُنَاكَ الْعَدِيدُ مِنَ الْأَشْيَاءِ الْآخَرَى.

أَنَا اعْتَذَرْتُ عَنْ تَقْدِيمِ الْعَدِيدِ مِنَ الْأَعْمَالِ فِي التَّلْفِزِيُونِ.

Televizyonda pekçok iş yapma konusunda özür belirttim.

وَقَدْ شَهِدْتُ الْمَلَاعِبَ الْمَصْرِيَّةَ الْعَدِيدَ مِنَ الْأَعْيَانِ الْأَجَانِبِ الْمُتَمَازِينَ.

Mısır stadları, pekçok seçkin yabancı oyuncuyu seyretmiştir.

شاهد سباق الخيل مئة ألف شخص ، تتقدمهم الملكة نفسها و العديد من أفراد عائلتها.

At yarışlarını, bizzat kraliçenin ve aile bireylerinden pekçoklarının başta yer aldığı yüzbin kişi seyretti.

لقد سجل التاريخ لحالد العديد من الأعمال الخالدة التي قام بها لنصرة الإسلام.

Tarih, Halid'in İslamın zaferi için gerçekleştirdiği pekçok ölümsüz işi kaydetmiştir. (Muyessera,3/249)

يضمّ بين جذرائها العديد من الكتب و المراجع العلمية.

Duvarları arasında pekçok ilmi kitap ve kaynak bulunmaktadır. (Muyessera,2/258)

اعتذرت عن عدم القيام بتمثيل العديد من الأعمال الفنية.

Pekçok sanat işini gerçekleştiremediği için özür belirtti.

بقيت شهوراً عديدة أعمل. Birkaç ay çalışmaya devam ettim.

فأرسل مبعوثين عديدين الى القبائل هناك.

Oralardaki kabilelere pekçok temsilci gönderdi. (Cabiri,212)

#### 1.4 ( قدر كبير من ) Sözcüğü:

**pekçok** قدر كبير / واسع من / كمية كبيرة من + اسم جمع

... جانب كثير من... -den çok. -(n)ın büyük bir bölümü

... الشيء الكثير من -(n)ın büyük çoğunluğu/büyük kalabalık

... القدر الأكبر من -(n)ın en büyük payı/bölümü

pekçok düşünce. قدر كبير من التأمل.

pekçok üzüntü. قدر كبير من الأسف.

pekçok çalışma. قدر كبير من الإجهاد.

Konu, çok önemliydi. كان الموضوع على قدر كبير من الأهمية.

Evde çok yemeğimiz var. لدينا كمية كبيرة من الطعام في البيت.

Bu kalemde çok fazla mürekkep yok. لا توجد كمّية كبيرة من الحبر في هذا القلم.

Çayımnda çok şeker var mı? هل توجد كمّية كبيرة من السكر في شايي؟

Pekçok su kuyusunu içerir. (Cabiri,210) تحتوى على قدر كبير من آبار المياه.

الإحتراف أيضاً يحتاج الى قدر كبير من التنظيم الإدارى والفنى وليس مجرد نقود تدفع للأعبين ، وإن كانت أرى أن التجربة جيّدة الى حدّ كبير.

Profesyonellik de, deneyimin çok önemli olduğunu düşünsem bile, pekçok idari ve teknik düzenlemeyi gerektirir, yalnızca oyunculara ödenen para demek değildir.

#### Yeterli Miktar

\* Yeterli miktarı belirtmek için, aşağıdaki kalıplar kullanılır:

yeterince/yetecek kadar كمّية كافية من = اسم جمع / جنس

من + اسم جمع / جنس + ما فيه الكفاية

-den yetecek kadar/yetecek kadar (-)

Yeterince giysin var mı? هل لديك كمّية كافية من الثياب؟

لا توجد كمّية كافية من الزيّدة على خبزي.

Ekmeğimin üstünde yeterince tereyağı yok.

لدينا من الفطير ما فيه الكفاية الطلاب كلّهم.

Bütün öğrencilere yetecek kadar böreğimiz var.

أنا واثق أنه يوجد من الحساء ما فيه الكفاية لك ولصديقك.

Sanıyorum, sana ve arkadaşına yetecek kadar çorba var.

ولم يستطع أن يجمع فى يوم من الأيام كمّية كافية من النقود يعود بها الى زوجته و ابنه.

Hiçbir zaman, karısına ve oğluna götürmek üzere, yeterli miktarda para toplayamadı. (Ali Baba,4)

#### 1.5 ( رَبُّ وَاوْرُبُ ) Sözcükleri:

##### Anlam ve Kullanım Özellikleri

\* ( رَبُّ ) sözcüğü, zaide benzer ( حَرْفُ جَرٍّ شَبِيهٌ بِالزَّائِدِ ) cer harfi olarak kabul

edilir. Yalın durumuyla "çokluk", sonuna ma geldiğinde ise "azlık"(=pekaz, bazan, arasıra, belki) anlatır. Kendinden sonraki mecrur ismin sıfatı olmalıdır. Pekaz da olsa sonrasında zamir bulunduğunda tekil, erkek ve temyizli kullanılmalıdır. Cümle içinde en başta bulunmak demek olan "öncelik ( الصِّدَارَة / التَّصْدِير ) hakkı"na sahiptir.

## Okunuş Biçimleri

\* ( بُ ) sözcüğünün pekçok okunuş biçimi vardır:

[illegible]

nice -(ler) رُبْ (حرف جرّ شبيه بالزائد) + اسم مفرد نكرة (مجرور)

رُبُّ طَالِبٍ nice öğrenci.

رَبُّ مُدَرِّسٍ nice öğretmen.

رُبَّ مَرَّةٍ kaç kez/nice defa.

رَبِّ فاعِلٍ خَيْرٍ مَذْمُومٍ. (فاعل: مبتدأ مرفوع مجزأً مجرور لفظاً).

Nice iyilik yapan, kınanır.

Pekçok değerli kitabım var. رَبِّ كِتَابٍ قِيمٌ عِنْدِي.

ربّ درس طویل حفظت۔ (درس: مفعول بہ مقدم ، مجرور لفظاً منصوب محلاً)۔

Nice uzun dersi çalıştım.

Pekaz olarak her gece okurum. رِيْمَا قَرَأَتْ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ.

رُبَّمَا سَمِعْتَ أَنْ أُعْلِنَ الْمُدْرَسُ نَتَائِجَ الْإِمْتِحَانِ.

Öğretmenin sınav sonuçlarını açıkladığını belki duymuşsundur.

رُبُّ مَنْ أَنْضَجَتْ غِيظًا قَلْبَهُ - قَدْ تَمَنَّى لِي مَوْتًا لَمْ يُطْع.

Yüreğini öfkeyle kavurduğum niceleri var ki, benim için, gerçekleşmeyen ölüm dilemiştir.

ربّ كتابٍ نافعٍ / نافعٌ قرأته (=قرأت كثيراً من الكتب النافعة).

Okuduğum pekçok yararlı kitap vardır.

ربّ كتابٍ نافعٍ و رسالةٌ قرأت.

Nice yararlı kitap ve kitapçık var ki onları okudum.

( رَبِّ ) *Sözcüklü Atasözleri ve Kalıp İfadeler*

\* ( رَبِّ ) sözcüğüyle kurulmuş, pekçok atasözü ve kalıp ifade bulunmaktadır:

ربّ أكلةٍ تمتع أكالات. Sakın çok yeme.

ربّ أخٍ لم تلده والده. Nice arkadaş var, kardeşten de yakın.

ربّ ابن عمٍ ليس بابن عم. Nice amcaoğlu, amcaoğlu değildir.

ربّ حالٍ أفصح من لسان. Nice durum, sözden daha iyi anlatır.

ربّ رأسٍ حصيدٍ لسان. Söz ola kestire başı.

ربّ رميةٍ من غير رام. Yanılan da isabet edebilir.

ربّ ريثٍ يعقب قوتا. Erteleme afettir.

ربّ ساعٍ لقاند. Niceleri oturarak kazanır.

ربّ سكوتٍ أبلغ من كلام. Nice susma, sözden daha iyi anlatır.

ربّما كان السكوت جواباً. Susmak, bazan cevap demektir.

ربّ طلبٍ جرّ الى حرب. Deveyi yardan uçuran bir tutam ottur.

ربّ عطبٍ تحت طلب. Nice ölüm, istek yüzündendir.

ربّ عتقٍ شرٍّ من رق. Nice azat, kölelikten beterdir.

ربّ عينٍ أنم من لسان. Göz, dilden daha iyi anlattıcıdır.

ربّ فرجةٍ تعود ترحة. Nice sevinç, dert açar.

ربّ قولٍ أشد من صول. Nice söz, kılıçtan keskindir.

ربّ كلمةٍ سلبت نعمة. Çok konuşma, nimet kaybettirir.

ربّ مَلومٍ لا ذنب له. Nice ayıplanan gerçekte suçsuzdur.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

- ربّ ملوم لا عذر له. Nice ayıplananın, özrü yoktur.  
ربّ أمنية جلبت منية. Nice hayal, dert getirir.  
ربّ نعل شر من الحفاء. Nice ayakkabı, yalın ayaktan daha beterdir.  
ربّ ضارة نافعة. Nice zararlı gibi görünen, yararlıdır.  
ربّ شائنة أحفى من أم. Kimi dili uzunlar, anadan daha terbiye edicidir.  
ربّ صلف تحت الرأعدة.

Varyemez amca/Boş vaadler/Nafile tehditler/Boşa övünmeler.

( رَبّ ) Sözcüğünün Düşmesi

\* ( رَبّ ) sözcüğü düşerek, ameli sürebilir:

دارٍ وقفت في طلل-كدت أقضى الغداة من جلّه..

Nice evin sekisinde durdum. Kuşluk vaktini neredeyse hep orada geçirecektim.

*Düşenin Yerine Başka Edatın Geçmesi*

\* ( رَبّ ) sözcüğü, özellikle şiirlerde düşerek (hazfedilerek) yerine genellikle kendinden önce bulunan ve (واوُ رَبّ / الثائبُ عن رَبّ / العوضُ عن رَبّ) denilen vav ile fa ve bel geçebilir:

nice -(ler) و (حرف زائد يقع في أول الكلام) + اسم مجرور

nice geceler/kaç gece و ليلٍ

nice kitap. و كتابٍ

nice/kimbilir kaç ders. و درّسٍ

Nice lokomotif, uzaya duman atar. و قاطرةٍ ترمى الفضا بدخانها.

Nice yoldaşsız diyar var. و بلدةٍ ليس بها أنيسٍ.

Gece karanlığı gibi, hızla giden nice ordu. و جيشٍ كجنح الليل يزحف بالحصى.



و ليلة قضيتها ساهراً أرصد الكواكب.

Nice geceyi, yıldızları gözleyerek uykusuz geçirdim.

و ليل كموج البحر أرخى سدوله - على بأنواع الهموم ليبتلى.

Bana bela getirmek için, binbir türlü dertle üstüme çöken denaları gibi nice gece.

و ليل كأن الصبح فى أخرياته - حشاشه.

Sonundaki aydınlık huşuşe gibi olan nice gece var.

#### 1.6 ( عِدَّة ) Sözcüğü:

**pekçok/birkaç (..) عِدَّة + اسم جمع**

pekçok kitap. عِدَّة كُتُب.

pekçok kalem. عِدَّة أَقْلَام.

pekçok öğrenci. عِدَّة طُلَّاب.

Yalnızca birkaç odası var. لا تحوى إلا على عِدَّة غرف.

Birkaç/pekçok nitelikte belirginleşti. إِمْتِازَ بَعْدَ صِفَاتٍ.

Onun birkaç adı var. (Cabiri,123) لَهَا عِدَّة أَسْمَاء.

Üstünden birkaç yüzyıl geçti. مَضَى عَلَيْهِ عِدَّة قُرُونٍ مِنَ الزَّمَنِ.

Fırtınalar yüzünden nice ağaç yıkıldı. لَقَدْ سَقَطَتْ عِدَّة أَشْجَارٍ بِسَبَبِ الْعَوَاصِفِ.

يَقْضَى بَعْضُ الْمُسْلِمِينَ عِدَّة سَاعَاتٍ فِى تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ.

Bazı müslümanlar, pekçok saat Kur'an okur.

ثُمَّ يَسْتَدِلُّ عَلَى ذَلِكَ بَعْدَ آيَاتٍ.

Sonra buna pekçok ayeti kanıt getirir. (Cabiri,309)

أَسَّسُوا فِيهِ عِدَّة مَدَارِسَ وَ عِدَّة مَسَاجِدَ.

Orada pekçok okul, pekçok cami yaptılar. (Muyessera,3/103)

و قد بُنِيَتْ كَنَائِسٌ عِدَّةٌ فِي عَهْدِهِ.

Onun döneminde, pekçok kilise yapılmıştır. (Kâşif,Mısır,198)

#### Sıklık Anlatımı

\* Bir olayın meydana geliş sayısı ve sıklığı, iki biçimde anlatılır: 1) Sayı belirten meful mutlak yoluyla, 2) Sıklık/tekrar sözcükleriyle.

1) Sayı Belirten Meful Mutlak Kalıbı ( مفعول مطلق لبيان العدد ):

\* Bilindiği üzere, sayı belirten meful mutlak, masdaru'l-merra/ismu'l-merra denilen özel masdarla anlatılır:

**defa/kere yaptı (..) فَعَلَ + مفعول به + مصدر المرة.**

زِلْزَلَتِ الشَّجَرَةُ زَلْزَلَةً وَاحِدَةً. Ağacı bir kere sarstım.

دَقَّتِ السَّاعَةُ سِتَّ دَقَّاتٍ. Saat altı kere çaldı.

تَدُورُ سَيَّارَاتُ الشَّرْطَةِ فِي الشَّارِعِ دَوْرَتَيْنِ. Polis arabaları, caddede iki defa döner.

حَجَّ أَحْمَدُ إِلَى الْبَيْتِ الْحَرَامِ حَجَّتَيْنِ. Ahmed, iki defa hacca gitti.

دَقَّتِ السَّاعَةُ دَقَّتَيْنِ ، ثُمَّ تَوَقَّفَتْ. Saat iki kere çaldı, sonra durdu.

2) Sıklık/Tekrar Sözcükleri ( مَرَّةً / دَفْعَةً / كَرَّةً ):

A- Belirli Sıklık:

مَرَّةً bir defa/kere/kez.

مَرَّتَيْنِ iki defa/kere.

بِرَّاءَةً (---) مَرَّةً واحدةً bir defa bile(olsun)/asla.

بِرَّاءَةً واحدةً / فِي دَفْعَةٍ واحدةً / بِدَفْعَةٍ واحدةً bir defada/kerede.

بِرَّاءَةً واحدةً / فِي هَذِهِ الدَّفْعَةِ bu defa/bu kez.

بِرَّاءَةً واحدةً bir kez/ bir defa/son olarak.

بِرَّاءَةً hep birden, topluca/(olumsuz cümlede) asla/hiçbir şekilde-biçimde.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

Onunla bir kere karşılaştı. لقيَه مرة.

Bir defasında seninle görüşüm. قابلتك مرة.

İki defa tekrarlayan bir şeyi sevmem. لا أحب لشيء يتكرر مرتين.

Bir defada düşen yağmur. دُفْعَة من المطر : ما يسيل في المرة الواحدة.

Ahmed, benim dönemdeşim. أحمد من دُفْعَتِي.

Bir kere daha bak. ثم ارجع البصر كرتين.

Yeniden sorulan soru. سؤال مكرر.

Lütfen bu kitabı bir kere oku. من فضلك ، اقرأ هذا الكتاب مرة واحدة.

Mektuplarımı daima iki kere okurum. اقرأ دائماً رسائلي مرتين.

Ayda bir kere berbere giderim. أذهب الى الحلاق مرة في الشهر.

Günde beş kere abdest alırım. أتوضأ في اليوم خمس مرات.

Yakınlarımızı ayda bir kere ziyaret ederiz. نزور أقاربنا مرة في الشهر.

Kadın haftada iki kere camları temizler. تنظف المرأة النوافذ مرتين في الأسبوع.

دُفْعَة من الطلاب : مجموعة متخرجة في سنة واحدة.

Aynı dönem mezunu/dönemdeş mezun.

### B- Belirsiz Sıklık:

tekrar tekrar/sık sık/pekçok kere/defalarca. مراراً.

bir keresinde/defasında. مرة ما / ذات مرة / في المرة الواحدة.

birçok defa. على الدفوعات المتوالية.

pekçok defa/defalarca. عدة مرات.

tekrar tekrar/sık sık/yineleyerek. مراراً و تكراراً.

defalarca. (و) عديدة.

birçok/pekçok defa/defalarca. أكثر من مرة.

birçok kez. غير مرة.

كم مرة (kimbilir) kaç defa/ kaç kere/nice defa.

**عدة مرات birkaç/pekçok kez**

إختاره الخبراء أحسن لاعب في إفريقيا عدة مرات.

Uzmanlar onu birkaç kez Afrika'da yılın oyuncusu seçti.

فقد فُزنا عليه من قبل وأنا أَلعبُ مع الزمالك عدة مرات.

Ben daha önce Zemalek'te oynarken ona karşı birkaç kez üstün gelmiştik.

سكان الصين والأفغان يقبلون على شربه عدة مرات في اليوم.

Çin'de ve Afganistan'da oturanlar, günde beş kez çay içerler.

(Muyessera,3/193)

و قل أن ينجح شخص نجاحاً كبيراً في الحياة العملية دون أن يكون قد صادفه الفشل عدة مرات في حياته.

Bir kişinin, hayatında birkaç kez başarısızlıkla karşılaşmış olmaksızın pratik hayatta büyük bir başarı kazanması, pek nadir bir durumdur.

ولا شك أن هذا المبلغ يتضاعف عدة مرات في الدول النشطة استثمارياً.

Hiç şüphesiz, bu meblağ, gelişmiş ülkelerde birkaç kat kar getirir.

قل أن ينجح شخص نجاحاً كبيراً في الحياة العملية دون أن يكون قد صادفه الفشل عدة مرات في حياته.

Bir kişinin, hayatında birkaç kez başarısızlıkla karşılaşmış olmaksızın pratik hayatta başarı sağlaması nadir durumdur.

**مراراً / مراراً و تكراراً. pekçok defa/defalarca/sayısızca.**

زاره مراراً Onu pekçok kere ziyaret etti.

Haftada sayısızca sinemaya gider. يذهب الى السينما مراراً في الأسبوع.

كررت السؤال على أمها تكراراً. Soruyu annesine tekrar tekrar yöneltti.

ذكره المسألة مراراً و تكراراً. Meseleyi ona defalarca hatırlattı.

ردد أيام الأسبوع مراراً الى أن تستطيع ترديدها كلها في ست ثواني.

Haftanın günlerini, hepsini altı saniyede sayıncaya kadar defalarca

## ARAPÇA'DA SAYILAR

tekrarla.

و قد جدّ و كدّ و تقدّم للإمتحان مرّةً و مرّةً.

Pekçok sınava hazırlanmış ve girmişti. (Eyyâm,3/118)

### C- Yenilemeli Sıklık:

مرّةً أُخرى / جديدة / ثانية. yeniden/bir kere daha.

كرّةً أخرى. yeniden.

مرّةً بعد مرّةٍ ؟ مرّةً عن مرّةٍ / كرّةً بعد كرّةٍ. peşpeşe/yeniden.

المرّة تلو المرّة. peşpeşe/yeniden.

كلّ مرّجةٍ / فى كلّ مرّةٍ. her defasında/her keresinde.

من أوّل مرّةٍ. ilk defadan/andan itibaren.

ما كلّ مرّة تسلم الجرّة. Testi her defasında kurtulmaz.

تكرّر : حدث مرّة بعد أخرى. Tekrar tekrar meydana geldi.

تكرّرت زيارته. Sık sık ziyaret etti.

أعاد الشيء مرّة بعد أخرى. Bir şeyi yeniden yaptı.

أعاد كتابة الواجب. Ödevi yeniden yazdı.

### D- Sıralı Sıklık:

لأوّل مرّةٍ / للمرّة الأولى. ilk defa/ilk olarak/ilkin.

لآخر مرّةٍ / للمرّة الأخيرة. son olarak/son defa.

للمرّة السادسة. altıncı defa.

يُقالُ إنّ العمل على وَشْكِ الإنتهاء و إنّ العمّال يذهبون غدًا الى المصنع للمرّة الأخيرة.

İş bitmek üzereymiş, işçiler de fabrikaya yarın son kez gidecekmiş.

### Arapça'ya çeviriniz :

- 1) Bu ilacı göndü üç kere içiniz.
- 2) Bu zengin adam haftada üç kere et yer.
- 3) Evi haftada üç kere temizlerim

- 4) Yılda bir veya iki kere kar yağar.
- 5) Anneme haftada pekçok kere telefon ederim.
- 6) Ayda üç veya dört kere sinemaya gideriz.
- 7) Son olarak ödevimi yazarım.

### 1.7 ( مُتَعَدِّ ) Sözcüğü:

\* Çokluk öneki (lafzi izafetli) ve sıfatı olarak kullanılan bir isimdir:

**çok, çok -lu** مُتَعَدِّ (مضاف) + اسم جمع (مضاف اليه)

متعدد الأبعاد. çokboyutlu.

متعدد الأطوار. çokfazlı.

متعدد الجنسيات. çokuluslu.

متعدد الجوانب. çokgen.

متعدد الإستعمال. çokkamaçlı/çokişlevli.

متعدد الشخصيات. çokkişilikli.

متعدد الأطراف. çok taraflı.

متعدد الكلمات. çoksözcüklü.

تحليل متعدد العوامل. çoketkenli çözümleme.

الدولة الديمقراطية المتعددة الأحزاب. Çokpartitli demokratik devlet.

تعددية. Çoğulculuk.

كان البناء مُزوداً بحُجراتٍ متعددة. Bina, pekçok taşla donatılmıştı.

لأنه من إخراج النجم المتعدد المواهب. Çünkü, çok yetenekli bir yönetmenin

yapımı.

و هذه العلاقة المتعددة الأبعاد (..) ستجد التعبير عنها على مستوى العقيدة.

Bu çok boyutlu ilişki, inanç düzleminde de ifadesini bulacaktı.

(Cabiri,216)

و قد انتشرت على منواله خيوط مُتَعَدِّدَة الأَصْناف و الألوان و الأطوال.

Makinesi üstüne çeşitli sınıf, renk ve uzunluktaki iplikler yayıldı.

(M.Nuayme, Eyyüb,30)

جَرَتْ خِلَالِ السَّنَةِ الدَّرَاسِيَّةِ عِدَّةُ مَبَارِيَاتٍ ، فِي أَنْوَاعٍ مُتَعَدِّدَةٍ مِنَ الرِّيَاضَةِ ، اشْتَرَكَ فِيهَا أَكْثَرُ مِنْ مِئَةِ تَلْمِيزٍ وَ مِئَةِ تَلْمِيزَةٍ مِنْ تِسْعِ مَدَارَسٍ وَ سَبْعَةِ مَعَاهِدٍ.

Öğrenim yılı içinde, dokuz liseden ve dokuz enstitüden yüz erkek, yüz bayan öğrencinin katıldığı, pekçok spor dalında, pekçok karşılaşma yapıldı.

#### 1.8. ( لَا يُحْصَى / أَكْثَرُ مِنْ أَنْ تُحْصَى ) Sözcükleri:

sayılamayacak kadar çok/sayısızca (عَدَدٌ) لَا يُحْصَى (مِنْ)...

فَكَانَ هَذَا كُلُّهُ يُلْقَى فِي رُوعِ الْمَلِكِ أَنَّ هُنَاكَ أَدْوَاتَ مُوسِيقِيَّةٍ مُخْتَلِفَةٍ لَا تُحْصَى تُصَدِّرُ عَنْهَا أَصْوَاتٌ وَ أَنْغَامٌ مُتَبَايِنَةٌ.

Bütün bunlar, kralın içine, ahenksiz ses ve nağmelerin çıktığı sayısız müzik gereçleri bulunduğu düşüncesini yerleştirmişti. (Ahlâm,78)

و الْأَدَلَّةُ عَلَى ذَلِكَ أَكْثَرُ مِنْ أَنْ تُحْصَى.

Buna dair kanıtlar sayılamayacak kadar çoktur. (Cabiri,146)

و الْمَلِكُ قَائِمٌ مَكَانَهُ يَنْظُرُ وَ يَصْغَى ، وَ لَا يَزِيدُ عَلَى النَّظَرِ وَ الْإِصْفَاءِ.

Kral, olduğu yerde bakıyor ve dinliyor, bakmaktan ve dinlemekten öteye bir şey yapmıyor. (Ahlâm,93)

تُعَدُّ الدَّرَاسَاتُ حَوْلَ الْعُثْمَانِيَّينَ بِالْآلَافِ ، بَلْ نَكَادُ لَا تُحْصَى عَدًّا.

Osmanlılarla ilgili binlerce inceleme var, hatta neredeyse sayısını bilmiyoruz.

فَكَانَ هَذَا كُلُّهُ يُلْقَى فِي رُوعِ الْمَلِكِ أَنَّ هُنَاكَ أَدْوَاتَ مُوسِيقِيَّةٍ مُخْتَلِفَةٍ لَا تُحْصَى تُصَدِّرُ عَنْهَا أَصْوَاتٌ وَ أَنْغَامٌ مُتَبَايِنَةٌ.

Bütün bunlar, kralın içine, ahenksiz ses ve nağmelerin çıktığı sayısız müzik gereçleri bulunduğu düşüncesini yerleştirmişti. (Ahlâm,78)

### 1.9 ( شَتَّى ) Sözcüğü:

**pekçok (..) / çeşitli -ler** شَتَّى (مضاف) + اسم جمع (مضاف إليه)

O, çeşitli alanlardaki zirveleri konuk eder. ولكنّه يَسْتَضِيفُ القِمَمَ فى شَتَّى المجالات.

وكان الحوار مُتَعَةً ذهنية للمشاهد ، و قد تَطَرَّقَ الى شَتَّى الموضوعات العلمية و الفلسفية. Konuşma, seyirci için bir zihni oyalanmaca idi. Pekçok ilmi ve felsefi konuyu ele aldı.

حاولت تحطيم هذه الافتراءات بشتى الوسائل. Pekçok yoldan bu iftiraları boşa çıkarmaya uğraştı.

نريد أن نُطوِّر العلاقات بين البِلَدَيْنِ فى شَتَّى المجالات. İki ülke arasında çeşitli alanlardaki ilişkileri geliştirmek istiyoruz.

و للقوة فى شَتَّى مَظاهِرها هَيْبَةٌ و سُلْطَانٌ على النَّاسِ يجعلان لها مقام المعبود فى أوهامهم. Gücün, çeşitli görünümlerinde, insanlara mabud hissini verdiren heybet ve otoritesi vardır. (M.Nuayme, Evsan,19)

### 1.10 ( مُخْتَلَف ) Sözcüğü:

**çeşitli/pekçok** مُخْتَلَف (مضاف) + اسم جمع (مضاف إليه)

(çokluk ve çeşit/türlendirme)

pekçok alan. مختلف الميادين.

pekçok ülke. مختلف البلدان.

pekçok kaynak. مختلف المصادر.

çokmerkezli. مختلف المراكز.

Pekçok kentte gazete yayınlanır. تصدر الصَّحَف فى مختلف المدن.

Değişik ülkelerden geldiler. جاؤا من مختلف الأقطار / أقطارٍ مختلفةٍ.



قررت وزارة الأوقاف بناء مئة و ثلاثة عشر مسجداً مختلف المدن.

Vakıflar Bakanlığı, çeşitli kentlerde 113 cami yapmaya karar verdi.

(Muyessera,2/177)

تجمع على ذلك مختلف المصادر.

Değişik kaynaklar bu konuda sözbirliği eder. (Cabiri,291)

بل إنَّ الكهَّانَ و السَّحرة أنفسهم ، فى مختلف أنحاء الجزيرة العربيَّة ، لا بدَّ أن يكونوا قد نظروا اليه بالمنظار نفسه.

Hatta Arap yarımadasının pekçok yerindeki kahinler ve sihirbazlar bile, ona aynı gözle bakmış olmalıdır. (Cabiri,202)

شهدت تركيا فى السَّنوات الأخيرة تقدُّماً فى مختلف الميادين.

Türkiye, son yıllarda pekçok alanda ilerlemeye tanık oldu.

و هو برنامجٍ للقيم فى مختلف المجالات الأدبيَّة و العلميَّة و الصحفيَّة و المهنيَّة ، و نجوم الصَّفِّ الأوَّل فى التَّمثيل و الإخراج و الغناء و التَّلحين و مختلف الفنون الدَّرامِيَّة و التَّشكيلِيَّة.

Bu, edebiyat, bilim, basın ve meslek, drama ve çizgi türünden pekçok sanat dallarındaki oyuncu, yönetmen, şarkıcı ve besteci gibi birinci sınıf zirvedeki yıldızların programıdır.

ولكنَّ هذا البرنامج يقدِّم حلقات قيِّمة مع مختلف الشَّخصيَّات فى مختلف الموضوعات من خلال ثقافَةِ المذِيعة و حُسْن إدراكها للأمور.

Ancak bu program, sunucunun kültürü ve işin niteliğini iyi kavraması sayesinde, çeşitli konularda pekçok şahsiyetle yapılan değerli diziler sunar.

يجب أن يكون لدى المذِيعة وعىٌ بكلِّ وضوح عن مختلف الأشياء ، ولا تكفى مجرد معرفة «شئٍ عن كلِّ شئٍ» ، فإنَّ الخلفِيَّة الثقافيَّة مُهمَّة جدًّا ، والقراءة فى مختلف المجالات ضرورة لفكر المذِيعة مثل التَّمرينات الرِّياضيَّة المُهمَّة لِرَشاقَتِها و الماكياج الضَّرورى لجمالها.

Sunucu, pekçok şeye dair çok açık bir biçimde bilinçli olmalıdır. Her şeye dair bir şeyler bilmesi tek başına yetmez. Kültürel arka plan çok önemli. Çeşitli alanlara dair okuma, sunucunun düşüncesi için zorludur. Sözelimi, çekici olması için önemli spor antrenmanları, güzelliği için gerekli makyaj gibi.

أما المسألة الثَّانية فهى مسألة «التَّعاش» بين مختلف الفئات التى أصبحت تقطن المدينة.

İkinci sorun, Medine'ye yerleşmeye başlayan çeşitli grupların (pekçok

grubun) "birlikte yaşaması" sorunuydu. (Cabiri,93)

تَمَدَّنَا الْمَصَادِرُ التَّارِيخِيَّةَ بِمُخْتَلَفِ نَزْعَاتِهَا بِحَقَائِقِ مُثْبِتَةٍ حَوْلَ ظَاهِرَةِ الْغِنَى وَ التَّرَكِّ زَمَنِ عَثْمَانَ.  
Pekçok eğilimleriyle tarih kaynakları bize Osman zamanındaki zenginlik ve savurganlık olgusuna dair ilginç gerçekleri sunar.  
(Cabiri,184)

و واضح من قوَّة هذه الآيات و صراحتها و تكرارها قرار التوجُّه الى القبلة و ردُّها على مختلف الاعتراضات.

Bu ayetlerin gücünden, açıklığından ve tekrarından, Kabe'ye yönelme kararlılığı ve çeşitli itirazlara cevaplar açıkça ortaya çıkıyor. (Cabiri,111)

و كان واضحاً من الحوار فهمها الكبير لكتاباتهِ العديدة و وجهات نظره في مختلف الشؤون.  
Konuşmadan, çeşitli konulardaki yazılanları çok iyi anladığı ve pekçok konuda görüş açısı bulunduğu anlaşıyordu.

و في مقابل ذلك تناولت مختلف السُّور (...) بتفصيل و بالجاح الحياة الأخرى.  
Buna karşılık, pekçok sure, ayrıntıyla ve ısrarla öteki hayatı ele almıştır. (Cabiri,65)

رَحَّبَ بِضَيْفَيْهِ ، و شرح لهما بالإتكليزية ، التي يُجيدُها تماماً ، مختلف مَرَاجِلِ الفيلم.  
İki konuğu karşıladı, onlara çok güzel konuştuğu İngilizcesiyle filmin çeşitli aşamalarını anlattı.

### 1.11 ( غَيْرٌ ) Sözcüğü:

\* Genellikle muzaf olarak kullanılır. Niyabet kuralı gereğince, muzaf ileyhine göre, i'rab alır. Çokluk sözcüğü olarak, genellikle iki kullanım biçimi vardır:

- 1) ( غَيْرٌ وَاحِدٍ مِنْ ) = pekçok kişi,
- 2) ( غَيْرٌ مَرَّةً ) = pekçok kere/defa/kez.

birkaç/pekçok kez. غيرَ (ما) مرةً.

sayısızca/pekçok. بغير محدود.

Pekçok bilgin. غير واحد من العلماء.

Bu konuyu pekçok yerde işleyeceğiz. سَتَتَعَرَّضُ هذا الموضوع فى غير موضع.

Pekçok kişi geldi. حضر غير واحد. (=أكثر من واحد)

غير : فاعل ، مرفوع بالضمة ، و هو مضاف أيضاً.

واحد : مضاف اليه ، مجرور بالكسرة.

Pekçok kişiyi gördüm. رأيت غير واحد. (مفعول به)

Pekçok kişiye uğradım. مررت بغير واحد. (مجرور)

Topluluktan pekçok kişiyi tanıdım. عرفت من القوم غير واحد.

Beni pekçok kere ziyaret etti. زارنى غير مرة. (=أكثر من مرة)

وإنما كانت تشويه هذه الدُّعابة الماكرة التى ألفتها منه ، و التى ضيّقت بها غير مرة.

Kendisinden görmeye alıştığım ve pekçok kere sıkıldığım bu düzenbaz alayla karıştı. (Hub,37)

و تقام الأبحاث و التجارب فى مختلف الدول التى تنتج السيارات لجعل سياره الغد أكثر أمناً و أوفر سلامة و حفظاً لحياة أولئك الناس السائرين على الطرقات.

Araba üreten pekçok devlette, yarının arabasını daha güvenli, daha esen ve yollarda bulunan bu insanların hayatını daha koruyucu kılmak için araştırmalar ve deneyler yapıyor. (Muyessera,2/62)

ثم حاولت غير مرة أن أجهر بهذا التقليد حين كنت ألقى أمى و أختى.

Daha sonra, annemle ve bacımla karşılaştığımda birkaç kere açıkça bu taklidi yapmaya çalıştım. (Dua,19)

و هو يذكر أنه استطاع غير مرة أن يعبر هذه القناة على كتف أحد إخوته دون أن يحتاج الى خاتم الملك ، و أنه ذهب غير مرة الى حيث كانت تقوم وراء القناة شجرات من التوت فأكل من توتها ثمرات لذیذة. و هو يذكر أنه تقدّم غير مرة عن يمينه على شاطئ القناة حتى وصل الى حديقة المعلم و أكل فيها غير مرة تفاحاً ، و قطف له فيها غير مرة نعنأ و ریحان.

Birkaç kere bu kanalı izin gerekmeksizin kardeşlerinden birinin omuzu üstünde geçmeyi başardığını anımsıyor. Pekçok kere kanal arkasında bulunan dut ağaçlarına gitmişti. Nefis dutlarından yemişti. Yine o, pekçok kere kanalın sağ yakasından ilerlemiş, muallimin bahçesine varmış, orada pekçok kere elma yemişti, ona pekçok defa nane ve reyhan koparılmıştı. (T.Huseyn, Eyyâm,1/16)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

و يعكف آخر النهار و جزءاً غير قليل من الليل على القراءة و الدرس.

Gündüzün sonunda ve gecenin azımsanmayacak bir bölümünde kendini okumaya ve derse verir. (Edib,22)

غير ليلة من لياليه نغصت عليه حياته.

Birkaç gece hayatını zehir etmişti. (Eyyâm,2/20)

### 1.12 Bağlaçsız Çoğul İsimler:

دَعْنِي أَفْطَمَهُ عَنْ أَشْيَاءٍ وَأَشْيَاءٍ.

Bana izin ver de onu pekçok şeyden alıkoyayım. (M.Nuayme, Eyyub,70)

يقولون لكم في الأدب أشياء وأشياء.

Size edebiyat konusunda pekçok şey söylerler. (M.Nuayme, Evsân,47)

### 1.13 ( أَكْثَرُ مِنْ ) Sözcüğü:

**pekçok/birkaç kere/defa/kez/defalarca أَكْثَرُ مِنْ مَرَّةٍ**

صرخت أكثر من مرة. Birkaç kere bağırdı.

شاهدتك أكثر من مرة. Seni birkaç kez gördüm.

لقد قاتلت نسيبة أكثر من مرة مع رسول الله.

Nesibe, Rasulullah'ın yanında pekçok defa savaşa katılmıştır.

### 1.14 ( جُلُّ / مُعْظَمُ ... ) Sözcükleri:

**-(n)ın çoğu/pekçoğu جُلُّ / مُعْظَمُ + اسم جمع**

جُلُّ الْأُمَّةِ. İnsanların çoğu/pekçoğu.

جُلُّهُ. Büyük kısmı/bölümü.

جُلُّ ما فيه. İçindeki pekçok bölüm.

في مُعْظَمِهِ. Büyük kısmında/çoğunlukla.

Enazından -dığı söylenebilir/Ençok söylenebilecek olan -(ması)dır.

حضر مُعْظَمُ الطُّلَّابِ. Öğrencilerin çoğu geldi.

يَقْضِي مُعْظَمُ نَهَارِهِ في الحديقة. Günün çoğunu, bahçede geçirir.

كانت مُعْظَمُ كَلِمَاتِ السُّؤَالِ بالتركيّة. Sorunun çoğu sözcükleri Türkçe'ydi.

يَقْضِي مُعْظَمُ وَقْتِهِ في المكتبة. Vaktinin çoğunu kütüphanede geçirir.

معظم النَّاسِ في هذا الفندق أتراك. Bu oteldeki insanların çoğu Türk'tür.

أنا أعزف على مُعْظَمِ الآلات الموسيقية. Müzik aletlerinin pekçoğunu çalarım.

نشتري خمسة أطنانٍ من الفحم في كلِّ سنتٍ نستعمل مُعْظَمَهُ.

Her yıl beş ton kömür alırız, çoğunu kullanırız.

إنَّ جُلَّ ما يستطيعون تحقيقه في هذا الوضع هو الحدُّ من التَّوسُّع الصُّهيونيّ.

Şu durumda en çok yapabilecekleri, siyonist genişlemeyi durdurmaktır.

إنَّ مُعْظَمَ هذه الأقوال جاءت إرتجالاً، دون بحثٍ أو تمحيص.

Bu görüşlerin çoğu, araştırma ve irdeleme sonucu değil, gelişigüzel söylenmiştir. (Şebül,22)

إنَّ مُعْظَمَ هذه الأقوال لشعراء و ليست لثُقَّاد.

Bu görüşlerin çoğu, eleştirmenlerin değil, şairlerindir. (Şebül,22)

وهو الأمرُ المتَّبَعُ عليه في مُعْظَمِ أندية العالم.

Bu, dünyanın pekçok kulübünde izlenen bir yoldur.

استقلت مُعْظَمُ الأقطار الإفريقية في النِّصْفِ الثَّاني من هذا القرن.

Afrika devletlerinin çoğu, bu yüzyılın ikinci yarısında bağımsızlık kazandı.

(أنصاره) و هم من اليمن في مُعْظَمِهِم.

Yandaşları genelde (çoğunlukla) Yemenlidir. (Cabiri,215)

Sıklık Zaman Zarfı

çoğu zamanlar/çoğunlukla في مُعْظَمِ الأحيان / الأوقات

Çoğu zaman durmayan bir hareket. حركة لا تهدأ في معظم الأحيان.

Orada pekçok yüksek dağ ve yeşil ormanlar vardır, yılın çoğu günlerinde karlarla kaplıdır. (Muyessera,3/19)

### 1.15 Topluluk/Grup/Öbek

( جمهور / مجموعة / رزمة / طائفة / قطعة / جزء من ) Sözcükleri:

مُبْعُض / أداة التبعض - التجزئ - التقسيم / مُبْعُض عام / مُبْعُض قياسي / مُبْعُض نوعي / كميات محدودة الى حد كبير.

Bölüntü edatı/eki // Büyük Ölçüde Belirli Nicelikler

#### 1.15.1 ( جُمهُورُ من ) Sözcüğü :

جُمهُور من + اسم جمع

Postane önünde, bir bölük insan var. أمام بناية البريد جمهور من الناس.

من أسباب التخلف في التليم المهني أن جمهور الطلبة يحتقر العمل اليدوي.

Mesleki öğretimin geri kalışının sebeplerinden birisi de, öğrencilerin çoğunun el işini hor görmesidir.

#### 1.15.2 ( فِتْنَةٌ من ) Sözcüğü :

Öğretim, halkın yalnızca bir grubu içindi. كان التعليم لفئة من أبناء الشعب دون فئة.

كم من فئة قليلة غلبت فئة كثيرة بإذن الله.

Nice az topluluk, Allah'ın izniyle kalabalık topluluğa üstün gelmiştir. (ayet)

#### 1.15.3 ( ثَلَاثَةٌ من ) Sözcüğü :

و ثلاثة من الأوكين و ثلاثة من الآخرين.

Bunların bir kısmı eski ümmetlerdendir, bir kısmı da sonrakilerdendir. (Vakıa, 40)

كان يُحيطُ بالرئيس ثُلَّةً من الحرس و الشرطة.

Başkanın çevresinde bir grup koruma ve güvenlik görevlisi vardı.

1.15.4 ( نَفَرٌ مِنْ ) Sözcüğü :

نَفَرٌ مِنْ + اسم جمع

Bir bölük öğrenci. نَفَرٌ مِنَ الطُّلَّابِ.

Bir grup edebiyatçı. نَفَرٌ مِنَ الأدباءِ.

Bir grup dost. نَفَرٌ مِنَ الأصدقاءِ.

On küsur kişilik bir gruptuk. كُنَّا نَفَرًا فَوْقَ العَشْرَةِ.

فلا شكَّ أنَّ بيننا -فى شتَّى أنحاء الوطن العربى- نَفَرًا مِنَ الأدباءِ و المثقفين مَن يَتَمَوَّنُ الى الوطن العربى بمقتضى هويتهم الشخصيّة فقط.

Hiç kuşkusuz aramızda -Arap dünyasının çeşitli yerlerinde- edebiyatçı ve aydınlardan Arap dünyasına yalnızca şahsi kimlikleri dolayısıyla mensup olanlar bulunmaktadır. (Şeblûl,16)

و أقبل ذات يوم أو ذات ليلة على أبيه نفر من أصدقائه يزورونه.

Bir gün veya bir gece, bir grup arkadaşı, kendisini ziyaret için babsına geldi. (Eyyâm,,2/77)

ليت الأيام تتيح لى أن أحقق أمنية تضطرب فى نفسى فأجمع نفرا من رفاقنا و نقصد الى الكتاب.

Keşke zaman içimde dolanıp duran bir hayalime imkan verse de bir grup arkadaşımı toptasam, Kur'an Kursu'na gitsem. (Edib,64)

1.15.5 ( جماعة مِنْ ) Sözcüğü :

جماعة مِنْ + اسم جمع

Bir grup öğrenci. جماعة مِنَ الطُّلَّابِ.

Bir bölük insan. جماعة مِنَ النَّاسِ.

Bir grup askerin, tek bir komutanı var. جماعة مِنَ الجنود لهم رئيسٌ واحد.

İç baskı gruplarından hep ayrı kaldı. لقد ظلَّ بمعزلٍ عن جماعات الضَّغط الداخليَّة.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

توجد جماعة صغيرة من الناس تنتظر في الحديقة.

Bahçede bekleyen küçük bir grup insan var.

فيتفق مع جماعة من أصدقائه على أن يقرأ معهم طائفة من الكتب.

Bir grup arkadaşıyla, bir grup kitabı birlikte okumakta anlaşıyor.

(T.Huseyn, Eyyâm,2/55)

فاشترى بطيخة أو جماعة من البطيخ وتركها قريباً من غرفة الإمتحان.

Bir veya birkaç karpuz aldı, onları sınav salonuna yakın bir yere bıraktı.

(Eyyâm,2/60)

و فوق الثانی كومة من التبر اتخذتها جماعة من النمل قرية لها.

İkincinin üstünde, bir yığın altın vardı, bir grup karınca onu yuva edinmişti. (M.Nuayme, Kerm,76)

### 1.15.6 ( مجموعة من ) Sözcüğü :

#### مَجْمُوعَةٌ مِنْ + اسم جمع

Bir miktar para. مجموعة من النقود.

Bir öbek pul. مجموعة من الطوابع.

Bir bölük öğrenci. مجموعة من الطلاب.

Sözcük öbeği. مجموعة الألفاظ.

Müzik grubu. مجموعة موسيقية / مُغَنِّين.

Avrupa Birliği. دَوْلُ المجموعة الأوروبية.

Sanayi grubu. مجموعة صناعية.

هذه مجموعة من العبارات التي تدلّ على جزء من شيء ما.

Bunlar, herhangi bir şeyin bir bölümünü gösteren bir grup cümle.

جاء إنخفاضُ الدُولار نتيجةً مجموعةٍ من العوامل من بينها حركة البيع المسعورة من أجل تحقيق

الرّبح.

Doların düşüşü, kazanç sağlamak amacıyla alım-satım hareketinin de içlerinde yer aldığı bir bölük etken sonucunda olmuştur. (Fischer,2/243)

أشرف على إعدادة مجموعة من الطلاب وبعض الأساتذة.

Hazırlığını bir bölük öğrenci ile bazı hocalar yürüttü. (Muyessera,1/124)



و أخرجت مجموعة من الرسائل كانت تخفيها .

Gizlediği bir grup mektubu çıkardı (Şeceratu'l-Hukm,148)

1.15.7 ( طائفة من ) Sözcüğü :

### طائفة من + اسم جمع ٧ جنس

Gecenin bir bölümü. طائفة من الليل.

Onlardan bir grup seninle kalksın. (Nisa,4/102) فَلَئِمَّ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ.

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ.

Ehli kitaptan bir grup, sizi sapıtmak istemiştir. (3/69)

وَلْيَشْهَدْ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ.

Onlara verilen cezaya bir grup mü'min tanıklık etsin. (Nur,24/2)

وإن طائفتان من المؤمنين اقتتلوا فأصلحوا بينهما.

Mü'minlerden iki topluluk çatışarlarsa, aralarını bulun. (49/9)

يَبْدُو أَنْ الْإِنْتِمَاءَ آنَكَ كَانَ مَلَاذًا لَطَائِفَةٍ غَيْرِ قَلِيلَةٍ مِنَ الشَّبَابِ.

Anlaşılan o sırada mensubiyet, azımsanmayacak sayıda gençlik bölümünün zevk aldığı bir durumdu.

فَاللَّهُ لَمْ يَنْشُرْ ضَوْءَ الشَّمْسِ لِيَسْتَمْتَعَ بِهِ فَرِيقٌ مِنَ النَّاسِ دُونَ فَرِيقٍ ، وَاللَّهُ لَمْ يَرْسِلِ النَّسِيمَ لِيَتَنَفَّسَهُ

طَائِفَةٌ مِنَ النَّاسِ دُونَ طَائِفَةٍ ، وَاللَّهُ لَمْ يُجَرِّ الْأَنْهَارَ وَلَمْ يَفْجَرِ الْيَنَابِيعَ لِتَشْرَبَ مِنْهُ جَمَاعَاتٌ مِنَ

النَّاسِ وَتُظْمَأَ إِلَيْهَا جَمَاعَاتٌ أُخْرَى.

Allah güneş şıgını, yalnızca bir grup insan yararlansın diye yaymaz.

Allah sabah esintisini yalnızca bir grup insan solusun diye göndermez.

Allah, insanların bazı grupları içsin, ötekiler susuzluk çeksın diye

ırmakları akıtmaz, pınarları yaratmaz. (Muazzebûn,158)

1.15.8 ( قافلة من ) Sözcüğü :

وَذَاتُ يَوْمٍ ، فُوجِيَّ عَلِ بَابَا ، وَهُوَ يَقْطَعُ الْخَطْبَ ، بِقَافِلَةٍ مِنَ الرِّجَالِ عَلَى ظَهْرِ الْخَيْلِ تَتَجَدَّ نَحْوَهُ.

Bir gün Ali Baba odun keserken, atlar üstünde kendisine doğru gelen bir

bölük insanla karşılaşır. (Ali Baba,6)

ولا يكاد يوم يُرْحَتَى نرى وفوداً من السَّانِحِينَ على أرض تركيا.

Gün geçmiyor ki, Türkiye topraklarında gezgin kabileleri bulunmasın.

1.15.9 ( جملة من ) Sözcüğü :

### den bir grup - جملة من + اسم جمع / جنس

السَّعَادَةُ على هذا النحو إنما تكون بسلامة جملة من العناصر.

Bu şekilde mutluluk, ancak bir grup unsurun esenliğiyle olabilir.

وقد استعمل (...) مفهوم «الأشعور السَّيَاسِي» للدلالة على جملة من الدوافع السلوكية السَّيَاسِيَّة والجماعية في مقدمتها الدين والقرابة.

Siyasi altşuur kavramını, dinin ve akrabalığın başta yer aldığı bir öbek siyasi ve grupsal davranış itimlerini göstermek üzere kullanmıştır.

(Cabiri,43)

### den birisi (de) - من جملة + اسم جمع / جنس

Dostlarından biriydi. كان من جملة أصحابه.

Yaptıklarından birisi de, (...) idi. في جملة / من جملة ما فعله (هو / أنه).

Söyledikleri arasında yorgun olduğu da vardı. قال في جملة ما قال إنه كان مُتعباً.

مَصَائِبُ الدُّنْيَا كَثِيرَةٌ ، و من جملتها الكوارث الطَّبيعية.

Dünyanın musibetleri çoktur. Onlardan birisi de, doğal afetlerdir.

ومن جملة المنكر أن يقول النَّاسُ على الله ما لا يعلمون.

Kötülüklerden birisi de, insanların Allah'a karşı bilmedikleri şeyleri söymesidir. (Cabiri,309)

و من ثمَّ تصبح الغنيمة من جملة الحوافز.

Böylelikle de ganimet itici güçlerden biri olur. (Cabiri,113)

على الأقلَّ كان لا بدَّ لها أن تجعل السَّلاح السَّيَاسِيَّ من جملة أسلحتها.

Enazından siyasi silahı, silahlarından birisi yapmak zorundaydı.

(Cabiri,60)

هذه تمثل ٤٣ في المئة من جملة إستثمارات البورصات.

Bu, bütün borsa yatırımlarının %43'ünü yansıtır.

1.15.10 ( رزمة من ) Sözcüğü :

**demet/buket/paket/balya/top** رزمة من + اسم جمع / جنس

Bir çiçek demeti/buketi. رزمة من الأزهار.

Bir top kalem. رزمة من الأقلام.

Bir top kağıt. رزمة من الورق.

Bir kucak giysi. رزمة ثياب.

Bir top gazete. رزمة صحف.

Bir tutam ot. رزمة حشيش.

Bir bölük eşya. رزمة أمتعة.

هنا رزمة من الرسائل لا يمكن توصيلها الى المرسل اليه.

Gönderilene ulaştırılamayan, bir grup mektup var.

إنه دس في الحقيبة رزمة ضخمة من الأوراق النقدية.

Çantada büyük bir tomar (yığın,demet,buket) kağıt para gizlemiştir.

(Havle'l-Alem,10)

1.15.11 ( قطعة من ) Sözcüğü :

bir parça et. قطعة من اللحم.

bir parça peynir. قطعة من الجبن.

bir parça tavuk. قطعة من الدجاج.

bir parça börek. قطعة من الفطير.

bir parça odun. قطعة من خشب.

Bir parça peynir istiyorum. أريد قطعة من الجبن.

Bir parça et istiyorum. أريد قطعة من اللحم.

و كان عشاؤه لذيذاً حقاً ، فقد كان يتألف من رغيف و قطعة من الجبن الذى يسمّى الجبن الرومى ،  
أو قطعة من الحلاوة الطحينيّة.

Akşam yemeği, çok lezzetliydi. Bir somun ile Anadolu peyniri denen bir parça peynirden veya bir parça tahin helvasından oluşurdu. (Eyyûn,2/37)

ثم تعارنوا على سَلَخ ذلك الحيوان ، و قدّموا الى جُزءاً من لحمه لأكله.

Sonra bu hayvanı yardımlaşarak yüzdüler. Yemem için bana da etinden bir parça verdiler. (Robenson,33)

1.15.12 ( وابل من ) Sözcüğü :

### yağmuru (..) وابل من + اسم جمع / جنس

yağmuruna tuttu/ (..) yağdırdı. أمطره وابلأ / بوابل من...

أمطر الصحفيّون رئيس الوزراء بوابل من الأسئلة.

Gazeteciler, başbakanı soru yağmuruna tuttu.

أمطره وابلأ من الرصاص.

Onu kurşun yağmuruna tuttu/ Ona kurşun yağdırdı / Onu yaylım ateşine tuttu.

أمطر عليه وابلأ من الشتم / الشتائم.

Ağzına geleni söyledi / Demediğini bırakmadı / Açtı ağzını, yumdu gözünü / Hakaret yağdırdı.

أمطره وابلأ من الضربات.

Onu yumruk yağdırdı/yumruk yağmuruna tuttu.

جلست تحت تفاحة مثمرة. فرشت على العطر من قماقمها و أمطرتنى وابلأ من تويجات زهراتها. وما  
أذكر أننى سقيتها يوماً قطرة ماء أو تكرمت عليها بحفنة من سّداد.

Meyvalı bir elmanın altına oturdum. Üstüme çiçek kokularını serpeledi. Beni çiçek taçları yağmuruna tuttu. Ona bir damla su verdiğimi veya bir avuç gübre attığımı hiç mi hiç anımsamıyorum. (M.Nuayme, Kerm,60)

1.15.13 ( زَوْجٌ مِنْ ) Sözcüğü :

Bir çift ayakkabı satın aldım. اشتريت زوجاً من الأحذية.

Bir çift ayakkabı. (Eyyâm,1/34) و زوجٌ من الأحذية.

1.15.14 ( واحدٌ مِنْ ) Sözcüğü :

Onu büyük komutanlarından biri yaptı. جعله واحداً من أكبر قوادِه.

Fıkıh usulü ilmi, fıkıh ilimlerinden biridir. علم أصول الفقه فرع من العلوم الفقهية.

Bir gün stada gitmiştim. فى يوم من الأيام ، ذهبت الى الملعب.

Bir kış gecesinde (Eyyâm,2/94) فى ليلة من ليالى الشتاء .

قال لى : اخترت واحدةً من هذه السكاكين ، فأخذت السكينة الطويلة.

Bana şöyle dedi: Bu bıçaklardan birini seç. Bunun üzerine, bu uzun bıçağı aldım.

ههنا منبع هائل من منابع البغض و الحسد و النزاع بين الناس.

İşte burada, nefret, kıskançlık ve insanlar arasındaki çekişmenin korkunç bir kaynağı vardır. (M.Nuayme, Evsân,16)

وما كان عملى الرسمى إلا حلقة من سلسلة هوايتى للفن.

Resmi işim, yalnızca bir dizi sanat merakımın bir bölümüydü. (T.el-Hakim, Şeceratu'l-Hukm,79)

لقد أقر المؤتمر سلسلة من التعديلات المقترحة.

Konferans, önerilen bir dizi değişikliği kabul etti.

بل تدفع الى نوع من الشطط فى بعض الأحيان.

Bilakis, kimi zamanlar bir tür aşırılığa yöneltir. (Cabiri,113)

1.15.15 Öteki Bazı Sözcükler:

\* Bölüm anlatmaya elverişli daha pekçok sözcük vardır.; bir bölümünü sunuyoruz:

تبدل الفوج. Vardiya değişimi.

و يَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا.

O gün, her ümmetin ayetlerimizi yalanlayanlarını toplarız. (Neml,27/83)

و تَرَكُوا الرُّبْعَ وَ اسْتَقَرُّوا فِي أَطْرَافٍ مُتَبَاعِدَةٍ مِنَ الْمَدِينَةِ.

Semtten ayrıldılar, her biri kentin uzak bir tarafına yerleşti. (Eyyâm,2/52)

### (n)ın bir bölümü - جزء من / بعض من + اسم جمع / جنس

ليس لديك لبن على الإطلاق ، خذ بعضاً مما عندي ، لا تأخذه كله.

Sende kesinlikle ayran yok, benimkinden biraz al, hepsini alma.

إنَّ جزءاً من الحديقة يمتدُّ إلى جانب البيت.

Bahçenin bir bölümü, evin yan tarafına uzanıyor.

هذه مجموعة من العبارات التي تدلُّ على جزء من شيء ما.

Bunlar, herhangi bir şeyin bir bölümünü gösteren bir grup cümle.

كثيراً ما يحتاج أحدنا إلى الحديث عن جزء من شيء ما.

Birimiz, çoğu zaman, bir şeyin bir bölümünü anlatma ihtiyacı duyar.

Bir kırımlık ekmek/bir ekmek kırığı. Bir كسرة من خبز.

### ألوان / فنون / ضروب من + اسم جمع / جنس

#### pekçok/çesit çeşit/türlü türlü

Çok çeşitli şeyleri konuştular. Çok تحدثوا ألواناً من الحديث.

Pekçok (çeşit çeşit) evrad ve dualar okuyor. و يقرأ ألواناً من الأوراد و الأدعية.

محتالاً في شقِّ طريقه ألواناً من الحيل تنتهي بها كلها إلى غايته.

Yolunu açarken hepsi kendisini gayesine ulaştıracak olan türlü çeşitli çareleri arıyordu. (T.Huseyn, Muazzebûn,13)

و جعلوا يكيدون لهما و يمكرون بهما و يذيقونهما من العنت فنونا و ألواناً.

Onlara tuzak üstüne tuzak kurmaya ve binbir türlü işkenceyi tattırmaya başladılar. (Muazzebûn,30)

و يحملون حقيبة أخرى فيها صنوف من الخرز و ضروب من الخواتم و الأساور قد اتَّخذت من المعدن الرخيص.

İçinde ucuz madenden yapılmış türlü türlü boncuklar, türlü çeşitli

yüzükler ve bilezikler bulunan bir çanta daha taşırlar. (Muazzebûn,58)

فلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الْعَاشِرَةُ بَعْدَ الْأَلْفِ أَنْفَقَ الْمَلِكُ شَطْرًا مِنَ اللَّيْلِ بَيْنَ زُرَّانِهِ وَنَدْمَانِهِ ، يَخُوضُ مَعَهُمْ فِي أَلْوَانٍ مِنَ الْحَدِيثِ وَيَجَاذِبُهُمْ أَطْرَافًا مِنَ اللَّهْوِ . ثُمَّ صَرَفَهُمْ حِينَ تَقَدَّمَ اللَّيْلُ كِعَادَتِهِ ، وَ خَلَا إِلَى الْمَلِكَةِ بَعْدَ ذَلِكَ فَقَضَى مَعَهَا شَطْرًا مِنَ اللَّيْلِ .

Binonuncu geceden sonra, kral gecenin bir bölümünü vezirleri ve nedimleri arasında, onlarla çeşit çeşit söyleşiler yaparak ve onları pekçok eğlenceye çekerek geçirdi. Daha sonra, her zamanki gibi, gece ilerleyince onları uzaklaştırdı ve böylece kraliçeyle başbaşa kaldı. Gecenin bir bölümünü de onunla geçirdi. (Ahlâm,26)

هذه الحادثة أخذته بزُلوانٍ من الشدَّة في حياته.

Bu olay, onun başına pekçok işler/bela açmıştı. (Eyyâm,1/23)

### **den pay() - حظ من (...)**

و يأخذ بحظِّه ممَّا يصيبها من النِّعماءِ و البِأساءِ .

Nimetlerden ve belalardan kendisine düşen payı alır. (Muazzebûn,157)

و قد وعد زعيم الطلبة بحظٍّ من الغمِّ و قسط من النِّعيمِ .

Öğrenci lideri, bir miktar dert, biraz da sevinç vaadetti.

(T.elHakim,Şeceratu'l-Hukm ,159)

و هو الموضع المشهور في هذا الوقت على أميالٍ من الكوفة.

Burası, Kufe'ye birkaç mil uzakta meşhur bir yerdir.

(Mes'udi,Tenbih,273)

تلقى أوراق بردى شعاعاً من النور على هذه الحركة.

Parşömen belgeleri, bu harekete bir parça ışık tutuyor. (Kaşif,Mısır,203)

### **bir avuç/el dolusu حَفْنَةٌ = ملء اليد**

Bir avuç tatlı. حَفْنَةٌ من الحلويات.

Çocuğa bir avuç tatlı ver. أعطِ الصَّبِيَّ حَفْنَةً من الحلويات.

قَوَامُهَا حَفْنَةٌ مِنَ الرَّعَاةِ تَقُودُ الْأَغْلَبِيَّةَ السَّاحِقَةَ مِنَ السَّكَّانِ وَ تَعَامِلُهُمْ كَقَطِيعٍ .

Temeli şudur: Bir avuç yönetici, insanların büyük çoğunluğunu yönetiyor, onlara sürü gibi davranıyor. (Cabiri,42)

تقدّس الروابط الدّينية بين حفنة من النّاس.

Bir avuç insan arasındaki dini bağları kutsallaştırır.

### **Belirli Miktardaki Sıvılar كمّيات معروفة محدودة من السّوائل**

Bir bardak kahve. فنجان من القهوة.

Bir bardak limonata. كوبا من الليمناذة.

Bir şişe meyva suyu. زجاجة من العصير.

Bir ibrik/şişe süt. إبريق من الحليب.

Bir bardak su istiyor musun? هل تريد كوباً من الماء؟

Şişede bir bardak süt var. فى الإبريق كوب من اللبن.

Mutfakta bir şişe süt var. يوجد إبريق من اللبن فى المطبخ.

Bana bir şişe meyva suyu getir. أحضر لى زجاجة من العصير.

Genelde sabahleyin bir bardak çay içeriz. نتناول عادة فنجاناً من الشّاي فى الصّباح.

احتاج الى ثمانية عشرَ ليترأ من البترول لسيّارتى.

Arabam için onsekiz litre petrole ihtiyacım var.

أرجو التّفصّل بإعطائى نصف ليتر من العصير.

Bana lütfen yarım litre meyva suyu getirir misin?

### **كمّيات معروفة من الموادّ العادية**

#### **Çeşitli Maddelerin Belirli Miktarları**

Bir kutu tatl. صندوق/علبة من الحلويات.

Bir paket sigara. باكيت من السّجائر.

Bir küçük torba/poşet/çuval portakal. كيس صغير من البرتقال.

Bir çuval kömür. كيس من الفحم.

Bir çuval patates. كيس من البطاطس.

Bir yığın kum. كومة من الرّمّل.



## ARAPÇA'DA SAYILAR

Bir taş yığını. كومة من الحجارة.

Bir yığın kitap. كدس من الكتب.

Bir kaşık dolusu şeker. ملء معلقة من السكر.

Bir cep dolusu para. ملء جيب من المال.

Bir rıtıl patates. رطل من البطاطس.

Bir ton kömür. طن من الفحم.

Bir galon petrol (yak.5 litre). جالون من البترول.

Bir kum yığını üstünde oturuyor. إنه جالس على كومة من الرمال.

Yaklaşık yarım kilo peynirimiz var. لدينا حوالى نصف كيلو من الجبن.

أنا آخذ ملعقتين من السكر مع قهوتي.

Kahvemle birlikte iki kaşık şeker alacağım.

إنه دائماً يجلب معه الى الدرس كمية ملء الجيب من أقلام الرصاص.

Derse daima yanında bir cep dolusu kurşun kalem getirir.

Bir tabak makarna istiyorum. أريد طبقاً من المكرونة.

Bir tabak fasulye istiyorum. أريد طبقاً من الفاصوليا.

Bir tabak sebze istiyorum. أريد طبقاً من الخضار.

و يدفعهم الى بحر من الضحك لا يكاد يعرف له حد.

Onları sonsuz sınırsız bir gülüşe boğardı. (Eyyâm,2/67)

و إنما هما لوثان من الطعام لم يشذوا عنهما قط : فإمّا البطاطس فى خَلِيطٍ من اللحم و الطماطم و

البصل ، و إمّا القرع فى خَلِيط من اللحم و الطماطم و البصل و شئ من الحمص .

İki çeşit yemek onlardan hiç ayrılmazdı: Ya et, domates ve soğan karışımı patates, ya da et, domates, soğan ve biraz nohut karışımı kabak. (Eyyâm,2/49)

و لما أخذت يده و هزرتها صامتاً أحسست بقطرات من الدُموع السَّخينة قد تساقطت على يدي من

أجفانه.

Elini tutup sessizce sarstığımda, yanaklarından ellerime süzülen sıcak

gözyaşı damlacıklarını hissettim. (Cubran Halil Cubran,el-Ecnihatu'l-Mutekessira,44)

و بعضها تنحصر عبادته فى طبقة دون غيرها من طبقات المجموعة البشرية.

Bazılarına insanların yalnızca bir grubu tapar. (M.Nuayme, Evsân,7)

إن لكل هؤلاء بعضاً من السلطان و ليس لأى منهم السلطان كله.

Bütün bunların bir miktar otoritesi vardır, ama bütün otorite onların herhangi birine ait değildir. (M.Nuayme, Evsân,30)

### 1. 16 İlgi veya Zarf Ma'sıl ile Kurulan Ölçü Kalıpları:

**(e)cek kadar (..) / bunca (..).** من + اسم جمع + ما + صلة.

و آتيناها من الكنوز ما إن مفاتحه لتنوء بالعصبة أولى القوة.

Ona bir grubun taşıyamayacağı ölçüde hazine verdik. (Kasas,28/76)

أعطيت خالداً من الكتب ما إن عدده ليبلغ المئة.

ثم يكون لها فى حياة النّس من الآثار ما لم يكن ليخطر لهم على بال.

Bu durumların, insan hayatında, akla gelmeyecek ölçüde etkisi olur.

(Va'd,6)

و لقد جاء هم من الأنبياء ما فيه مژدر.

Onları bu hallerinden vazgeçirecek nice haberler gelmiştir. (Kamer,54/4)

بالت (اللجنة) تضع دستوراً ديمقراطياً يخول الشعب من الحقوق ما لا يريد القصر أن ينزل عنه.

Kurul, halka, sarayın vazgeçmek istemediği pekçok hakkı veren demokratik bir anayasa hazırlamaya başladı. (T.Huseyn, Eyyâm,3/163)

فقد رأى صاحبنا نفسه إذا مضطراً الى أن يقترض من المال ما يتيح لزوجه و له أن يأويا الى دارٍ

يعيشان فيها كما يريدان.

Şu halde arkadaşımız, eşine ve kendisine istedikleri gibi yaşayacakları bir eve sığınma imkanı verecek kadar ödünç almaya kendini mecbur hissetti. (Eyyâm,3/147)

و يشير أمامه من المشكلات ما لا يعرف الى التفوذ منه طريقاً.

Önüne kavramaya imkan bulamayacağı kadar çok sorun çıkarıyor.

(Eyyâm,3/136)

(و حين) تفترض أن لى من التجارب والعلم ما لك.

Benim, senin kadar deneyim ve bilgiye sahip olduğumu düşünüyorsun.  
(A.Emin, Veledi,75).

أهم ما جرّيت فى حياتى أنى رأيت أن قول الحقّ والتزامه ، و تحرّى العدل و عقله ، يكسب الإنسان  
من المزايا ما لا يقدر.

Hayatımda deneyerek öğrendiğim en önemli şey, doğru söz ve ona bağlılığın, adaletli olma ve onu uygulamanın, insana aklına gelmeyecek kadar meziyet kazandırdığını görmemdir. (Veledi,17)

لا يملك من موارد الكسب ما يُعينه على فتح بيته للضيافة.

Evini misafirlere ziyafete açacak ölçüde gelir kaynağı yoktu.  
(Akkad,Abduh,55)

و هم أن يأتى من الحركات ما كان خليقاً أن ينبّه النائمة.

Uyuyan güzeli uyandırmaya uygun bir takım hareketler yapmak istedi.  
(Ahlâm,18)

و أحدث من الحركات ما أذود به الصوت عن أذنى.

Sesin kulağıma gelmesini engelleyecek bir takım hareketler yaparım.  
(T.Huseyn, Hub,130)

### **pekçok/-cek kadar/bir takım. من + مصدر + ما + صلة.**

كان يملك من الذكاء و الذاكرة و قوّة التأثير ما جعله يُعجب به الصديق و العدو على حدّ سواء.

Kendisini hem dosta, hem de düşmana sevdirecek ölçüde zeka, hafıza ve etkileme gücüne sahipti.

فقد أتاح لها ابن خلدون -رحمه الله- من السعة ما مكّنها من أن يلقيا ابنتهما كأحسن ما يكون  
اللقاء.

İbn Haldun -rahmetli- ona, kızlarını en güzel biçimde karşılama imkanı verecek ölçüde genişlik sağlamıştı. (Eyyâm,3/136)

لأنّه سيتيح لك من القراءة ما ستنعم به أحسن النعيم.

Çünkü o sana, okumadan çok büyük zevk alacağın bir takım özellikler kazandıracak (Eyyâm,3/131)

و كان قد عرف من أمر صاحبيه ما يحتملان من مشقة و ما يبذلان من جهد ، و ما يلقيان من  
إخفاق.

Bu iki arkadaşının durumundan, katlandıkları bir takım zorlukları,

## ARAPÇADA SAYILAR

harcadıkları çabaları, ve karşılaştıkları can sıkıntılarını öğrenmişti.  
(Eyyâm,3/118)

ولكن الرجال يحسنون الصبر و يتقنون التجلّد ، و يبلغون من كظم الحزن و إخفاء العواطف ما لا يبلغ النساء.

Gelgelelim erkekler, iyi sabır gösteriyorlar, bayağı direniyorlar, kadınlardan çok daha ileri ölçüde üzüntüyü yenme ve duygularını gizleme başarısını gösteriyorlar. (T.Hüseyin, Hub,57)

و قد أتيح لنا من حسن الحال و سعة العيش ما يمكننا من أن نربّي طفلنا الجديد ، إن أقبل ، على غير ما ربّينا عليه أخاه.

Eğer gelirse, yeni bebeğimizi kardeşinden farklı bir biçimde yetiştirme imkanı verecek ölçüde durumumuz düzeldi ve maddi imkanımız oldu.  
(Hub,123)

لأنّ لهم من المرونة ما يجعلهم يقبلون الدّعوة الجديدة.

Çünkü onlar, yeni çağrıyla kabul edebilecek kadar esnekliğe sahiptir.  
(A.Emin, Veledi,101)

إنّ ابنك ما زال شابّاً ، له من الحيويّة ما يدفعه دائماً لمواجهة الحياة ليستمدّ منها خبرته و تجاربه.  
Oğlun henüz genç, deneyimlerini elde etmek için onu daima hayatın içine itecek ölçüde canlılığa da sahip. (Veledi,76)

و في هذا من الخطر ما يجب أن تتحرّر منه أنت و أمثالك.

Bunda, snin ve benzerlerinin kurtulması gereken pekçok yanlışlık var.  
(Veledi,67)

طالما دعوت ربّي جاهداً أن يجنبك الزلزل ، و يقيك شرّ أصدقاء السوء ، و يمنحك من قوّة الإرادة ما تتقى به شرّ المغريات المغويات ، و أن يهديك الصّراط المستقيم.

Seni yanlışlardan uzak tutması, kötü arkadaşların kötülüklerinden koruması, sana pekçok kötülüğü düşürücü ve saptırıcı şeylerden korunabileceğin ölçüde irade gücü vermesi ve doğru yola erdirmesi için, kaç/nice zamandır rabbime dua edip duruyorum. (Veledi,61)

فإن سألتني (..) كيف استطاع أن يثير في نفوس كثير من النّاس ما يثير من حسدٍ و حقدٍ و ضغينة ، و أن يثير في نفوس ناسٍ آخرين ما يثير من رضاً عنه و إكرام له و تشجيع (..) فلست أستطيع أن أجيبك!

Pekçok insanın içinde bunca hased, öfke ve kin uyandırmayı, başka bir takım insanların içlerinde ise bunca hoşnutluk, saygı ve destek

## ARAPÇADA SAYILAR

uyandırmayı nasıl başarabildiğini soracak olursan, sana cevap veremem. (Eyyâm,1/151)

ذاق فيه من النعيم ماشاء.

Gönlünce nimetin zevkini tattı. (T.Huseyn, Ahlâm,26)

و يأتون من عجب الأمر ما لا حد له.

Sayısız tuhaf hareketler yapıyorlar. (Eyyâm,1/101)

أَنَّ فِي الدُّنْيَا جَمَالاً يَفُوقُ هَذَا بِمَرَّاحِلَ ، و لِلذَّوْقِ مَجَالاً يَجِدُ فِيهِ مِنَ الْمَتْعَةِ مَا يَقْصُرُ عَنْهُ الْوَصْفُ.

Halbuki dünyada, bunu kat kat geçen güzellik var, zevkin anlatılamayacak ölçüde yolu/aracı var. (Veledî,31)

و كَأَنَّهُ حَالَفُ الشَّيْطَانِ عَلَى أَنْ يَوْفَى عَمَّاراً مِنَ الْعَذَابِ مَا لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَصُبَّ عَلَى أَبِيهِ.

Adeta şeytanla, Ammar'a ana-babasına yapmaya imkan bulamadığından çok fdaha azla kötülük yapmak üzere sözleşmişti. (T.Huseyn, Va'd,117)

**-cek kadar (çok) / ölçüde/sayıda.** مِنْ + مصدر + بحيث.

إِنَّ هَذِهِ الْغُرْفَةَ مِنَ الْقَدَارَةِ بِحَيْثُ تَسْتَحِيلُ عَلَى الْإِقَامَةِ فِيهَا.

Bu oda, içinde duramayacağım kadar pis.

هَذِهِ تَكْفِي لِإِعَالَةِ السَّكَّانِ ، وَلَكِنَّهَا لَيْسَتْ مِنَ الْكَثْرَةِ بِحَيْثُ تَفِيضُ عَلَى حَاجَتِهِمْ.

Bu, nüfusu doyurmaya yeter, ancak ihtiyaçlarından fazlasına yetecek kadar bol değil.

لَمْ تَكُنْ مِنَ السَّعَةِ بِحَيْثُ يَتَسَعَّ زَمَامُهَا كَمَا يَقُولُ أَبْنَاءُ الرَّيْفِ لِبُيُوتِ كَثِيرَةٍ مِنْ أَصْحَابِ الثَّرَاءِ.

Maddi imkanı, kır kesimi insanların dedikleri gibi, servet sahibi pekçok aileyi ağırlayacak kadar geniş değildi. (Akkad, Abduh,55)

ذَلِكَ لِأَنَّ هَذِهِ الْأَمْطَاتِ مِنَ الشَّيْءِ بِحَيْثُ صَارَتْ «لُغَةً جَدِيدَةً».

Çünkü bu örnekler, "yeni bir dil" oluşturacak ölçüde yaygındır.

(İ.Samerrai, Esâlibu'l-Kur'an,88)

**- pekçok defa/bir süre yaptı.** فَعَلَّ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَفْعَلَ / فَعَلَ مَا فَعَلَ.

طَوَّافًا بِالْكَعْبَةِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَطَوِّفًا بِهِ.

Kabe'yi pekçok defa/doyasıya tavaf ettiler/ ettiler de ettiler. (Va'd,10)

صَبَّ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ مَاءِ الدُّشِّ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يُصَبَّ.

Duş suyundan bir miktar kendisine döktü. (T.Huseyn, Eyyâm,3/46)

ذهب الى الجامعة فيسمع فيها ما شاء الله أن يسمع من دروس الأدب و التاريخ و اللغة الفرنسية.

Üniversiteye gider, edebiyat, tarih ve Fransızca derslerini bayağı bir süre dinlerdi. (Eyyâm,3/80)

و يقرأ عليه بين ذلك ما شاء الله من آيات الأدب الفرنسي.

Bu arada ona, Fransız edebiyatının pekçok şaheserini okuyordu.

(Eyyâm,3/109)

قد دعا لهذا الإستقبال مَنْ شاء الله أن يدعوهم من أصحاب الثقافة و رجال السياسة و الحكم.

Bu karşılama, kültür, siyaset ve yönetim adamlarından pekçoğunu çağırmişti. (Eyyâm,3/142)

فإذا كانت السَّاعَةُ الخامسة انصرفا عن تاريخ اليونان و الرومان الى الأدب الفرنسي فقرأ منه ما شاء الله أن يقرأ كذلك.

Saat beşte, Yunan ve Roma tarihini bırakırlar, Fransız edebiyatına geçerlerdi. Pekçok eseri okurlardı. (Eyyâm,3/116)

و إنما جعل يُعَدِّ رسالته للدكتوراه عن فلسفة ابن خلدون الإجتماعية ، فقرأ لذلك ما شاء الله أن يقرأ في اللغتين العربية و الفرنسية.

İbn Haldun'un sosyal felsefesine dair doktora tezini hazırlamaya başlamıştı. Bunun için, Arapça ve Fransızca pekçok kitabı okumuştur. (Eyyâm,3/121)

حتى إذا نهض عنها ليغسل يديه من حنفية كانت هناك شرب من مائها ما شاء الله أن يشرب. Orada bulunan musluktan ellerini yıkamak üzere sofradan kalktığında, bir miktar su içmişti. (Eyyâm,1/23)

فقد أقام ما شاء الله له أن يقيم في ذلك المكان.

Bu yerde, bir süre/birkaç zaman kalmıştı. (Eyyâm,2/5)

و أنفق الملك ما شاء الله أن ينفق من الوقت غائباً عن نفسه و شاهداً لها.

Kral, kendinden geçmiş, hep onu gözetler vaziyette bir süre öylece kalakalmıştı. (T.Huseyn, Ahlâm,130)

و أقام ياسر ما شاء الله أن يُقيم ضيفاً على حليفه أبي حذيفة.

Ammar, müttefiki Ebu Huzeyfe'nin bir süre için konuğu olmuştu. (Va'd,12)

و يمضى من الأيام والأشهر ما شاء الله أن يمضى.

Günler ve aylar akıp gidiyordu. (Va'd,100)

### **Bunca -ı yaptı. فَعَلَ ما فَعَلَ.**

و أذاعوا عن الشيخ ما أذاعوا.

Hocayla ilgili o kadar çok (pekçok) yaygara çıkardılar. (Eyyâm,3/12)

بسببه جرى عليه ما جرى.

Bunca işler başına bu yüzden gelmiştir. (Karamani,Ahbâr,132)

بسببه جرى على عثمان ما جرى.

Osman'ın bütün başına gelenler, bu yüzden gelmiştir. (Zehebî,Düvel,48)

و تكرهه كرهاً شديداً ، لأنه يكلفها ما يكلفها من المال و المشقة.

Ondan nefret ediyordu. Çünkü ona bayağı bir masraf ve zorluk yüklüyordu. (Eyyâm,1/93)

فكلفتهم ما كلفتهم من أعمال الدولة.

Pekçok devlet işini onlara yükledin. (T.Huseyn, Ahlâm,66)

حتى إذا جاء الطبيب فوصف ما وصف و أمر بما أمر و انصرف على أن يعود مع الصبح.

Doktor geldi, bir takım şeyler söyledi ve emirler verdi, sabahleyin erkenden gelmek üzere ayrıldı. (T.Huseyn, Eyyâm,1/130)

و نسيه من نسيه من أصحابه و أتراه.

Pekçok arkadaşı ve yaşıtı onu unutmuştu. (Eyyâm,1/137)

و فيم إذن كدّ و شقيّ و تكلف ما تكلف من الدرس و الإمتحان ، و ظفر بما ظفر به من النجّع؟

O zaman ne diye kendini yıprattı, mutsuz oldu, bunca ders ve sınava girdi, bunca başarıyı elde etti? (Eyyâm,3/72)

و لو قد التمس لنفسه عملاً حين تخرّج في دار العلوم و لم يتكلف ما تكلف من السّفر و الغربة ،

لكان في ذلك الوقت معلماً في هذه المدرسة أو تلك من مدارس الدولة.

Daru'l-Ulum'u (Bilimler Akademisini) bitirdiğinde, kendisine bir iş aramış olsaydı ve bunca yolculuğu ve gurbeti çekmeseydi, şimdi şu veya bu devlet okulunda öğretmenlik yapacaktı. (Eyyâm,3/87)

و أضمر أبو جهل في نفسه ما أضمر ، و أدخر الله لعمار من الكرامة ما أدخر.

Ebu Cehil içinde pekçok kötü düşüncüyü sakladı, Allah da Ammar'a büyük bir saygınlık hazırlamıştı. (T.Huseyn, Va'd,117)

وَلَمْ يَبْذُلِ الْإِنْجِيلِزُ جُهْدًا أَوْ يَنْفَقُونَ مَالًا فِي نَشْرِ لُغَتِهِمْ ؛ وَ الشَّمْسُ لَا تَغِيبُ عَنْ أَمْلَاكِهِمْ ؟ وَ لَهُمْ مَا لَهُمْ مِنَ الْقُوَّةِ وَ الْبَاسِ !

Topraklarında güneş batmazken ve bunca güç ve kudretleri varken, İngilizler dillerini öğretmen için niye çaba ve para harcıyor? (T.Huseyn, Fusûl fi'lEdeb ve'n-Nakd,46)

## 2. AZLIK ANLATIMLARI:

### 2.1 ( قَلِيلٌ مِنْ ) Sözcüğü:

-(n)[n pekaz]/pekaz -/biraz - قَلِيلٌ مِنْ + اسم جمع

öğrencilerin pekazı. قَلِيلٌ مِنَ الطَّلَابِ.

pekaz öğretmen. قَلِيلٌ مِنَ الْأَسَاتِذَةِ.

pekaz insan. قَلِيلٌ مِنَ النَّاسِ.

gençlerin pekazı. قَلِيلٌ مِنَ الشَّبَابِ.

Biraz pilav istiyorum. أُرِيدُ قَلِيلًا مِنَ الْأَرْزِ.

Biraz reçel istiyorum. أُرِيدُ قَلِيلًا مِنَ الْمُرْبَى.

Biraz salata istiyorum. أُرِيدُ قَلِيلًا مِنَ السَّلَاطَةِ.

Biraz balık istiyorum. أُرِيدُ قَلِيلًا مِنَ السَّمَكِ.

Biraz zeytin istiyorum. أُرِيدُ قَلِيلًا مِنَ الزَّيْتُونِ.

Bunu, onların pekazı yaptı. (4/66) مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ.

Çok şükreden kullarım, azdır. (Sebe,34/13) قَلِيلٌ مِنْ عِبَادِي الشُّكُورِ.

Biraz kahve istediği cevabını verdi. فَرَدَّتْ عَلَيْهَا بِأَنَّهَا تَرْغِبُ بِقَلِيلٍ مِنَ الْقَهْوَةِ.

ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ، وَ قَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ.

Bir kısmı eski ümmetlerdendir. Pekazı sonrakilerdendir. (56/14)



و و ظهر فى وجهها شئٌ من الجدِّ لم يلبث أن استحال الى غضب منكر عنيف.

Yüzünde, çok geçmeden korkunç bir öfkeye dönüşen bir parça ciddiyet belirdi. (T.Huseyn, Muazzebûn,53)

ثمَّ غابت عنه لحظة و عادت اليه بقليل ممَّا يؤكل و بقدر من القهوة.

Sonra, bir süre kaybordu, biraz yiyecek ve bir bardak kahveyle döndü. (Muazzebûn,48)

و ظلَّتَا تنتظران قاسماً لعلَّه يعود اليهما بشئٍ من خير. و قد جرت العادة إذا طال عليهما الإنتظار

أن تصيبا شيئاً من خبز جافٍ تبعدان به الجوع عن نفسيهما أو تبعدان به نفسيهما عن الجوع.

Biraz iyi bir haberle döner ümidiyle Kasım'ı bekleyip durdular. Çok bekledikleri durumlarda, açlıklarını yatıştırdıkları biraz kuru bir ekmek yeme alışkanlığında idiler. (Muazzebûn,52)

بل لا يملكه إلا القليل ، القليل من الناس.

Buna, yalnızca çok az insan sahiptir. (M.Nuayme, Eyyûb,27)

يأمل قليل من الناس ، و قليل جداً من المُقَرَّبِينَ للحكومة ، أن تكون المُحَادَثَاتُ نتيجةً إيجابيةً.

Pekaz kişi ve hükumete yakın çok çok az insan, görüşmelerin olumlu bir sonuç doğurmasını bekliyor.

## 2.2 ( شئٌ من ) Sözcüğü:

**biraz, birkaç** شئٌ من + اسم الجنس / مصدر

Biraz etkinlik/canlılık/hareket. شئٌ من النشاط.

Biraz sıkıntı/tedirginlik. شئٌ من القلق.

Biraz tuz. شئٌ من الملح.

Pekaz/gayet az ... var. غير الشئِ اليسير.

Sonra biraz tuz attı. ثم ألقى شيئاً من ملح.

Biraz tedirgin oldum. انتابنى شئٌ من القلق.

Küçük bir sorun var. فى الأمر شئٌ.

Yalnızca biraz geciktim. تأخرت عنه شيئاً قليلاً.

Fincanda pekaz sût var. لا لَبَنَ فى الفنجان غير الشَّيْءِ اليسير.

İştahla yedik, biraz su içtik. أَكَلْنَا بَنَهُمْ وَ شَرَبْنَا شَيْئاً مِنَ الْمَاءِ.

Genç kız biraz tereddüt ediyor. (Eyyâm,3/29) فَتَتَرَدَّدُ الْفَتَاةُ شَيْئاً.

Üstünde hiç öfke belirtisi yoktu. لَمْ يَظْهَرْ عَلَيْهَا شَيْءٌ مِنَ الْغَضَبِ.

Biraz kaba bir dille, şöyle dedi. وَ بِلَهْجَةٍ تَحْمَلُ شَيْئاً مِنَ الرِّقَاقَةِ قَالَ.

Bu, ona biraz güven verir. (Eyyâm,3/111) بُو، اِنَّا بِيَرَاظٍ نَعِيْظُ. فَيُرِيْهِ ذَلِكَ اِلَى شَيْءٍ مِنَ الْاَمْنِ.

سَأَلْتُهُ اِنْ كَانَ لَدِيْهِ شَيْءٌ مِنَ الْمَالِ.

Biraz parası olup olmadığını sordu. (Ali Baba,18)

و سرعان ما وضع الأكياسَ على ظهرها ، و غطّاها بشيئٍ من الحطب.

Hemen çuvalı sırtlarına koydu, üstlerini biraz odunla kapattı.

(AliBaba,12)

لأنّه كان يجد فيه شيئاً من الإشفاق مشروباً بشيئٍ من الإزدراء.

Çünkü hafif ayıplamayla karışık bir acıma duygusu görüyordu.

(Eyyâm,1/18)

و أصبح لكلّ منهما مرتبٌ فى آخر الشهر يتيح له شيئاً من سعة.

Her birinin ay sonunda bir parça rahatlık sağlayan aylığı oldu.

(Eyyâm,3/15)

و كلف نفسه فى سبيل ذلك شيئاً من الحرمان.

Bu uğurda, biraz yoksunluğa katlandı. (T.Huseyn, Eyyâm,3/26)

فإذا جاء وقت الغداء أُلْمَا بالمائدة فأصابها شيئاً من طعام.

Öğle yemeği vakti gelince, sofraya yanaştılar, biraz yemek yediler.

(Eyyâm,3/116)

و قد ظهر على وجهيهما شَيْءٌ من خوف أخذ يذهب شيئاً فشيئاً.

Yüzlerinde yavaş yavaş gitmeye başlayan bir korku belirdmişti. (Va'd,77)

و كانت غريبة الأطوار ، فى عقلها شَيْءٌ من الإضطراب.

Garip tavırlı biriydi, akli biraz karışık. (Eyyâm,1/55)

و أحسنّ من شماله صوتاً غريباً يبلغ سمعه و يُثير فى نفسه شيئاً من العجب.

Sol tarafında, kulağına gelen ve içinde bir hayret uyandıran garip bir ses

duydu. (Eyyâm,2/3)

قد تهيأت نفسه لشيء من الفرح.

Gönlü, biraz sevinmeye hazırlanmıştı. (Eyyâm,2/13)

فبدأ عليه فيما يظهر شيئاً من وجوم.

Göründüğü kadarıyla üstünde bir korku belirmişti. (Eyyâm,3/28)

و تُثير في نفوسهم شيئاً من الإعجاب بثرانه.

Zenginliği dolayısıyla içlerinde biraz hoşnutluk uyandırır. (Eyyâm,2/89)

و كل هذا يتيح لمصر مظاهر الإستقلال و شيئاً من حقاتها مهما يكن قليلاً فإن له ما بعده.

Bütün bunlar, Mısır'a bağımsızlık görüntüleri ve ne kadar az olursa olsun devamı gelecek olan gerçeğin bir bölümünü hazırlar.

(Eyyâm,3/162)

يضطرب و قد استشعر شيئاً من الصدق في كلام زوجته.

Karısının sözünün biraz doğru olduğunu sezinlemiş olarak sarsılıyor.

(M.Nuayme, Eyyüb,36)

#### Durum Zarfı Görevi

\* Özel bir görünüm içinde, "-lı/-gın bir biçimde/olarak" anlamında şibhu'l-cümle'den oluşan durum zarfı görevi yapar:

بشيئ / في شيء من + مصدر -li/-g(n/-c) bir biçimde/olarak

En küçük bir çaba göstermeksizin. بدون شيء من الجهد.

Biraz tereddütlüce konuşuyorum. أتكلم بشيء من التردد.

Biraz öfkeli biçimde ona sordu. سألته بشيء من الحدة.

Biraz öfkeli biçimde cevap verdi. أجابت بشيء من الحدة.

Bana biraz alaycı bir biçimde bakıyorlardı. كن ينظرن الى بشيء من السخرية.

و بشيء من التردد أجابت المرأة.

Kadın, biraz tereddütlü bir biçimde cevap verdi.

قلت في شيء من الدهش عظيم.

Büyük bir şaşkınlık içinde dedim ki. (Edib,20)

فجذبها اليه في شيء من العنف.

Biraz sert biçimde onu kendine çekti. (Edib,21)

كان يشعر بشيء من التفوق على رفاقه و أترابه.

Arkadaşlarına ve yaşıtlarına karşı biraz üstünlük duygusu vardı.  
(Eyyâm,1/64)

قالت شهرزاد فى شىء من الغضب.

Şehrazat, biraz öfkeli biçimde şöyle dedi. (Ahlâm,77)

، يوم كنّا على مائدة العشاء ، و كانت كلّ واحدة منّا تتحدّث عن نفسها ، بشىء من الإسهاب.

Bir defasında, akşam yemeğindeydik. Her birimiz kendisinden gözü yükseklerde olarak sözediyordu.

و تساءل بشىء من المראה ، عمّا إذا كان قراره حكيماً.

Biraz acılı bir biçimde, kararının bilgece olup olmadığını sordu.

ولكنّها ندمت على إظهار إستغرابها عندما أجابها بشىء من الحدة.

Ancak o, biraz hiddetli bir biçimde cevap verince, yadırgadığını belli etmesine pişman oldu.

فينفقون وقتاً طويلاً أو قصيراً فى شىء من الراحة و الدُّعابة و التَّنَدُّر بالشَّيْخ و الطُّلَاب.

Biraz dinlenerek, eğlenerek ve hocalar ile öğrencileri aralarında yeniden canlandırarak uzun veya kısa bir vakit geçirirlerdi. (Eyyâm,2/32)

كان يختلف الى الكتاب مع قليل جداً من أمثاله الذين يعيشون فى شىء من اليسر.

Kur'an Kursu'na bir ölçüde rahat yaşayan yaşıtlarından pekazıyla gidip gelirdi. (Muazzebûn,24)

#### Biraz / Bir Süre Anlamı

#### بعض الشئى biraz/bir süre/bir ölçüde

Bu, onu biraz üzdü. أحزنه ذلك بعض الشئى. (Eyyâm,1/56)

Onlar biraz sabırsız. إنهم قليلو الصبر بعض الشئى.

Sizin kuşağınız biraz mazurdur. إن جيلكم معذور بعض العذر. (Veledî,53)

Biraz hafif olduğunu hissedebilirsin. يمكنك أن تشعر أنّه خفيف بعض الشئى.

ثمّ حلّت المشكلة بعض الشئى بالولد الأوّل و اشتغال أمّه به.

Sonra sorun, birinci çocukla ve anasının onunla ilgilenmesiyle biraz/bir ölçüde çözümlendi. (A.Emin, Hayatî,180)

أدركوا بعض غايتهم و حققوا شيئاً من أملهم.

Bazı gayelerinin farkına vardılar, bir takım emellerini gerçekleştirdiler.  
(A.Emin, Veledi,27)

ولكن حياته مع ذلك لانت بعض اللين.

Ancak hayatı buna rağmen biraz iyileşti. (Eyyâm,3/16)

ربما كان يجد بعض الألم فى ذلك.

Belki bu konuda biraz acıyla karşılaşacaktı. (Eyyâm,3/106)

لعل فى تكتّم أبوى وإستئثارهما بالأمر من دونى بعض الخير.

Ana-babamın ketum davranmalarında ve işi beni bir yana bırakarak üstlenmelerinde belki de biraz hayır vardır. (Hub,45)

و قد يكون للجسم بعض الحق فى أن يعيش.

Vücudun yaşamakta biraz hakkı olabilir. (Hub,62)

و كانت الجمل غامضة ملتوية بعض الشيء.

Cümlelerdüşünülmemişti ve biraz karıştı. (Hub,37)

ولكنه تلميح حزين يريد أن يخفى حزنه و أن يظهر مسروراً مُبتهجاً بعض السرور و الإبتهاج.

Ancak bu, üzüntüsünü gizlemek, biraz neşeli ve sevinçli göründüğünü göstermek istediği hüznü bir telmihti. (Hub,37)

و ما يزال هذا شأنه حتى يظهر عليه بعض الضرر.

Üstünde biraz kötülük belirinceye kadar böylece kaldı. (Eyyâm,3/111)

و لعل من الخير أن تغيرى من حياتك بعض الشيء.

Hayatının akışını biraz değiştirmen, belki de hayırdır. (Hub,62)

نقتبس هذا النص -و إن طال بعض الشيء- ليُصور لنا الأمر.

Durumu bize açıklaması için bu metni, -biraz uzama pahasına- alıntılıyor .z.

على أن حياته تغيرت بعض الشيء.

Bununla birlikte, hayatı biraz değişti. (Eyyâm,1/67)

فعرّف منه أن الشيخ مُوسوس بعض الشيء.

Ondan, hocanın biraz vesveseli olduğunu öğrendi. (Eyyâm,2/75)

## ARAPÇADA SAYILAR

يجب عليك أن تغادر مكان الدّعوة مبديّاً بعد ساعة من الإنتهاء من العشاء ، خصوصاً إذا كان الجوّ رسمياً بعض الشيء.

Çağrıldığı yerden, özellikle de hava biraz resmiyse, akşam yemeğinden bir saat sonra ayrılmalısın.

### 2.3 ( قسْطٌ من ) Sözcüğü:

Şimdi biraz dinlenmek istiyorum. أريد الآن أن آخذ قسطاً من الراحة.

Dersten sonra biraz dinlendim. بعد الدّراسة أخذت قسطاً من الراحة.

سوف أشعر بالتّحسن إذا أخذت الآن قسطاً من الراحة.

Şimdi biraz dinlenirsem, iyileştiğimi hissedeceğim.

كنا ، من وقت الى آخر ، نأخذ قسْطاً من الراحة.

Zaman zaman biraz dinleniyorduk. (Rihle,10)

و قد وعد زعيم الطلبة بحظّ من الغمّ و قسط من النّعيم.

Öğrenci lideri, bir miktar dert, biraz da sevinç vaadetti.

(T.elHakim, Şeceratu'l-Hukm, 159)

### 2.4 ( قُدْرُ من ) Sözcüğü:

biraz (..) كَمِيَّةٌ قَلِيلَةٌ / قُدْرُ / مَقْدَارٌ من + مصدر

Biraz düşünmek/düşünce. قُدر من التأمّل.

Biraz üzüntü. قُدر من الألم.

Biraz tedirginlik. قُدر من القلّف.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

Çok az para harcayacağız. إِنَّا سَنَنْفِقُ قَدْرًا قَلِيلًا جَدًّا مِنَ الْمَالِ.

Çok az arkadaşı var. لَدَيْهِ عَدَدٌ قَلِيلٌ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ.

Dolapta çok az yemek var. تَوْجَدُ كَمِيَّةٌ قَلِيلَةٌ جَدًّا مِنَ الطَّعَامِ فِي الْخِزَانَةِ.

Odada az sayıda sandalye var. يَوْجَدُ عَدَدٌ قَلِيلٌ مِنَ الْكَرَاسِيِّ فِي الْغُرْفَةِ.

كان قدرٌ قليل من اللطف كافياً ليحمّله على أجنحة الخيال

Az bir kibarlık, onu hayal dünyasına daldırmaya yeterdi.

لَقَدْ ظَنَّ الْبَعْضُ أَنِّي بِذَلِكَ أَهَاجِمُ جِيلَ السَّبْعِينَيَّاتِ ، مَعَ أَنَّ قَدْرًا مِنَ التَّأَمُّلِ يُثَبِّتُ أَتْنِي لَا أَهَاجِمُ ، بَلْ أَصِفُ فَقَطْ فِتْرَةً تَارِيخِيَّةً هُمْ نَتَاجُهَا.

Kimileri benim yetmişli yıllar kuşağına saldırdığımı sanmış bulunuyor. Oysa birazcık konuyu düşünmek, saldırmadığımı, bilakis kendilerinin de ürünü oldukları tarihi bir dönemi yalnızca betimlediğimi ortaya koyacaktır. (Şeblûl,108)

يُصَبُّ الْفَتَى عَلَى جِسْمِهِ مَقْدَارًا مِنَ الْمَاءِ الْبَارِدِ يَعْمُ جِسْمَهُ.

Delikanlı, bütün her yerine yayarak vücuduna bir miktar soğuk su döküyor. (Eyyâm,2/94)

Onaltıncı Bölüm  
DAHA ÇOKLU/DAHA AZLI ANLATIMLAR  
( الكلمات الدالة على الأكثر والأقل )

1. DAHA ÇOK ANLATIMLARI:

... فَاكْثَرَ / أَوْ أَكْثَرَ  
fazlası/yukarısı/üstü, dahası  
... فَصَاعِدًا ( مِنْ ) bundan başka, bunun ötesinde  
فَمَا قَوْقَ / قَوْقَهُ ve yukarısı/üstü/ötesi/küsür  
ما زادَ / يَزِيدُ عَنْ (على) .. / أَوْ يَزِيدُ  
-den fazla, -1 aşkın

1.1 ( أَكْثَرَ ) Sözcüğü:

1.1.1 ( ... فَاكْثَرَ / أَوْ أَكْثَرَ ) Sözcüğü :

عَدَدَ + فَاكْثَرَ / أَوْ أَكْثَرَ

أربعة أيامَ فَاكْثَرَ. dört günden öte/dört günü aşkın/dört küsur gün.

أخذت هذا بدرهمٍ فَاكْثَرَ

Bunu bir dirhemden daha fazlaya/bir küsur dirheme aldım.

عشت في بلاد الإغتراب عشرين عاماً فَاكْثَرَ.

Diyarı gurbette yirmi yıldan daha fazla kaldım.



و الثَّانِي أَنْ تُصِيبَ الْجَانِحَةُ ثَلَاثَ الثَّمَرَةِ فَأَكْثَرَ.

İkincisi, felaketin meyvanın üçte biri ve daha fazlasına zarar vermesidir. (Dureyni,144)

فَالنَّصَّ الْوَاحِدَ تُمْكِنُ تَرْجَمَتُهُ بِطَرِيقَتَيْنِ صَحِيحَتَيْنِ أَوْ أَكْثَرَ.

Aynı metin iki veya daha fazla yöntemle çevrilebilir.

وَلَكِنَّ الطَّبِيبَ يَرِيدُ أَنْ تَبْقَى فِي الْفِرَاشِ لِيَوْمٍ أَوْ أَكْثَرَ.

Ancak doktor, bir gün veya daha fazla yatakta kalmanı istiyor.

1.1.2 ( ... أَكْثَرُ مِنْ / مِمَّا ... ) Sözcüğü :

### ... أَكْثَرُ مِنْ / مِمَّا ... -den daha çok

Gereğinden çok. أَكْثَرُ مِمَّا يَجِبُ / مِنْ الْأَزْمِ.

Düşünmekten çok, hayal kuruyor. إِنَّهُ يَحْلُمُ أَكْثَرَ مِمَّا يُفَكِّرُ.

Başka herşeyden daha fazla. أَكْثَرُ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ آخَرَ.

Daha yaygın. أَكْثَرُ شُيُوعاً.

Gereğinden çok yedi. أَكْلُ أَكْثَرَ مِمَّا يَجِبُ.

Kısa olmaktan çok uzun. طَوِيلٌ أَكْثَرُ مِنْهُ قَصِيرٌ.

Yoksul olmaktan çok varlıklı biri. غَنِيٌّ أَكْثَرُ مِنْهُ فَقِيرٌ.

Onu kardeş gibi, hatta daha fazla seviyor. يَحِبُّهُ كَأَخٍ لَا بَلَّ أَكْثَرَ.

Araştırırsan, daha fazla olduğunu göreceksin. أَرَأَيْتَ إِذَا بَحِثْتَ أَكْثَرَ.

Bu iş, benden çok, seni mutlu ediyor. هَذَا الْعَمَلُ يُرْضِيكَ أَكْثَرَ مِمَّا يُرْضِينِي.

Bu iş, benden çok seni mutlu ediyor. هَذَا الْعَمَلُ أَكْثَرُ إِرْضَاءً لَكَ مِنْهُ لِي.

عملی أَكْثَرُ إِرْضَاءً لِي مِنْ أَنْ أَتْرَكَهُ.

İşim, terkedemeyeceğim kadar mutluluk verici.

و قَدْ نَظَرَ الصَّبِيَّ إِلَى صَالِحٍ ، فَرَأَاهُ ثَوْبَهُ الْمَرْقُوقَ قَدْ ظَهَرَ مِنْهُ صَدْرُهُ أَكْثَرَ مِمَّا يَنْبَغِي.

Çocuk, Salih'e bir göz attı, göğsü gereğinden fazla görünen yırtık giysisi hoşuna gitmişti. (Muazzebûn,17)

نحن سعداء أكثر منه أغنياً ، إذ أننا نعتقد أن المال لا يصنع سعادة الإنسان.

Biz varsıl kişiler olmaktan çok, mutlu kişileriz.. Çünkü paranın insanı mutlu edeceğine inanmıyoruz.

إن الكذب أكثر العيوب ضرراً للإنسان ، لأنه يُفقدُه شخصيته.

Yalancılık, insana en zararlı kusurdur. Çünkü, onun kişiliğini yokeder.

رَبِّمَا كَانَ لَا يَوْجَدُ فِي الْعَالَمِ بِلَدٍ (حيث) يَبْدُو فِيهِ الْأَوْلَادُ يَلْهُونَ أَكْثَرَ مِنَ الْيَابَانِ.

Dünyada, çocukların Japon çocuklarından daha çok oynadığı başka bir ülke yoktur.

يُضَمُّ هَذَا الْمَعْجَمُ أَكْثَرَ مِنْ عَشْرَةِ آلَافِ عِبَارَةٍ إِصْطِلَاحِيَّةٍ جُمِعَتْ مِنْ مَصَادِرٍ مُخْتَلَفَةٍ.

Bu sözlük, çeşitli kaynaklardan derlenen binin üstünde terimsel cümle içermektedir.

بل أقصد أكثر من ذلك بكثير.

Bilakis, bundan çok daha fazlasını kastediyorum. (M.Nuayme, Eyyûb,51)

فماذا تريد أكثر من ذلك؟

Bunun ötesinde daha ne istiyorsun? (T.el-Hakim, Şeceratu'l-Hukm,83)

عَمِلِي الْحَالِي يُرْضِينِي أَكْثَرَ مِمَّا كَانَ يُرْضِينِي عَمَلِي السَّابِقَ.

Şimdiki işim, beni eski işimden daha çok mutlu ediyor.

تُحِبُّهَا أَنْتَ أَكْثَرَ مِمَّا تُحِبُّكَ.

Sen o bayanı, onun seni sevmesinden daha çok seviyorsun.

وَإِذَا ذَاكَ فَكُلَّ مَا تَبْدِيهِ مِنْ حَقِّقٍ وَذَكَاءٍ وَسَدَادٍ فِي الرَّأْيِ لَيْسَ أَكْثَرَ مِنْ نِفَاقٍ تَسْرُؤُ بِالصِّدْقِ.

Sonuç olarak/bu durumda, ortaya koyduğun işbilirliğin, zekan ve sağlam görüşlülüğün, doğruluk postuna bürünmüş bir ikiyüzlülüğten başkası değilmiş. (M.Nuayme, Evsân,21-22)

بَعْضُ الْأَخْبَارِ تَدُلُّ عَلَى أَنَّ تَدْوِينَ الْحَدِيثِ النَّبَوِيِّ بَدَأَ فِي وَقْتٍ أَكْثَرَ تَبْكِيرًا مِمَّا يَظُنُّ كَثِيرٌ مِنَ

الدَّارِسِينَ.

Kimi haberler, Hz.Peygamber'in hadisinin, çoğu araştırmacının sandığından çok daha erken bir dönemde başladığını göstermektedir.

تُعْجِبُنِي السَّيَّارَةُ الْمَكْشُوفَةُ أَكْثَرَ مِمَّا تُعْجِبُنِي السَّيَّارَةُ الْمُقْفَلَةُ (=أكثر من السيَّارة المقفلة).

Kapalı arabadan çok, açık arabayı severim.

تَرَى عَوَاطِفَكَ نَحْوَهَا أَكْثَرَ مِمَّا هِيَ.

O bayana karşı duyguların onunkinden daha fazla.

إزدحامُ المرور في استانبول أشدُّ منه في أنقره (=أشدُّ مما هو في أنقره).

İstanbul'un trafiği Ankara'ninkinden daha kalabalık.

أشدُّ ما تكون العاصفةُ أشدُّ ما تكون في بدايتها.

En aşırı sıcak, Ağustos ayındadır. أشدُّ ما يكون الحرُّ في أغسطس.

أشدُّ ما تكون العاصفةُ في بدايتها.

Fırtınanın en şiddetli olduğu an, başlangıcıydı.

كان غضبي عندما سمعتُ الخبرَ على أشدِّ ما يكون.

Haberi aldğında öfkem doruktaydı.

أقرب ما تكون متى أبعد ما تكون عن نفسك.

Bana en yakın olduğun an, kendinden en uzak olduğun andır.

(M.Nuayme, Kerm, 49)

وها هي الطبيعة رغم ما فيها من نزاع ، تقوم حياتها على التعاون أكثر منها على النزاع بكثير.

İşte tabiat, bütün çekişmelere rağmen, ondaki hayat, çekişmeden çok daha fazla yardımlaşmaya dayanır. (M.Nuayme, Evsân, 42)

### 1.1.3 ( ... لا أكثر... ) Sözcüğü :

Daha fazla değil/yalnızca. لا أكثر.

Ne fazla, ne eksik/Tamtamına. لا أكثر و لا أقل.

Hakkını tamtamına verdi. أعطاه حقّه لا أكثر و لا أقل.

إن السياسة لُعبة رياضية لا أكثر و لا أقل!

Siyaset, tam bir spor oyunudur/ spor oyununun ta kendisidir. (T.el-Hakim, Şeceratu'l-Hukm, 80)

عند تصفية الحساب ستجد أن للناس عليك مقدار ما لك عليهم لا أكثر و لا أقل.

Hesap yaptığında, insanların sendeki alacağının tam tamına senin onlardan alacağın kadar olduğunu göreceksin. (M.Nuayme, Kerm, 42)

و يقدم لهم نماذج الممارسات المتعددة ، واختلافها باختلاف زمانها ومكانها ، لا أكثر.

Onlara, çeşitli uygulama modellerini ve zamanın ve mekanın değişmesiyle ortaya çıkan değişikliklerini açıklıyor, daha fazlasını değil.

ها أنا أفكَ قَبْضَتِي عن أشياء كنت أحسبها جواهر فإذا بها ربح لا أكثر.

İşte şimdi ben daha önce cevher sandığım şeylerden elimi çekiyorum, meğer onlar yalnızca bir rüzgarmış. (M.Nuayme, Eyyüb,101)

1.1.4 ( ... ما أكثر (ما) ... ) Sözcüğü :

### ما أَكْثَرَ + مصدر

Ne kadar/çok çalışıyorsun. ما أَكْثَرَ إجتهادك.

Gül, ne kadar kırmızı. ما أَكْثَرَ حُمْرَةَ الورد.

Gerçeğe çok bağlı. ما أَكْثَرَ تَمَسُّكُهُ بِالْحَقِّ.

Bunu sana çok/kaç defa söylemiştim. ما أَكْثَرَ ما قلتُ لك ذلك.

Günbatımında şafak ne kadar kırmızı. ما أَكْثَرَ حُمْرَةَ الشَّفَقِ عند الغروب.

Saymaya kalkarsan, ne kadar çok dost varmış. ما أَكْثَرَ الإخوانَ حينَ تَعُدُّهُمْ.

Türkiye'yi çok/kimbilir kaç defa ziyaret ettim. ما أَكْثَرَ ما زرتُ تركيا.

و ما أَكْثَرَ ما كان يحملها على المكروه.

Onu ne kadar çok kötülüğe yöneltiyordu. (T.Huseyn, Eyyâm,3/28)

و ما أَكْثَرَ ما كان يردّد في نفسه ذلك الحديث المرّ.

Bu acı sözü, kendi içinde ne kadar çok tekrarlamıştı. (Eyyâm,3/72)

ما أَكْثَرَ ما مضتِ الأجيالُ وليس لها من العدل حظٌّ إلاّ إنتظارها له و تحرقها شوقاً إليه.

Adaletten nasibi yalnızca beklemek ve onun için yanıp tutuşmak olan nice kuşak geçmiştir. (T.Huseyn, Muazzebûn,7)

فما أَكْثَرَ ما تختلطُ أمورُ النَّاسِ على الأذكياءِ حتّى لا يفرّقوا بين الخير و الشرّ.

Zeki kişilere insanların işleri, iyiyi kötünden ayırdedemeyecek derecede kimbilir kaç defa karışık gelmiştir. (Muazzebûn,38)

ما أَكْثَرَ اللَّيَالِي الَّتِي لم يكن قاسم ينهض فيها للصّيد!

Kasım'ın ava çıkmadığı nice gece var. (Muazzebûn,46)

ما أَكْثَرَ المتكلمين و أقلّ السّامعين.

Konuşan ne kadar çok, dinleyen ne kadar az. (M.Nuayme, Kerm,37)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

ما أكثر الأصدقاء أيام المرح ولكنهم عند المصائب قليلون.

İyi günlerde dostlar ne kadar çok, ama kötü günlerde azdır.

En aşırı sıcak, Ağustos ayındadır. أشد ما يكون الحر في أغسطس.

1.1.5 ( ... أكثر ما ... ) Sözcüğü :

### أكثر ما + فعل

أكثر ما يمكن من السعادة. Olabildiğince mutlu.

Şimdiki işim, beni çok/son derece mutlu edici. كانت عينه بصيرة إلى أبعد ما يبلغ البصر ، وكانت يده قصيرة الى أدنى ما يكون القصر.

Gözü son derece iyi görüyordu, kolu isi iyice kısaydı. (Muazzebûn,5-6)

1.1.6 ( ... أكثر فأكثر ... ) Sözcüğü :

Genç kız iyice/adamakıllı sarsıldı. فاضطربت الفتاة أكثر فأكثر.

Büyük kalabalık iyice artmaya başladı. أخذ الجمهور الغفير يحتشد أكثر فأكثر.

و تحركت نحوه فاقتربت أكثر فأكثر لتواجهه تماماً.

Ona doğru hareket etti, tam yüzyüze gelmek için iyice yaklaştı.

و سمعت خلفها حوافر فرس تقترب منها أكثر فأكثر.

Arkasında gittikçe kendine daha fazla yaklaşan atların ayak seslerini duydu.

أخذ الشارع في الإزدحام أكثر فأكثر.

Cadde giderek daha çok kalabalıklaşmaya başladı.

1.2 ( ...فَصَاعِدًا ) Sözcüğü:

عَدَد + فَصَاعِدًا

Yirmi küsur عشرون فصاعداً.

Bini aşkın. ألف فصاعداً.

Beşin üstünde. خمسة فصاعداً.

Bir dirhemden dah fazla sadaka verdim. تصدقت بدرهم فصاعداً.

Onu bir küsur dirheme aldım. أخذته بدرهم فصاعداً.

Beşinci ve sonrasından başla. إبدأ بالخامس فصاعداً.

Bundan böyle seninle konuşmayacağım. لا أتكلمك من الآن فصاعداً.

Her ay, yüz küsur dirhem vermelisin. عليك أن تدفع مئة درهم فصاعداً فى كل شهر.

Bir dirhem'in üstünde sattım. بيعته بدرهم فصاعداً.

يُقَدَّر عدد الطلاب بمئة فصاعداً.

Öğrenciler, yüz veya daha fazla olarak tahmin ediliyor.

bundansonra/ böyle/geri بعد الآن / من الآن فصاعداً

أريد أن أتلقي نظرة من عينيك ، كى أحترم من الآن فصاعداً الخنفساء و العقرب و الدودة.

Bundan böyledomuzlan böceğine , akrebe ve kurtçuğa saygı göstermek için, bana bir kere bakmanı istiyorum. (N.Mahfuz,3/5)

1.3 ( ...فَمَا فَوْقَهُ ) Sözcüğü:

(عَدَد) + فَمَا فَوْقَهُ

Yirmi küsur عشرون فما فوقه.

Yüzü aşkın. Yüzü مئة فما فوقها.

Yirmi küsur kişiydiler. كانوا فوق العشرين.

Onu aşkın kişiydik. كُنَّا نَفْرًا فَوْقَ الْعَشْرَةِ.

Yaşı ellinin üstünde. هُوَ فَوْقَ الْخَمْسِينَ.

فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ.

Eğer ikiden fazla kadın varsa, kalanın üçte ikisi onlarıdır. (Nisa,4/11)

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا.

Allah sivrisineği ve onun üstününü misal olarak vermekten çekinmez.

(Bakara,2/26)

لَأَنْ غَيْرِ الْوَاحِدِ لَا بَدَأَ أَنْ يَكُونَ اثْنَيْنِ فَمَا فَوْقَ.

Çünkü birden başkası, iki veya daha fazla olmalıdır.

وَإِذَا تَرَكَ الرُّكْنَ فَمَا فَوْقَهُ سَهْوًا فَعَلَهُ وَإِنْ كَانَ قَدْ خَرَجَ عَنِ الصَّلَاةِ.

Bir rükün ve daha fazlasını unutarak terkederse, namazdan çıkmış olsa bile onu yapar.

يُسْتَعْدَمُ لِلْإِشَارَةِ إِلَى الْكَلِمَاتِ الْمَكُونَةِ مِنْ أَرْبَعَةٍ جُذُورٍ فَمَا فَوْقَ.

Dört veya daha fazla kökten oluşan sözcükleri göstermek için kullanılır.

رَبِّمَا كَلَّفَ نَفْسَهُ فَوْقَ مَا تَطِيقُ.

Belki de kendisine dayanabileceğinden daha fazlasını yüklemiştir.

(Muazzebûn,46)

مَنْ قَالَ إِنَّهُ يَعْطَى وَلَا يَأْخُذُ فَقَدْ أَخَذَ فَوْقَ مَا يَسْتَحِقُّ.

Verip almadığını söyleyen, hakettiğinden daha fazlasını almış demektir.

(M.Nuayme, Kerm,9)

#### 1.4 ( مَزِيدٌ مِنْ ... ) Sözcüğü:

(n)(n) daha fazlası - مَزِيدٌ مِنْ + اسم جمع / مصدر

Daha çok yarar. مَزِيدٌ مِنْ الْمَنَافِعِ.

Daha fazla çalışma. مَزِيدٌ مِنْ الْعَمَلِ.

Daha fazla üzüntü. مَزِيدٌ مِنْ الْأَسْفِ.

Daha çok sevinç/neşe. مَزِيدٌ مِنْ الْإِرْتِيَّاحِ / السَّرُورِ.

Daha fazla bilgi için. مَزِيدٌ مِنَ الْمَعْلُومَاتِ.

Çok teşekkürlerimle. بِمَزِيدِ شُكْرِي.

بمزيد الشكر. Çok teşekkürlerle.

بمزيد الإرتياح. Büyük sevinçle.

Ziyadesiyle لدينا المزيد من الوقت.

Ziyadesiyle/çok deneyimli. له مزيد من الخبرة.

Ona daha fazla başarı diliyoruz. نرجو له المزيد من التوفيق.

Daha fazla çalışmanızı öğütlerim. أنصحكم بمزيد من الإجتهد.

Daha fazla övünmeye dayanamıyorum. أنا لا أتحمل المزيد من الفخر.

Arkadaşını biraz daha kahve içmeye çağırdı. دعا صديقه لشرب المزيد من القهوة.

من المتوقع أن تتطور هذه العلاقات نحو مزيد من التعاون بين الدولتين.

Bu ilişkilerin, iki devlet arasında daha fazla yardımlaşmaya yol açması bekleniyor.

تسابقُ الدولُ الكبرى للقيام بمزيدٍ من الرحلات الفضائية.

Büyük devletler, daha fazla uzay yolculuğu yapmak için yarışır.

طالبت لبنان الدول العربية بمزيد من الدعم الإقتصادي.

Lübnan, Arap devletlerinden daha fazla iktisadi destek istedi.

و لذلك فإنَّ مزيداً من الأهمية كان يأتيه كلَّ يوم.

Bu yüzden, her gün daha fazla ayakkabı geliyordu. (Yazıcı,63)

بل تظلَّ ناره مشتعلة ، و طعامه جاهزاً للقاء المزيد من الضيوف.

Bilakis ateşi sürekli yanar, daha fazla konuk karşılamak için yemeği hazır bulunurdu. (Muyessera,2/40)

هل تهربين مني ، أم تنوين عزَّ نفسك عن العالم حتَّى لا يصيبك المزيد من الألم؟

Benden mi kaçıyorsun, yoksa daha fazla üzüntüyle karşılaşmamak için kendini dünyadan uzaklaştırmaya mı niyetlisin?

تعتقد أنَّ العائلة اكتملت و لا تحتاج الى المزيد من الأولاد.

Ailenin tamamlandığını, daha fazla çocuk gerekmediğini düşünürdü.

لمزيد من المعلومات فانظروا الى الكتب التالية.

Daha fazla bilgi için, aşağıdaki kitaplara bakınız.

\* ( زيادة ) sözcüğü de bazan aynı anlamda kullanılır:



لزيادة البِضاح. Daha fazla açıklama için.

لزيادة التفصيل. Daha fazla ayrıntı için.

#### 1.5 ( يَزِيدُ / يَرَوُ / يَنُوفُ / يُنِيفُ ) Fiilleri:

يَرَوُ / يَزِيدُ / يَنُوفُ / يُنِيفُ عَلَى + عَدَد

عُمُرُهُ يَنُوفُ عَلَى السَّتِّينَ. Yaşı, altmışın üstünde.

نِيفُ عَلَى مَا تَقُولُهُ. Dedişinin ötesine geçti.

مَا يَنُوفُ عَلَى الْخَمْسِينَ. Elliyi aşkın/elliden fazla.

نِيفُ عُمُرُهُ عَلَى السَّبْعِينَ. Yaşı, yetmiş'i geçti/aştı.

مَا يَنِيفُ عَنْ ثَلَاثِ سِنَوَاتٍ. Üç yıldan fazla zamandır.

مَا يَرَوُ عَلَى الْمِئَةِ yüzden fazla, yüzü aşkın.

أَجَابَ بِحَيْثُ لَا يَزِيدُ عَنْ سَبْعِ كَلِمَاتٍ. Yedi kelimeyi geçmeyecek biçimde cevap verdi.

كَانَ ذَلِكَ مُنْذُ مَا يَنِيفُ عَلَى خَمْسِ سِنَوَاتٍ. Beş seneyi geçti ki (geçkin) böyledir.

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِئَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ.

Onu, yüzbin veya daha çok kişiye peygamber olarak gönderdik. (Saffat, 37/147)

لَيْسَ فِيمَا زَادَ عَلَى الْمُتَيْنِ شَيْءٌ حَتَّى يَكُونَ أَرْبَعِينَ.

Kırkı buluncaya kadar, ikiyüzden daha fazlasında bir şey yoktur.

يَعِشُرُ مِنْهُمْ مَا يَزِيدُ عَنْ مِليون وَ نِصْفٍ فِي السَّعُودِيَّةِ.

Onlardan Suudi Arabistan'da birbuçuk milyonu aşkın yaşıyor.

أَكْتَبَ فِقْرَةً لَا تَزِيدُ عَنْ ثَمَانِينَ كَلِمَةً.

Seksen kelimeyi geçmeyen bir kompozisyon yaz.

## 2. DAHA AZ ANLATIMLARI:

فَنَازِلًا... daha az  
فَسَافِلًا... daha az/aşağı  
فَأَقْلُ... daha az  
... ما دونَ (هـ) ... altında/daha az  
... دُونَ... altında  
... قَدُونَ... altında/daha az

### 2.1 ( فَنَازِلًا / فَسَافِلًا ) Sözcüğü:

إِشْتَرِ بِدِرْهَمٍ فَسَافِلًا. Bir dirhemden daha aza al.  
إِشْتَرِيتَ الْكِتَابَ بِدِينَارٍ فَنَازِلًا. Kitabı bir ardan daha aza aldım.  
إِهْبِطْ إِلَى قَرِيكَ فَسَافِلًا. Köyüne ve daha ötesine git.

### 2.2 ( قُلْ / أَقْلُ ) Sözcüğü:

عَدَدٌ + فَأَقْلُ

أَعْطَيْتَهُ خَمْسِينَ لِيرَةً فَأَقْلُ. Ona elli liradan daha az verdim.  
حَدَّثَنِي هُجْرَةُ هُجْرَةٍ قَدْ أَبْقَى مَعَ الْأَسْتَاذِ ثَلَاثَ سَاعَاتٍ فَأَقْلُ. Hocayla, üç saat veya daha az kalabilirim.

أَقْلُ مِنْ / مِمَّا

أَقْلُ مِنْ أَنْ -meyecek kadar az.  
فِي أَقْلٍ مِنْ لَمَحِ الْبَصَرِ. çok kısa zamanda.  
مِنْ الْقَلِيلِ إِلَى الْأَقْلِ. Azdan daha/iyice aza.  
الْأَقْطَارُ الْأَقْلُ أَهْمِيَّةٌ. Daha az önemli bölgeler.  
أَقْلُ مِنْ الْقَلِيلِ. İyice az/çok az/önemsiz.

ثروته أقل من ثروتى. Onun serveti, benimkinden az.

Enaz(ndan/hiç olmazsa. على أقل تقدير / على الأقل / بالأقل.

Enaz yükümlülük. أقل التكاليف.

Ortalaman(n alt(nda işareti. علامة الأقل من المعدل.

Daha az önemli. أقل أهمية.

لا أشك في ذلك.. ولكنى. أعتقد أن الوطن كان يطلب منا أحياناً شيئاً أقل كثيراً من بذل الحياة.

Bu konuda şüphem yok.. Ancak ben, vatan(n bazan bizden can(m(z(feda etmekten daha az şey istediğini düşünüyorum. (Şeceratu'l-Hukm,84)

الضرائب قليلة جداً ، أقل مما ينبغي ، و المرتبات قليلة جداً ، أقل مما ينبغي؛ و العدل يقتضى أن تضاعف الضرائب.

Vergiler çok az, gereğinden daha az, maaşlar çok az, gereğinden ha az; adalet, vergilerin arttı(r(lmas(n( gerektirir. (T.Huseyn, Muazzebûn,156)

فلم يكونوا يعرفون من أمر جيرانهم و لا من أمر قريتهم الا قليلاً أو أقل من القليل.

Ne komşular(, ne de köyleri hakk(nda pek fazla şey veya hiçbir şey bilmiyorlard( . (Muazzebûn,92)

لعمري هل أقل كرامة ممن يصون كرامته بشتمه أو بلطمة؟

Onurunu, k(nayarak veya s(rarak koruyandan daha az onurlusu var m(olabilir mi? (M.Nuayme, Kerm,26)

يحتاج المرء غالباً الى مَنْ هو أصغر منه سنّاً و أقل منه ثقافة و علماً.

Kişi, çoğunlukla, kendinden yaşça daha küçük, kültür ve bilgisi daha az olana ihtiyaç duyar.

هذا الكتاب أقل صعوبة من ذاك فبدأ به.

Bu kitap, şundan daha az zor, bundan başla.

## لا أقل

Enaz(ndan (-) yapılabilir. لا (ليس) أقل من أن (...).

فإن الغاية المنشودة هي إرضاء الكل. فإذا تعذر هذا الأمر فلا أقل من إرضاء البعض.

Çünkü arzulanan hedef, herkesin hoşnut kıl(nmas(d(r. Ama bu

gerçekleştirilemezse, enazından bazıları hoşnut edilebilir. (T.el-Hakim, Şeceratu'l-Hukm,5)

### ما أَقْلَ + مصدر

ما أَقْلَ ذِكَاةً. Ne kadar az zeki.

ما أَقْلَ مَالِهِ. Ne kadar az parası var.

ما أَقْلَ الَّذِينَ يُحَسِّنُونَ التَّعْبِيرَ بِتِلْكَ اللَّغَةِ. Bu dili konuşanlar pekaz.

ما أَقْلَ ثَرَوَتِهِ. Serveti ne kadar az.

### أَقْلَ مَا

أَقْلَ مَا يُمْكِنُ / يُسْتَطَاعُ. Olabildiğince az.

أَقْلَ مَا يُقَالُ فِيهِ إِنَّهُ (...). Enazından -dığı söylenebilir.

### قِلَ

الْأَمَّا قِلَ وَنَدْرَ. Pekaz ve nadir olarak.

قِلَ الْمَطَرُ فِي هَذَا الْعَامِ. Bu yıl yağmur çok az.

قِلَ عَنْهُ شُهْرَةٌ. Ondan daha az şöretli.

قِلَ عَنْهُ قَدَمًا. Ondan daha az kıdemli.

قِلَ عَنْهُ مَالًا. Ondan daha az parası var.

قِلَ عَنْهُ خُطُورَةٌ. Ondan daha az önemli.

مَا قِلَ أَهْمِيَّةٌ عَنْ (...). -den daha az önemli değil.

مَا قِلَ دَخْلُهُ عَنْ (...). Geliri -den daha az değil.

مَا قِلَ حَظُّهُ عَنْ حَظِّ فُلَانٍ. Şansı, filancanın şansından daha az değil.

قِلَ أَوْ جَلَّ. Az ya da çok.

بِدَقَّةٍ قِلْتُ أَوْ جَلْتُ. Az ya da çok bir dikkatle.

كَلِمًا قِلَ عَمَلُهُ قِلَ رِنْحِهِ. Ne kadar az çalışırsa, kazancı da o kadar az olur.

هذه أمور أولية قلّ مَنْ يجهلها من أبناء اليوم.

Bunlar temel konulardır, bugünkü gençlerin bunlardan habersiz olanı pekazdır. (M.Nuayme, Evsân,13)

### لا يقلّ عن.

إنّ دوره في مستقبل البشرية لا يقلّ بحالٍ عن دوره الهائل الذي أثار به وجه الأرض.

İnsanlığın geleceğindeki rolü, yeryüzünü aydınlattığı korkunç rolünden daha az değildir.

الصرف لا يقلّ أهمية عن الكسب.

Harcamak, kazanmaktan daha az önemli değildir.

### قلّ أن.

قلّ أن يأتي في الوقت. Zamanında nadiren gelir.

قلّ أن ينجح الشخص دون أن يجتهد.

Kişinin çalışmadan başarması, nadir bir durumdur.

قلّ أن ينجح شخص نجاحاً كبيراً في الحياة العملية دون أن يكون قد صادفه الفشل عدّة مرات في حياته.

Bir kişinin, birkaç kere başarısızla karşılaşmış olmaksızın, pratik hayatta büyük bir başarı kazanmış olması pekaz görülür.

فيقع فيه التنافس غالباً و قلّ أن يسلمه أحدٌ لصاحبه إلا إذا غلب عليه.

Bu konuda genellikle bir yarışma/rekabet olur, biri ötekine ancak yenilince teslim eder. (İbn Haldun,1/271)

و قلّ أن يكون الأمر الشرعيّ مخالفاً للأمر الوجوديّ.

Dini bir emir, pekaz olarak varlık alanındaki bir duruma aykırı olur. (İbn Haldun,1/347)

و قلّ أن يوجد في السنن القولية حديث متواتر.

Sözlü sünnetler içinde, mütevatir hadis pekazdır.

### قلّ + ما الزائدة > قلما Çok az/pekaz/nadiren

قلما يزورنا. Bizi nadiren ziyaret eder.

قلما يكذب. Nadiren yalan söyler.

قلما يتحدث. Çokaz konuşur.

إذ ليس من شك في أن للمال قوة قلما تدانيها أخرى في التعمير والتخريب ، و البطش و التهويل ،  
و بسط النفوذ على الآخرين.

Hiç şüphesiz, paranın, yapım ve yıkımda, baskı ve tehditte, başkalarını nüfuzu altına almada başka pekaz şeyin yaklaşacağı bir gücü vardır. (M.Nuayme, Evsân,19)

و قد ورد فيه الأحاديث قل ما نيت.

Bu konuda, pekazı doğru bazı hadisler nakledilmiştir. (Karamani, Ahbâr,129)

قلما يعترض عليه أبو الفتاة و أمها.

Genç kızın babası ya da anası, ona pekaz karşı çıkar.

ثنتان لا تُردان أو قلما تُردان : الدّعاء عند النداء و عند البأس حين يلحم بعضهم بعضاً.

İki şey, reddedilmez veya pekaz reddedilir: Ezan vaktinde ve birbirlerine girdiklerinde şiddet zamanında. (hadis)

قلما حدث أن (...) -mesi/-dığı pekaz olur/pek olmaz.

### قليل

azar azar. قليلاً (و) قليلاً.

Az ya da çok. قليلاً أو كثيراً.

Yapabileceği hiçbir şey yok. ليس منه لا بقليل و لا بكثير.

Damlaya damlaya göl olur. القليل يجمع في الكثير.

birkaç yıldır. السنوات القليلة الماضية.

Biraz önce. منذ قليل.

Biraz önce. قبل قليل.

Biraz sonra. بعد قليل / عما قليل عن قليل.

Birazdan bize gelecek. عما قليل يأتينا.

\* Hem azlık, hem de bazan olumsuzluk anlatır:

قليل التجربة Deneyimsiz/Tecrübesi az.

قليل الأدب Edepsiz.

قليل الصبر Sabırsız.

قليل الحياء Arsız.

قليل الإرتفاع Alçak.

قليل الإحساس Duygusuz.

قليل الحظ Şanssız.

قليل الإنتاج Üretimi az/üretimsiz.

قليل السُّكَّان Nüfusu az.

كان قليل الأكل لا لأنه كان قليل الميل الى الطعام ، بل لأنه كان يخشى أن يوصف بالشره.

Pek yemezdi; yemeğe az ilgi duyduğundan değil, açgözlü olarak nitelenmesinden korktuğu için. (Eyyâm,1/23)

### قليلاً ما

قليلاً ما يزور أصدقاءه Arkadaşlarını nadiren/pekaz ziyaret eder.

قليلاً ما تَجْتَهِدُونَ Çokaz çalışıyorsunuz.

### 2.3 ( ... دُونَ / قَدُونَ ... ) Sözcüğü:

alt/daha az ... دُونَ + عَدَد / قَدُونَ

إنَّمِ دُونَهُ كُلَّ إِنَّمِ En büyük günah.

كَانَ دُونَهُ أَهَمِّيَّةً. Ondan daha az önemlidir.

إِذَا كَانَ الْغَصْنُ دُونَ مَا يَحْتَمِلُهُ. Dal onu taşıyamayacaksa.

أَحْمَدُ دُونَ خَمْسِ سِنَوَاتٍ. Ahmed, beş yaşının altında.

دُونَ الْمُعَدَّلِ. Ortalamanın altında.

دُونَ مُسْتَوَى الْبَحْرِ. Deniz seviyesinin altında.

الْمَوْجَاتُ دُونَ الْقَصِيرِ. Mikrodalga.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

الأشعة دون الحمراء. Morötesi ışınlar.

دونه أهمية. Daha az önemli.

دونه علماً. Daha az bilgili.

ألحالم/كونوموندا daha aşağıya inmek. Nزل دون منزلته.

حیة saydı/hakir gördü/küçümsedi. عامله بالدون.

Dengi/ayarı değil. هو دونه.

Ayağının altında halı var. دون قدمك بساط.

Askerlik yaşının altındakiler: الذين هم دون السن العسكرية.

Bu benim makamıma uygun değil. هذا العمل دون منصبی.

On kişiden az bir gruptuk. كنا نفرأ دون العشرة.

Yaşı, ellinin altında. هو دون الخمسين.

Üçten azında, kıyasa göre belirlenir. و ما دون الثلاثة فعلى القياس.

Büyük günahlar dışındakileri Allah bağışlar. يغفر الله ما دون الكبائر.

Aşağı olan, aşağıya (daha aza) kanaat getirir. أşağı olan، aşağıya (daha aza) kanaat getirir.

ما مضى على هذا الأ دون شهر حتى استدعى الخليفة ابن أخيه و قلده الوزارة.

Bunun üstünden bir aydan daha az bir zaman geçer geçmez, halife yeğenini çağirttı ve onu vezirliğe atadı.

أن هناك خلافاً فيما تحب فيه الجائحة من القول و الثمار ، و فى المقدار من الثلث أو ما دونه.

Ayrıca, felaket indirimi gereken baklagil ve meyvalar ile üçte bir ve daha azındaki miktarda görüş ayrılığı vardır. (Dureyni,145/İbn Rüşd,2/155)

إن كان عددهم عشرة فما دون فإنهم لا يذهبوا الى الملعب.

Sayıları ondan azsa, oyun alanına gitmesinler.

لماذا جعلت قريش خالداً من أكبر قوادها و هو دون العشرين؟

Yirmi yaşının altında olmasına rağmen, Kureyş, Halid'i niye en büyük komutanlarından biri yaptı?

مقتضى هذا الحديث إعطاء أجرة الأجير الذى يستحقه لا دون ما يستحق.

Bu hadisten anlaşılan, çahşanın hakettiğinden azını değil, hakettiğini vermek gerektir.



# **BEŞİNCİ KISIM**

**SAYILARLA İLGİLİ  
KARIŞIK (ÇOKYÖNLÜ)  
ANLATIMLAR**



## Onyedinci Bölüm SAAT ANLATIMLARI

### 1. YALIN SAAT ANLATIMLARI:

\* "Saat kaç?" sorusu iki biçimde sorulur:

كم الساعة؟ Saat kaç?

الساعة كم؟ Saat kaç?

\* "Saat kaç?" sorusunun cevabı, isim cümlesi olarak verilir:

الساعة (هي) السابعة. Saat yedi.

لقد أكلنا عشاءنا في الثامنة مساءً. Akşam yemeğimizi sekizde yedik.

سأخرج من المنزل في التاسعة صباحاً. Sabah dokuzda evden çıkacağım.

لن أعود إلا على العاشرة. Ancak onda döneceğim.

لن يسافر إلا على التاسعة. Ancak dokuzda yola çıkacak.

سيكون نائماً في التاسعة منذ ثلاث ساعات. Dokuzda üç saatir uyuyor olacak.

لن أكون قد أنهيت واجبي في الرابعة بعد الظهر.

Öğleden sonra dörtte ödevimi bitirmiş olmayacağım.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

سيكونون ينتظرون إيانا في المطار في العاشرة غداً

Yarın onda havaalanında bizi bekliyor olacaklar.

ساكون قائماً بتناول تفاحة في السابعة غداً

Yarın yedide, bir elma yemekte olacağım.

هل سيكون الاجتماع قد بدأ في العاشرة؟

Toplantı saat 10'da başlamış olacak mı?

هل سنكون قد أكلنا عشاءنا في الثامنة مساءً؟

Akşam saat 8'de akşam yemeğimizi yemiş olacak mıyız?

لن أكون قد أنهيت واجبي في الرابعة بعد الظهر.

Öğleden sohra saat 4'te ödevimi bitirmiş olmayacağım.

**Örnekteki gibi saati belirtiniz :**

١) الساعة الآن (١) ← الساعة الآن الواحدة.

٢) الساعة الآن (٧). ←

٣) الساعة الآن (٩). ←

٤) الساعة الآن (٣). ←

٥) الساعة الآن (١١). ←

٦) الساعة الآن (٨). ←

**Örnekteki gibi yanıtlayınız :**

متى يزورنا الأستاذ؟ (١) ← أزور الأستاذ في الواحدة.

١) متى يحضر والدك؟ (٣). ←

٢) متى تصلى العصر؟ (٤). ←

٣) متى تلعب المباراة؟ (٦). ←

٤) متى يرجع التلاميذ؟ (٧). ←

٥) متى تكتب الدرس؟ (٩). ←

## ARAPÇA'DA SAYILAR

### **Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Yarın beşte döneceğim.
- 2) Bugün üçte okula gideceğim.
- 3) Akşam altıda evdeyim,
- 4) Dersimiz dokuzda başlayacak.
- 5) Kahvaltıyı yedide yaparım.
- 6) Öğrenci kütüphaneye akşam saat sekizde gitti.

### **2. GEÇE ANLATIMLARI:**

\* Geçe anlatımları, sıra sayısıyla söylenen saatten sonra, vav bağlacıyla dakika ekleyerek yapılır:

#### **1- geçiyor/geçe الساعة + و + دقيقة**

#### **2.1 Genel Anlatımlar:**

الساعة الثانية و تسع دقائق. Saat ikiyi dokuz geçiyor.

الساعة الثالثة و خمس و عشرون دقيقة. Saat üçü yirmibeş geçiyor.

الثانية و خمس دقائق. İkiyi beş geçiyor.

الحادية عشرة و خمس و عشرون دقيقة. Onbiri yirmibeş geçiyor.

الآن الساعة التاسعة و خمس دقائق صباحاً. Şimdi saat sabah dokuzu beş geçiyor.

تنتقل الطائرة فى التاسعة و اثنى عشرة دقيقة. Uçak dokuzu oniki geçe kalkacak.

رجعنا من الجامعة فى الثالثة و سبع دقائق بعد الظهر.

Üniversiteden öğleden sonra üçü yedi geçe döndük.

#### **Örnekteki gibi saati belirtiniz :**

(١) (١١...) ← الساعة الآن الحادية عشرة.

(٢) (١٧, ٥) ←

(٣) (٧, ٥) ←

## ARAPÇA'DA SAYILAR

← (٤, ٦) .

← (٥, ١١) .

← (٦, ١٨) .

### 2.2 Çeyrek Anlatımları:

\* Saati belirten sıra sayısından sonra, vav bağlacı ve ( رُبْع ) sözcüğü bulunur:

الرُبْعُ السَّاعَةِ السَّادِسَةِ Saat altıyı çeyrek geçiyor.

الرُبْعُ السَّاعَةِ السَّابِعَةِ Yediyi çeyrek geçiyor.

الرُبْعُ السَّاعَةِ الْآنَ الثَّالِثَةِ Şimdi saat üçü çeyrek geçiyor.

الرُبْعُ الرَّابِعَةِ مِنَ الْجَامِعَةِ Üniversiteden dörtbuçukta döndük.

الرُبْعُ الْعَشْرَةِ Ders, onikiyi çeyrek geçte bitecek.

**Örnekteki gibi saati belirtiniz :**

← (١, ١٥) السَّاعَةُ الْآنَ الْوَاحِدَةُ وَالرُبْعُ .

← (٢, ١٥) .

← (٣, ١٥) .

← (٤, ١٥) .

← (٥, ١١) .

← (٦, ٨) .

## ARAPÇADA SAYILAR

### 2.3 Yirmi Geçe Anlatımları:

\* Saati belirten sıra sayısından sonra, vav bağlacı ve ( ثَلَاث ) sözcüğü bulunur:

السَّاعَةُ الثَّانِيَةُ والعَشْرَةُ والْثَلَاثُ. Saat dokuzu yirmi geçiyor.

العاشرة والثلث Onu yirmi geçiyor.

السَّاعَةُ الْآنَ الثَّالِثَةُ والْثَلَاثُ. Saat şimdi üçü yirmi geçiyor.

**Örnekteki gibi saati belirtiniz :**

السَّاعَةُ الْآنَ الْوَاحِدَةُ والْثَلَاثُ. (١, ١٠) (١) ←

(٢, ١٠) (٢) ←

(٣, ١٠) (٣) ←

(٤, ١٠) (٤) ←

(٥, ١١) (٥) ←

(٦, ١١) (٦) ←

### 2.4 Buçuk Anlatımları:

\* Saati belirten sıra sayısından sonra, vav bağlacı ve ( نِصْف ) sözcüğü bulunur:

العاشرة والنصف Onbuçuk.

السَّاعَةُ السَّابِعَةُ والنصف. Yedi buçuk.

السَّاعَةُ السَّابِعَةُ والنصف. Yedi buçuk.

السَّاعَةُ الثَّامِنَةُ والنصف. Saat sekiz buçuk.

أنهَضُ في السَّادَةِ والنصف صباحاً. Sabahleyin altı buçukta kalkarım.

سنصل الى الجامعة في الثامنة والنصف. Üniversiteye sekiz buçukta varacağız.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

Genellikle saat yedibuçukta kalkarız. ننحضر عادةً في السابعة والنصف.

سأذهب بعد الغداء في الساعة الثانية والنصف.

Öğle yemeğinden sonra ikibuçukta gideceğim.

**Örnekteki gibi saati belirtiniz :**

(۱) الساعة الآن (۱، ۳۰) ← الساعة الآن الواحدة والنصف.

(۲) (۱۱، ۳۰) ←

(۳) (۵، ۳۰) ←

(۴) (۷، ۳۰) ←

(۵) (۹، ۳۰) ←

(۶) (۸، ۳۰) ←

**Örnekteki gibi saati belirtiniz :**

(۱) (۸، ۳۰) صباحاً ← الساعة الثامنة والنصف صباحاً.

(۱) (۱۰، ۱۵) صباحاً ←

(۳) (۱۱، ۳۰) صباحاً ←

(۴) (۱۱، ۱۵) ظهراً ←

(۵) (۱، ۳۰) بعد الظهر ←

(۶) (۶، ۱۰) مساءً ←

(۷) (۱۱، ۳۰) ليلاً ←

**Örnekteki gibi saati belirtiniz :**

(۱) الساعة الآن (۱، ۳۰) ← الساعة الآن الثانية والنصف.

(۱) الساعة الآن (۳، ۱۵) ←

(۳) الساعة الآن (۱۰، ۳۰) ←

(۴) الساعة الآن (۱، ۱۵) ←

(۵) الساعة الآن (۷، ۱۵) ←

(۶) الساعة الآن (۱۱، ۱۵) ←



**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Arkadaşın beşi on geçe gelecek.
- 2) Tren yediyi yirmi geçe gidiyor.
- 3) Halan dördü çeyrek geçe dönecek.
- 4) Öğrenciler üçbuçukta çıkacak.
- 5) Annem üçü onyediyi geçe evden çıkacak.
- 6) Hergün yediyi onsekiz geçe evden ayrılıyorum.

**3. KALA/VAR ANLATIMLARI:**

\* Sıra sayılı saatten sonra, ( **إِلَّا** )-istisna edatı ve üstünlü dakika bölümü söylenir:

**-e kala/var الساعة + إلا + دقيقة**

Saat ikiye yirmi var. **السَّاعَةُ الثَّانِيَةُ إِلَّا الثَّلَاثُ.**

Saat dokuza otuzyediyi var. **السَّاعَةُ التَّاسِعَةُ إِلَّا سَبْعًا وَ ثَلَاثِينَ دَقِيقَةً.**

Sekize yirmi var. **الثَّامِنَةُ إِلَّا عَشْرِينَ دَقِيقَةً.**

Saat dörde çeyrek var. **السَّاعَةُ الرَّابِعَةُ إِلَّا رِبْعًا.**

Ders, üçe beş kala başladı. **بَدَأَتِ الْمَحَاضِرَةُ فِي الثَّلَاثَةِ إِلَّا خَمْسَ دَقَائِقَ.**

Ona çeyrek varken gideceğim. **سَأَذْهَبُ فِي الْعَاشِرَةِ إِلَّا رِبْعًا.**

Uçak dörde çeyrek kala gelecek. **سَتَصِلُ طَائِرَةٌ فِي الرَّابِعَةِ إِلَّا رِبْعًا.**

Bürodan ikiye çeyrek kala ayrılacağım. **أَغَادِرُ الْمَكْتَبَ فِي الثَّانِيَةِ إِلَّا رِبْعًا.**

يَصِلُ الْقِطَارُ إِلَى الْمَحْطَةِ فِي التَّاسِعَةِ إِلَّا سَبْعَ دَقَائِقَ.

Tren istasyona dokuza yedi kala geliyor.

نهض هذا العامل من نومه في السَّاعَةِ السَّابِعَةِ إِلَّا رِبْعًا.

Bu işçi yediye çeyrek varken uykudan kalktı.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

**Örnekteki gibi saati belirtiniz :**

← (١١, ٤٥) السَّاعَةُ الْآنَ الحادية عشرة إلا ربعا.

← (٣, ٤٠) السَّاعَةُ الْآنَ .

← (٤, ٣٥) السَّاعَةُ الْآنَ .

← (٦, ٤٥) السَّاعَةُ الْآنَ .

← (٧, ٤٠) السَّاعَةُ الْآنَ .

← (٨, ٥٠) السَّاعَةُ الْآنَ .

**Verilen saatleri gösteriniz :**

← ١ - الساعة ١٢, ٣.

← ٢ - الساعة ٤, ٢٠.

← ٣ - الساعة ٢, ١٥.

← ٤ - الساعة ١٠, ٤٥.

← ٥ - الساعة ٦, ٢٥.

← ٦ - الساعة ١, ٤٠.

← ٧ - الساعة ١١, ١٨.

← ٨ - الساعة ٧, ٥٥.

### 4. TAM SAAT ANLATIMLARI:

\* Tam saat anlatımlarında aşağıdaki sözcüklerden yararlanılır:

تماماً tam.

بالضَّيْتِ tam olarak.

تماماً tamtamına.

ساعت tam altı. الساعة السادسة تماماً.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

ستبدأ المحاضرة فى العاشرة تماماً. Ders tam onda başlayacak.

سأنام فى الحادية عشرة بالضبط. Tam onbirde uyuyacağım.

İşe tam sekizde başladı. شرع فى العمل فى الثامنة تماماً.

Tam saat onda eve döneceğim. سأرجع الى المنزل فى العاشرة بالضبط.

Tam saat dörtte yanında olacağım. سأكون عندك فى الساعة الرابعة تماماً.

انت لنا جلسة يومياً بعد انتهاء العروض و فى تمام الساعة الثانية عشرة مساءً فى أحد المقاهى.

Bizim her gün gösteriler bittikten sonra, akşam tam saat onikide bir kahvede oturumumuz vardı.

### Arapça'ya çeviriniz :

- 1) Tam saat ikide size geleceğim.
- 2) Dersimiz tam dokuzbuçukta başlayacak.
- 3) Okuldan tam dörtte çıkacağız.
- 5) Eve tam olarak altıda döneriz.

## 5. ARALI SAAT ANLATIMLARI:

\* Aralı saat anlatımlarında aşağıdaki sözcükler kullanılır:

... .. و .... بين saat ... ile ... arasında

انتظرني بين الثانية و الثالثة بعد الظهر. Öğleden sonra iki-üç arasında beni bekle.

أكتب الواجبات كل مساء بين التاسعة و العاشرة.

Ödevleri her akşam dokuz-on arasında yazarım.

حضر الأستاذ بين التاسعة و التاسعة و النصف.

Hoca, dokuz ile dokuz buçuk arasında geldi.

### Arapça'ya çeviriniz :

- 1) Üç ile beş arasında bürodayım.
- 2) Yedi ile sekiz arasında okuldayız.

- 3) Oniki ile bir arasında kütüphanedeydiniz.
- 4) Dört ile altı arasında çarşıdaydım.
- 5) Beş ile yedi arasında evdeydim.

## 6. SÜRELİ SAAT ANLATIMLARI:

\* Süreli saat anlatımlarında aşağıdaki sözcükler kullanılır:

... **saat -den -e (kadar).** من ... الى / حتى ...

Gezi, birden akşam beşe kadardır. الرحلة من الواحدة حتى الخامسة مساءً.

المباراة من الثانية الى الرابعة بعد الظهر.

Maç, öğleden sonra ikiden dörde kadardır.

الدّرس من الثامنة والنصف الى التاسعة والنصف.

Ders, sekiz buçuktan dokuz buçuğa kadardır.

الإمتحان من الثامنة حتى الحادية عشرة صباحاً.

Sınav, sabahleyin sekizden onbire kadardır.

التدريب من الحادية عشرة والنصف حتى الثانية عشرة ظهراً.

Antrenman (çalışma), onbirbuçuktan öğleyin onikiye kadardır.

أنا في المكتب من الثامنة صباحاً الى الثانية والنصف بعد الظهر.

Sabah sekizden öğleden sonra ikibuçuğa kadar bürodayım.

لن يكون قد غادر المحطة حتى الثامنة.

Sekize kadar istasyondan ayrılmış olmayacak.

كتب الموظف على باب المكتب : شراء البضائع وبيعها يومياً من الساعة الثامنة صباحاً حتى الساعة الرابعة بعد الظهر.

Görevli büronun kapısına şunu yazdı: Mal alım-satımı, her gün sabah sekizden öğleden sonra dörde kadardır.

تستغرق المسرحية من السادسة حتى السابعة والنصف مساءً.

Piyes, akşam altıdan yedibuçuğa kadar sürüyor.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

**Örnekteki gibi saati belirtiniz :**

١) المكتب/الثامنة صباحاً/الثانية بعد الظهر ← أنا في المكتب من الثامنة صباحاً الى الثانية بعد الظهر.

٢) الشُّرْكة / السَّابعة صباحاً / الواحدة بعد الظُّر. ←

٣) الكليَّة / الرُّبْعة / السَّادسة مساءً. ←

٤) المختبر / الخامسة / الثَّامنة مساءً. ←

٥) البيت / الحادية عشرة / الثَّانية عشرة. ←

٦) المطار / الثَّالثة بعد الظُّهر / الخامسة مساءً. ←

٧) المكتبة / العاشرة صباحاً / الواحدة بعد الظُّهر. ←

٨) المسجد / السَّابعة / الثَّامنة مساءً. ←

**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Üçten beşe kadar bürodayım.
- 2) Yediden sekize kadar okuldayız.
- 3) Öğleyin onikiden bire kadar kütüphanedeydiniz.
- 4) Dörtten altıya kadar çarşıdaydım.
- 5) Beşten sekize kadar evdeydim.

## Önsekizinci Bölüm YAŞ ANLATIMLARI

\* "Kaç yaşındasın?" sorusu, üç biçimde sorulur:

ما عُمرُكَ؟ Kaç yaşındasın?

ياşın kaç؟ عُمرُكَ كم سنة؟ / كم (سنة) عمرُكَ؟

Kaç yaşındasın؟ اَيْنُ كَمْ سَنَةً أَنْتَ؟

\* Yaş anlatımları, dört yolla yapılmaktadır. Bu yollardan herhangi biri seçilebilir; ancak, seçilen yolun kurallarına uyulmalıdır.

### 1. İSİM CÜMLELİ/ASIL SAYILI ANLATIM:

**(-) yaşında** عُمرُهُ + عَدَدُ أَصْلِيَّ + سَنَةً

On yaşımdayım. عمری عشرُ سنواتٍ.

Altmışüç yaşında. عمره ثلاثٌ و ستون سنةً.

Yirmi yaşımdayım. عمری عشرون سنةً.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

Suad, üç yaşında. عمرُ سعاد ثلاثُ سنوات.

Kızkardeşi ondokuz yaşında evlendi. تزوّجت أخته فى التاسعة عشرة من عمرها.

ألف ابنُ سينا كتابَ القانون و عمره اثنان و عشرون عاماً تقريباً.

Ibn Sina, Kanun adlı kitabını, yaşı yirmiiki civarındayken yazdı.

تزوَّج ابنه منذ سنتين و هو فى العشرين من عمره أو فى الثانية والعشرين على الأكثر.

Oğlu, iki yıl kadar önce, yirmi veya ençok yirmiiki yaşındayken evlendi.

**Örnekteki gibi dönüştürünüz :**

عمرها ثلاثُ سنوات ← (أنت) عمرك ثلاثُ سنوات.

(تسع) عمرك تسعُ سنوات.

١ - أنت.. ←

٢ - عشر. ←

٣ - هو. ←

٤ - سبع عشرة. ←

٥ - أنا. ←

٦ - ثمانى. ←

٧ - هى. ←

٨ - أربع و عشرون. ←

**Uygun biçimde dönüştürünüz:**

١ - عمر هذا العالم الكبير ..... (٩٠/عام).

٢ - قرأت فى الشهر الماضى ..... (٧/كتاب).

٣ - عمر أخى الصغير ..... (٥/سنة).

٤ - معى فى الحقيقة ..... (١٠/كتاب).

٥ - عمرى الآن ..... (١٥/سنة).

٦ - وضع الحقيقة ..... (٢٠/كتاب).

**Örnekteki gibi dönüştürünüz:**

(عثمان محمود / ١٤ سنة / استانبول / الجمهورية).

اسمى محمود عثمان ، و عمرى أربع عشرة سنة ، أسكن فى استانبول فى شارع الجمهورية.

١ - (محمد عادل / ١٧ سنة / جاكرتا / عمر بن الخطاب). ←

٢ - (حسن سليمان / ١٨ سنة / اسلام آباد / خالد بن الوليد). ←

٣ - (سليمان اسماعيل / ٤٣ سنة / القاهرة / محمد على). ←

٤ - (عمر كريم / ٣٥ سنة / تونس / محمد الخامس). ←

٥ - (أنا). ←

**2. Fi CER (İyelik) HARFLİ/SIRA SAYILI ANLATIM:**

(هو) فى + (السنة) عدد ترتيبي + (من عمره)

Onsekiz yaşındayım. أنا فى الثامنة عشرة من عمرى.

On yaşında. هو فى العاشرة من عمره.

Kırk yaşındaydı. كان فى الأربعين من عمره.

Kırkbeş yaşındaydım. كنت فى الخامس والأربعين من عمرى.

وصل الى المدينة المنورة فارس فى نهاية العقد السادس من عمره.

Medine-i Münevvere'ye, ömrünün altıncı onluğunun sonunda bir atlı geldi.

ألف ابن سينا كتاباً اسمه (القانون) و هو فى الثانية والعشرين من عمره.

İbn Sina, el-Kanun adlı kitabını, yirmiiki yaşındayken yazdı.

كذلك كانت حياة أبىك فى الثالثة عشرة من عمره.

Babanın, onüç yaşındayken hayatı işte böyleydi. (Eyyam,1/151)



3. Li CER (İyelik) HARFLİ/ASIL SAYILI ANLATIM:

لَهُ + عَدَدُ أَصْلَى + سَنَة

On yaşında. له عشرُ سنواتٍ.

Yetmiş küsur yaşında. له بِضْعُ و سِتُون سَنَة.

Yetmişbeş yaşında. (Mes'udi,Muruc,2/365) له خَمْسُ و سَبْعُون سَنَة.

Kırküş yaşındayım. لِي ثَلَاث و أَرْبَعُون سَنَة.

O günlerde doksaniki yaşındaydı. كَانَ لَهُ مِنَ الْعُمُرِ يَوْمَئِذٍ اِثْنَتَانِ و تِسْعُون سَنَة.

Dedem, atmışyedi yaşında öldü. تُوَفِّيَ جَدِّي وَ لَهُ مِنَ الْعَمْرِ سَبْعُ و سِتُون سَنَة.

4. ( اِبْن ) SÖZCÜKLÜ ANLATIM:

(هو) اِبْنُ (مضاف) + عَدَدُ أَصْلَى (مضاف اليه) + سَنَة

şu kadar yılın çocuğu

On yaşında. هو ابنُ عشرِ سنواتٍ.

Altmışüş yaşında. هو ابنُ ثَلَاثِ و سِتِّين سَنَة.

Altmışdört yaşında. (Mes'udi,Muruc,2/365) هو ابنُ أَرْبَعِ و سِتِّين سَنَة.

Kırküş yaşındayım. أَنَا ابْنُ ثَلَاثِ و أَرْبَعِين سَنَة.

**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Öğrencim yirmidört yaşında.
- 2) Kardeşim onsekiz yaşında.
- 3) Arkadaşım otuzdört yaşında.
- 4) Amcam elli yaşında.
- 5) Babam altmışsekiz yaşında.

## Ondokuzuncu Bölüm GÜN/HAFTA ANLATIMLARI

### 1. HAFTANIN GÜNLERİ ( أيام الأسبوع ):

يوم (۱)	يوم (۱)	عدد أصلى	<b>gün</b>
يوم الأحد	الأحد	أحد	pazar
يوم الإثنين	الاثنين	اثنان	pazartesi
يوم الثلاثاء	الثلاثاء / الثلاثاء	ثلاثة	salı
يوم الأربعاء	الأربعاء	أربعة	çarşamba
يوم الخميس	الخميس	خمسة	perşembe
يوم الجمعة	الجمعة	ستة	cuma
يوم السبت	السبت	سبعة	cumartesi

سأذهب الى المدرسة يوم الإثنين. Pazartesi günü okula gideceğim.

أنا أعمل الواجب يوم الخميس. Ödevi perşembe günü yaparım.

أذهب الى النادي يوم الأربعاء. Kulübe, çarşamba günü giderim.

Geçen çarşamba İstanbul'a gittim. ذهبت الأربعاء الماضي الى استانبول.

Çarşamba günü üniversiteden döndük. فى يوم الأربعاء رجعنا من الجامعة.

سيقدم عشرين جائزةً لمسابقة يوم الأحد.

Pazar günü yarışma için, yirmi ödül verecek.

سأشتري أربع كراتٍ لمباراة يوم الإثنين.

Pazartesi günü maç için, dört top alacağım.

أريد ثلاث تذاكرٍ لحفل يوم الخميس.

Perşembe günü tören için, üç bilet istiyorum.

فى ظهر الجمعة ، أذهب مع أخى الى المسجد للصلاة.

Cuma günü öğlende, namaz kılmak için kardeşimle camiye giderim.

فى يوم السبت قرأنا الصحيفة الحادية عشرة.

Cumartesi günü, onbirinci sayfayı okuduk.

يستمِر العرضُ من الثلاثاءِ حتى الخميس.

Gösterim, çarşambadan perşembeye kadar sürecek.

سأحجزُ سبعةً مقاعدٍ لرحلة يوم الجمعة.

Cuma günü gezi için, yedi koltuk ayırtacağım.

سنكتب خمسَ قصصٍ لواجبِ يوم السبت.

Cumartesi günü ödevi için, beş öykü yazacağız.

سأقرأ ثلاثة كتبٍ لامتحان يوم الثلاثاء.

Çarşamba günü sınav için, üç kitap okuyacağım.

ستقيمُ مدرستنا حفلًا تمثيليًا فى الأحد القادم.

Okulumuz, gelecek pazar bir temsil düzenleyecek.

**Boşlukları uygun biçimde doldurunuz:**

١ - أولُ يومٍ فى الأسبوع هو .....

٢ - رابعُ يومٍ فى الأسبوع هو .....

٣ - اليومُ الأربعاء ، و أمسِ .....

٤ - اليومُ السبت ، و غداً .....

- ٥ - غداً الثلاثاء ، و اليوم .....
- ٦ - ثالث يوم فى الأسبوع هو .....
- ٧ - أمس الخميس ، أول أمس كان .....

**Örnekteki gibi dönüştürünüz::**

متى المباراة؟ (يوم الخميس) ← المباراة يوم الخميس.

- ١ - متى القراءة؟ (يوم الثلاثاء). ←
- ٢ - متى الدرس؟ (يوم الخميس). ←
- ٣ - متى التدريب؟ (فى الصباح يوم الأربعاء). ←
- ٤ - متى المباراة؟ (يوم الإثنين). ←
- ٥ - متى الواجب؟ (غداً يوم الجمعة). ←

**Kelimeleri uygun biçimde s[ralay]nız:**

المدرسة / حفل تمثيلي / الأحد القادم

← ستقيم مدرستنا حفلاً تمثيلياً فى الأحد القادم.

- ١ - الفريق / مباراة رياضية / الخميس القادم. ←
- ٢ - الفصل / مسابقة دينية / السبت القادم. ←
- ٣ - الكشفة / معسكر كبير / الأربعاء القادم. ←
- ٤ - الجامعة / مسرح حديث / الإثنين القادم. ←
- ٥ - الشركة / عشاء تركى / الثلاثاء القادم. ←

## 2. ÇOĞALTILMIŞ GÜNLER:

her (-) günü / - günleri كل (مضاف) + يوم كذا (مضاف اليه)

her (-) günü أيام (مضاف) + يوم كذا (مضاف اليه)

- أشاهد المباراة كُلَّ أَحَدٍ Her pazar maç seyrederim.  
أذهب الى المسجد كُلَّ جُمُعَةٍ Cuma günleri camiye giderim.  
نذهب الى الحديقة كُلَّ خَمِيسٍ Her perşembe, parka gideriz.  
هم يشغلون أَيَّامَ السَّبْتِ Onlar cumartesi günleri çalışırlar.  
نحن لا نشتغل أَيَّامَ الإثنينِ Pazartesi günleri çalışmayız.  
إنَّه يذهب الى السِّينما مساءً كُلَّ سَبْتٍ Her cumartesi akşamı sinemaya gider.  
نذهب الى المحاضرة كُلَّ أَحَدٍ و خميسٍ Her pazar ve perşembe derse gideriz.  
نذهب الى الملعب أَيَّامَ الأَرْبعاءِ Çarşamba günleri oyun alanına gideriz.  
يرجعون من قريتهم كُلَّ اثنين و جمعة.  
Her pazartesi ve cuma günleri köylerinden dönerler.

\* Pazartesi ( يوم الإثنين ) sözcüğünün ikili gün sözcüğünde  
( أَيَّامَ الإثنين ) biçiminde yapılır. Bazı bilginlere göre  
( يوما الإثنين ) , çoğulu ( أَثْنَاءَ ) veya ( أَثْنَيْنِ ) , ise,

**Arapça'ya çeviriniz :**

- 1) Pazartesi günü okula gideceğim.
- 2) Her pazar maç seyrederim.
- 3) Cuma günü camiye gideriz.
- 4) Dayım çağleden sonra gelecek.
- 5) Her salı börek yeriz.
- 6) Perşembe sabahleyin kütüphaneye gidecek.

## Yirminci Bölüm TARİH/TAKVİM ANLATIMLARI

### 1. MİLADİ/HİCRİ AYLAR:

#### 1.1 Miladi Aylar ve Yıllar:

##### أَسْمَاءُ الشُّهُور

كانون الثاني / يناير Ocak

شباط / فبراير Şubat

آذار / مارس Mart

نيسان / أبريل Nisan

أيار / مايو Mayıs

حزيران / يونيو Haziran

تموز / يوليو Temmuz

آب / أغسطس Ağustos

أيلول / سبتمبر Eylül

تشرين الأول / أكتوبر Ekim

تشرين الثاني / نوفمبر Kasım

كانون الأول / ديسمبر Aralık

Geçen Mayıs İstanbul'a gittim. سافرت أيارَ الماضيَ الى استانبول.

Mayıs'ın beşinci günü doğdum. وكِدْتُ فى اليوم الخامس من أيارَ.

Geçen Mart ayında Tunus'a gittim. سافرت آذارَ الماضيَ الى تونس.

Bu arkadaşla, 10 Temmuz'da görüştüm. قابلت هذا الصديق فى العاشر من تمّوز.

Mayıs, Süryani ayların beşincisidir. أيار هو الشَّهر الخامس من الشهور السُّريانيَّة.

Eylül, Süryani ayların dokuzuncusudur. أيلول هو الشَّهر التاسع من الشهور السُّريانيَّة.

Geçen Eylül'ü, serbest incelemeye geçirdim. Geçen Eylül'ü, serbest incelemeye geçirdim.

Okullar, Eylül'ün ilk günü açılır. تَفْتَح المدارس أبوابها فى اليوم الأوّل من أيلول.

Mart, Süryani ayların üçüncüsüdür. آذار هو الشَّهر الثالث من الأشهر السُّريانيَّة.

Mart geldi, kuşlar yuvalarından çıktı. Mart geldi, kuşlar yuvalarından çıktı.

آب هو الشَّهر الثامن من السَّنة السُّريانيَّة.

Ağustos, Süryani takvimin sekizinci ayıdır.

قضيت شهرَ آبٍ فى المكتبة الظَّاهريَّة بدمشق.

Geçen ayını, Dımaşk'taki Zahirîye Kütüphanesi'nde geçirdim.

اليوم الأربعاء ، الثانى من تشرين الأوّل (أكتوبر). سأعود إليكم وأكون معكم هنا فى نادى

الإصلاح ، فى التاسعة الأربعم من مساء يوم السَّبْت ، الحادى والعشرين من شهر كانون الأوّل (ديسمبر) ..

Bugün çarşamba, Ekim'in ikisi. 21 Aralık cumartesi günü akşam saat dokuza çeyrek kala yanınıza döneceğim ve Reform Kulübü'nde sizinle birlikte olacağım. (Havle'l-Alem,8)

سألقاكم فى التاسعة الأربعم من مساء السَّبْت ، الحادى والعشرين من كانون الأوّل (ديسمبر).

21 Aralık cumartesi akşamı saat dokuza çeyrek kala sizinle birlikte olacağım. (Havle'l-Alem,11)

وما أنسَ لا أنسَ اليوم السَّابع من «أبريل» عامَ ستين و ستمئة و ألف.

1660 yılının Nisan ayını asla unutmayacağım. (Robenson,66)

و فى صباح أوّل «مايو» وقفتُ أتأملُ البحرَ.

1 Mayıs sabahı, denizi düşünmeye koyuldum. (Robenson,69)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

و فى اليوم الثامن عشر من شهر «ينية» هطلت الأمطار غزيرة.

18 Haziran'da bolca yağmur yağdı. (Robenson,70)

و فى اليوم الرابع عشر من «أغسطس» بدأ المطر ينهمر بشدة الى أن حل مُنتَصَفُ «أكتوبر».

14 Ağustos'tan Ekim ortasına kadar şiddetli yağmurlar yağdı.

(Robenson,74)

و لما جاء اليوم المُتَمُّ للثلاثين من «سبتمبر» ، انتابتنى ذكريات مُؤَلِّمة.

29 Eylül'de, beni acı anılar sardı. (Robenson,75)

حل اليوم المُتَمُّ للثلاثين من «سبتمبر» ، وهو الذكرى الثانية لليوم المشؤوم الذى حلت فيه هذه الجزيرة الموحشة الثانية.

30 Eylül günü geldi çattı. Bu, ıssız ve uzak adaya girdiğim uğursuz

günün ikinci anısıydı. (Robenson,78)

و بدأت هذه الرحلة فى اليوم السادس من «نوفمبر».

Bu geziye, 6 Kasım günü başladım. (Robenson,84)

1959 yılında yazıldı. كُتِبَ فى سنة (سنة) ألف و تسعمئة و تسع و خمسين.

1959 yılında yazıldı. كُتِبَ فى سنة (سنة) تسع و خمسين و تسعمئة و ألف.

1959 yılında yazıldı. كُتِبَ فى السنة التاسعة و الخمسين بعد ألف و تسعمئة.

Mahmut, 1935'te doğdu. وُلِدَ محمود سنة ألف و تسعمئة و خمس و ثلاثين.

١٩١٤ / ١١ / ٣١ الواحد و الثلاثون من (شهر) نوفمبر (تشرين الثانى) سنة ألف و تسعمئة

و أربعة عشر.

31 Kasım 1914.

١٩٤٤ / ٧ / ٨ الثامن من (شهر) يوليو (تموز) سنة ألف و تسعمئة و أربعة و أربعين.

8 Temmuz 1944.

١٩٣٧ / ١ / ١١ الحادى عشر من (شهر) يناير (كانون الثانى) سنة ألف و تسعمئة و سبعة و

ثلاثين.

11 Ocak 1937.

١٩٧٥ / ٥ / ٨ الثامن من (شهر) مايو (أيار) سنة ألف و تسعمئة و خمسة و سبعين.

8 Mayıs 1975

١٨٤٨ / ٧ / ١٣ الثالث عشر من (شهر) يوليو (يوليو) سنة ألف و ثمانمئة و ثمانية و أربعين.

13 Temmuz 1848.



## ARAPÇA'DA SAYILAR

**Verilen tarihleri gösteriniz :**

- ← .۱۹۶۱ / ۱. / ۱۳ - ۱  
← .۱۹۶۷ / ۶ / ۷ - ۲  
← .۱۹۵۱ / ۹ / ۱۴ - ۳  
← .۱۹۷۱ / ۴ / ۱. - ۴  
← .۱۹۴۹ / ۸ / ۳. - ۵  
← .۱۹۷۷ / ۱ / ۱۶ - ۶  
← .۱۹۵۸ / ۱۱ / ۱ - ۷  
← .۱۹۱۸ / ۳ / ۱۵ - ۸

### 1.2 Hicri Aylar ve Yıllar:

- المُحَرَّم Muharrem.  
صَفَر Safer.  
ربيعُ الأوَّل Rebiulevvel.  
ربيعُ الآخِرَةِ Rebiülahir.  
ربيعُ الثَّانِي Rebiüssani.  
جُمَادَى الأوَّلَى Cumadelevvel.  
جُمَادَى الآخِرَةِ Cumadelahire.  
رَجَبُ Receb.  
شَعْبَانُ Şaban.  
رَمَازَانُ Ramazan.  
شَوَّالُ Şevval.  
ذُو الْقَعْدَةِ Zülkade.  
ذُو الْحِجَّةِ Zülhicce.

4 Muharrem/Muharrem'in dördü. اليوم الرابع من محرم = رابع محرم

21 Ramazan. الحادى والعشرون من رمضان

\* Yılın miladi veya hicri olduğu şu sözcüklerle belirtilir:

hicri. هجرياً

miladi. للمسيح / مسيحية / للميلاد

Zülhicce'de oruç tuttum. صُمتُ ذا الحِجَّة.

Şaban ayında hiç oruç tutmadım. لم أصم شعبانَ قطُّ.

Geçen Şaban ayında oruç tuttum. صمت شعبانَ الماضى.

Müslümanlar Ramazan'da oruç tutar. Müslüمانلار رمضان.

Geçen Recep ayında oruç tuttum. صُمتُ رجَبِ الماضى.

Hicri (h.) 1325'te. فى سنة ألفٍ و ثلاثمئةٍ وخمسٍ و عشرين من الهجرة (هجريّة).

Recep, Arap aylarının yedincisidir. رجب هو الشَّهر السَّابع من السَّنَةِ العربيّة.

Şaban, Arap aylarının sekizincisidir. شعبان اسم الشَّهر الثَّامن من السَّنَةِ العربيّة.

Zülkade, hac yolculuğuna hazırlık ayıdır. ذو القعدة شهر الإعداد للسَّفر الى الحجّ.

Zülhicce ayı, bu yılın mutluluk ayıydı. كان شهر ذو الحِجَّة شهرَ سعادةٍ هذه السَّنَةِ.

محرم اسم الشَّهر الأوّل من السَّنَةِ العربيّة.

Muharrem, Arap takviminin ilk ayının adıdır.

رمضان اسم الشَّهر التَّاسع من السَّنَةِ العربيّة.

Ramazan, Arap aylarından dokuzuncusunun adıdır.

يحتفل المسلمون ليلة النِّصْف من شعبان.

Müslümanlar, Şaban'ın onbeşinci gecesini kutlar.

ذو القعدة اسم الشَّهر الحادى عشر من السَّنَةِ العربيّة / القمرية.

Zülkade, kameri yılın onbirinci ayının adıdır.

ذو الحِجَّة هو الشَّهر الثَّانِى عشر من السَّنَةِ القمرية.

Zülhicce, kameri yılın onikinci ayının adıdır.

## 2. GELENEKSEL TAKVİM ANLATIMLARI:

\* Araplar, tarih ve takvimi, gecelere göre anlatırlar; bunun için aşağıdaki kalıpları kullanırlar:

غُرَّةُ ayın birinci günü  
أوائل 1-10 arası  
أواسط 11-20 arası  
أواخر 21-30 arası  
سَلَخ 30.gün (son gün)

### 2.1 Ayın İlk Gecesi:

لأوّل ليلةٍ من شهرٍ كذا / لغيرَةِ شهرٍ كذا / لمُسْتَهْلَ شهرٍ كذا  
-ayının ilk gecesi

نزل القُلُزُمُ مُسْتَهْلَ رَجَبٍ. Kulzüm'e Receb'in ilk gecesi girdi.  
قدمها لمُسْتَهْلَ شهرِ رمضان. Oraya, Ramazan ayının ilk gecesi geldi.  
فتحها مُسْتَهْلُ سنةٍ عشرين. Orasını, yirminci yılın başında fethetti.  
خرج مروان من مصرٍ لِهلالِ رَجَبٍ. Mervan, Mısır'dan Receb'in ilk gecesi ayrıldı.  
دخلها مروان لغيرَةِ جمادى الأولى. Mervan, oraya Cümadelula'nın ilk gecesi girdi.  
كُتِبَت رسالةٌ لأوّل ليلةٍ من شهرٍ شَوَّالٍ. Şevval ayının ilk gecesi bir mektup yazıldı.  
دخلها مُسْتَهْلُ شهرِ ربيعِ الأوّل سنةٍ سبعٍ و ثلاثين. Oraya, otuzyedinci yılın Rebiülevvel ayının ilk gecesi girdi.  
فتحت مصر في يوم الجمعة مُسْتَهْلَ المحرم سنةٍ عشرين. Mısır, yirminci yılın Muharrem başında cuma günü fethedildi.

## 2.2 Ayın Yarısına Kadarki Geceler:

لِلْبَلْتَيْنِ خَلْتَا / لِثَلَاثٍ خَلَوْنَ / لِإِحْدَى عَشْرَةَ خَلَتْ

-ayının geçen -ıncı gecesi

Receb'in altıncı günü ayrıldı. صُرِفَ لِخَمْسٍ خَلَوْنَ مِنْ رَجَبٍ.

Öldürülüşü, Safer'in beşinci günüydü. كَانَ مَقْتَلُهُ لِأَرْبَعٍ عَشْرَةَ خَلَتْ مِنْ صَفَرٍ.

هَلَكَ يَزِيدٌ لِسَبْعٍ عَشْرَةَ لَيْلَةً خَلَتْ مِنْ صَفَرٍ.

Yezid, Safer'in onsekizinci günü öldü. (Mes'udi,Tenbih,280)

فَقَتَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِعَشْرِ لَيَالٍ خَلَوْنَ مِنَ الْمُحَرَّمِ.

Muharrem'in onbirinde cuma günü öldürüldü. (Mes'udi,age,278)

ثُمَّ هَلَكَ هِرَقْلٌ لِإِحْدَى وَعِشْرِينَ مِنَ الْهَجْرَةِ وَ لِإِحْدَى ثَلَاثِينَ مِنْ مُلْكِهِ.

Herakliyus, hicretin yirmibirinci, iktidarının otuzbirinci yılında öldü.

(İbn Haldun,2/467)

وَقَتَلَهُ بَعْضُ نِسَاءِ أَبِيهِ لِسِتَّةِ أَشْهُرٍ مِنْ مُلْكِهِ.

Babasının hanımlarından biri, onu iktidarının altıncı ayında öldürdü.

(İbn Haldun,2/467)

قَدِمْتُ مِنَ مَكَّةَ بَعْدَ مَقْتَلِ عُثْمَانَ بِخَمْسٍ لَيَالٍ.

Mekke'den, Osman'ın öldürülüşünden beş gece sonra geldim.

## 2.3 Ayın Yarısı:

-ayının yarısı لِلنَّصْفِ مِنْ / لِمُنْتَصَفٍ / لِإِنْتِصَافِ شَهْرٍ كَذَا

فَدَخَلَ مِصْرَ لِلنَّصْفِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ.

Mısır'a, Ramazan ayının yarısında/ortasında girdi.

#### 2.4 Ayın Yarısından Sonrası:

##### ayının kalan -ıncı gecesi - لَعَشْرٍ بَقِيَتْ / لأربع عشرة بقيتْ

و هو والٍ عليها لخمسة بقين من رجب.

Recep ayının bitimine beş gece kala oranın valisiydi.

كان صرفه عنه لعشر بقين من شهر ربيع الأول.

Oradan ayrılışı, Rebiülevvel ayının yirmisindeydi.

فى أواخر سنة ٣٥ حضر المصريون عثمان.

Otuzbeinci yılın sonlarında, Mısırlılar Osman'a geldi. (Zehebi, İber, 1/26)

#### 2.5 Ayın Sonu:

##### لِلَّيْلَةِ بَقِيَتْ لِسَرَارٍ - لِسَرَرٍ شَهْرٍ كَذَا / لآخر يومٍ من شهرٍ كذا / لِسَلَخٍ - لانسِلَاخٍ

شهرٍ كذا

##### -ayının son gecesi

و استشهد بالكوفة فى أول العشر الأواخر من شهر رمضان سنة ٤٠.

Kufe'de, 40. yılın Ramazan ayının son onunun başlangıcında şehid edildi. (Mes'udi, Tenbih, 273)

Yirmibirinci Bölüm  
SAYILARDAN FİİL ve İSİM TÜRETME  
( أفعال مُشْتَقَّة من أسماء العدد )

1. ( فَعَلَ ) ÖLÇÜSÜ:

وَتَرَّ - وَتَرٌ tekledi, tek yaptı  
شَفَعَ - شَفْعٌ çiftledi, ikiledi, iki yaptı  
ثَلَثَ - ثَلَاثٌ üçledi, üçe tamamladı, üçte birini aldı  
رَبَعَ - رُبْعٌ dörtledi, dörtte birini aldı  
تَسَعَّ dokuzda birini aldı

كان القومُ وتراً فشفعتهم. Topluluk tekti, onları ikiledim.

كان القومُ شفعاً فوترتهم. Topluluk çiftti, tek yaptım.

ثلثت القومُ. Topluluğu üçledim.

كانوا ثلاثاً فربعتهم. Üç kişiydiler, dörtledim.

2. (فَعْل) ÖLÇÜSÜ:

وَحَد birledi, tek yaptı, birleştirdi  
 ثَنَى ikiledi  
 ثَلَاث üçledi, üçe ayırdı, üçe tamamladı  
 رُبَعَ dörtledi, dörde tamamladı, dörde ayırdı

مُثَلَّث üçgen/üçlü  
 مُرَبَّع dörtgen, kare  
 مُخَمَّس beşgen/beşli

وَحَد التَّلَامِيذِ Öğrencileri tek sıra yaptı.  
 وَحَدُوا أَهْدَافَهُمْ Hedef birliği yaptılar.  
 وَحَدُوا جُهُودَهُمْ Güçbirliği yaptılar.  
 مَعَالِمُ التَّوْحِيدِ Kutsal yerler.  
 ثَمَنُ الشُّكْلِ Sekizgen yaptı.  
 مَثَلُّ الشَّيْطَانِ Şeytan üçgeni.  
 مَثَلُّ مُتَسَاوِي السَّاقَيْنِ İkizkenar.  
 ثَلَاثُ مَخْتَلَفِ الْأَضْلَاعِ Çeşitkenar.  
 مَثَلُّ مُتَسَاوِي الْأَضْلَاعِ Eşkenar.  
 حِسَابُ الْمَثَلَّثَاتِ Trigonometri/Üçlü-üç denklemlili hesaplar.  
 تَثْلِيثُ الْمَسَاحِ Nirengi.  
 عُذُوْ مُثَلَّثِ Üçlü düşman/Üç koldan saldıran düşman.

كان أول خمس خمسه رسول الله (ص) فى الإسلام.

Bu, Rasulullah'ın İslam tarihinde dağıttığı ilk humustu. (Cabiri,114)

## ARAPÇA'DA SAYILAR

3. ( فَعَّلَ ) Ölçüsü:

ثَلَاثِينَ otuzladı, otuza tamamladı

تَسَعِينَ doksanladı, doksana tamamladı

تَسَعِنْتُ الطَّلَابَ Öğrencilerin doksanıncısı oldum.



## KAYNAKLAR

### 1) Dilbilgisi Kaynakları

- Abboud**, Peter F. ve diğerleri: *Elementary Modern Standard Arabic* , 1-2, Cambridge 1984.
- Akdağ**, Hasan: *Arap Dilinde Edatlar* , Konya 1984.
- Akdağ**, Hasan: *Arapça Dilbilgisi* , Konya 1989.
- Akyüz**, Vecdi: *Arapça'da Fiil Kipleri ve Yardımcıları* , İstanbul 1995.
- Akyüz**, Vecdi: *Arapça'da Fiil Zamanları* , İstanbul 1996.
- el-Antâki**, Muhammed: *el-Minhac fi'l-Kavaid ve'l-İ'rab* , Beyrut ty.
- Ateş-Ahmet- Yazıcı**, Tahsin-Çetin, Nihat M.: *Arapça Dilbilgisi* , İstanbul 1964.
- el-Bakrî**, Ahmed Mahir: *Esâlîbu'n-Nefy fi'l-Kur'an* , Kahire 1985.
- Blachere**, R. - **Gaudefroy-Demombynes**: *Grammaire de l'Arab Classique* , Paris 1952, 3.B.
- el-Cârim**, Ali-Emin, Mustafa: *en-Nahvu'l-Vadîh (li'l-İbtidaiyye ve's-Saneviyye)*, 3+3, Mısır 1964, 1965.
- Çöğenli**, M.Sadi-Kılıçlı, Mustafa-Şafak, Yakup: *Arapça Edatlar ve Deyimler Sözlüğü* , Erzurum 1988.
- Çörtü**, Mustafa Meral: *Arapça Dilbilgisi-Sarf* , İstanbul 1997, 2.B.
- Çörtü**, Mustafa Meral: *Arapça'da Cümle Kuruluşu ve Tercüme Teknikleri* , İstanbul 1997, 2.B.
- Dahdah**, Antuvan: *Mu'cemu'n-Nahv* , Beyrut ty.
- el-Esmer**, Râci: *el-Mu'cemu'l-Mufasssal fi İlmi's-Sarf* , Beyrut 1993.
- Ernest**, H.: *Modern Arapça Grameri* , çev.Ekrem Sarıkçıoğlu, İstanbul 1982.
- el-Galâyini**, Mustafa: *Câmiu'd-Durusi'l-Arabiyye* , 1-3, Beyrut 1973.
- Gürsoy**, Yakup-Taşkan, Kenan: *Temel Kaideleriyle Arapça Sarf-Nahiv* , İstanbul 1971.
- Hasan**, Abbas: *en-Nahvu'l-Vâfi* , 1-4, Kahire 1979.

- Haseneyen**, Ahmed Tahir-el-Varrâki, Nâriman Nâili: *Edevatu'r-Rabt fi'l-Arabiyyeti'l-Muâsıra* , Kahire 1984, el-Câmiatu'l-Emrikiyye.
- Hassân**, Temmâm: *el-Lugatu'l-Arabiyye Ma'nâhâ ve Mebnâhâ* , Kahire 1979, 2.B.
- Hassân**, Temmâm: *Makâlât fi'l-Lugat ve'l-Edeb* , Mekke 1995.
- Hassân**, Temmâm: *et-Temhid fi Kitabi'l-Lugati'l-Arabiyye li-gayri'n-Nâtûkin biha* , Mekke 1984.
- Hulvâni**, Muhammed Hayr: *el-Muğni'l-Cedid fi İlmi's-Sarf* , Beyrut ty.
- Huveyseki**, Zeyn Kâmil: *el-Cumletu'l-Fi'liyyetu'l-Menfiyye fi Şi'ri'l-Mutenebbî* , İskenderiye 1986.
- İbn Hişâm**: *Mugni'l-Lebib an Kutubi'l-E'arib* , yay. Muhammed Muhyiddin Abdulhamid, Kahire ty.
- Koçak**, İnci: *Arapça'nın Gelişme Yolları* , Ankara 1984.
- Ma'ruf**, Nâyif: *el-Mu'cemu'l-Vasit fi'l-İ'râb* , Beyrut 1988.
- Maksudoğlu**, Mehmet: *Arapça Dilbilgisi* , İstanbul 1998, 5.B.
- el-Muttaridi**, Abdurrahman: *Esâlibu't-Tevkid fi'l-Kur'ani'l-Kerîm* , Tarablus 1986.
- en-Nahhâs**, Mustafa: *Dirâsât fi'l-Edevâtî'n-Nahviyye* , Kuveyt 1986,2.B.
- Nahle**, Mahmud Ahmed: *Lugatu'l-Kur'ani'l-Kerîm Fi Cuz'i Amme* , Beyrut 1981.
- Salih**, Abdurrahman el-Hac ve diğerleri: *el-Mu'cemu'l-Muvahhad li-Mustalâhâtî'l-Lisâniyyât* , Tunus 1989.
- es-Samerrâi**, İbrahim: *Min Esâlibi'l-Kur'an* , Beyrut 1987, 2.B.
- Sehlûl**, Muhammed Ahmed Ali: *Lev ve Levlâ - Dirâse Nahviyye Kur'aniyye* , Kahire 1983.
- eş-Şertuni**, Reşid: *Mebâdiu'l-Arabiyye fi's-Sarf ve'n-Nahv* , 1-4, Beyrut 1965.
- Uralgiray**, Yusuf: *Modern Metodlu, Uygulamalı, Tahlilli ve Aıştırmalı Arapça İlk ve İleri Dilbilgisi* , İstanbul 1987.
- Wright**, W.A.: *Grammar of the Arabic Language* , Cambridge 1981.
- Ya'kub**, Emil Bedi: *Mu'cemu'l-Evzâni's-Sarfiyye* , Beyrut 1996, 2.B.
- Ya'kub**, Emil Bedi: *Mevsuatu'n-Nahv ve's-Sarf ve'l-İ'rab* , Beyrut 1988.
- Ya'kub**, Emil Bedi: *Mevsuatu'l-Huruf fi'l-Lugati'l-Arabiyye* , Beyrut 1988.
- Yazıcı**, Hüseyin: *Arapça'da Edatlar* , İstanbul 1996, Kitabevi.
- Zihni**, Mehmed: *el-Muntehab ve'l-Muktadab fi Kavaidi's-Sarf ve'n-Nahv* , İstanbul 1980, Marifet Yayınları.

## 2) Örnek Cümlelerin Kaynakları

- Abdumelik**, Enver: *Rihu's-Şark* , Beyrut 1983.
- Ahlâm** , bk. Huseyn, Tâhâ.
- Akkad**, Abbas Mahmud: *Huseyn* , Beyrut ty. (Kulliyât'ı içinde).
- Alâaddîn** , İstanbul ty. (Cantaş Yayınları).

## ARAPÇADA SAYILAR

**Ali Baba** , İstanbul ty. (Cantaş Yayınları).

**Behî**, Muhammed: *Meşâkil* , Kahire ty.

**Belâzurî** : *Ensâbu'l-Esrâf* , 1.c. Kahire 1959; 4-1, Beyrut 19719; 4-2, Jerusalem, 1971.

**Câbirî**, Muhammed Abid: *el-Aklu's-Siyâsiyyiul-Arabî* , Beyrut 1990 (Türkçe'ye çevrilmiştir: İslam'da Siyasal Akıl, çev.Vecdi Akyüz, İstanbul 1997).

**Camus**, Albert: *el-Garib* , çev. Fevzi Atvî-Nedim Mar'aşlı, Beyrut 1967 (*Yabancı* adıyla Türkçe'ye de çevrilmiştir).

**Cubrân**, **Cubrân** Halil: *el-Ecnihatu'l-Mutekessira* , Susa/Tunus 1989.

*Çağdaş* , bk. Yüksel,Azmi.

*Dua* , bk.Huseyn, Taha.

**Dureynî**, Fethi: *Nazariyyetu't-Ta'assuf fi'sti'mâli'l-Hak fi'l-Fıkhi'l-İslâmî*, Beyrut ty.

*Edib* , bkz.Huseyn, Taha.

**Emîn**, Ahmed: *Hayâtî* , Beyrut 1985, 3.B.

**Emîn**, Ahmed: *İlâ Veledî* , Tunus 1993.

*Evsân* , bkz.Nuayme, Mihail.

*Eyyâm* , bk. Huseyn,Tâhâ.

*Eyyub* , bkz Nuayme, Mihail.

**Fischer**, Wolfdietrich: *Lehrgang Fur Die Arabische Schriftsprache der Gegenwart* , Wiesbaden 1986.

**el-Hakim**, Tefrik: *Şeceratu'l-Hükm* , Beyrut 1978.

**el-Hakîm**, Tefrik: *Tahte Şemsi'l-Fikr*, Beyrut 1982.

*Havle'l-Alem Semânîn Yevmen* , İstanbul ty. (Cantaş Yayınları).

*Hayâtî* , bk. Emîn, Ahmed.

*Hub* , bk. Huseyn, Tâhâ.

**Huriye** , bkz.Mücahid, Huriye Tefrik.

**Huseyn**, Tâhâ: *el-Va'du'l-Hak* (Va'd), İstanbul ty. (M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı yayını).

**Huseyn**, Tâhâ: *el-Eyyâm* , Kahire, 1.c. 1977, 55.B.; 2.c. 1979, 26.B.; 3.c. 1978, 4.B.

**Huseyn**, Tâhâ: *Ahlâmu Şehrezâd* (Ahlâm), Kahire 1943.

**Huseyn**, Tâhâ: *el-Hubbu'd-Dâ'i* (Hub), Kahire 1951.

**Huseyn**, Taha: *el-Muazzebun fi'l-Ard* (Muazzebun), Tunus ty.

Huseyn, Taha: *Edib* , Kahire 1971, 7.B.

**Huseyn**, Taha: *Duau'l-Karvan* (Dua), Kahire 1974, 14.B.

**İbn Haldun**: *Kitabu'l-İber* , Beyrut 1967 (1.c Mukaddime).

**Kalkaşandî**: *Subhu'l-A'şâ* , Kahire 1913-8.

**Kâşif**, Seyyide İsmail: *Mısr fi Fecri'l-İslâm* , Kahire 1970.

*Kerm* , bkz. Nuayme, Mihail.

**el-Keylâni**, Kamil: *Robenson Kuruzu* , Kahire ty., 11.B.

## ARAPÇA'DA SAYILAR

*Kıraat* , bk.Sini, Mahmud İsmail.

**Mes'udi**: *et-Tenbih ve'l-İşrâf* (Tenbih), Beyrut 1981.

**Mustafa**, Nevin Abdulhâlık: *el-Mu'ârada fi'l-Fikri's-Siyasiyyi'l-İslâmî* , Kahire 1985( Türkçe'ye çevrilmiştir: *İslam Siyasî Düşüncesinde Muhalefet* , çev.Vecdi Akyüz, İstanbul 1990, İz Yayıncılık).

*Muyessera* , bkz. Sini, Mahmud İsmail.

**Mücahid**, Huriye Tefvik: *el-Fikru's-siyâsî min Eflâtûn ilâ Muhammed Abduh* , Kahire 1986 ( Türkçe'ye çevrilmiştir: *Fârâbî'den Abduh'a Siyasî Düşünce* , çev.Vecdi Akyüz, İstanbul 1995, İz Yayıncılık).

**Nevin**, bk. Mustafa, Nevin Abdulhâlık.

**Nuayme**, Mihail: *Eyyub* , Beyrut 1988, 3.B.

**Nuayme**, Mihail: *el-Evsân* , Beyrut 1988, 9.B.

**Nuayme**, Mihail: *Kerm ala Derb* (Kerm), Beyrut 1983, 8.B.

**Nuayme**, Mihail: *el-Gırbâl* , Beyrut 1988, 14.B.

*Pinokyo* , İstanbul ty. (Cantaş Yayınları).

**Reckendorf**, H.: *Arabische Syntax* , Heidelberg 1921.

*Rihle ilâ Bâtini'l-Ard* , İstanbul ty. (Cantaş Yayınları).

*Rihu's-Şark* , bk. Abdulmelik, Enver.

*Robenson* , bkz.el-Keylâni, Kamil.

**Sini**, Mahmud İsmail- **İbrahim**, Yusuf-eş-Şeyh, Muhammed er-Rufai:

*el-Kavâidu'l-Arabiyyetu'l-Muyessera* (Muyessera) , 1-3, İstanbul ty., Cantaş Yayınları.

**Sini**, Mahmud İsmail- **Şa'ban**, Muhammed Adil: *el-Kıraatu'l-Muyessera* (Kıraat) , 1-3, İstanbul ty., Cantaş Yayınları.

**Sini**, Mahmud İsmail-**Abdulaziz**, Nâsıf Mustafa: *el-Arabiyye li'l-Hayat* , 1-3, İstanbul ty., Cantaş Yayınları.

**Şeblûl**, Ahmed Fadl: *Kadâyâ'l-Hıdaset fi'ş-Şi'r ve'l-Kıssati'l-Kasira* , İskenderiye 1993.

*Şeceratu'l-Hükm* , bkz.el-Hakim, Tefvik.

*Va'd* , bk. Huseyn, Tâhâ.

*Veledi* , bk. Emîn, Ahmed.

**Yazıcı**, Hüseyin: *Arap Hikayesinden Seçmeler* , İstanbul 1996, Çantay Kitabevi.

**Yüksel**, Azmi: *Çağdaş Arap Edebiyatından Seçmeler* , Ankara 1984.

## BULDURUCU

### Türkçe

azlık anlatımları 280-287  
aşırılık durum zarfı 237  
aşırılık öneki 239  
azlık anlatımları 280-287

bağlaçlı sayılar 50, 51, 72,  
82, 97, 104, 127, 132, 150  
bazıları 213  
bedel 218  
beraberlik 205  
bin 70  
binli deyimler 62  
biraz 211, 219, 284  
birbiri 220  
birkaç 170, 171, 172, 173, 211  
birleşik hal 128  
bir süre 219, 284  
bölme 90  
bölüm anlatımı 214, 218

cer harfi 223  
cins isimleri 31  
cinsiyet 41, 48, 51, 78-79

çarpma 90  
çift cinsiyetli isimler 129  
çoğaltılmış günler 324  
çoğaltmalı ilgi sayıları 141  
çoğaltmalı sayılar 129  
çokluk anlatımları 234-280  
çokluk öneki 239

daha az anlatımları 298-304  
daha çok anlatımları 288-297  
durum zarfı 237

grup sözcükleri 262-274  
gün anlatımları 322-325

hafta anlatımları 322-325  
hicri aylar 329-330

ilgi ma'sı 274  
ilgi sayıları 136-143  
iyelik cümlesi 173, 203-204  
izleme kalıbı 171

karmaşık sayı 14, 15  
katlı anlatımlar 133  
katmerli pekiştirme 208  
kimileri 213  
küsurlu anlatımlar 170, 230-233

ma'dud yığılması 30  
ma'dudun düşmesi 36  
mebni sayılar 84-86  
meful mutlak 187  
milyar 70  
mu'rab sayılar 81-84

nekra çoğul 172  
nicelik sözcükleri 155-156

on 21, 95  
oniki 42, 44, 85  
onluk sayılar 47, 82, 233

öbek sözcükleri 262-274  
ölçü kalıpları 274-280  
öylesine çok 163

pekiştirme 62, 149, 187-188, 205-210

saat anlatımları 307-317  
sayı öneki 137  
sekiz 28  
sıfırlı sayılar 20, 48, 99

## ARAPÇA'DA SAYILAR

sıklık 1182, 238, 250-254, 261  
sıla cümlesi 274-280  
sıra bağlacı 116, 118  
sıra zarfı 117, 118

tarih/takvim anlatımları 326-333  
telefon anlatımı 38  
temyiz 13, 79-80  
tevkid 207-210  
toplama 88  
topluluk sayıları 129  
topluluk sözcükleri 262-274

üleştirme sayıları 125-128

virgüllü anlatımlar 150

yaklaşıklık anlatımları 176-180  
yaş anlatımları 318-321  
yeterli miktar 245  
yüzdeli anlatımlar 148

zaman zarfı 116, 238  
zarf 225  
zarf ma'sı 274

## Arapça

اثنان 32  
أحادي 137  
أحد 20,31  
آخر 114  
أخيراً 121  
أصفار الآيد 20  
أقل 298  
أكثر 240,288-293  
أكثر فأكثر 293  
أكثر ما 293  
أكثر من 233, 260, 289  
أكثر من أن يُخصى 255  
ألف 62  
ألوان من 270  
أول 102-103, 110-114, 119-121  
أى 174-175  
أسره 185  
بأكملها 185  
بكامله 185  
بالتقريب 178  
بحيث 277  
بشيئ من 283-28  
بضع 14,49,170,231  
بعض 211-229  
بعض الشيء 284  
بعض الفعل 219  
بعض ما 215  
بعضهم بعض 220  
البعض .. والبعض الآخر 220  
بكل 191  
بكل تمن 192  
بكل قوته 191  
بكل ما للكلمة من معنى 192

تَقْرِبًا 178

ثالوث 135

ثلاثي 138,140

ثَلَّةٌ مِنْ 262

ثَمَانِي 28

ثَنَانِي 138,140

جُزءٍ مِنْ 147-148,270

جَلَّ 260

جماعة مِنْ 263

جُمْلَةً مِنْ 266

جُمْهُورٍ مِنْ 262

جَمِيع 185,195

حَفَنَةٍ مِنْ 271

حَوْلَ / حَوَالِي 179

دَفْعَةً 250

دُونَ 303

رُبَّ 245-249

رِزْمَةٍ مِنْ 267

زُهَاءَ 177

زَوْجٍ مِنْ 269

زِيَادَةً 232,296

شَتَّى 256

شَيْئٍ مِنْ 281-86

صَفْرَ 20

صَفْرَ الْيَدَيْنِ 20

ضُرُوبٍ مِنْ 270

ضِعْفٍ مِنْ 133-135

طَائِفَةٌ مِنْ 265

عَدَّة 249-254

عَدَّةٌ مَرَّاتٍ 252

عَدَدٌ عَكْسِيٌّ 63

عَدَدٌ نَعْتِيٌّ 31

عَدَدٍ مِنْ 240-243

عَدِيدٍ مِنْ 243-244

غَيْرِ (مَرَّةٍ) 258

فَتَّةٍ مِنْ 267

فَعَلَ مَا فَعَلَ 279-280

فَعَلَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَفْعَلَ 277-279

فُنُونٍ مِنْ 270

فِي شَيْئٍ مِنْ 283-28

فِي كَثِيرٍ مِنْ 237

فِي كَثِيرٍ مِنَ الْأَحْيَانِ 238

فِي كُلِّ مَرَّةٍ 193

فِي مُعْظَمِ الْأَحْيَانِ 261

قَافِلَةٌ مِنْ 265

قَدَّرَ مِنْ 286-287

قَدَّرَ كَبِيرٍ مِنْ 244

قُرَابَةً 177

قَسَطَ مِنْ 286

قَطْعَةً مِنْ 267

قَلَّ 300

قَلَّ أَنْ 301

قَلَّمَا 301

قَلِيلًا مَا 303

قَلِيلٍ 302,330

قَلِيلٍ مِنْ 280-281

كَافَّةً 185

كَأَيِّنْ 166-168

كَثْرَةٌ 239  
 كثيراً 236-237  
 كثير من 234-240  
 كذا 168-169  
 كَرَّةً 250  
 كَسْرَ 230  
 كُلِّ 81-210  
 كُلِّ 198-200  
 كُلُّ عَلَى حِدَةٍ 126  
 كُلُّ إِنْسَانٍ 194  
 كُلُّ الْكَمَالِيَّةِ 205-207  
 كُلِّ مَا 182-184  
 كُلِّ مَا فَعَلَهُ 195  
 كُلُّ مَا فِي الْأَمْرِ أَنْ 197  
 كُلُّ مَا يُرِيدُهُ أَنْ يَفْعَلَ 197  
 كُلُّ مَنْ فَعَلَ 197  
 كُلِّ وَاحِدٍ 193  
 كَمَ 156-166  
 كَمْ كَانَ 164  
 كَمْ وَكَمْ 165  
 كَمِّيَّةٌ قَلِيلَةٌ مِنْ 286-287  
 كَمِّيَّةٌ كَافِيَةٌ 245  
 كَمِّيَّةٌ كَبِيرَةٌ مِنْ 244  
 لَا أَقَلَّ 299  
 لَا أَكْثَرَ 291  
 لَا يُخْصِي 255  
 لَا يَقِلَّ 301  
 مَا أَقَلَّ 300  
 مَا أَكْثَرَ 292-293  
 مَا بَيْنَ بَيْنٍ 179  
 مَا التَّنْكِيرِيَّةُ 173  
 مَا فِيهِ الْكَفَايَةُ 245  
 مَثْنٌ فِي الْمَثْنَةِ 149  
 مُتَعَدِّدٌ 139,140,254-255

مَثَلٌ 135  
 مَجْمُوعَةٌ مِنْ 264  
 مُخْتَلَفٌ 256-258  
 مَرَّارًا 252  
 مَرَّةً 193,250-254  
 مُزْدَوِجٌ 138  
 مَزِيدٌ مِنْ 295-296  
 مَعْشَارٌ 145  
 مُعْظَمٌ 260  
 مِنْ 223-224  
 مِنْ -- بِحَيْثُ 277  
 مِنْ كُلِّ مَكَانٍ 193  
 مِنْ -- مَا 274-277  
 نَحْوُ 176  
 نَصْفٌ 145  
 نَقَرٌ مِنْ 263  
 وَابِلٌ مِنْ 268  
 وَاحِدٌ 19,20,31,51-52,98  
 وَاحِدًا 126  
 وَاحِدٌ مِنْ 269  
 وَاحِدَةً 126  
 يَزِيدُ 297  
 يَنْوُفُ 297  
 يَنْيَفُ 297